

EN VEJ TIL ARBEJDSMARKEDET MED DE BOLIGSOCIALE INDSATSER

EVALUERING AF LANDSBYGGEFONDENS BOLIGSOCIALE INDSATSER
FINANSIERET AF 2011-14-MIDLERNE

Gunvor Christensen, Vibeke Jakobsen, Morten Holm Enemark, Joanna Gulløv Widding,
Cecilie Lykke Stabell, Christopher Dehn Søgaard, Hanne Nielsen & Louise Glerup Aner

En vej til arbejdsmarkedet med de boligsociale indsatser – Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne

© VIVE og forfatterne, 2018

ISBN: 978-87-7119-526-2

e-ISBN: 978-87-7119-527-9

Tryk: Rosendahls a/s

Projekt: 100080

Følgegruppemedlemmer: Michael Lynnerup Kristensen, Iben Ørum Rasmussen, Bent Madsen, Birgitte Mazanti, Kathrine Bek Nyboe, Jens Løkke Møller, Mikkel Bo Madsen, Iben Bolvig, Chantal Nielsen

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Landsbyggefonden har i perioden 2011-14 uddelt 1,76 mia. kr. til udsatte boligområder, hvor midlerne er gået til boligsociale indsatser og huslejestøtte. Uddelingen af midler er sket på baggrund af en boligaftale, der blev indgået i 2010 mellem Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre. Formålet med boligaftalen var dels at styrke indsatsen i de udsatte boligområder med henblik på at forbedre de sociale vilkår i de almene boligområder, dels at forebygge en negativ udviklingsspiral i boligområderne.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Rambøll Management Consulting og Naboskaber står for evalueringen af Landsbyggefondens 2011-14-midler. Evalueringen blev igangsat i sommeren 2014 og afsluttes i 2020. Evalueringen har til formål at tilvejebringe viden om boligsociale aktiviteterets gennemslagskraft inden for følgende fire temaer:

- Forbedret skolegang og uddannelse
- Forøget beskæftigelse og aktiviteter, der flytter ledige tættere på arbejdsmarkedet
- Kriminalitetsforebyggelse
- Forbedrede forældrekompetencer og forøgelse af børns trivsel.

Herudover evalueres betydningen af huslejenedsættelse for beboernes livssituation og for boligområdet flyttemønstre.

Som et led i evalueringen indgår denne rapport, der er en afrapportering af effekter og resultater af beskæftigelsesrettede aktiviteter rettet mod at forbedre unges og voksnes chancer for at komme ind på arbejdsmarkedet. Denne forskningsrapport peger på aktiviteter, der har en oplevet eller en dokumenteret virkning i forhold til at øge beskæftigelsen og til at flytte ledige tættere på arbejdsmarkedet. Ligeledes behandler vi endvidere forskellige organisatoriske forhold, der kan bidrage til at forstærke, at indsatserne har en positiv gennemslagskraft. I 2020 følger en rapport, der på tværs af de fire temaer samler op på de boligsociale aktiviteterets gennemslagskraft.

Vi vil gerne rette en stor tak til boligsociale projektledere og medarbejdere samt øvrige aktører på området for at stille op til indsamling af deltageroplysninger, interview samt deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen.

Rapporten er udarbejdet af Gunvor Christensen (VIVE), Vibeke Jacobsen (VIVE), Morten Holm Enemark (VIVE), Joanna Gulløv Widding (Rambøll), Hanne Nielsen (Rambøll), Christopher Dehn Søgaard (Rambøll), Cecilie Lykke Stabell (Rambøll) og Louise Glerup Aner (Naboskaber)

Evalueringen er finansieret af Landsbyggefonden og har været fulgt og diskuteret af en intern følgegruppe. Forsker Ingar Brattbak har stået for den forskningsmæssige kvalitetssikring. Vi vil gerne sige tak for konstruktive kommentarer.

Lisbeth Pedersen
Forsknings- og analysechef
VIVE Arbejde og Ældre

Line Dybdal
Business Manager
Rambøll

Indhold

1	Indledning, sammenfatning og konklusion	6
1.1	Formål.....	7
1.2	Sammenfatning og konklusion	8
1.3	Anbefalinger	14
1.4	Rapportens struktur	16
2	Tilrettelæggelse af evalueringen.....	17
2.1	Fase 1: Systematisering af viden	18
2.2	Fase 2: Udfordringer, gennemslagskraft og implementering	20
2.3	Fase 3: Viden og evidens	25
3	Boligsociale indsatser fra 2011-14-midlerne til udsatte boligområder	27
3.1	Hvilke boligsociale indsatser undersøger vi?.....	27
3.2	Fordeling, finansiering og medfinansiering af de boligsociale indsatser	28
3.3	Boligsociale beskæftigelsesaktiviteter	32
4	Kendetegn ved beboernes uddannelse og beskæftigelse.....	37
4.1	Alder, etnicitet og familieforhold	38
4.2	Unge tilknytning til uddannelse og beskæftigelse	39
4.3	De 25-50-åriges tilknytning til arbejdsmarkedet.....	49
5	Hvem deltager i beskæftigelsesaktiviteter, og hvilken effekt har aktiviteterne?	54
5.1	Aktiviteter rettet mod de unge	55
5.2	Deltagernes oprindelse, alder og køn.....	55
5.3	Effekter af udvalgte aktiviteter målrettet unge.....	68
5.4	Voksne deltagere i netværksmødreaktiviteten.....	71
6	Oplevede virkninger af arbejdsmetoder og af de boligsociale beskæftigelsesaktiviteter	78
6.1	Tematisk forandringsteori	79
6.2	Oplevede virkninger af den boligsociale beskæftigelsesindsats hos målgruppen	83
6.3	Metodeanvendelse, viden og medarbejderkompetencer.....	91
7	Organisering og samarbejde om den beskæftigelsesrettede indsats	93
7.1	Organisering af de boligsociale indsatser	94
7.2	Oplevet virkning i forhold til organisering og samarbejde.....	97
7.3	Den boligsociale indsats styrker samarbejdet om opsporing og fastholdelse af målgruppen i aktiviteter.....	99
7.4	Oplevet virkning i forhold til faglige tilgange og kompetencer.....	101
7.5	Samspil mellem boligsociale indsatser og kernerdriften.....	102
8	Boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter.....	106
8.1	Lommepegeprojekt	106
8.2	Fritidsjob	114

8.3	Mentorforløb.....	122
8.4	Brandkadet.....	131
8.5	Projekt- og eventforløb	137
8.6	Netværksmødre.....	143
	Litteraturliste.....	150
Bilag 1	Beskrivelse af beskæftigelsesrettede aktiviteter	153
Bilag 2	Beskrivelse af registerdata	162
Bilag 3	Indsamling af deltageroplysninger	167
Bilag 4	Metodebeskrivelse for interessent-survey.....	169
Bilag 5	Metodebeskrivelse for casebesøg	172
Bilag 6	Supplerende tabeller til kapitel 4 og 5.....	175
Bilag 7	Effektanalyser	183
Bilag 8	Tabeller fra interessent-survey	194
Bilag 9	Målgruppeanalyser – udvalgte aktiviteter for unge.....	197

1 Indledning, sammenfatning og konklusion

I de udsatte boligområder er der en koncentration af beboere, der har en svag tilknytning til arbejdsmarkedet, eller som står helt uden for arbejdsmarkedet. Denne koncentration er et resultat af den socioøkonomiske segregering, der er på boligmarkedet (Andersson, Bråmås & Holmquist, 2010; Andersen, 2002, 2005; Andersen & Ærø, 1999; Massey, Gross & Shibuya, 1994). Den almene boligsektor har til formål at tilbyde kvalitetsboliger til samfundets udsatte grupper, og deri ligger, at socialt udsatte grupper bor i de almene boliger. De bor fortrinsvis i en række bestemte boligområder, der fra 1980'erne og frem har udviklet sig til at være udsatte boligområder med en koncentration af beboere, der socialt og økonomisk har vanskeligere ved at klare sig, end de fleste har.

I 2011 stod 41 pct. af de 25-50-årige beboere i udsatte boligområder uden for arbejdsmarkedet. 26 pct. af de 25-50-årige mænd havde stået uden for arbejdsmarkedet i mere end 5 år, og 35 pct. af de 25-50-årige kvinder havde stået uden for arbejdsmarkedet i mere end 5 år. Derudover var hver fjerde beboer i alderen 25-50 år en del af restgruppen i 2011. Restgruppen er de personer, der hverken har et job, en uddannelse eller er i gang med uddannelse.

Ved indsatsens start var der således massive udfordringer relateret til beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet. Den type af jobudsathed, der kendetegner beboerne i de udsatte boligområder, hænger blandt andet sammen med typen af job, som beboerne kan varetage, og med typen af kvalifikationer og kompetencer, som beboerne har. Der er to store beskæftigelsesudfordringer knyttet til beboerne i de udsatte boligområder. Den ene er at sørge for, at de, der er i arbejde, fastholdes på arbejdsmarkedet, og den anden er, at de, der står uden for, bør komme tættere på og ind på arbejdsmarkedet.

Gruppen af beboere, der ikke er i beskæftigelse, kan differentieres i de, der er arbejdsmarkedspare, og de, der ikke er. Særligt gruppen af ikke-arbejdsmarkedspare beboere er en udsat og sårbar gruppe. Typisk har denne gruppe store og komplekse problemer, der rækker ud over det ikke at have et job. Den indsats, der skal gøres for, at disse beboere kommer i job, er mere omfattende end blot en beskæftigelsesrettet indsats. Der kan være tale om eksempelvis psykiske problemer, misbrug og/eller dårlig fysisk sundhed, der skal håndteres, førend der kan arbejdes med at finde et job.

Denne rapport beskriver, hvordan boligsociale indsatser finansieret af Landsbyggefondens 2011-14-midler påvirker unge og voksne beboeres beskæftigelseschancer. 2011-14-midlerne er en udmøntning af Boligaftalen fra 2010, der blev indgået af Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre, hvor aftalepartierne besluttede, at Landsbyggefondens skulle uddele 1,76 mia. kr. til boligsociale indsatser og huslejenedsættelser. I perioden 2011-14 kunne 220 mio. kr. årligt uddeles til boligsociale indsatser og op til 220 mio. kr. til huslejenedsættelse. Der blev uddelt 880 mio. kr. til boligsociale indsatser, og resten af puljen blev anvendt til huslejenedsættelser.

Boligaftalen i 2010 har som overordnet mål, at antallet af de politisk udnævnte ghettoområder skal halveres, og at disse ghettoområder skal forandres, så de bliver attraktive boligområder, der er fuldt integreret i det øvrige samfund. Konkret i forhold til de boligsociale indsatser har formålet været at fastholde en betydelig og langsigtet boligsocial indsats for at forbedre de sociale vilkår i de almene boligområder – både i de udnævnte ghettoområder og i områder, hvor der er risiko for en negativ udviklingsspiral. Indsatserne skulle have fokus på at fremme (Socialministeriet, 2010):

- Trygge og stimulerende opvækstvilkår for børn og unge
- Beskæftigelses- og erhvervs muligheder
- Kultur- og fritidstilbud i områderne.

Med 2011-14-midlerne er der således tale om en videreførelse af de boligsociale indsatser, der blev uddelt med Landsbyggefondens 2006-10-midler. Boligaftalen definerer, at de boligsociale indsatser og huslejestøtte gives til "udsatte almene boligområder, hvor der er konstateret væsentlige problemer af økonomisk, social eller anden karakter, herunder høj husleje, høj flyttefrekvens, stor andel af boligtagere med sociale problemer, vold, hærværk eller nedslidning af bygninger og friarealer" (Landsbyggefonden, 2010). 2011-14-midlerne er med en ny boligaftale i 2014 blevet videreført med de såkaldte 2015-18-midler.

1.1 Formål

Formålet med denne rapport, der er en del af den samlede evaluering af Landsbyggefondens 2011-14-midler, er at øge den eksisterende viden om, hvordan og hvorfor boligsociale indsatser rettet mod beskæftigelse virker, samt hvordan forskellige typer af aktiviteter virker for forskellige målgrupper.

De forskningsspørgsmål, der behandles i denne rapport er:

- Hvilke beskæftigelsesrettede aktiviteter iværksættes, i forhold til unge og voksne beboere for at få dem tættere på og ind på arbejdsmarkedet?
- Hvordan er udviklingen i beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet?
- Hvem er deltagerne i konkrete aktiviteter, og hvordan afspejler de de øvrige beboere i boligområderne?
- Hvordan arbejdes der med beboerne i de konkrete aktiviteter, og hvilken organisering og samarbejde er der mellem de centrale aktører på beskæftigelsesområdet?
- Hvilken gennemslagskraft har udvalgte aktiviteter for unge og voksne beboeres chancer for beskæftigelse?
- Hvilken betydning har organisering og samarbejde for aktiviteterernes gennemslagskraft?

Gennemslagskraft er både forstået som effekter, tendenser og oplevet virkning. Effekter og tendenser af de boligsociale aktiviteter måles på forskellige beskæftigelsesmæssige forhold: uddannelse, beskæftigelsesstatus, overførselsindkomst og restgruppen. Oplevede virkninger undersøges på baggrund af boligsociale aktører og samarbejdsaktørers vurderinger af indsatsernes gennemslagskraft.

Effekter og tendenser undersøges med udgangspunkt i kvantitative data, der dækker samtlige beboere i samtlige helhedsplaner. De oplevede virkninger undersøges på baggrund af en telefonisk spørgeskemaundersøgelse til centrale aktører, mens undersøgelse af arbejdsmetoder, organisering og samarbejde primært gennemføres på baggrund af kvalitative casestudier i 14 boligområder, der dækker seks udvalgte aktiviteter: lommepengeprojekt, fritidsjob, mentorforløb, brandkadet, projekt- og eventforløb og netværksmødre.

Boligsociale indsatser som de, der er finansieret af 2011-14-midlerne, omtales i den internationale forskningslitteratur som *area-based interventions*. Der er forskellige boligpolitiske traditioner for at have disse indsatser i Skandinavien og i resten af Europa. I varierende omfang og hyppighed gennemføres boligsociale indsatser. Erfaringerne med disse indsatser er forskellige, og det kan både skyldes forskelle i indsatser og kontekst samt forskelle i, hvordan indsatserne er evalueret. Svenske resultater peger på, at de boligsociale indsatser ikke har den store gennemslagskraft i forhold til strukturelle problemer som eksempelvis arbejdsledighed (Andersson & Bråmås, 2004), mens resultater fra England baseret på indsatsen "New Deal for Communities" finder, at flere beboere, der står uden for arbejdsmarkedet, kommer i job som følge af indsatsen, og at indsatsen har størst effekt for de grupper af beboere, der forud for indsatsen var i jobtræning, fuldtidsstuderende og modtog en

ydelse for ikke at være arbejdsduelig (Romero, 2009). Tidligere undersøgelser af både Regeringens Byudvalg (1994-98) og af Landsbyggefondens 2006-11-midler peger på, at den boligsociale indsats har ført til, at flere ledige kom tættere på arbejdsmarkedet (Christensen & Geerdsen, 2016; Jakobsen & Larsen, 2016). Arbejdsledigheden falder blandt beboere, der har modtaget boligsociale indsatser. For mænds vedkommende er vejen ud af ledighed ofte, at de kommer i job, mens vejen ud for kvinderne oftere er, at de går i gang med en uddannelse (Christensen, 2013; Christensen & Geerdsen, 2016). Tilsvarende finder Center for Boligsocial Udvikling, der har evalueret beskæftigelsesrettede indsatser i otte udsatte boligområder, at indsatserne bidrager til at få beboere tættere på arbejdsmarkedet og i flere perioder væk fra offentlig forsørgelse, omend ikke til, at beboerne kommer i fuld beskæftigelse (Sigurd m.fl., 2011). Endvidere viser undersøgelsen, at der er en tendens til, at disse indsatser kan reducere antallet af beboere, der er passive kontanthjælpsmodtagere, og at indsatserne har en tendens til at påvirke kvinder mere end mænd, og personer med etnisk minoritetsbaggrund mere end personer med dansk baggrund (Sigurd m.fl., 2011).

1.2 Sammenfatning og konklusion

Denne rapport er baseret på en omfattende analyse af de helhedsplaner, der arbejder med, at beboere får en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet. Datagrundlaget består i oplysninger fra helhedsplanerne om aktiviteter, samarbejde og organisering, registerdata, der beskriver karakteristika ved beboerne og deres udvikling i forhold til beskæftigelse fra 2004 og frem, spørgeskemadata til 57 centrale aktører, der arbejder med beskæftigelse og det boligsociale område, samt kvalitative data fra interview med 47 boligsociale projektledere og medarbejdere, 41 samarbejdspartnere og 69 beboere, der deltager i boligsociale aktiviteter, der har fokus på beskæftigelse.

Hovedkonklusionen i denne forskningsrapport er:

- Boligsociale indsatser kan være med til at bane en vej for beboere ind på arbejdsmarkedet. De boligsociale indsatser bidrager således til en velfærdsmæssig løsning på beskæftigelsesområdet.
- Flere unge får et fritidsjob og fastholder det året efter, at de har deltaget i et lomme pengeprojekt eller en fritidsjobindsats. Chancen for at få og fastholde et fritidsjob er tre gange større for unge, der deltager i et lomme pengeprojekt eller en fritidsjobindsats i forhold til unge, der ikke gør.
- Der er en tendens til, at flere kvinder med ikke-vestlig baggrund påbegynder en uddannelse, efter at de er blevet uddannet i netværksmødre-aktiviteten.
- Centrale aktører som kommunale medarbejdere, frivillige og boligorganisationsmedarbejdere på beskæftigelsesområdet vurderer, at de boligsociale indsatser har en positiv virkning på beboernes kendskab til livet på en arbejdsplads, på beboernes motivation og troen på egne evner.
- Centrale aktører vurderer, at de boligsociale indsatser bidrager til at bringe nye faglige perspektiver og metoder i spil i forhold til at skabe forandringer for målgruppen.
- Centrale aktører vurderer, at de boligsociale indsatser har bidraget til et bedre tværsektorielt samarbejde, men at der er behov for en fortsat proces om afklaring af rolle- og ansvarsfordeling mellem de forskellige aktører på beskæftigelsesområdet.

1.2.1 Beboernes uddannelses- og beskæftigelsesprofil i de udsatte boligområder

I kraft af den segregering, der er på boligmarkedet, som medfører, at den almene boligsektor rummer samfundets svageste grupper, finder vi, at beboerne i de udsatte boligområder generelt har en svagere uddannelsesbaggrund og svagere tilknytning til arbejdsmarkedet. Generelt gælder det også i de udsatte boligområder, at beboere med ikke-vestlig baggrund i gennemsnit har større uddannelses- og beskæftigelsesmæssige udfordringer, end beboere med dansk baggrund har. Det er dog

væsentligt at fremhæve, at de udfordringer, som beboere med ikke-vestlig baggrund i de udsatte boligområder har, i stort omfang svarer til de udfordringer, som ses blandt den del af befolkningen med ikke-vestlig baggrund, som bor i andre dele af boligmarkedet end i de udsatte boligområder. Modsat er tilfældet for beboere med dansk baggrund i de udsatte boligområder, idet de har markant større uddannelses- og beskæftigelsesmæssige udfordringer end øvrige etnisk danske personer, der ikke bor i de udsatte boligområder, har. Der er således en markant stærkere socioøkonomisk selektion af udsatte personer med dansk baggrund til de udsatte boligområder, end der er af personer med ikke-vestlig baggrund. Det peger på, at der er brug for et samlet og generelt løft blandt personer med ikke-vestlig baggrund, uanset hvor de bor, mens der er brug for et særligt løft af beboere med dansk baggrund i de udsatte boligområder.

Der er således en væsentlig lavere beskæftigelsesfrekvens blandt beboere i de udsatte boligområder sammenlignet med befolkningen generelt. I 2016 er andelen af 25-50-årige beboere med dansk oprindelse i beskæftigelse 60 pct. og 40 pct. for beboere med ikke-vestlig oprindelse. Til sammenligning er beskæftigelsesfrekvensen i befolkningen 78 pct. for personer med dansk oprindelse og 50 pct. for personer med ikke-vestlig baggrund. 32 pct. af beboere med dansk oprindelse står uden for arbejdsmarkedet, og 36 pct. af beboere med ikke-vestlig baggrund står uden for arbejdsmarkedet. I befolkningen generelt står 12 pct. af personer med dansk baggrund og 30 pct. af personer med ikke-vestlig baggrund uden for arbejdsmarkedet.

For beboere, der modtager kontanthjælp, er der en stor andel af jobparate kontanthjælpsmodtagere i 2011, der fortsat er jobparate kontanthjælpsmodtagere i både 2 og 5 år senere. Blandt 25-50-årige jobparate beboere, der i 2011 modtog kontanthjælp, er omtrent 66 pct. i 2013 stadig på kontanthjælp, heraf er 42 pct. fortsat vurderet jobparate. I 2016 er 51 pct. af de jobparate kontanthjælpsmodtagere fortsat på kontanthjælp, heraf er 20 pct. stadig vurderet jobparate, mens 31 pct. ikke er længere er vurderet jobparate.

Disse beskæftigelsestal peger på, at det er en stor reserve af arbejdskraft i de udsatte boligområder, men at der samtidig er væsentlige barrierer for at aktivere denne reserve. De typiske barrierer består i, at beboerne ikke har de kompetencer, som det lokale arbejdsmarked efterspørger, og at beboerne har en række udfordringer ud over beskæftigelse, som også kræver håndtering forud for at komme ind på arbejdsmarkedet. Ligeledes er der en barriere i, at beboerne ikke er i netværk, hvor der er viden om jobmuligheder, og således når de ikke at gøre sig selv aktuelle i forhold til de mulige job.

En af de vigtigste veje ind på arbejdsmarkedet går via uddannelsessystemet. Det gælder for 25-50-årige beboere, der står uden for arbejdsmarkedet, at de har færre uddannelsesmæssige kompetencer, og der er en overrepræsentation, der har grundskolen som højeste uddannelsesniveau. For denne gruppe er der brug for en uddannelsesmæssig opkvalificering for at kunne træde ind på arbejdsmarkedet. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at denne gruppe også typisk er udfordret på en række andre parametre end uddannelse, og at et uddannelsesløft blot er et af flere løft, der skal til, for at vejen ind på arbejdsmarkedet er banet. Det handler blandt andet om selvværd, sociale kompetencer, sprogkundskaber, fysisk og psykisk velbefindende.

Blandt de unge 16-24-årige i boligområderne er der også væsentlige udfordringer forbundet med at finde vej ind i uddannelsessystemet og ind på arbejdsmarkedet. Omtrent hver femte unge er hverken i uddannelse eller i beskæftigelse, hvor det tilsvarende gælder for hver tiende unge i alderen 16-24 år i befolkningen. Blandt de unge, der står uden for arbejdsmarkedet og ikke er i gang med en uddannelse, er der fra 2008 og frem en stigning i andelen, der afslutter folkeskolens afgangseksamen. Imidlertid er der tegn på, at der er en stor del af disse unge, der, når de er 24 år, stadig ikke er i gang med eller har fået taget en uddannelse. Det tyder på, at der i overgangen fra folkeskolen til uddannelse eller

arbejde tabes unge, der ikke bliver fanget op igen. Der er derfor behov for et særligt fokus på denne gruppe, fordi valg i ungdomsårene har afgørende betydning for fremtidige livschancer.

Endelig gælder det, at fra 2004 og frem stiger andelen af unge i de udsatte boligområder, der går i gang med en uddannelse. I 2004 er det hver anden unge, der er studerende, og i 2015 er det 6 ud af 10 unge i de udsatte boligområder. I befolkningen generelt er det 55 pct. af unge i 2008, der er studerende, og 65 pct. i 2015. Andelen af studerende i de udsatte boligområder er således tæt på landsgennemsnittet, samtidig med at væksten i andelen af studerende følger udviklingen i befolkningen. Det er en særdeles positiv udvikling, og det viser, at en stor gruppe af unge i de udsatte boligområder bryder med den uddannelsesprofil, der hidtil har kendetegnet de udsatte boligområder.

1.2.2 Deltagerne i boligsociale aktiviteter

I denne evaluering er der på tværs af samtlige helhedsplaner indsamlet oplysninger om, hvem der har deltaget i udvalgte aktiviteter. Det har givet mulighed at opnå en detaljeret viden om, hvilke beboere, som de boligsociale beskæftigelsesrettede indsatser er i berøring med, og om der er beboergrupper, der synes fraværende i aktiviteterne. Viden herom kan fremadrettet anvendes til at skabe bedst mulige sammenhæng mellem deltagerne og aktiviteterens indhold og måde at arbejde med deltagerne på. De udvalgte aktiviteter, hvor der er indsamlet deltageroplysninger er: lomme-pengeprojekt, fritidsjob, brandkadet, mentorforløb og projekt- og eventforløb og netværksmødre.

Aldersspændet for deltagerne er 11-24 år, på nær for netværksmødre, hvor aldersspændet er 20-70 år. For aktiviteterne på nær netværksmødre tegner der sig et billede af, at deltagerne i de udvalgte aktiviteter i højere grad har ikke-vestlig baggrund end dansk/vestlig baggrund. Der er ligeledes en overrepræsentation af 15-16-årige blandt deltagerne, og der er en relativt større andel drenge/mænd end piger/kvinder. Overrepræsentationen af drenge og mænd er marginalt større for børn og unge med ikke-vestlig baggrund end for unge med dansk og vestlig baggrund.

Generelt har deltagerne oftere end jævnaldrende børn og unge i boligområderne forældre, der modtager en overførselsindkomst eller førtidspension. Det peger på, at deltagerne kommer fra socialt udsatte familier. I forhold til skolegang og uddannelse, så er deltagerne kendetegnet ved at have en bedre skoletilknytning, og det understreges også af, at der blandt 15-16-årige unge er relativt flere deltagere, der stadig er i gang med grundskolen eller ungdomsuddannelse. Blandt de 17-20-årige er 20 pct. af deltagere ikke i gang med en uddannelse, mens den tilsvarende andel blandt øvrige er højere, nemlig 35 pct.

I forhold til aktiviteten netværksmødre gælder det, at de typiske deltagere er kvinder med ikke-vestlig baggrund i alderen 30-49 år, og generelt har netværksmødrene mindre uddannelse end de øvrige kvinder i boligområdet har, og de har desuden en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet.

På baggrund af deltageroplysningerne tegner der sig et billede af, at deltagerne i de udvalgte aktiviteter kommer fra mere socialt udsatte familier end jævnaldrende i boligområderne, men deltagerne (undtagen netværksmødre) har en væsentlig bedre tilknytning til uddannelsessystemet end deres jævnaldrende i boligområderne, der ikke deltager i de pågældende aktiviteter. Deltagernes bedre tilknytning til skole og uddannelse kan være skabt eller øget af, at de unge har deltaget i en af de boligsociale aktiviteter, og dermed være udtryk for, at aktiviteten har en positiv gennemslagskraft i forhold til skole og uddannelse. Deltagernes tilknytning til skole og uddannelse kan også skyldes andre forhold, så når relativt flere deltagere er i gang med uddannelse end øvrige jævnaldrende, kan det være udtryk for, at de boligsociale aktiviteter netop tiltrækker de unge, der er motiveret for uddannelse. I forbindelse med afslutningen af evalueringen i 2020 udarbejder vi en opsamlende

rapport, der bygger på en længere analyseperiode af aktiviteterne gennemslagskraft, og på den baggrund vil vi have et bedre grundlag for at vurdere, om der er tale om effekt.

1.2.3 Flere i fritidsjob og tendens til mere uddannelse

Ambitionen med at indsamle oplysninger om deltagerne har – ud over at opnå viden om, hvem deltagerne er – også været at skabe mulighed for at effektmåle konkrete udvalgte aktiviteter. Det er afgørende for enhver identifikation af effekt, at indsatserne har nået at virke på målgruppen, og at der findes data til at måle effekten. Denne afrapportering falder relativt tidligt i forhold til, at der findes data, der kan måle beskæftigelseseffekter, og derfor udarbejdes der i 2020 en rapport over samtlige effekter af de boligsociale aktiviteter, der evalueres inden for beskæftigelse, skole og uddannelse, børns trivsel og forældrekompetencer samt kriminalitetsforebyggelse.

Vi finder dog allerede på nuværende tidspunkt effekter af lommepengeprojekter og fritidsjob. Børn og unge, der har været omfattet af enten et lommepengeprojekt eller indsats, der bidrager til at få et fritidsjob, får i højere grad et fritidsjob og fastholder fritidsjobbet året efter, at de var omfattet af en af de to aktiviteter. Chancen for et fritidsjob er tre gange højere for børn og unge, der har deltaget i et lommepengeprojekt eller en fritidsjobindsats. Denne effekt underbygger de forventninger, der eksisterer til netop betydningen af lommepengeprojekt og fritidsjob, og de erfaringer og øvrige undersøgelser af de to aktiviteter (Aner & Toft-Jensen, 2012; Leos-Urbel, 2014).

Identifikationen af effekten af lommepengeprojekt og fritidsjobindsatsen er troværdig af den grund, at indsatsgruppen, der har været en del af lommepengeprojekt og fritidsjobindsatsen, og kontrolgruppen, der består af jævnaldrende, der ikke har deltaget i lommepengeprojekt og fritidsjobindsatsen, ser ens ud, før indsatsen går i gang, om end der er en niveauforskel på de to grupper, som der er taget højde for i analysen. Vi har kontrolleret for observerbare karakteristika ved deltagerne og for samfundsmæssige konjunkturer, der også kunne påvirke effekterne.

Netværksmødre er en aktivitet, der har til formål at uddanne kvinder i at rådgive og vejlede typisk andre kvinder i boligområderne i forhold til skole, uddannelse, beskæftigelse og øvrige samfundsmæssige forhold. En effektmåling af denne aktivitet finder en tendens til, at kvinder, der har uddannet sig til netværksmødre, efterfølgende påbegynder en uddannelse. Der er tale om en tendens og ikke en effekt, og det skyldes, at antallet af netværksmødre er relativt lille, og derfor er der større usikkerhed forbundet med effektmålingen. Men den uddannelsesmæssige tendens stemmer godt overens med anden forskning (Christensen, 2013; Christensen & Geerdsen, 2016), der ligeledes peger på, at boligsociale indsatser til kvinder i de udsatte boligområder giver kvinderne et uddannelsesmæssigt løft.

1.2.4 De oplevede virkninger af boligsociale beskæftigelsesaktiviteter

Det er en generel vurdering blandt aktører, at de boligsociale indsatser styrker beskæftigelsen i boligområderne. Således oplever 86 pct. af de adspurgte centrale aktører som fx kommunale medarbejdere og frivillige på beskæftigelsesområdet, at det boligsociale arbejde samlet set styrker beskæftigelsen.

Både spørgeskemaundersøgelsen til centrale aktører og de kvalitative interview peger på, at det hovedsageligt er det forberedende arbejde mod beskæftigelse, som de boligsociale indsatser styrker. Således er det vurderingen, at deltagerne i aktiviteterne får større kendskab til livet på en arbejdsplads, og at deres selvtillid og motivation i forhold til beskæftigelse styrkes.

Boligsociale medarbejdere og deltagere i de udvalgte beskæftigelsesaktiviteter, som har unge beboere som målgruppe, oplever, at deltagerne styrkes i forhold til at kunne løse specifikke opgaver og varetage konkrete funktioner. Derudover er vurderingen, at unge, der har deltaget i lommepengeprojekter, fritidsjobaktiviteter og brandkadetaktiviteter, står stærkere i forhold til at søge og få et fritidsjob. Dels har deres styrkede motivation, selvtillid og kendskab til livet på en arbejdsplads givet dem mod til at søge fritidsjob efterfølgende. Dels er erfaringen i nogle af boligområderne, at arbejdsgivere foretrækker unge, der har været gennem disse aktiviteter, fordi de unge opleves at være bedre klædt på til fritidsjobbet end andre unge.

Medarbejdere og deltagere i netværksmødre, som har den voksne beboergruppe som målgruppe, oplever, at der er stor forskel på, hvorvidt deltagerne kommer tættere på beskæftigelse. Blandt centrale aktører i de udvalgte aktiviteter er det vurderingen, at kvinderne får styrket deres selvtillid, deres netværk og motivation i forhold til deltagelse i samfundet generelt. For nogle kan det betyde, at de på et senere tidspunkt kommer i beskæftigelse. For andre, at de bliver klar til at søge ind på en uddannelse. Og for andre igen er gennemslagskraften i højere grad, at de bliver aktive i boligområdet og i deres børns liv.

1.2.5 Aktiviteter og arbejdsmetoder

Beskæftigelsesområdet er et kommunalt ansvarsområde, og det er uden for et boligsocialt anliggende at iværksætte beskæftigelsesrettede aktiviteter med henblik på at øge beskæftigelsesgraden. De boligsociale indsatser kan bidrage til at rykke beboere tættere på arbejdsmarkedet gennem konkrete aktiviteter, der har fokus på beboernes behov og konkrete udfordringer som fx selvtillid, motivation og sociale kompetencer. Generelt er der i de boligsociale beskæftigelsesaktiviteter fokus på at skabe positiv udvikling for målgruppen. Der er dog en udfordring i at sikre en forankring af de positive progressioner, når aktiviteter ophører, hvis der for målgruppen ikke banes vej fra en aktivitet til den næste.

På tværs af de udvalgte aktivitetstyper har vi identificeret fire grupper af arbejdsmetoder, som alle anvendes i det beskæftigelsesrettede arbejde, nemlig praksisnær læring, individuel brobygning, gruppebaseret læring og samskabelse.

Relevansen af forskellige medarbejderkompetencer afhænger dels af målgruppe og formål, dels af de valgte aktivitetstyper og arbejdsmetoder. Vi kan dog identificere fire former for kompetencer af stor betydning for virkningen på tværs af aktivitetstyper. For det første øges metodebevidsthed, metodestringens og teoretisk fundament for aktiviteter og arbejdsmetoder, når de udførende boligsociale medarbejdere eller kommunale samarbejdspartnere har en pædagogisk, socialfaglig eller lignende baggrund. For det andet er det ved anvendelsen af arbejdsmetoden praksisnær læring særlig relevant, at medarbejdere, frivillige eller andre samarbejdspartnere i aktiviteten har faglige kompetencer eller færdigheder, som er specifikt rettet mod omdrejningspunktet i aktiviteten. For det tredje er det erfaringen, at aktiviteterne er særligt virksomme, hvis medarbejdere eller frivillige i aktiviteten er dygtige til at skabe relationer. For det fjerde er det vigtigt, at der er nogen omkring aktiviteten, som har strategiske kompetencer. Det vil sige kompetencer til at styre efter aktivitetens strategiske mål og konkrete succeskriterier, kompetencer til at skabe samspil mellem aktiviteter og kompetencer til at inddrage relevante samarbejdspartnere. Endelig er det en observation fra casestudierne, at metodeanvendelse og den metodiske bevidsthed blandt medarbejdere er stærk i de indsatser, hvor projektlederen er opmærksom på vigtigheden af at afsætte tid og skabe rammer for metodisk refleksion.

1.2.6 De oplevede virkninger på organisatorisk niveau

På det organisatoriske niveau vurderer over halvdelen af de adspurgte aktører ligeledes, at de boligsociale indsatser har en positiv betydning for det tværsektorielle beskæftigelsesrettede samarbejde om beboere, der står uden for arbejdsmarkedet.

Det styrker det tværsektorielle samarbejde, at man kender hinanden. Derfor er det væsentligt at bruge tid på samarbejdet. Det styrker også det tværsektorielle samarbejde, at alle parter prioriterer samarbejdet og kan se fordele ved det, og at der er etableret samarbejdsfora både på det udførende og det strategiske niveau, således at der sikres ledelsesmæssig opbakning til samarbejdet på det udførende niveau.

Det er særligt samarbejdet om den unge del af målgruppen, der er styrket i indsatsperioden. Omvendt er det vanskeligere at finde fælles fodslag om en beskæftigelsesrettet indsats for den voksne del af målgruppen. En barriere for et styrket samarbejde om beskæftigelse mellem boligsocial indsats og kommune er, at sagsbehandlere i de kommunale jobcentre er optaget af myndighedsopgaver og samarbejdet med kommunale aktører og ikke har tilstrækkelig viden om, hvilken funktion de boligsociale indsatser kan påtage sig i forhold til målgruppen.

Medarbejdere i de udvalgte aktiviteter oplever også, at samarbejdet med virksomheder kan være vanskeligt. Dels er det meget tidskrævende for den boligsociale medarbejder at opbygge et virksomhedsnetværk, dels kan det være vanskeligt for virksomhederne at se fordele i samarbejdet.

Samarbejdspartnerne vurderer også, at samarbejdet om at opspore beboere med behov for en indsats er forbedret markant i indsatsperioden. Både boligsociale medarbejdere og samarbejdspartnere i de udvalgte aktiviteter oplever, at de boligsociale medarbejdere har en anden og til tider tættere relation til målgruppen, blandt andet fordi de boligsociale medarbejdere ikke har en myndighedsfunktion, og fordi de opholder sig i boligområdet. Det kan således styrke den fælles opsporing af målgruppen, når kommunale medarbejdere formår at drage nytte af den særlige relation, boligsociale medarbejdere har til målgruppen.

1.2.7 Det boligsociale bidrag til en lokal velfærdsmæssig løsning

De problemstillinger og behov, som beboere i de udsatte boligområder har i forhold til beskæftigelse, er primært et kommunalt ansvarsområde. De boligsociale indsatser kan dog levere et centralt bidrag til at skabe den bedst mulige, lokale, velfærdsmæssige opgaveløsning. De boligsociale indsatser har deres styrke i, at de kan være brobyggende mellem beboere og offentlige velfærdsydelser, og at de kan supplere offentlige velfærdsydelser. De boligsociale indsatser kan, fordi de er områdebaserede og foregår tæt på beboernes hjem, være med til at brobygge og styrke samarbejdet mellem borger og kommune, ligesom de kan styrke gennemslagskraften af de kommunale velfærdsydelser ved at virke understøttende og udvikle arbejdsmarkedssamarbejde. De boligsociale indsatser spiller en særlig rolle i det beskæftigelsesrettede arbejde med de beboere, der har en svag eller ingen tilknytning til uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet og fritids- og foreningslivet. For disse beboere er det en særlig fordel, at indsatsen foregår tæt på deres hjem, og at der er tid, rummelighed og fleksibilitet i indsatsen.

Et kendetegn ved de boligsociale indsatser er, at beboeres deltagelse i aktiviteter er baseret på frivillighed og lyst, og det skaber et særligt mulighedsrum for beboerne at agere i. Det skaber endvidere en platform for de boligsociale medarbejdere til at opbygge relationer til beboerne baseret på tillid og anerkendelse. Blandt aktører på beskæftigelsesområdet, som ikke er finansieret af den boligsociale helhedsplan, er den generelle vurdering, at de boligsociale indsatser har en styrke i, at medarbejderne er i stand til at opbygge en tæt og betydningsfuld relation til beboerne, blandt andet

fordi de opholder sig i boligområdet og ikke har en myndighedsfunktion. Det er en mulighed, som kommunale medarbejdere med myndighedsfunktion ofte ikke har. Den tætte relation mellem boligsociale medarbejdere og beboere giver endvidere mulighed for en tidligere opsporing af beboere med behov for en indsats. Frivillighed, tillid og anerkendelse som kitter i relationen mellem beboere og den boligsociale indsats viser sig erfaringsmæssigt ofte at være stærk nok til både at opstille forventninger til beboere i forhold til progression og i forhold til at arbejde hen imod bestemte mål som fx at finde et fritidsjob, søge job og komme i gang med uddannelse, der giver flere arbejdsmarkedsrelevante kompetencer.

Endvidere er den relative metodefrihed og muligheden for at justere aktiviteter og metoder til den specifikke kontekst og målgruppe en særlig styrke i det boligsociale bidrag. Både boligsociale medarbejdere og deres kommunale samarbejdspartnere ser det som en styrke, at beboere i udsatte boligområder kan deltage i indsatser og aktiviteter, som er mere fleksible og dynamiske end de tilbud, der typisk ligger i det kommunale regi. Derfor kan en kombination af metodestringente og mere metodisk fleksible aktiviteter være en fordel i det boligsociale arbejde. Dog er det afgørende, at der i begge tilfælde er tale om refleksion over og bevidste valg af de anvendte metoder.

Ligeledes har de boligsociale indsatser en styrke i, at rekrutteringen af medarbejdere gennem tiden er sket inden for en række forskellige faglige felter. Det har været med til at bibringe det boligsociale område en flerfaglighed, der viser sig som en gevinst i forhold til beboerne og i forhold til samarbejdspartnere, fordi flerfagligheden er med til at vise alternative måder at nå beboerne på, at arbejde med dem på og at fastholde dem i en positiv udvikling.

Med 2011-14-midlerne er de boligsociale indsatser blevet samlet i større helhedsplaner, der har fået fokus på at være bydækkende. Der er en lang række fordele forbundet med det, idet helhedsplanerne har fået mere organisatorisk muskelmasse, der muliggør mere samarbejde og netværk på tværs af organisationer. Ligeledes bidrager størrelsen af helhedsplanerne til en større differentiering og arbejdsdeling mellem de boligsociale medarbejdere til gavn for beboerne og for kvaliteten af de aktiviteter, der igangsættes.

Ligeledes har det bydækkende perspektiv bidraget til, at det boligsociale arbejde har fået en mere synlig og strategisk rolle for omgivelserne, og at den boligsociale indsats er blevet en mere tydelig og oplagt samarbejdspartner for kommunerne.

Omvendt er risikoen i de større og bydækkende helhedsplaner, at nærheden mellem beboerne og helhedsplanen får vanskeligere betingelser, ligesom den ikke-planlagte dialog og de spontane beboerinputs får det. En del af det særlige bidrag ved de boligsociale indsatser er nærheden til beboerne, og det er et vigtigt opmærksomhedspunkt i de fremtidige helhedsplaner, at nærheden ikke går tabt i fokus på de bydækkende og bystrategiske helhedsplaner og visioner.

1.3 anbefalinger

På baggrund af de analyseresultater og effekter, der er fremkommet i denne undersøgelse af de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter, præsenterer vi fire anbefalinger til den fremadrettede indsats for at få beboere tættere på og ind på arbejdsmarkedet. Anbefalingerne tager afsæt i, at kommunerne bærer det primære ansvar på beskæftigelsesområdet, og at det boligsociale arbejde kan bidrage til denne opgaveløsning. Anbefalingerne er således baseret på, at de boligsociale indsatser kan være et bidrag.

1.3.1 Opmærksomhed på forankring af deltagernes positive forandringer

Denne anbefaling er målrettet de boligsociale medarbejdere, og anbefalingen er, at de boligsociale aktører har en opmærksomhed på, at der tænkes i og skabes overgange for deltagere i en aktivitet til en anden; både for at fastholde og dermed forankre den opnåede positive progression og for at skabe yderligere progression. Med de boligsociale aktiviteter kan forskellige løft opnås afhængig af beboernes udgangssituation, og i tilrettelæggelsen af aktiviteter er det derfor vigtigt at udvikle aktiviteterne, så de kan bygge oven på hinanden til gavn for beboerne.

1.3.2 Prioritering af samarbejde og afklaring af rolle- og ansvarsfordeling mellem helhedsplan, jobcentre og lokale virksomheder

Denne anbefaling er henvendt til både de boligsociale medarbejdere, kommunale medarbejdere og lokale virksomheder. Anbefalingen er, at såvel boligsociale medarbejdere og kommunale medarbejdere får tildelt ressourcer til at indgå i et samarbejde om at få flere i beskæftigelse. Det kræver tid og engagement at opbygge et tværsektorielt samarbejde på beskæftigelsesområdet; både på det udførende og strategiske niveau. Det kræver ligeledes ressourcer at indgå i et samarbejde med lokale virksomheder. Det er afgørende, for at samarbejdet fungerer, at de involverede aktører prioriterer at sætte sig ind i hinandens organisatoriske rammer og mål, med henblik på at skabe klarhed over rolle- og ansvarsfordeling samt med henblik på at skabe betingelserne for, at det boligsociale arbejde kan tænkes som understøttende for de kommunale mål på beskæftigelsesområdet.

1.3.3 Fokus i det strategiske arbejde på, hvem der handler, og hvordan der handles i forhold til at få fat i unge, der ikke er i uddannelse eller i beskæftigelse

Denne anbefaling er målrettet beslutningskompetente aktører på det strategiske niveau i helhedsplaner og på det kommunale beskæftigelsesområde. Der er en stor gruppe af unge, der slipper taget med uddannelse, når de går ud af grundskolen, og de kommer ikke i beskæftigelse. De er i stor risiko for at forblive i restgruppen og ikke få en uddannelse eller komme i beskæftigelse. Derfor er der afgørende behov for at gribe disse unge i forbindelse med færdiggørelse af grundskolen og bygge bro til uddannelsessystemet. For at opspore disse unge kræver det, at alle involverede aktører rundt om de unge er opmærksomme på de, der ikke har planer om uddannelse eller beskæftigelse, og afklare både, hvad de har lyst til, og de barrierer, der måtte være for at komme i gang med uddannelse eller beskæftigelse. Det kræver beslutninger på strategisk niveau om rolle- og ansvarsfordeling i forhold til at identificere målgruppen, rekruttere dem til forløb, iværksætte forløb og bygge bro til det ordinære uddannelsessystem og til arbejdsmarkedet.

1.3.4 Metodebevidsthed og fokus på det boligsociale arbejdes særlige potentiale

Denne anbefaling er målrettet både bevillingsgivere og de boligsociale projektledere og medarbejdere. Et særligt potentiale i det boligsociale arbejde er den lokale og tillidsfulde relation mellem beboere og medarbejder samt en vis grad af metodefrihed og mulighed for at tilpasse aktiviteterne til den lokale kontekst og den enkelte beboers specifikke udfordringer og situation. Derfor er anbefalingen, at aktiviteterne fremadrettet i størst mulig grad er vidensbaserede og bygger på metodebevidsthed og refleksion over metodevalg, og at metodefrihed til en vis grad bevares, samtidig med at rammer for metodisk refleksion og faglig udvikling blandt medarbejdere udvikles.

1.4 Rapportens struktur

Rapporten er struktureret således, at der efter dette indledende kapitel følger en beskrivelse af, hvordan evalueringen er tilrettelagt, og hvordan vi bruger forskellige datakilder til at belyse de forskellige forskningsmæssige spørgsmål. Derefter følger kapitel 3 om de boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne, hvor fordelingen af midler til boligområderne beskrives, og de forskellige beskæftigelsesrettede aktiviteter, der finder sted i helhedsplaner, kort beskrives. Herefter følger fem analysekapitler, hvor kapitel 4 beskriver beboernes udvikling og forandring i de boligområder, hvor der er foregået en boligsocial indsats. Kapitel 5 beskriver deltagerne i de udvalgte aktiviteter samt effekter af boligsociale indsatser. Kapitel 6 beskriver aktørers oplevede virkninger af de boligsociale indsatser. Kapitel 7 beskriver organisering og samarbejde om den boligsociale indsats, og kapitel 8 beskriver seks udvalgte beskæftigelsesrettede aktiviteter.

2 Tilrettelæggelse af evalueringen

I dette kapitel beskriver vi, hvordan evalueringen af boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter er gennemført. Således kan dette kapitel bidrage med en forståelse af grundlaget for undersøgelsens resultater og konklusioner.

Evalueringen skal bidrage med viden om, hvordan boligsociale indsatser har en gennemslagskraft i forhold til at få flere beboere tættere på og ind på arbejdsmarkedet. Gennemslagskraft henviser både til, om beboere objektivt set kommer i job eller tættere på et job, fx i form af uddannelse, og om de aktører, der beskæftiger sig med boligsociale beskæftigelsesaktiviteter, oplever, at aktiviteterne har en positiv betydning for beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet. Samtidig skal evalueringen bidrage med viden om, hvordan udvalgte aktiviteter er målrettet forskellige beboergrupper, og hvordan der konkret i aktiviteterne arbejdes med beboernes behov og udfordringer. Endelig skal evalueringen bidrage med viden om, hvordan de forskellige aktører samarbejder og er organiseret om den del af den boligsociale indsats, der har fokus på beskæftigelse.

Evalueringen bygger både på en klassisk effektmålingstilgang og på en såkaldt realistisk evalueringstradition (også kaldet virkningsevaluering). For at gennemføre evalueringen, således at vi får svar på de spørgsmål, vi stiller, er det afgørende, at vi tager højde for, at det boligsociale arbejde ikke er en fast størrelse, men derimod spænder vidt; fra boligsociale aktiviteter med en tydelig målgruppe, forandringsteori og data til at måle udvikling, til aktiviteter, hvor hverken målgruppe, forandringsteori eller data er særlig veldefinerede.

I evalueringen anvender vi tre centrale begreber: boligsocial indsats, aktivitet og arbejdsmetode. De er afbildet i figur 2.1.

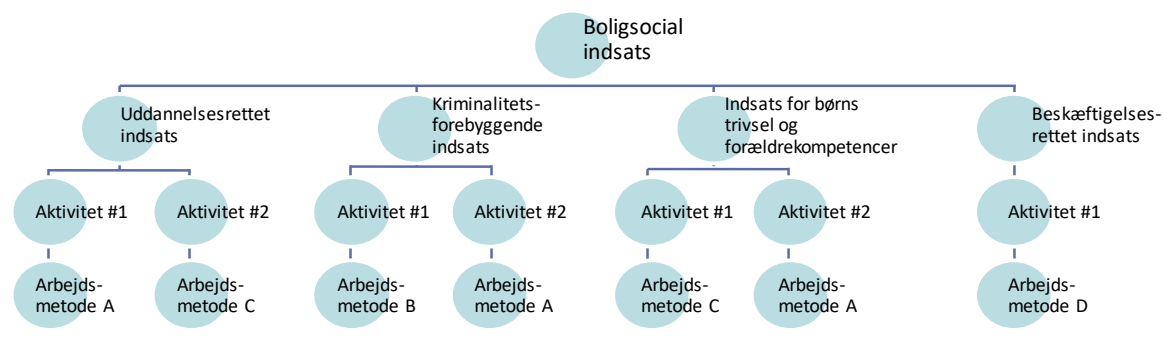
Boligsociale indsatser er sociale interventioner i et afgrænset boligområde; deri ligger, at indsatserne er områdebaserede (i den internationale forskningslitteratur omtales de som *area-based interventions*). Det betyder, at de beboere, der bor i det pågældende boligområde, har mulighed for at blive påvirket af de igangsatte indsatser. De boligsociale indsatser er, som det vil blive uddybet undervejs i rapporten, kendetegnet ved at være tværfaglige, tværsektorielle og dermed arbejder på tværs af boligorganisationer, beboere, kommuner, frivillige organisationer m.m.

Aktiviteter er konkrete handlinger, som udgør de boligsociale indsatser. Det vil sige, at boligsociale indsatser til børn og unge kan bestå af aktiviteter som fx lommepengeprojekt, rollespilsprojekter eller lektiecafé. Aktiviteterne kan være små eller store; kortvarige eller langvarige.

Arbejdsmetoder er de metoder, der anvendes i udførelsen af aktiviteter. Det vil sige den måde, som aktiviteten gennemføres på. Aktiviteten kan både have en enkelt arbejdsmetode som sit omdrejningspunkt, og aktiviteten kan være sammensat af flere arbejdsmetoder. En arbejdsmetode kan skrues op og ned i intensitet, det vil sige hyppighed og omfang. I evalueringen identificerer vi fire typer af arbejdsmetoder, som ofte anvendes i samspil.

Arbejdsmetoder, aktiviteter og boligsociale indsatser er således alle begreber, der er udtryk for en intervention, men befinder sig på hvert sit detaljeringsniveau. Boligsociale indsatser er det mest generelle, mens aktiviteter er mere præciserende, og arbejdsmetoder er helt konkret. Jo mere detaljeret viden, der findes om interventionen og målgruppen, jo bedre kan vi undersøge, hvad der skaber effekter og hvordan.

Figur 2.1 Indsats, aktivitet og arbejdsmetode.

Når evalueringen skal bidrage til at øge vidensgrundlaget i det boligsociale arbejde, handler det både om at opnå mere viden om gennemslagskraften af boligsociale indsatser og om at tydeliggøre, i hvor høj grad der eksisterer dokumenteret viden om forandringsteori og implementering af aktivitetstyper og arbejdsmetoder. I forhold til konkrete aktivitetstyper vurderer vi graden af viden ud fra to overordnede parametre:

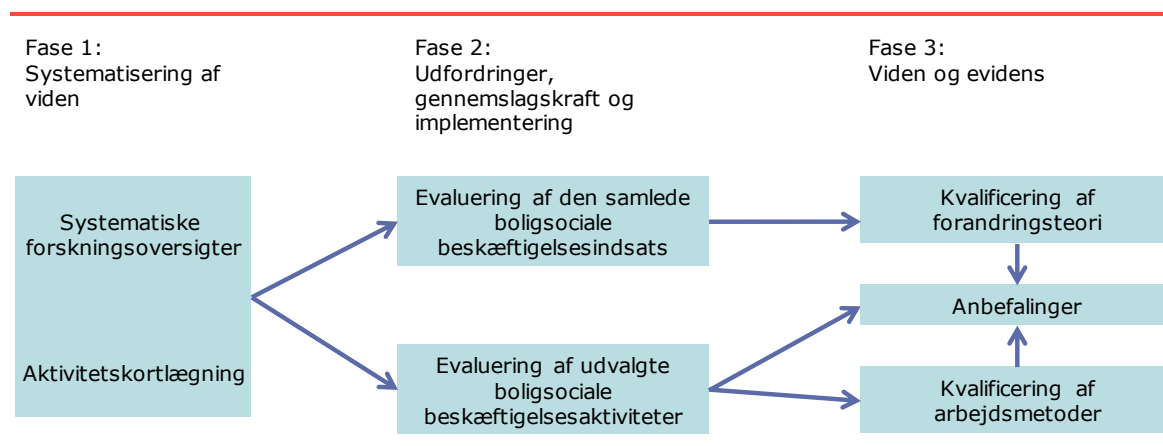
- hvor velbeskrevet aktiviteten, målgruppen, implementering og forandringsteorien er
- i hvilken grad der eksisterer viden om gennemslagskraften af aktiviteten, og om der foreligger systematiske data, der kan anvendes til effektmåling af aktiviteten.

Evalueringen er, som det fremgår af figur 2.2, tilrettelagt således, at der er tre analysefelter:

1. Systematisering af viden
2. Udfordringer, gennemslagskraft og implementering
3. Viden og evidens.

Hvert felt uddybes nedenfor.

Figur 2.2 Evalueringens analysestrategi.

2.1 Fase 1: Systematisering af viden

Formålet med at systematisere viden om boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter er dels at opnå grundig viden fra forskningslitteraturen om effekter af beskæftigelsesrettede aktiviteter, dels at opnå et overblik over, hvilke typer af aktiviteter der foregår i praksis og variationen af disse aktiviteter.

2.1.1 Systematiske forskningsoversigter

Den systematiske forskningsoversigt har til formål at bidrage med viden om evidensbaserede aktiviteter og indsatser, der kan forbedre beboeres beskæftigelse. Eftersom formålet med forskningsoversigten er at identificere indsatser, der har en gennemslagskraft i boligområder, er kun de indsatser medtaget i kortlægningen, hvor der er dokumenteret en virkning. Forskningsoversigten er baseret på en systematisk søgning efter studier, der ved hjælp af et kontrolgruppedesign estimerer en effekt i forhold til de relevante målgrupper eller ved hjælp af en før- og eftermåling uden kontrolgruppe. Søgningen er gennemført i internationale databaser, i såkaldt "grå" litteratur og i referencesøgninger (også kaldt "snowball"-søgning). Forskningsoversigtens søgeprofil er udviklet på baggrund af et samarbejde med Landsbyggefonden og fagspecialister på VIVE (den tidligere SFI-del af VIVE). I forskningsoversigten er der medtaget studier, som er fra år 2000 og fremefter. Geografisk er der medtaget studier af indsatser gennemført i OECD-lande. Forskningsoversigten af beskæftigelsesrettede indsatser er selvstændigt afrapporteret i *Effektfulde indsatser i boligområder til at forbedre børns skolegang og uddannelse og forældres arbejdsmarkedsparticipation. En systematisk forskningsoversigt, nr. 2 og 3 af 4* (Kjer m.fl., 2016).

2.1.2 Kortlægning af aktiviteter, der har til formål at forbedre beboeres beskæftigelseschancer

Kortlægningen af beskæftigelsesrettede aktiviteter er foretaget på baggrund af helhedsplanernes elektroniske indrapporteringer om aktiviteter til Landsbyggefonden samt gennemlæsning af helhedsplanerne. Udtræk af oplysninger og gennemlæsning har bidraget til et overblik over dels variationen i aktiviteter, dels i udbredelsen af de forskellige aktiviteter. Med kortlægningen er generiske aktivitetstyper således udledt og beskrevet. For at kvalitetssikre kortlægningen er den suppleret med en telefon-survey til samtlige projektledere for de boligsociale helhedsplaner. Rundringningen er foregået i perioden oktober 2015 til august 2016.

I det omfang, det har været muligt på baggrund af informationer om aktiviteterne, er de generiske aktivitetstyper beskrevet ud fra følgende forhold:

- Formål med aktiviteten
- Målgruppen(/r) for indsatsen
- Forventning til gennemslagskraft
- Organisering
- Udførelse og hyppighed.

I praksis finder vi, at aktivitetstyperne kan være gennemført på forskellige måder, og således kan den generiske beskrivelse ikke nødvendigvis genfindes i praksis, men versioner af den findes. Endvidere foregår de boligsociale aktiviteter ofte i tæt samspil med hinanden, og derfor optræder typerne ikke altid så analytisk adskilt, som beskrivelsen kan indikere.

Kortlægningen af de boligsociale beskæftigelsesaktiviteter har endvidere til formål at identificere, hvilke aktiviteter der er detaljeret beskrevet og funderet i viden, og som kan beskrives ud fra systematiske data, samt hvilke aktiviteter der er løst beskrevet i forhold til fremgangsmåde, målgrupper og forhold, der skal påvirkes, og hvor der ikke foreligger systematiske data til at beskrive aktiviteterne. I bilag 1 foreligger en beskrivelse af samtlige beskæftigelsesrettede aktiviteter, som helhedsplanerne har iværksat.

2.2 Fase 2: Udfordringer, gennemslagskraft og implementering

På baggrund af systematisering af viden, herunder kortlægningen af de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter, foretager vi dels en deskriptiv analyse af beboernes beskæftigelsesmæssige udfordringer, dels en effektmåling af aktiviteter, dels en evaluering af implementering af aktiviteterne. I denne analysefase har vi både et overordnet fokus på den samlede boligsociale indsats rettet mod beskæftigelse og et detaljeret fokus på udvalgte aktiviteter, som vi går i dybden med i forhold til at evaluere gennemslagskraften, målgruppen for aktiviteten, forandringsteori, implementering og arbejdsmetoder.

2.2.1 Datakilder

Når vi foretager en deskriptiv analyse og evaluering af gennemslagskraft og implementering, anvender vi en række forskellige datakilder. Vi bruger registerdata for perioden 2004-16 fra Danmarks Statistik til at beskrive beboerne i de boligområder, der har modtaget støtte fra Landsbyggefonden, survey-data fra interessenter, der er/har været involveret i beskæftigelsesrettede boligsociale aktiviteter, samt casestudier gennemført i boligområder, hvor der er foregået en eller flere af de udvalgte aktiviteter.

De kvantitative analyser baseret på registerdata og survey-data leverer viden om beboernes udfordringer og om gennemslagskraften af boligsociale aktiviteter. Med disse analyser kan vi sige noget generelt om omfanget af problemer, sammenhængen mellem forskellige typer af aktiviteter og de forandringer (eller mangel på samme), der observeres. De kvantitative data kan dog i mindre udstrækning levere viden om mekanismerne; det vil sige viden om, hvorfor og hvordan de boligsociale aktiviteter har en gennemslagskraft. Der er så at sige behov for, at den såkaldte "black box" åbnes med henblik på at søge dybdegående forklaringer på sammenhængen mellem årsag og effekt.

Analyserne i denne fase 2 bygger på fortløbende kobling af resultater fra kvantitative analyser med en række casestudier, hvor vi anvender kvalitative metoder som semistrukturerede interview, observationer og workshops. Det sikrer et helhedsorienteret syn på aktiviteterne og arbejdsmetoderne i deres kontekst, på hvordan aktiviteterne spiller sammen med andre aktiviteter, hvilken betydning organisering og samarbejde har for aktiviteternes gennemslagskraft, hvilke processer og dermed mekanismer, aktiviteterne kan sætte i gang, og hvilke barrierer der kan være, for at mekanismerne sættes i gang. Man kan sige, at det afgrænsede kvantitative fokus i mange aktiviteter suppleres med et helhedsorienteret fokus i færre aktiviteter. Stod de kvantitative analyser alene, ville vi ikke kunne sige så meget om forudsætninger for virkning og om, hvordan og for hvem aktiviteterne virker, ligesom vi ville mangle viden om selve metoderne, implementering og organiseringen og udfordringer. Står kvalitative data alene, kunne vi ikke sige noget generelt om virkningen af aktiviteterne.

2.2.1.1 Registerdata

For samtlige beboere i den almene boligsektor og dermed for beboere i boligområder, der er omfattet af en boligsocial indsats fra 2011-14-midlerne, har vi data om demografiske og socioøkonomiske forhold. Data dækker perioden 2004-16. Derudover har vi en 10-procents-stikprøve for hele befolkningen, der bruges til at sammenligne udviklingen i de udsatte boligområder med resten af samfundet.

De demografiske data dækker over familieforhold, køn, alder og etnicitet, mens de socioøkonomiske data består i oplysninger om uddannelse, beskæftigelse og indkomst. I bilag 2 fremgår samtlige variabler, vi anvender i analyserne.

2.2.1.2 Interessent-survey

Som led i evalueringen er der gennemført en telefonisk survey blandt interessenter, der samarbejder med de boligsociale indsatser på tværs af landet. Formålet med interessent-surveyen er at foretage en breddeafdækning af de oplevede virkninger, som den boligsociale indsats har medvirket til i det pågældende boligområde, ifølge de involverede interessenter. I bilag 4 er en uddybende beskrivelse af interessent-surveyen.

En interessent forstås i denne sammenhæng som en aktør, der har kendskab til formålet og arbejdet med de boligsociale aktiviteter. Samtidig skal personen kunne udtale sig om både de organisatoriske og faglige virkninger af det boligsociale arbejde samt resultaterne for målgruppen. Det kan både være kommunale samarbejdspartnere, samarbejdspartnere fra boligorganisationer, fra private organisationer og NGO'er. For at en person kan indgå som en interessent (og ikke en medarbejder i selve den boligsociale indsats), må vedkommendes arbejdstid *ikke* være 100 pct. finansieret af helhedsplanen. Surveyen er gennemført med i alt 57 interessenter.

2.2.1.3 Casestudier

Formålet med casestudierne er at opnå viden om de mekanismer, som skaber forandringer hos beboerne, samt at opnå viden om, hvordan rammen, muligheder og konteksten er for at skabe disse forandringer. I forbindelse med evalueringen af de boligsociale aktiviteter vil forandringer være udtryk for de effekter og resultater, som aktiviteterne medfører eller ikke medfører.

Der er gennemført casestudier i 14 udvalgte boligområder. Boligområderne er udvalgt på baggrund af den indledende kortlægning af aktivitetstyper på tværs af boligområderne i landet.

Ved udvælgelse af de konkrete caseaktiviteter har vi arbejdet ud fra følgende kriterier:

- Geografisk spredning samt center/periferi, det vil sige cases fra forskellige dele af Danmark samt centreret i midten af en by og i periferien af en by
- Variation i helhedsplanernes størrelse, vurderet på baggrund af budget og fysisk areal
- Variation i målgruppe, og således fx både lommepengeprojekter med fokus på de helt unge, samt lommepengeprojekter, hvor der ses en lidt ældre målgruppe
- Tidshorison, hvor det blev prioriteret at vælge indsatser, det var muligt at genbesøge et år efter.
- Interesse/motivation for deltagelse hos både projektleder, projektmedarbejdere samt samarbejdspartnere
- Gerne gode eksempler/best practice – men også eksempler på afvigende cases i forhold til gennemsnittet.

Casestudierne bidrager således med nuanceret viden om, hvad der virker for hvem under hvilke omstændigheder. Der er gennemført interview med målgruppen og centrale aktører for beskæftigelsesindsatsen, imens indsatserne pågår. Der er ligeledes foretaget genbesøg med henblik på at kvalificere tidligere iagttagelser af både kvalitativ og kvantitativ karakter. I bilag 5 er en uddybende beskrivelse af, hvor mange og hvilke typer af informanter der er interviewet i de forskellige cases.

2.2.2 Udfordringer: Kvantitativ beskrivelse af beboernes beskæftigelsesudfordringer

Vi beskriver med udgangspunkt i registerdata beboernes baggrund, og hvordan de klarer sig i forhold til beskæftigelse. Vi undersøger, hvordan deres udvikling er over tid i perioden 2004-16. Vi sammenligner beboere i de udsatte boligområder med befolkningen generelt både for at få viden om eventuelle niveauforskelle og for at få viden om, hvorvidt beboerne i de udsatte boligområder udvikler sig på samme måde eller forskelligt i forhold til befolkningen.

2.2.3 Effektmåling

Den skelnen, vi foretager mellem effekter og tendenser, er relateret til niveauet af statistisk sikkerhed for sammenhæng mellem indsats og forandringer hos målgruppen. Effekter identificeres gennem effektmålinger, hvor der er testet for, at forandringerne skyldes indsatsen og ikke andre forhold som fx konjunkturændringer. Den måde, som testet foregår på, er ved at have en kontrolgruppe, der kan sammenlignes med en indsatsgruppe. Tendenser er forandringer, som vi antager er skabt af interventionen. Dermed er tendenser en evidensmæssig svagere udgave af forandringer, end effekter er.

Det spørgsmål, vi stiller i effektevalueringen, er: Hvis vi tilføjer en boligsocial indsats til beboere, er det så muligt med den udefrakommende påvirkning at ændre på deres beskæftigelseschancer? Er det med andre ord muligt med en boligsocial indsats at give beboere bedre chancer for at komme ind på arbejdsmarkedet? Vi måler ændringer i beskæftigelse ved hjælp af følgende variabler:

- Beskæftigelse
- Modtager af overførselsindkomst
- Uddannelse.

Variationen i disse afhængige variabler betinger vi på indsatsen, observerbare forhold såsom køn, alder, etnicitet, geografisk placering, familieforhold samt uobserverbare forhold. Det, vi tester, er, om ændringer i beboeres beskæftigelseschancer opnås på grund af en indsats eller på grund af andre forhold.

Vi foretager effektevalueringer af udvalgte boligsociale beskæftigelsesaktiviteter (lommepengeprojekter og fritidsjob samt netværksmødre-indsats). For disse aktiviteter har vi oplysninger om, hvilke beboere der har deltaget i aktiviteter. Der vil dog være beboere, der har deltaget, men som vi ikke har oplysninger på. På baggrund af disse identificerede indsatsgrupper har vi konstrueret kontrolgrupper, der på observerbare forhold ligner indsatsgruppen, med undtagelse af at de ikke har modtaget en indsats. I bilag 3 er en detaljeret beskrivelse af, hvordan målgruppeoplysninger er indsamlet og anvendt i analyserne.

Når vi gennemfører effektevalueringer, anvender vi en difference-in-difference model (DD-analyse), der er en kvasi-eksperimentel metode til at måle effekten af en indsats for en given tidsperiode. Metoden er ofte anvendt til at måle en ændring skabt af en begivenhed, lovændring eller en given indsats som i denne analyse (Card & Krueger, 2000, 1994; Eissa & Liebman, 1996; Jin & Leslie, 2003.; Meyer m.fl., 1995). En DD-analyse kræver, at man 1) har observationer både af beboere, som modtager indsatsen, og beboere, som ikke modtager indsatsen, samt 2) observerer beboere både inden og efter at indsatsen udrulles. I bilag 7 er der uddybende beskrivelse af metode til effektevaluering, konstruktion af kontrolgruppe samt databeskrivelse.

Identifikation af effekter er en vanskelig øvelse, og det er afgørende at understrege, at eventuel mangel på effekter kan skyldes forhold, der ikke har noget med selve indsatsen at gøre. Hvis der ikke findes effekter, kan det skyldes, at identifikationsstrategien ikke er god nok. Eksempelvis at det ikke er muligt at finde en kontrolgruppe, der ligner indsatsgruppen på nær, at der ikke foregår en indsats, eller at de data, der er effektmål, ikke er de mest velegnede til at måle forandringer skabt af indsatsen. Det kan også skyldes, at effektmålingen foregår så tidligt, at der ikke foreligger data, der kan vise, om der er en eventuel forandring. Eksempelvis er der indsamlet oplysninger på målgruppen fra 2014, 2015 og 2016. For de, der deltager i 2016, foreligger der ikke såkaldte eftermålingsdata, der er data for perioden efter, at deltagerne er blevet påvirket af en indsats. Endelig kan mangel på effekter skyldes, at indsatsen ikke har en gennemslagskraft, fordi den eksempelvis ikke

er tilstrækkelig intensiv, ikke er implementeret mest hensigtsmæssigt, eller fordi den ikke kan påvirke de effektmål, der ønskes eller er forventning til.

2.2.4 Oplevede virkninger

Interessent-surveyen bidrager til at undersøge de oplevede virkninger, der er skabt på temaniveau, på tværs af aktiviteter inden for det enkelte boligområde. Det vil sige, at vi undersøger de oplevede virkninger af den samlede boligsociale beskæftigelsesindsats i helhedsplanerne. Surveyen har således fokus på at afdække, hvordan aktører involveret med den boligsociale beskæftigelsesindsats oplever, at den boligsociale helhedsplan har betydning for målgruppen, og samarbejde og organiseringen. Surveyen kvalificerer dermed effektmålingen samt de kvalitative casestudier.

Spørgsmålene i surveyen er udviklet med udgangspunkt i evalueringens øvrige datakilder, herunder især de kvalitative casestudier samt forskningsoversigterne. Spørgsmålene indeholder både forskningsmæssige og politiske forventninger til de boligsociale helhedsplaner.

Der er opnået i alt 57 besvarelser fra aktører involveret i den boligsociale beskæftigelsesindsats. I tabel 2.1 fremgår aktørernes samarbejde med helhedsplanen, og i tabel 2.2 fremgår aktørernes organisatoriske tilhørsforhold.

Det fremgår af tabel 2.1, at der er stor variation i, hvordan aktørerne samarbejder med helhedsplanen, og det giver en formodning om, at aktørernes besvarelser er velegnede til at give et nuanceret billede, fordi så mange samarbejdsperspektiver er til stede.

Tabel 2.1 Aktørernes samarbejde med helhedsplanen*.

Samarbejde med helhedsplanen	Procent
Udførende i én udvalgt aktivitet	35
Udførende i flere aktiviteter	23
Deltager i arbejdsgruppe, styregruppe eller følgegruppe	37
Deltager i styregruppe/bestyrelse for helhedsplanen	9
Sparringspartner i forbindelse med én aktivitet	12
Sparringspartner i forbindelse med flere aktiviteter	28
Rekrutteringskanal til udvalgte aktiviteter	25
Andet	9

Anm.: *Da flere interessenter har samarbejdet med helhedsplanen om flere emner, summerer procenterne sammen til over 100 pct.

Kilde: Rambølls interessent-survey.

I tabel 2.2 fremgår aktørernes organisatoriske tilhørsforhold, og det fremgår, at de fleste af de adspurgte aktører er ansat i en kommunal forvaltning eller kommunal institution.

Tabel 2.2 Aktørernes organisatoriske tilhørsforhold.

Organisatorisk tilhørsforhold	Procent
Ansæt i kommunal forvaltning (centralt placeret)	26
Ansæt i kommunal forvaltning (udgående)	19
Ansæt i kommunal institution i lokalområdet	28
Ansæt i boligorganisation	9
Tilknyttet en frivillig organisation	5
Ansæt i privat virksomhed	9
Andet	4

Anm.: N = 57.

Kilde: Rambølls interessent-survey.

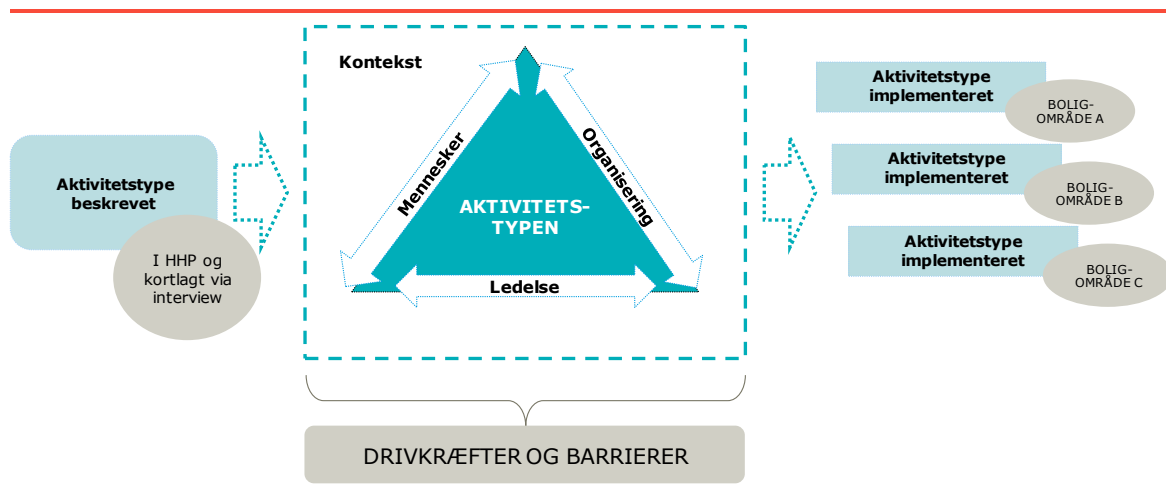
2.2.5 Implementeringsanalyse

Som led i evalueringen foretager vi en implementeringsanalyse, der er gennemført i tæt samspil med effektanalysen. Formålet med implementeringsanalysen er tostrengt:

1. At afdække, i hvor høj grad aktivitetstyperne implementeres, som det var tiltænkt
2. At tilvejebringe viden om henholdsvis drivkræfter og barrierer i implementeringen i praksis.

Overordnet set har implementeringsanalysen haft som formål at afdække hvordan, hvorfor og under hvilke omstændigheder, de udvalgte aktivitetstyper har en gennemslagskraft. Først og fremmest har vi haft fokus på aktivitetstyperne i praksis forstået som en afdækning af, hvorvidt og hvordan aktiviteterne er implementeret. Dernæst har vi haft fokus på drivkræfter og barrierer for implementeringen; det vil sige de forhold i implementeringsmiljø og -proces, som henholdsvis kan fremme eller hæmme, at aktiviteten har den forventede gennemslagskraft for målgruppen. I figur 2.3 har vi illustreret den analytiske tilgang.

Figur 2.3 Analytisk tilgang i implementeringsanalysen.

Kilde: Fixsen m.fl., 2005.

Som figur 2.3 viser, undersøger vi blandt andet, hvordan aktivitetstyperne implementeres i praksis med afsæt i den indledningsvise kortlægning af og dertilhørende viden om aktivitetstyperne på tværs af alle helhedsplanerne (fase 1). I analysen af aktivitetstypen i praksis ser vi især på aktivitetstypernes formål, målgruppe, organisering og indhold, herunder intensitet og varighed. Der vil typisk være

en lokal tilpasning af aktiviteten til den konkrete kontekst (boligområder), hvilket betyder, at der i implementeringen af en aktivitet som regel sker justeringer, således at aktiviteten kan implementeres i det specifikke område til den specifikke målgruppe. En vis grad af uoverensstemmelse mellem den implementerede og beskrevne aktivitet er derfor at forvente, og på tværs af områderne kan sådanne forskelle bidrage til at tydeliggøre *drivkræfter* og *barrierer* i implementeringen.

2.2.5.1 Drivkræfter og barrierer i implementeringen

I implementeringsanalysen læner vi os op ad Dean Fixsens tilgang (Durlak & Dupre, 2008; Fixsen m.fl., 2005). Fixsens model kan illustreres som en trekant, som illustreret i figur 2.3. Trekanten har tre hoveddimensioner: organisering, mennesker og ledelse. Fixsen opererer desuden med den lokale *kontekst* som endnu en dimension, mens *indsatsen (aktivitetstypen)* selv udgør en femte dimension. De fem dimensioner udfoldes i boksen nedenfor.

De fem dimensioner

- *Organisering* omhandler blandt andet indsatsens (aktivitetens) tilrettelæggelse, koordinering, samarbejde og dertilhørende rollefordeling; herunder graden af systematik og sammenhæng.
- *Ledelse* handler om det ledelsesmæssige fokus, opbakning og prioritering af indsatsen (aktiviteten), herunder om der fx er fastlagte procedurer, målsætning og ressourcer.
- Med dimensionen *mennesker* er fokus på både medarbejderne, der skal arbejde med indsatsen (aktiviteten), samt på de borgere, der skal modtage indsatsen. Herunder om målgruppen er motiveret og i stand til at indgå i aktiviteten, samt om medarbejderne har de rette kompetencer, muligheder og fleksibilitet for at facilitere aktiviteten.
- *Kontekst* handler om de politiske dagsordener, love og paradigmer, der gør sig gældende, og som indsatsen (aktiviteten) skal implementeres under.
- Endelig handler dimensionen *indsats* om, hvorvidt indsatsen (aktiviteten) accepteres af medarbejdere og borgere: Det er afgørende, at både medarbejdere og borgere forstår rationale bag indsatsen og den forventede gennemslagskraft heraf samt de principper og krav, der stilles til indsatsen.

Med afsæt i ovenstående fem dimensioner analyseres de centrale implementeringsforhold, der gør sig gældende for de udvalgte aktiviteter med henblik på at identificere implementeringsforudsætningerne for de forskellige aktivitetstyper samt mulige årsager til aktiviteternes gennemslagskraft.

2.3 Fase 3: Viden og evidens

På baggrund af fase 1 og fase 2, hvor vi dels har kortlagt de boligsociale beskæftigelsesrettede indsatser forskningsmæssigt og i praksis, dels har undersøgt omfanget af udfordringer, gennemslagskraft og implementering, kvalificerer vi forandringsteori, viden om implementering og arbejdsmetoder for de udvalgte aktiviteter.

2.3.1 Kvalificering af forandringsteori

En forandringsteori er en teori om, hvordan en udvalgt aktivitet (indsats) skaber den ønskede gennemslagskraft for aktivitetens (indsatsens) målgruppe. Forandringsteorien er altså en måde at opstille en række årsags-virkningskæder for, hvordan de langsigtede effekter nås, og hvilke leverancer der skal til for at opnå disse effekter. Forandringsteorien er således med til at skabe en klar systematik i tilgangen til målgruppen for den aktivitet, som forandringsteorien er baseret på.

De udviklede forandringsteorier, der fremgår for hver aktivitetstype, bygger på kvalitative og analytisk udledte antagelser om, hvordan indsatsen virker over for den pågældende målgruppe. Arbejdet

med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, hver aktivitetstype står på, og i vurderingen af dette vidensgrundlag lader vi os inspirere af fem centrale videnstyper, der fremgår af tabel 2.3.

Tabel 2.3 Videnstyper til vurdering af aktivitetstyper.

Videnstype	
Målgruppe	Er målgruppen for aktiviteten klart beskrevet? Er virkningsfulde rekrutterings-, motivations- og fastholdelsesstrategier beskrevet? Er det beskrevet, hvilket behov hos målgruppen aktiviteten skal opfylde og løse?
Metode	Er der udarbejdet en systematisk forandringsteori for aktiviteten? Er det tydeligt beskrevet, hvilke effekter aktiviteten tilstræber? Bygger aktiviteten på aktuel bedste viden? Er aktivitetens forløb og kernekomponenter beskrevet? Er relevante redskaber til at understøtte aktivitetsstringens i implementeringen beskrevet? Er det beskrevet, hvilken faglig baggrund medarbejdere, der arbejder med aktiviteten, bør have, samt hvilken organisering aktiviteten forudsætter?
Implementering	Hvor moden er aktiviteten i en dansk kontekst? Er det beskrevet, hvilken administrativ organisering aktiviteten forudsætter? Er væsentlige drivkræfter og barrierer for indsatsen beskrevet? Er væsentlige kontekstuelle forudsætninger for aktivitetens succes kendte og beskrevet?
Effekt	Foreligger der viden, der underbygger, at aktiviteten har en positiv effekt? Hvilke typer studier indgår i vurderingen af effekt? Er positive og negative sideeffekter af aktiviteten dokumenteret og beskrevet?
Økonomi	Er det beskrevet, hvilke typer ressourcer aktiviteten kræver? Er det undersøgt, hvilke omkostninger der knytter sig til aktiviteten? Er der gennemført en systematisk økonomisk evaluering af aktiviteten? Og er denne også gennemført i dansk kontekst?

Anm.: De fem videnstyper anvendes også i Socialstyrelsens systematiske arbejde med vidensdeklarering af sociale indsatser og metoder.

Kilde: Socialstyrelsen, 2017.

2.3.2 Kvalificering af arbejdsmetoder

I casestudierne af de udvalgte aktiviteter inden for beskæftigelsesområdet og på tværs af de øvrige temaer i evalueringen (forbedret skolegang og uddannelse, kriminalitetsforebyggelse og forbedrede forældrekompetencer og forøgelse af børns trivsel) har fokus været på at identificere forskellige typer af arbejdsmetoder. Det vil sige forskellige metoder, som medarbejdere i de konkrete aktiviteter arbejder ud fra i deres kontakt med de beboere, der deltager i aktiviteter. Arbejdsmetoderne afrapporteres som selvstændige publikationer. I beskrivelserne af aktiviteterne i kapitel 6 indgår beskrivelser af forskellige arbejdsmetoder, der anvendes i de forskellige aktiviteter.

I de selvstændige efterfølgende metodekataloger er der grundige beskrivelser af arbejdsmetoderne i forhold til deres kendetegn, anvendelse, implementering og betydning i forhold til indsatsernes gennemslagskraft. Dermed bidrager disse afrapporteringer til en fortsat kvalificering og videreudvikling af boligsociale indsatser og aktiviteter.

3 Boligsociale indsatser fra 2011-14-midlerne til udsatte boligområder

I dette kapitel redegør vi for udmøntningen af boligaftalen 2010 i 2011-14-midlerne, og vi beskriver, hvordan de boligsociale indsatser er fordelt økonomisk og geografisk. Ligeledes beskriver vi, hvilke typer af boligsociale aktiviteter der er rettet mod at øge beskæftigelsen i udsatte boligområder, og vi perspektiverer med viden fra de systematiske forskningsoversigter.

3.1 Hvilke boligsociale indsatser undersøger vi?

Med boligaftalen i 2010 besluttede Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre, at Landsbyggefonden skulle uddele 1,76 mia. kr. til boligsociale indsatser og huslejenedsættelser i perioden 2011-14. 220 mio. kr. kunne årligt anvendes i perioden 2011-14 til boligsociale indsatser, og op til 220 mio. kr. kunne årligt anvendes til nedsættelse af huslejenedsættelse.

De boligsociale indsatser og huslejestøtte gives til "udsatte almene boligområder, hvor der er konstateret væsentlige problemer af økonomisk, social eller anden karakter, herunder høj husleje, høj flyttefrekvens, stor andel af boligtagere med sociale problemer, vold, hærværk eller nedslidning af bygninger og friarealer." (Landsbyggefonden, 2010). Midlerne er en videreførelse af 2006-10-midlerne og er med boligaftalen i 2014 blevet videreført med nye midler, de såkaldte 2015-18-midler.

Boligaftalen 2010 har som overordnet mål, at antallet af udsatte boligområder skal halveres, og at boligområderne skal forandres, så de bliver attraktive boligområder, der er fuldt integreret i det øvrige samfund. Konkret i forhold til de boligsociale indsatser har formålet været at fastholde en betydelig og langsigtet boligsocial indsats for at forbedre de sociale vilkår i de almene boligområder – både i ghettoområder og i områder, hvor der er risiko for en negativ udviklingsspiral. Forventningen til indsatserne er, at de fremmer trygge og stimulerende opvækstvilkår for børn og unge, beskæftigelses- og erhvervsmuligheder samt kultur- og fritidstilbud i områderne (Socialministeriet, 2010).

I Landsbyggefondens vejledning til at ansøge om boligsociale indsatser blev følgende syv indsatsområder defineret:

- Børn, unge og familie
- Uddannelse, beskæftigelse og erhverv
- Beboernetværk, inddragelse og demokrati
- Sundhed
- Udsatte grupper
- Kultur og fritid
- Image og kommunikation.

Med boligaftalen i 2010 blev ansøgningsproceduren ændret, således at Landsbyggefonden kan uddele midlerne løbende i hele perioden 2011-14 på baggrund af først en prækvalificering af boligområderne og herefter en detaljeret udarbejdelse af en helhedsplan.

For at blive prækvalificeret har boligorganisation indsendt en kortfattet beskrivelse på max fem sider, et udfyldt ansøgningsskema for hver af de deltagende afdelinger, et overslagsbudget og statistiske nøgletal for boligområdet (KÅS-tal) samt en kommunal anbefaling.

Den kortfattede beskrivelse skal indeholde overordnede oplysninger om afdelingens/boligområdets problemkompleks, de indsatser, der ud fra en lokal vurdering bør iværksættes for at gennemføre en boligsocial indsats i boligområdet, organiseringen af indsatsen og det påtænkte forbrug af medarbejderressourcer. De påtænkte aktiviteter skulle holde sig inden for de syv indsatsområder.

På baggrund af den indsendte prækvalificering har Landsbyggefonden foretaget en vurdering af hver enkelt ansøgning på baggrund af socioøkonomiske nøgletal for boligafdelingen/boligområdet og en faglig vurdering af de påtænkte indsatser og af, hvordan de indsatser forventes at være i stand til at løse områdets problemer og behov. Derudover har det indgået i Landsbyggefondens vurdering, hvorvidt den foreslåede organisering vil kunne sikre en gennemførelse af indsatserne.

Helhedsplanen har som minimum skullet indeholde:

- En beskrivelse af afdelingens/områdets særlige problemstillinger
- En beskrivelse af organisering og styring af helhedsplanen
- En beskrivelse af de indsatser og underliggende aktiviteter, der ønskes iværksat
- Opstilling af klare mål og målbare succeskriterier for hver enkelt indsats og aktivitet
- En milepælsplan
- Et detaljeret budget med fordeling på aktiviteter
- Forpligtigende samarbejdsaftale/partnerskabsaftale med helhedsplanens parter
- Udarbejdelse af målopfyldelseskemaer for alle aktiviteter inden for de valgte indsatsområder til brug for årlig indberetning af resultater til Landsbyggefonden.

Landsbyggefondens konsulenter inddrages i fornødent omfang i arbejdet med at udforme helhedsplanen. Omfanget af Landsbyggefondens deltagelse vil variere afhængig af det lokale behov og fondens vurdering. Det er dog til enhver tid boligorganisationen, der skal tage initiativet til og har ansvaret for helhedsplanens udformning. Landsbyggefondens konsulenter kan bidrage med vejledning med udgangspunkt i fondens generelle erfaring på området.

Både ansøgningen om prækvalificering og helhedsplanen skal indsendes til Landsbyggefonden gennem kommunalbestyrelsen i afdelingens/boligområdets beliggenhedskommune. Ansøgningen skal være anbefalet af beliggenhedskommunen, således at kommunen anbefaler den løsning af en boligafdelings problemer, der angives i ansøgningen. Den færdige helhedsplan skal desuden være godkendt af kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen. Endelig er der krav om, at en helhedsplan har som minimum 25 procents lokal medfinansiering fra eksempelvis kommune eller boligorganisation af den samlede økonomi for indsatsen.

3.2 Fordeling, finansiering og medfinansiering af de boligsociale indsatser

Midlerne til de boligsociale indsatser er gået til 89 helhedsplaner fordelt på 395 boligafdelinger og 215.300 beboere (opgjort for 2011). I tabel 3.1 fremgår, hvordan de boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne i gennemsnit er fordelt pr. helhedsplan, boligafdeling samt beboer. Vi ser, at der i gennemsnit er anvendt 9,65 mio. kr. pr. helhedsplan, mens der i gennemsnit er anvendt 2,1 mio. kr. pr. boligafdeling. Det svarer til, at der i gennemsnit er anvendt ca. 4000 kr. pr. beboer i et boligområde, der i 2011 var omfattet af en boligsocial helhedsplan.

Tabel 3.1 2011-14-midlerne fordelt på helhedsplan, boligafdeling, bolig og beboer.

	Indsats
Kr. i alt	858.903.000
Kr. i gennemsnit pr. helhedsplan	9.650.820
Kr. i gennemsnit pr. boligafdeling	2.174.489
Kr. i gennemsnit pr. beboer	3.990

Anm.: Det er beboertallet i 2011, der ligger grund for beboergennemsnittet.

Note: Der har i alt været afsat 880 mio. kr. Ud over at de 880 mio. kr. er anvendt til boligsociale og huslejestøtte, er der anvendt midler til driften af Center for Boligsocial Udvikling og evaluering af Landsbyggefondens 2011-14-midler.

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem og Danmarks Statistik.

I tabel 3.2 fremgår, hvordan den boligsociale indsats er fordelt på områder/regioner. Det fremgår, at næsten en fjerdedel af midlerne er gået til helhedsplaner i København og Frederiksberg fordelt på 17 helhedsplaner. Der er henholdsvis syv og otte helhedsplaner i Odense og Aarhus, og tre i Aalborg svarende til i alt godt 20 pct. af de samlede midler.

Tabel 3.2 Støtte til boligsocial indsats fra Landsbyggefondens 2011-14-midler fordelt på områder og regioner.

Område/region	Antal helhedsplaner	Samlet beløb i tusind kr.	Procentvis andel
København og Frederiksberg	17	198.408	23,1
Øvrige Region Hovedstaden	16	150.127	17,5
Region Sjælland	14	117.784	13,7
Odense	7	44.110	5,1
Øvrige Region Syddanmark	13	126.365	14,7
Aarhus	8	89.889	10,5
Øvrige Region Midtjylland	9	87.753	10,2
Aalborg	3	31.304	3,7
Øvrige Region Nordjylland	2	13.163	1,5
I alt	89	858.903	100,0

Kilde: Landsbyggefondens årsberetning, 2015.

Med midlerne fra Landbyggefonden følger et krav om lokal finansiering på minimum 25 pct. I tabel 3.3 fremgår den lokale finansiering fra boligorganisationer og kommuner til helhedsplanerne. Det fremgår af tabellen, at der er helhedsplaner i fem kommuner, hvor den lokale medfinansiering er 25 pct. I resten af helhedsplanerne i øvrige kommuner er der i gennemsnit en større lokal medfinansiering end det, minimumskravet er på. Der er stor lokal variation i, hvor meget boligorganisationer og kommuner medfinansierer. Lokalmedfinansieringer fra øvrige kilder forekommer kun i mindre udstrækning.

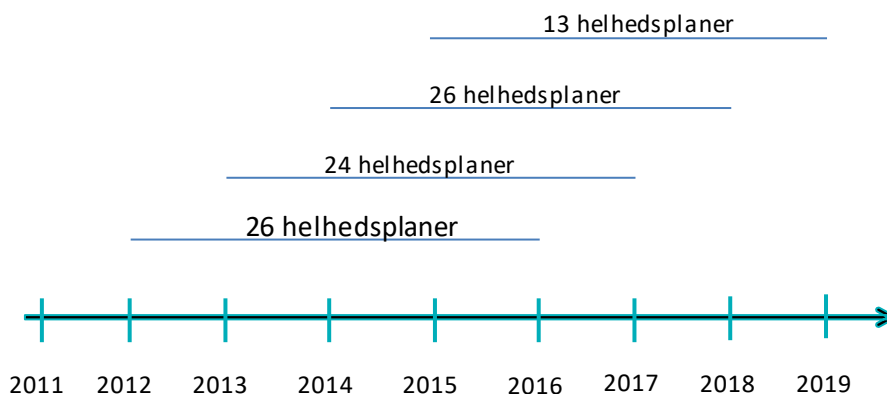
Tabel 3.3 Oversigt over lokal medfinansiering til de boligsociale helhedsplaner. Procent.

	Medfinansiering fra boligorganisation	Medfinansiering fra kommune	Medfinansiering fra anden kilde	Samlet lokal medfinansiering
Kolding	14	11		25
Struer	14	11		25
Sønderborg	5	20		25
Odense	14	11		25
Holstebro	15	10		25
København	14	12		26
Brønderslev	12	15		27
Silkeborg	12	15		27
Svendborg	14	14		27
Thisted	20	8		27
Randers	7	21		28
Haderslev	15	14		28
Esbjerg	9	20		29
Aalborg	16	13		30
Brøndby	13	17		30
Gladsaxe	11	19	0,02	30
Halsnæs	10	20		30
Høje Taastrup	19	11		30
Lolland	6	24		30
Fredensborg	8	23		31
Vejle	13	19		31
Varde	16	16		32
Horsens	7	25		32
Ikast-Brande	20	13		33
Albertslund	17	17		34
Åbenrå	20	13		34
Faxe	16	19		35
Herning	21	14		36
Greve	14	22		36
Køge	20	15		36
Ishøj	26	10		36
Fredericia	10	28		38
Helsingør	17	22		39
Slagelse	21	15	4	40
Guldborgssund	15	27		41
Holbæk	18	20	2	41
Aarhus	18	22	3	42
Skanderborg	20	26		45
Frederiksberg	11	36		47
Viborg	23	26		49
Roskilde	28	27		55
Nyborg	8	47		55

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I figur 3.1 fremgår en oversigt over, hvornår de 89 helhedsplaner har modtaget tilsagn om midler fra Landsbyggefondens 2011-14-midler og forventes afsluttet. Vi ser, at de første 26 helhedsplaner fik tilsagn i 2012 og løb indtil 2016. Tilsvarende fik henholdsvis 24 og 26 helhedsplaner tilsagn i 2013 og 2014, mens 13 helhedsplaner fik tilsagn i løbet af 2015.

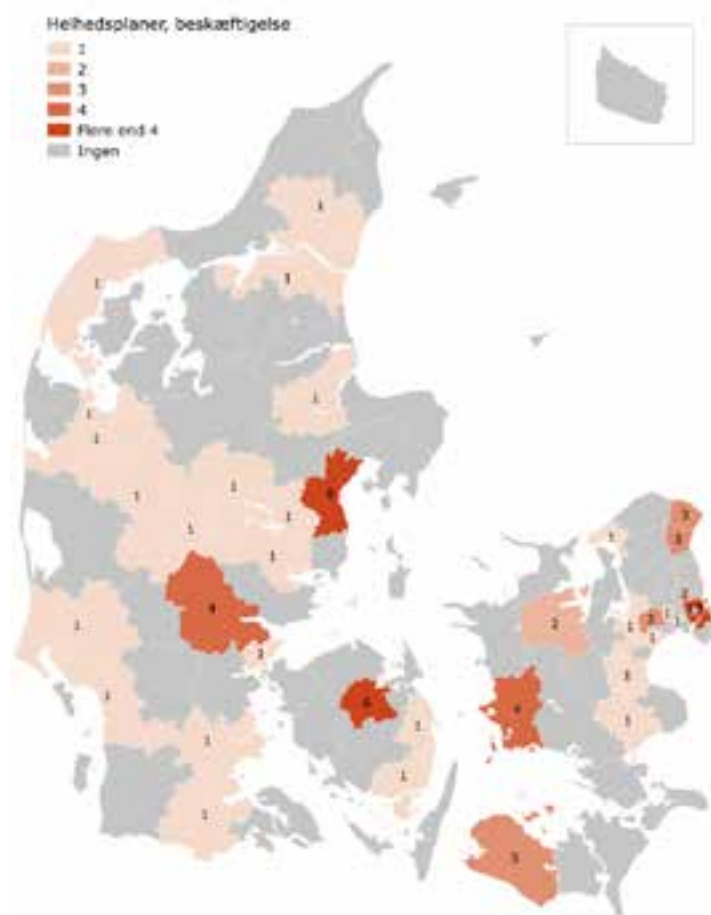
Figur 3.1 Oversigt over, hvornår helhedsplaner finansieret af 2011-14-midlerne har fået tilsagn og forventes afsluttet.

Anm.: Der er taget udgangspunkt i de oprindelige tilsagn, hvis en helhedsplan er forlænget, fremgår det ikke af figuren.
Kilde: Landsbyggefondens Driftsstøttesystem.

I figur 3.2 fremgår en oversigt over, hvilke kommuner der har en boligsocial helhedsplan, der blandt andet skal løse problemer og behov i forhold til beboernes beskæftigelseschancer. Det fremgår, at stort set alle helhedsplaner, nemlig 76, arbejder målrettet med at styrke beskæftigelse og veje ind på arbejdsmarkedet. Hvor intensivt de 76 helhedsplaner arbejder med beskæftigelse, kan vi ikke sige noget om, ligesom vi ikke kan opgøre, hvor store dele af bevillingerne der er målrettet beskæftigelse.

Figur 3.2 Oversigt over fordelingen og antal af helhedsplaner, der blandt andet er målrettet beskæftigelse, finansieret af 2011-14-midlerne fordelt på kommuner.

Anm.: I alt 76 helhedsplaner.

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

3.3 Boligsociale beskæftigelsesaktiviteter

Aktiviteter, rettet mod at bringe unge og voksne beboere tættere på arbejdsmarkedet og mod at øge beskæftigelsen generelt blandt beboerne, varierer inden for tre overordnede grupper. En gruppe af aktiviteter har fokus på, at deltagerne opnår konkret joberfaring, eksempelvis fritidsjob og jobtræning. En anden gruppe har fokus på faglig kompetenceopbygning og netværk, eksempelvis projektlederuddannelse. Endelig er der en tredje gruppe af aktiviteter, der har fokus på vejledning og rådgivning, eksempelvis job- og uddannelsesvejledning.

Målgruppen for de beskæftigelsesrettede aktiviteter er unge og voksne beboere i den arbejdsdygtige alder, der står uden for arbejdsmarkedet, og som skal finde en vej ind på arbejdsmarkedet, eller som står på kanten af arbejdsmarkedet og har svært ved at finde fodfæste. Den yngre del af målgruppen er typisk udfordret i forhold til at afklare, hvad de har lyst til, og hvilke muligheder de har. For de øvrige voksne beboere er deres udfordringer ofte, at de mangler de rette kvalifikationer til at få et arbejde.

Aktiviteterne for de yngre beboere har overordnet fokus på at hjælpe med at finde et job, afklare hvad de har lyst til at arbejde med, og hvilke muligheder de har, samt at give de unge holdepunkter i deres hverdag som eksempelvis en mentor eller et fritidsjob. For de øvrige voksne beboere består aktiviteterne ofte i, at de tilbydes kurser og hjælp til at opnå de rette kvalifikationer, eller at beboerne inddrages i kompetencegivende sammenhænge som eksempelvis frivilligt arbejde, hvor de får erfaringer med at organisere aktiviteter og gennemføre dem.

I figur 3.3 fremgår grupperingen af aktiviteter inden for beskæftigelsestemaet. Nedenfor beskriver vi aktivitetstyperne kort. Beskrivelserne er baseret på den viden, der kan udledes fra helhedsplanerne og Landsbyggefondens driftsstøttesystem. En uddybet aktivitetsbeskrivelse findes i bilag 1.

Figur 3.3 Gruppering af boligsociale aktiviteter rettet mod beskæftigelse.

Flere beboere i beskæftigelse og flere beboere tættere på arbejdsmarkedet		
Konkret jobberfaring	Faglig kompetence opbygning	Vejledning og rådgivning
Lomme pengeprojekt	Forberedende voksenuddannelse	Job- og uddannelsesvejledning
Fritidsjob	Sundhedsambassadør	Rollemodeller
Aktivering	Netværksmødre	Mentorindsats
Beboerdrevne aktiviteter	Projekt- og eventforløb	Fremskudt beskæftigelse
Brandkadetter	Brandkadetter	
Juniorpædagoger	Juniorpædagoger	
Praktikpladser	Praktikpladser	
Beboerjournalister	Beboerjournalister	
Iværksætter	Iværksætter	

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem og de boligsociale helhedsplaner (11-14-midlerne).

Der er store forskelle på, hvor udbredte aktiviteterne er i de forskellige helhedsplaner. Af tabel 3.4 fremgår det, at lomme pengeaktiviteter og fritidsjob er de aktiviteter, der foregår/har foregået i flest helhedsplaner, henholdsvis i 40 og 46 helhedsplaner. Dernæst er der aktiviteter som netværksmødre og job- og uddannelsesvejledning, der ligeledes er aktiviteter, der er meget udbredte. Omvendt er der aktiviteter som juniorpædagoger, brandkadetter og iværksætter, der er relativt lidt udbredte. Forekomsten af aktiviteter siger imidlertid ikke noget om, hvor mange deltagere der er omfattet af aktiviteterne, eller hvor intensive aktiviteterne har været.

Tabel 3.4 Forekomsten af aktiviteter i de boligsociale helhedsplaner.

Aktivitet	Forekomst
Fritidsjob*	46
Lommepengeaktivitet*	40
Job- og uddannelsesvejledning*	35
Netværksmødre*	30
Fremskudt beskæftigelse	24
Mentorindsats*	19
Forberedende voksenundervisning	18
Praktikpladser*	17
Beboerjournalister*	16
Aktivering	13
Rollemodeller*	13
Projekt- og eventforløb*	12
Beboerdrevne aktiviteter	9
Sundhedsambassadører	9
Iværksætter	8
Brandkadetter *	7
Juniorpædagoger*	2

Anm.: Der kan være forskelle i forhold til udtræk i driftsstøttesystemet.

Note: Aktiviteter med "*" angiver, at aktiviteten optræder under flere temaer end beskæftigelse.

Kilde: Telefonisk validering af kortlægningen foretaget af Rambøll (2015).

3.3.1 Konkret jobberfaring

Denne aktivitetsgruppe samler en række aktivitetstyper, der styrker unges muligheder for fremtidig indtræden på arbejdsmarkedet samt ledige beboeres erfaring med arbejdsmarkedet. Aktiviteterne sigter både mod forløb, der styrker arbejdsmarkedsparathed, tidlige jobberfaringer (fx gennem fritidsjob), netværksdannelse og egentlig jobtræning i en konkret arbejdsfunktion. Hovedparten af aktiviteter er til aldersgruppen 15-25 år.

Der er identificeret ni typer af aktiviteter, der overordnet set har til formål at give deltagerne erfaring med konkrete jobtyper og jobforløb. De er:

- Lommepengeprojekt
- Fritidsjob
- Brandkadetter
- Juniorpædagoger
- Praktikpladser
- Beboerjournalister
- Aktivering
- Beboerdrevne jobrettede aktiviteter
- Iværksætter.

Både *lommepengejobs* og *fritidsjobs* har til formål at styrke unges kendskab til og kompetencer i at begå sig i en arbejdsmarkedslignende kontekst, eksempelvis adfærd i forhold til mødetider, opførsel, påklædning og sprog. *Brandkadetprojektet* har til formål at styrke børns og unges faglige kompetencer i grundlæggende brandmandsfærdigheder. Derved får deltagerne specifikke kompetencer,

som bidrager til bedre selvregulering og forståelse af en given kontekst. Et britisk studie viser, at brandkadetaktiviteterne har en positiv virkning på de unges skolegang (Moon et al. 2010), hvilket også konkluderes i CFBU's undersøgelse (Christensen, 2012).

Betydningen af at have et fritidsjob er også belyst i en dansk kontekst, og her konkluderes det, at fritidsjobbet har en positiv betydning for motivation og adfærd i skolen og på længere sigt for uddannelse (Aner & Toft-Jensen, 2012). I forskningskortlægningen indgår aktiviteten "Unge i sommerjob" (Summer Youth Employment Program), som ligger tæt op ad de danske boligsociale fritidsjob og lommepegeprojekter. I kraft af de unges sommerjob opnår deltagerne mere selvtilid og selvværd, bedre selvregulering, og deres skolefravær mindskes (Leos-Urbel, 2014).

Juniorpædagoger, beboerjournalister, praktikpladser, aktivering og beboerdrevne, jobrettede aktiviteter er alle aktiviteter, der ud over at give konkret jobberfaring også giver en faglig kompetenceopbygning. Hensigten med aktiviteterne er at styrke deltagernes selvtilid, kompetencer til at begå sig i samfundet og samfundskendskab, samt forbedre deres skolegang og bidrage til afklaring i forhold til uddannelse.

Endelig er der aktiviteten *iværksætteri*, der bidrager til at starte konkrete projekter, tilbyde netværk mellem iværksættere og lokale virksomheder med henblik på at øge beskæftigelsen blandt beboerne.

3.3.2 Faglig kompetenceopbygning

Denne gruppe af aktiviteter har samlet set til formål at opbygge faglige kompetencer hos deltagerne. Aktiviteterne henvender sig typisk til beboere uden for arbejdsmarkedet, som gennem kurser, uddannelse og netværk af forskellig karakter opkvalificeres og dermed bringes tættere på at komme i beskæftigelse. Der kan både være tale om opkvalificering af snæver arbejdsmarkedsrettet karakter og opbygning af mere generelle kompetencer eksempelvis i forhold til projektledelse, sprog og sundhed. Denne gruppe af boligsociale aktiviteter består af i ni forskellige aktiviteter:

- Projekt- og eventforløb
- Forberedende voksenundervisning
- Sundhedsambassadører
- Netværksmødre
- Brandkadetter
- Juniorpædagoger
- Beboerjournalister
- Praktikpladser
- Iværksætteri

Der er overlap mellem aktiviteterne i denne gruppe og aktiviteter i gruppen "konkret jobberfaring"; det drejer sig om brandkadetter, juniorpædagoger, beboerjournalister, praktikpladser og iværksætteri.

Projekt- og eventforløb har til formål at uddanne unge i projektledelse og personligt lederskab. Inden forløbet går i gang gennemføres ofte en målrettet rekruttering, hvor hensigten er at kombinere børn og unge med forskellige ressourcer og baggrund på en måde, så alle får udbytte af uddannelsen og et bredere netværk og arbejdsfællesskab.

Forberedende voksenundervisning (FVU) er lokalt forankrede undervisningstilbud til udsatte voksne beboere over 18 år. Forventningen med aktiviteten er at øge deltagernes faglige kompetencer, således at deres muligheder forbedres i forhold til at komme i beskæftigelse. Aktiviteten forventes

ligeledes at bidrage til, at deltagerne i højere grad bliver rustet til at begå sig i samfundet. I den udstrækning målgruppen er beboere med anden etnisk baggrund, kan der desuden være et integrationsrettet sigte.

Endelig er der aktiviteterne *sundhedsambassadører* og *netværksmødre*. Disse to aktiviteter har to målgrupper. Den ene målgruppe er selve sundhedsambassadørerne eller netværksmødrene, der er relativt ressourcestærke kvinder, der har netværk og interesse for feltet og i at videreformidle viden om forskellige relevante forhold. Den anden målgruppe er i bredere forstand beboere i området, særligt de beboere, der er udsatte i forhold til sundhed og ledighed.

3.3.3 Vejledning og rådgivning

Denne gruppering af aktiviteter består af fire aktiviteter, der samlet set har til formål at bidrage til en øget afklaring af interesser og kompetencer hos beboerne. Deltagerne i disse aktiviteter er typisk i alderen 15-30 år. De fire aktivitetstyper er:

- Job- og uddannelsesvejledning
- Mentor
- Rollemodel
- Fremskudt beskæftigelse.

Job- og uddannelsesvejledning har fokus på at vejlede beboere i forhold til uddannelse, fritidsjob og/eller beskæftigelse efter endt uddannelse. Sigtet er at afklare med beboerne, hvad de gerne vil, og hvilke muligheder de har, for dernæst at støtte dem i at forfølge det, de gerne vil. Eksempelvis hjælp til at søge optagelse på studie/uddannelse, få ekstra timer til at blive bedre til bestemte fag, skrive CV, gå til jobsamtaler. Fokus er på den enkelte beboer og på at hjælpe vedkommende videre i sit liv.

Aktivitetstypen *mentor* har to målgrupper. Den ene gruppe er mentorer, der ofte er frivillige fra området med erfaring fra uddannelsessystemet og/eller arbejdsmarkedet. Den anden gruppe er mentees, der typisk er unge med behov for ekstra støtte i regi af job og uddannelse. De fleste mentorforløb har unge i alderen 13-25 år som målgruppe og er bygget op som håndholdte 1-til-1-forløb med det sigte at styrke eksempelvis skolegang og tidlige erfaringer på arbejdsmarkedet. Mentorforløbet er struktureret om regelmæssige møder mellem den unge og mentoren og løbende opfølgning på den unges handlingsplan og trivsel. Mentorforløbet er fra begge parter side baseret på frivillighed og er afgrænset til en bestemt tidsperiode.

Det Kriminalpræventive Råd har gennemført en systematisk kortlægning af viden om mentorindsatser og konkluderer, at frivillige mentorindsatser kan have positive effekter i forhold til blandt andet skolegang (Frederiksen m.fl., 2012). En række mindre evalueringer understøtter konklusioner om, at de unge med en mentor får styrket deres trivsel, selvværd, selvtillid og får øget deres sandsynlighed for at komme i uddannelse (Avlund, 2018).

I *rollemodelsaktiviteter* er der også to målgrupper. Den ene er rollemodellerne, der er engagerede unge eller voksne, der vurderes at kunne optræde som et forbillede for andre inden for beskæftigelse. Det er typisk mere ressourcestærke unge/voksne. Den anden målgruppe er typisk unge fra lokalområdet i alderen 13-25 år, der kommer fra socialt udsatte familier. Aktiviteten tager afsæt i en ung-til-ung relation og sigter mod at give unge fra lokalmiljøet inspiration til uddannelse, job, positiv livsstil og til at tage del i samfundet i generel forstand.

Endelig er der *fremskudt beskæftigelse*, der er for voksne beboere i boligområdet uden for arbejdsmarkedet som kontanthjælpsmodtagere med risikofaktorer såsom sygdom eller matchgruppe 2 og 3. Formålet er, at områdets ledige beboere hjælpes med afklaring med henblik på at overgå fra offentlig forsørgelse til job, uddannelse, fleksjob eller jobrettede forløb.

4 Kendetegn ved beboernes uddannelse og beskæftigelse

I dette kapitel præsenterer vi, hvordan udsatte boligområder, der har modtaget en boligsocial indsats finansieret af 2011-14-midlerne, udvikler sig i perioden 2004-2016 i forhold til beboernes uddannelses- og arbejdsmarkedstilknytning. Forventningen til de boligsociale beskæftigelsesaktiviteter er, at beboerne kommer tættere på arbejdsmarkedet og ind på arbejdsmarkedet. Vejen til arbejdsmarkedet går typisk via uddannelse. Derfor undersøger vi både beboernes uddannelsesprofiler og tilknytning til arbejdsmarkedet. Endelig kigger vi på omfanget af beboere, der befinder sig i den såkaldte NEET-gruppe; det vil sige gruppen af personer, der ikke er i gang med uddannelse eller er i beskæftigelse, og hvilke kendetegn denne gruppe har.

I analyserne har vi fokus på, om udviklingen er ens eller forskellig, afhængig af om beboerne har dansk eller ikke-vestlig oprindelse, er mand eller kvinde, ung eller ældre. Viden om forskelle blandt beboerne kan kvalificere den måde, som det boligsociale arbejde tilrettelægges og målrettes på.

I analyserne sammenligner vi med befolkningen for at vurdere forskellen i uddannelses- og beskæftigelsesniveau mellem beboere i udsatte boligområder og befolkningen og for at vurdere, om den udvikling, der kan identificeres i de udsatte boligområder, følger de samfundsmæssige konjunkturer eller adskiller sig. Disse sammenligninger giver viden om, hvorvidt beboerne i de udsatte boligområder blot ligger på forskellige niveauer, eller om de også har en anden udvikling. Det er nyttig viden i forhold til tilrettelæggelse af de boligsociale indsatser.

I dele af analyserne fokuserer vi på uddannelses- og arbejdsmarkedstilknytning i 2011, det vil sige, året før de første helhedsplaner for 2011-14-midlerne starter, mens vi i andre dele af analyserne ser på udviklingen over en længere periode. Sammenligningen af beboere i de støttede boligområder og befolkningen i 2011 giver et indblik i de udfordringer, der er i de udsatte boligområder før indsatsen. Sammenligningen af udviklingen over en længere periode giver derudover indblik i, om den udvikling, der kan identificeres i de udsatte boligområder, følger den samfundsmæssige udvikling eller adskiller sig herfra. Det er nyttig viden i forhold til tilrettelæggelse af de boligsociale indsatser.

Analyserne er struktureret således, at vi først beskriver de unge 16-24-årige og dernæst de 25-50-årige i forhold til uddannelse og beskæftigelse. Denne opdeling skyldes, at de 16-24-årige forventes at være under uddannelse eller først lige trådt ind på arbejdsmarkedet, mens de 25-50-årige forventes at være mere etableret på arbejdsmarkedet.

Analyserne er baseret på et udtræk af data fra Danmarks Statistik. Datasættet dækker over beboere i boligområder med en boligsocial indsats, beboere i den almene boligsektor og en 10-procents-stikprøve for hele befolkningen. Datagrundlaget er detaljeret beskrevet i bilag 2. I det følgende omtaler vi boligområder med en boligsocial indsats som de støttede områder og 10-procents-stikprøven som befolkningen.

I tabel 4.1 præsenterer vi hovedresultaterne i kapitlet:

Tabel 4.1 Hovedresultater.

Hovedfund	Konkrete resultater
Behov for et samlet løft af personer med ikke-vestlig baggrund, uanset hvor de bor, mens der er brug for et særligt løft af personer med dansk baggrund i de udsatte boligområder	I 2016 er forskellen i andelen i beskæftigelse for 25-50-årige i de udsatte boligområder og i befolkningen på 23 procentpoint for personer med dansk baggrund. Den tilsvarende forskel for personer med ikke-vestlig baggrund er på 10 procentpoint. Uddannelsesgraden for personer med dansk baggrund er generelt lavere i de udsatte boligområder sammenlignet med befolkningen, mens der er samme uddannelsesgrad for personer med ikke-vestlig baggrund i de udsatte boligområder og i befolkningen.
Behov for uddannelsesløft	I 2016 har omkring 40 pct. af beboere i de udsatte boligområder en erhvervskompetencegivende uddannelse, mens den tilsvarende andel for befolkningen er omkring 70 pct. Der er sket en stigning fra 2004 og frem i forhold til en erhvervskompetencegivende uddannelse. Denne stigning i de udsatte boligområder svarer til den samfundsmæssige stigning. 16-19-årige unge med dansk oprindelse i de udsatte boligområder er mindre uddannede end unge med ikke-vestlig baggrund, og de er mindre uddannede end unge med dansk oprindelse i befolkningen. Unge med ikke-vestlig baggrund i de støttede områder har stort set samme uddannelsesgrad som unge med ikke-vestlig baggrund i befolkningen generelt. 20-24-årige unge med dansk og ikke-vestlig baggrund i de udsatte boligområder har samme uddannelsesgrad og den samme uddannelsesgrad som 20-24-årige med ikke-vestlig baggrund i befolkningen.
Behov for beskæftigelsesløft	Udviklingen i beskæftigelsesgrad for beboere i de udsatte boligområder følger den samfundsmæssige udvikling. I 2016 er andelen af 25-50-årige i beskæftigelse 60 pct. for beboere med dansk baggrund og 40 pct. for beboere med ikke-vestlig baggrund. I befolkningen er de tilsvarende andele 78 pct. og 36 pct. Forskellen på ikke-vestlige i de udsatte boligområder og i befolkningen er dermed mindre end for beboere med dansk baggrund i de udsatte boligområder og i befolkningen.
Mobilisering af arbejds-kraftsreserven blandt kontanthjælpsmodtagere	Blandt 25-50-årige jobparate kontanthjælpsmodtagere i 2011 er 66 pct. stadig på kontanthjælp i 2013 og 51 pct. i 2016. I 2013 er 42 pct. stadig vurderet jobparate, og i 2016 er 20 pct. fortsat vurderet jobparate.
Flere 16-24-årige påbegynder uddannelse	Generelt er der relativt flere 16-24-årige i befolkningen, der påbegynder en uddannelse, end i de udsatte boligområder. Fra 2008 gælder det dog, at der sker en hurtigere stigning af antallet af studerende blandt 16-24-årige i de udsatte boligområder end i befolkningen. Det tyder på, at uddannelsesgabene mellem unge i befolkningen og i de udsatte boligområder bliver mindre. I 2008 er 54 pct. 16-24-årige studerende i befolkningen og 49 pct. i de udsatte boligområder. I 2015 er andelen i befolkningen 64 pct. og i de udsatte boligområder 60 pct.
Flere vælger uddannelse end beskæftigelse	For 16-24-årige unge gælder, at flere vælger uddannelse frem for beskæftigelse i 2015 sammenlignet med 2004. Det er en udvikling, der stemmer helt overens med den samfundsmæssige udvikling.
Vejen ind i NEET-gruppen starter lige efter grundskolen	Hver femte unge i alderen 16-24 år er i NEET-gruppen i de udsatte boligområder; den tilsvarende andel er hver tiende i befolkningen. Disse andele har ligget stabilt i perioden 2008-2016. Flere unge i 2016 i NEET-gruppen har taget folkeskolens afgangseksamen sammenlignet med perioden 2008 og til 2015. Over halvdelen af unge, der i 2011 er i NEET-gruppen, er stadig i NEET-gruppen i 2015.

4.1 Alder, etnicitet og familieforhold

Hovedfokus i analyserne af beboerne i de støttede boligområder er på uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Først vil vi dog i dette afsnit beskrive beboersammensætningen i forhold til etnicitet, alder og familieforhold for at give et baggrundsbillede af, hvem beboerne i de udsatte boligområder er. I bilag 6 findes tabeller for de resultater, der beskrives i dette afsnit (biltagstabel 6.1-6.3).

I hele perioden 2004-2016 har lidt under halvdelen af beboerne i de støttede boligområder ikke-vestlig oprindelse, mens det samme er tilfældet for lidt under 25 pct. af beboerne i hele den almene boligsektor og under 10 pct. i hele befolkningen. Andelen af beboere med ikke-vestlig oprindelse er

i perioden stigende i de støttede boligområder, såvel som i befolkningen, mens andelen er stabil i hele den almene boligsektor. I 2004 er der lidt flere beboere med dansk oprindelse end ikke-vestlig oprindelse i de støttede boligområder: 44 pct. har ikke-vestlig oprindelse, og 54 pct. har dansk oprindelse. Dette skifter mellem 2013 og 2014. Fra og med 2014 er der flere beboere med ikke-vestlig oprindelse end med dansk oprindelse i de støttede boligområder. I 2016 har 49 pct. af beboerne ikke-vestlig oprindelse, og 46 pct. har dansk oprindelse.

Når vi kigger på alderssammensætningen, svarer aldersfordelingen blandt beboere af dansk oprindelse i de støttede områder stort set til aldersfordelingen i befolkningen. Hver tredje er under 25 år, og hver tredje er over 50 år. Befolkningen med ikke-vestlig oprindelse er generelt yngre end den etniske danske del af befolkningen. Beboerne med ikke-vestlig oprindelse i de støttede boligområder er endvidere lidt yngre end den del af befolkningen, der har en ikke-vestlig oprindelse; 47 pct. af beboere med ikke-vestlig baggrund i de støttede boligområder er under 25 år mod 39 pct. i befolkningen.

I forhold til beboernes familieforhold ser vi, at 43 pct. af beboere med dansk baggrund i de støttede boligområder er enlige uden børn, mens den tilsvarende andel blandt befolkningen med dansk oprindelse er 24 pct. 2 ud af 3 enlige uden børn er mænd; det gælder både i de støttede områder og i befolkningen generelt. I de støttede boligområder er enlige uden børn overrepræsenteret blandt beboere med dansk oprindelse sammenlignet med befolkningen. Det samme gælder for enlige kvinder med børn, idet de udgør 15 pct. af beboere med dansk oprindelse i de støttede boligområder og 6 pct. i befolkningen med dansk oprindelse. Omvendt er par med børn underrepræsenteret blandt beboere af dansk oprindelse. 54 pct. af befolkningen med dansk oprindelse har en partner og børn, mens den tilsvarende andel i de støttede boligområder er 24 pct.

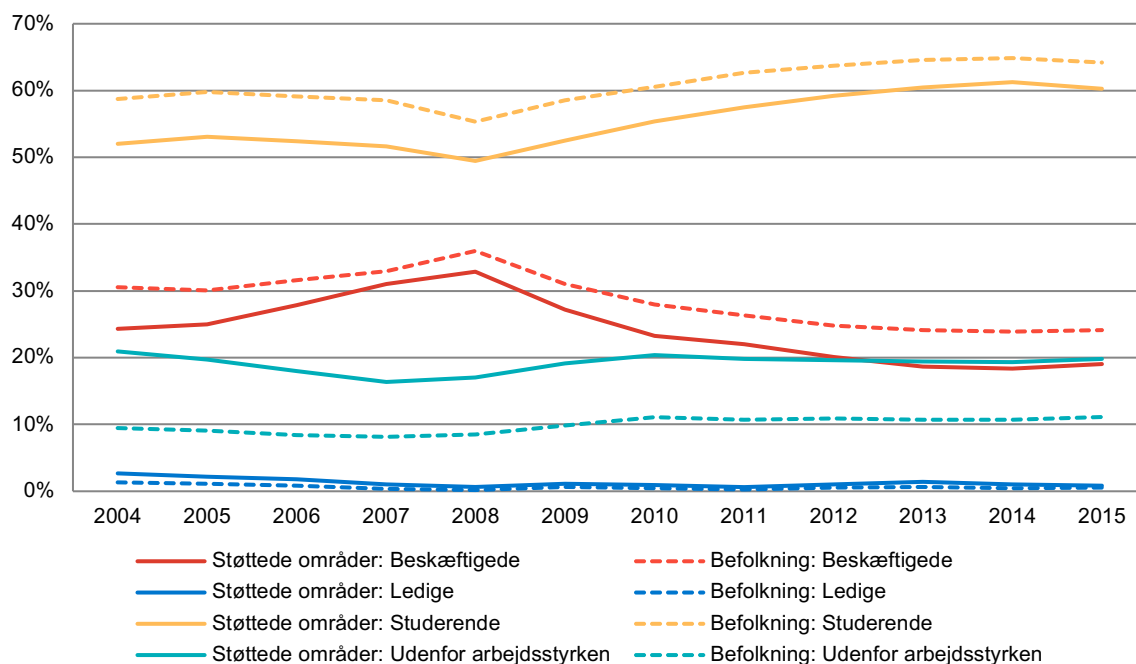
Fordelingen på familietyper for ikke-vestlige beboere i de støttede områder ligner i høj grad den fordeling, der er i befolkningen, både i forhold til befolkningen med dansk og ikke-vestlig oprindelse. Dog er enlige kvinder med børn overrepræsenteret og par uden børn underrepræsenteret blandt ikke-vestlige beboere i de støttede områder. Enlige kvinder med børn udgør 13 pct. af de ikke-vestlige beboere og 8 pct. af den ikke-vestlige befolkning, mens par uden børn udgør 7 pct. af de ikke-vestlige beboere og 13 pct. af den ikke-vestlige befolkning.

4.2 Unges tilknytning til uddannelse og beskæftigelse

Uddannelse er afgørende for, hvordan den enkelte klarer sig på arbejdsmarkedet (se fx Skaksen, 2018). I dette afsnit beskriver vi, hvordan uddannelsesbaggrunden ser ud for de 16-24-årige i de støttede områder, og hvordan de unge finder vej ind på arbejdsmarkedet. Vi ser også på den del af ungegruppen, der hverken er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse; den såkaldte NEET-gruppe. Vi sammenligner beboerne i de udsatte boligområder med befolkningen generelt.

I figur 4.1 beskriver vi, hvordan udviklingen generelt er i 16-24-åriges socioøkonomiske status opgjort for de støttede boligområder og for befolkningen. Socioøkonomisk status er her inddelt i følgende kategorier: studerende, beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken. Den gennemgående tendens er, at 16-24-årige i de støttede områder er underrepræsenteret i forhold til at være studerende og i beskæftigelse, mens de til gengæld er overrepræsenteret blandt de, der står uden for arbejdsstyrken. I forhold til ledighed er der stort set den samme andel i de støttede områder som i befolkningen. Desuden er tendensen, at der i perioden 2004-15 er den samme relative forskel mellem unge i de støttede områder og i befolkningen. Når eksempelvis beskæftigelsesgraden på landsplan stiger for de 16-24-årige, stiger den tilsvarende i de støttede områder.

Figur 4.1 Fordeling af 16-24-åriges socioøkonomiske status opgjort for de støttede områder og for befolkningen i perioden 2004-15. Særskilt for oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Beskæftigede) = 9.696; N (Støttede områder: Ledige) = 590; N (Støttede områder: Studerende) = 19.518; N (Støttede områder: Uden for arbejdsstyrken) = 6.274. N (Befolkning: Beskæftigede) = 19.602; N (Befolkning: Ledige) = 660; N (Befolkning: Studerende) = 40.983; N (Befolkning: Uden for arbejdsstyrken) = 7.095. I alt max 32.267 for Støttede områder og 63.800 for Befolkning.

Note: Socioøkonomisk status er primært dannet ud fra de vigtigste indkomsttyper i året. Dette er suppleret med oplysninger om deltagelse i uddannelse. Bemærk, at hvis den unge fx har en årlig erhvervsindkomst på omkring 60.000 i 2016 priser eller mere, samtidig med at den unge studerer, kategoriseres den unge som værende i beskæftigelse.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Det fremgår endvidere af figur 4.1, at der blandt de 16-24-årige i de støttede områder i 2004 er 52 pct. studerende, 24 pct. i beskæftigelse, 21 pct. uden for arbejdsstyrken og 3 pct. ledige. I 2015 er andelen af studerende steget til 60 pct., beskæftigelse er faldet til 19 pct., 20 pct. står uden for arbejdsstyrken, og andelen af ledige er faldet til 1 pct.

Forskellen på 2004 og 2015 er således, at flere vælger uddannelse frem for beskæftigelse i 2015 sammenlignet med 2004. Det er en udvikling, der stemmer helt overens med den samfundsmæssige udvikling. Andelen af unge uden for arbejdsstyrken er stort set uændret fra 2004 til 2015; det er stadig således i 2015, at hver femte unge i alderen 16-24 år hverken er i gang med uddannelse eller job. Den tilsvarende andel i befolkningen er 10 pct. Der er således tale om en væsentlig overrepræsentation blandt de helt unge i forhold til at stå uden for arbejdsstyrken og ikke være under uddannelse.

En persons vej ind på arbejdsmarkedet og fastholdelse af tilknytningen til arbejdsmarkedet afhænger i høj grad af personens uddannelse. I figur 4.2 og 4.3 ser vi på højest fuldførte eller igangværende uddannelse for 16-19-årige og 20-24-årige i de støttede områder og i befolkningen. Vi kombinerer fuldført og igangværende uddannelse, fordi mange er i gang med en ungdomsuddannelse, og de vil derfor have grundskolen som højest fuldførte uddannelse. Derfor er en sammenligning af højest fuldført ikke så interessant for denne aldersgruppe.

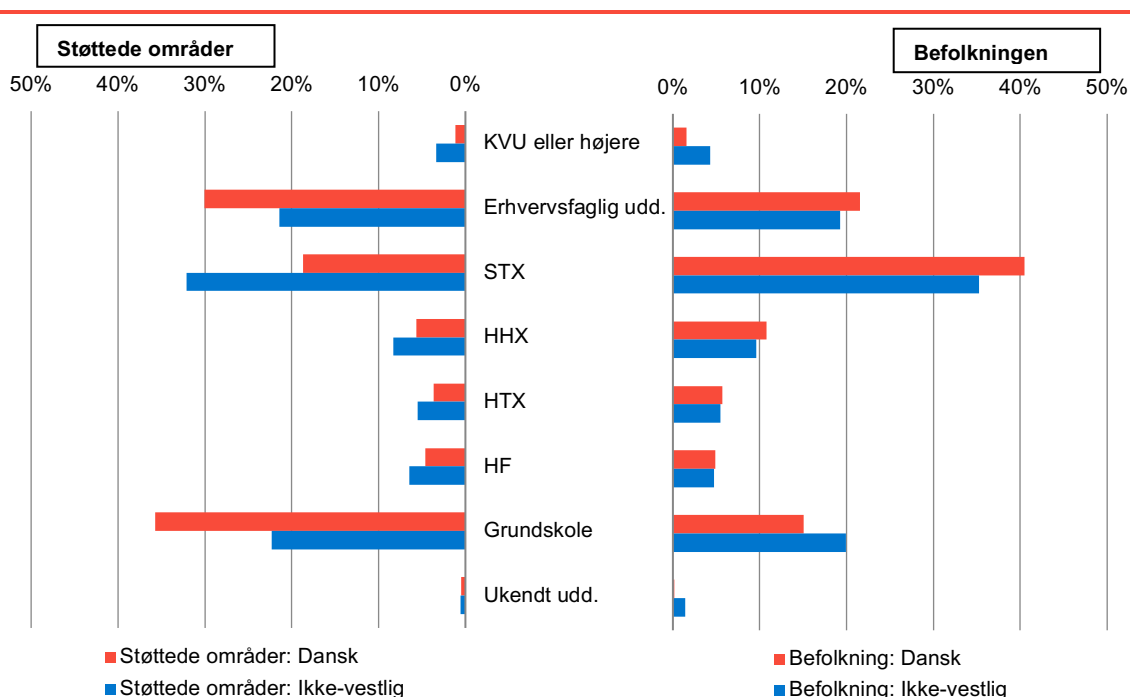
Generelt viser de to figurer, at i de støttede områder er unge med dansk oprindelse mindre uddannede end unge med ikke-vestlig baggrund, og de er mindre uddannede end unge med dansk oprindelse i befolkningen. Unge med ikke-vestlig baggrund i de støttede områder har stort set samme

uddannelsesprofil som unge med ikke-vestlig baggrund i befolkningen. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at selvom en ung starter på en uddannelse, gennemfører den pågældende unge ikke nødvendigvis uddannelsen. Der er et stort frafald på nogle uddannelser, og fraværet varierer med køn og etnicitet (Danmarks Statistik, 2013; Jakobsen & Liversage, 2010; Kolodziejczyk & Hummelgaard, 2012).

Figur 4.2 viser den højest fuldførte eller igangværende uddannelse for 16-19-årige unge med dansk og ikke-vestlig baggrund i de støttede boligområder og i befolkningen i 2011. I de støttede områder er der en højere andel af unge med dansk baggrund end af unge med ikke-vestlig baggrund, der har grundskolen som højest fuldførte eller igangværende uddannelse; for etnisk danske er andelen 36 pct., mens den for unge med ikke-vestlig baggrund er 22 pct. Der er omvendt en større andel blandt unge med ikke-vestlig baggrund, som er i gang med eller har fuldført en gymnasial uddannelse eller videregående uddannelse. Især er der en større andel af unge med ikke-vestlig baggrund med STX. 32 pct. af unge med ikke-vestlig baggrund og 19 pct. af etnisk danske unge er i gang med eller har fuldført STX. Omvendt er en større andel af etnisk danske unge i gang med en erhvervsfaglig uddannelse: 30 pct. unge med dansk baggrund og 21 pct. af unge med ikke-vestlig baggrund er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse.

Figur 4.2 Fordeling på højest fuldførte eller igangværende uddannelse for 16-19-årige i de støttede områder og i befolkningen i 2011, opgjort for beboere med dansk og ikke-vestlig oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 3.925; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 6.856; N (Befolkning: Dansk) = 20.807; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 1.913.

Note: Højest fuldførte eller igangværende uddannelse er opgjort d. 1. november.

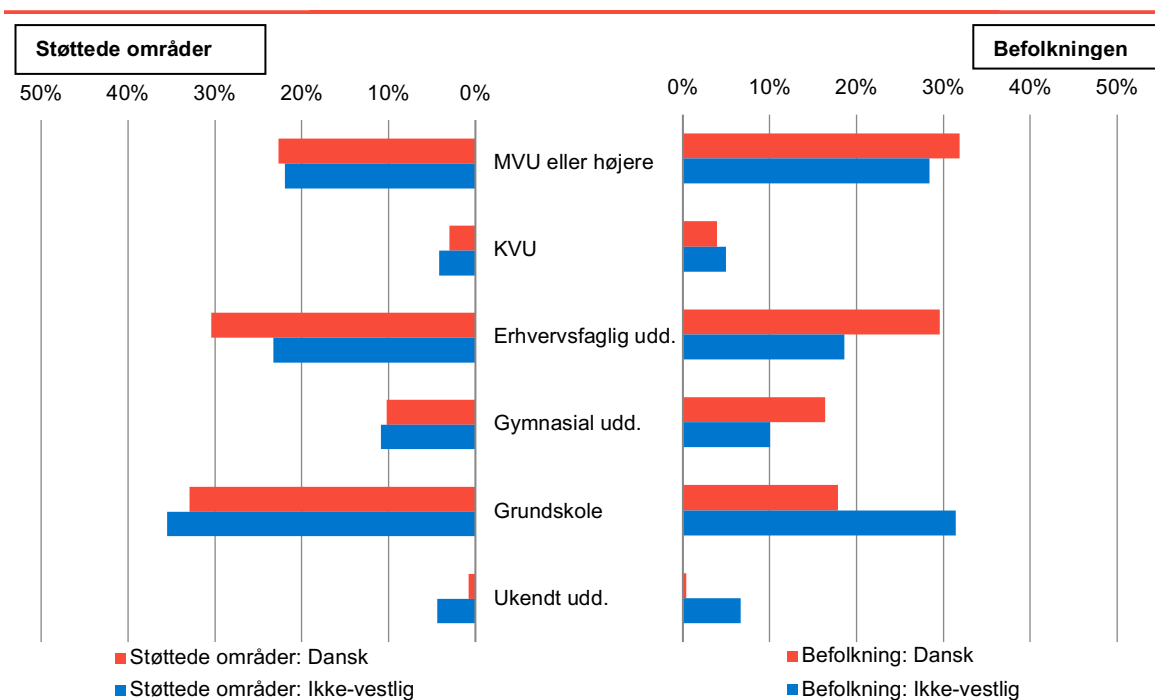
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I figur 4.3 fremgår den højest fuldførte eller igangværende uddannelse for 20-24-årige unge med dansk og ikke-vestlig baggrund i de støttede boligområder og i befolkningen i 2011. Modsat for de 16-19-årige har 20-24-årige med dansk og ikke-vestlig baggrund stort set den samme uddannelsesprofil i de støttede boligområder. For de 20-24-årige i befolkningen uddanner unge med dansk baggrund sig til gengæld mere end unge med ikke-vestlig baggrund.

For unge i de støttede boligområder er det mere end hver femte 20-24-årige, der er i gang med eller har fuldført en mellemlang eller lang videregående uddannelse, og til sammenligning er det omtrent 3 ud 10 i befolkningen. I den modsatte ende er det mere end hver tredje unge i de støttede boligområder, der har grundskolen som højest fuldførte uddannelse, hvilket indikerer, at denne gruppe er gået i stå med uddannelse kort efter grundskolen

For de støttede områder ser det altså umiddelbart ud til, at unge med dansk baggrund i starten af 20'erne har indhentet det uddannelsesmæssige efterslæb, de havde i forhold til jævnaldrende med ikke-vestlig baggrund som 16-19-årig. Forklaringer herpå kan være, at unge med dansk baggrund har et lavere fravær på ungdomsuddannelser og/eller starter senere på en uddannelse efter grundskolen end unge med ikke-vestlig baggrund. En anden forklaring kan dog være, at unge studerende med dansk baggrund flytter til de støttede områder, fx for at bo i bofællesskab i nogle af de store lejligheder.

Figur 4.3 Højest fuldførte eller igangværende uddannelse for 20-24-årige i de støttede områder og i befolkningen i 2011, opgjort for beboere med dansk og ikke-vestlig oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 8.606; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 7.563; N (Befolkning: Dansk) = 27.883; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 2.797.

Note: Højest fuldførte eller igangværende uddannelse er opgjort d. 1. november.

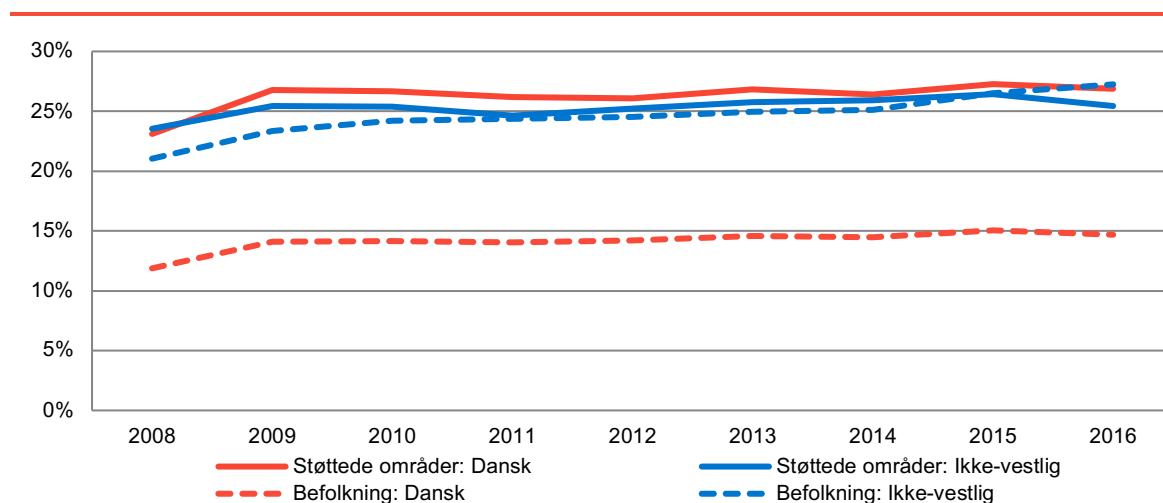
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

4.2.1 Unge i NEET-gruppen

Der er unge, som hverken er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse, og derfor er i NEET-gruppen. Tidligere undersøgelser viser, at det har negative konsekvenser for fremtidig arbejdsmarkedstilknudning at være i NEET-gruppen (Bynner & Parsons, 2002; Bäckman & Nilsson, 2016), og det er derfor vigtigt at gøre en indsats, for at de unge kommer i gang med uddannelse eller beskæftigelse. I dette afsnit ser vi på andelen af unge i støttede boligområder og i befolkningen, som er i NEET-gruppen, og hvilken uddannelsesbaggrund de unge i NEET-gruppen har.

Figur 4.4 viser andelen i NEET-gruppen for 16-24-årige for perioden 2008-2016. Andelen i NEET-gruppen stiger lidt for alle grupperne i perioden. For unge med dansk oprindelse er der stor forskel på de støttede boligområder og befolkningen. I 2016 er 27 pct. i de støttede boligområder og 15 pct. i befolkningen i NEET-gruppen. For unge med ikke-vestlig oprindelse er forskellen på de støttede boligområder og befolkningen meget lille. I 2016 er andelen i NEET-gruppen endda lidt lavere i de støttede områder end i befolkningen for unge med ikke-vestlig oprindelse. 25 pct. i de støttede boligområder og 27 pct. i befolkningen er i NEET-gruppen.

Figur 4.4 Andel 16-24-årige i NEET-gruppen (hverken under uddannelse eller i beskæftigelse) opgjort for de støttede områder og for befolkningen i perioden 2008-2016. Særskilt for oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 13.874; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 17.192; N (Befolkning: Dansk) = 56.108; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 6.665.

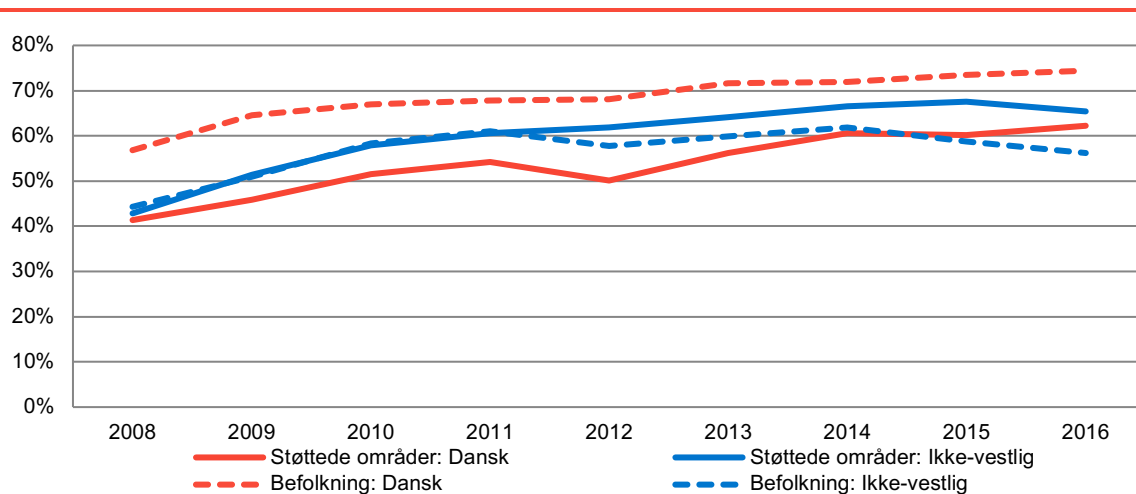
Note: En person tilhører NEET-gruppen, hvis pågældende har 110 løntimer eller mindre i 4. kvartal og ikke er registreret med en igangværende uddannelse ultimo november. Oplysninger om løntimer er baseret på elndkomstregisteret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I figur 4.5 kigger vi på udviklingen i perioden 2008-2016 i andelen af 16-19-årige i NEET-gruppen, som har folkeskolens afgangseksamen. Det fremgår af figuren, at andelen af unge i NEET-gruppen med folkeskolens afgangseksamen er steget fra 2008 til 2016 for både etnisk danske og ikke-vestlige unge. Det vil sige, at flere unge i NEET-gruppen har taget folkeskolens afgangseksamen, og det peger på, at for flere unge sker slippet med uddannelsessystemet efter folkeskolen og altså i overgangen til en ungdomsuddannelse. Dette finder vi for både unge i de støttede områder og i befolkningen.

I de støttede boligområder er andelen af NEET-gruppen, der har taget folkeskolens afgangseksamen, i hele perioden højere for unge med ikke-vestlig baggrund end for unge med dansk oprindelse, mens det er omvendt for hele befolkningen. Ser vi på unge med ikke-vestlig baggrund finder vi, at de unge i de støttede områder, sammenlignet med unge i befolkningen i 2016, både har en lavere andel i NEET-gruppen og en højere andel blandt NEET-gruppen, som har folkeskolens afgangsprøve. For de unge med dansk baggrund er billedet anderledes. Her har de unge i de støttede områder sammenlignet med unge i hele befolkningen både en højere andel i NEET-gruppen og en lavere andel blandt NEET-gruppen, som har folkeskolens afgangsprøve.

Figur 4.5 Andel, der har folkeskolens afgangseksamen, for 16-19-årige i NEET-gruppen opgjort for de støttede områder og befolkningen. Særskilt for oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 10.141; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 13.148; N (Befolkning: Dansk) = 24.143; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 3.570.

Note: Andelen med folkeskolens afgangseksamen er den andel af 9. klasses elever, der har karakterer i de bundne prøvefag.

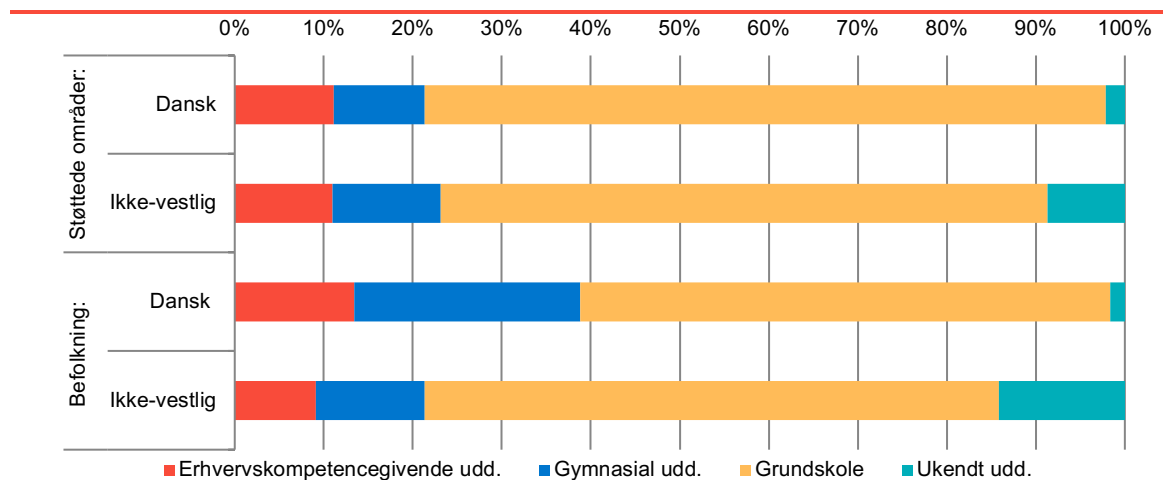
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Figur 4.6 viser de 20-24-årige unge i NEET-gruppen i de støttede områder og i befolkningen fordelt på deres højest fuldførte uddannelse. I de støttede boligområder ser vi, at hovedparten af de unge har grundskolen som højest fuldførte uddannelse. 75 pct. af etnisk danske unge har grundskolen som højest fuldførte, mens det ca. 70 pct. af unge med ikke-vestlig baggrund. Omkring 10 pct. unge – både etnisk danske og ikke-vestlige – har en erhvervskompetencegivende uddannelse.

For etnisk danske unge i NEET-gruppen er andelen af med en erhvervskompetencegivende uddannelse marginalt højere i befolkningen end i de støttede områder, mens andelen, der har en gymnasial uddannelse, er markant højere i befolkningen: 25 pct. mod 10 pct. Uddannelsesfordelingen er derimod meget ens for unge i NEET-gruppen med ikke-vestlig oprindelse i de støttede boligområder og befolkningen.

Uddannelsesprofilen blandt 20-24-årige unge i NEET-gruppen tyder på, at slippet med uddannelsessystemet sker i overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelser. Det er et vigtigt opmærksomhedspunkt for aktører involveret i uddannelse og beskæftigelse, idet disse resultater peger på, at der er behov for en særlig indsats for, at unge ikke tabes efter folkeskolen, men støttes i overgangen fra folkeskolen til en gymnasial eller erhvervskompetencegivende uddannelse.

Figur 4.6 Fordeling af 20-24-årige, der er i NEET-gruppen, efter højest fuldførte uddannelse opgjort for de støttede områder og befolkningen i 2011. Særskilt for oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 2.397; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 2.672; N (Befolkning: Dansk) = 4.699; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 891.

Note: En person tilhører gruppen, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, hvis pågældende har 110 løntimer eller mindre i 4. kvartal og ikke er registreret med en igangværende uddannelse ultimo november. Oplysninger om løntimer er baseret på elndkomstregisteret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

4.2.2 Uddannelses- og beskæftigelsesforløb

Som en afslutning på dette afsnit om unge beskriver vi uddannelses- og beskæftigelsesforløb for unge i de støttede boligområder. Figur 4.7 viser uddannelses- og beskæftigelsesforløb for mænd, mens figur 4.8 viser det tilsvarende for kvinder. De unge bliver fordelt på fire kategorier: (1) i gang med grundskole eller forberedende uddannelse, (2) færdig eller i gang med ungdomsuddannelse, (3) i beskæftigelse med grundskole som højeste uddannelse, og (4) restgruppen, som består af personer, som ikke er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse, og som samtidig ikke har færdiggjort en ungdomsuddannelse.

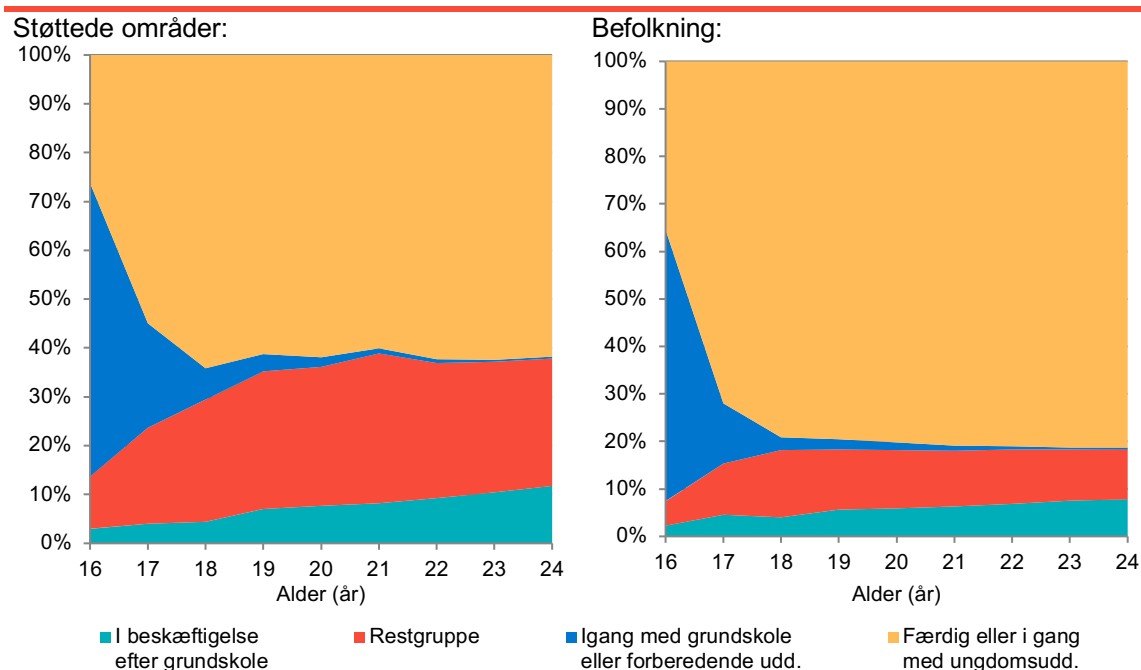
Figur 4.7 viser, at for 16-årige mænd i de støttede boligområder er 60 pct. i gang med grundskolen eller forberedende undervisning, 26 pct. er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, mens 3 pct. er i beskæftigelse med grundskolen som højest fuldførte uddannelse. 11 pct. befinder sig i den såkaldte restgruppe. Når disse unge mænd er 24 år, ser billedet anderledes ud. Ingen er længere i gang med grundskolen eller forberedende undervisning, 62 pct. er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, men 12 pct. er i beskæftigelse uden at have uddannelse ud over grundskolen, og 26 pct. tilhører restgruppen.

Ligeledes ser vi i figur 4.7, at for mænd generelt i befolkningen er 57 pct. af 16-årige i 2008 i gang med grundskole eller forberedende undervisning. 35 pct. er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, når de er 16 år, og den andel stiger frem mod de 24 år, hvor 81 pct. er i gang eller har fuldført. 2 pct. af de 16-årige er i beskæftigelse uden at have uddannelse ud over grundskolen, og denne andel udgør 8 pct. blandt de 24-årige unge mænd. I restgruppen er 5 pct. af de 16-årige mænd, og denne andel vokser til 11 pct., når de er 24 år.

For mænd i støttede boligområder er der således en væsentlig større andel, der er i restgruppen, end blandt mænd generelt, og en væsentlig lavere andel, der uddanner sig. Restgruppens størrelse topper ved 21 år for mænd i de støttede boligområder, hvor den udgør 31 pct., herefter falder den

med 5 procentpoint, frem til at de bliver 24 år. Til sammenligning i befolkningen er restgruppeandelen 14 pct. ved 18 år, og den falder med 4 procentpoint, når mændene bliver 24 år. Vejen ud af restgruppen for både mænd i de støttede områder og generelt ser ud til at gå over i beskæftigelse uden at have en uddannelse ud over grundskoleniveau.

Figur 4.7 Uddannelsesforløb for mænd, der i 2008 er 16 år, særskilt for, om de i 2011 bor i støttede boligområder, og for, om de er i den øvrige befolkning. Procent.

Anm.: Støttede områder: N (I beskæftigelse efter grundskolen) = 187; N (Restgruppe) = 497; N (I gang med grundskolen el. forberedende uddannelse) = 963; N (Færdig eller i gang med ungdomsuddannelse) = 1.055.

Befolkning: N (I beskæftigelse efter grundskolen) = 285; N (Restgruppe) = 517; N (I gang med grundskolen eller forberedende uddannelse) = 2.058; N (Færdig eller i gang med ungdomsuddannelse) = 2.958.

Note: En person tilhører gruppen, der er i beskæftigelse efter grundskolen, hvis pågældende har mere end 110 løntimer i 4. kvartal og ikke har færdiggjort en ungdomsuddannelse. En person tilhører restgruppen, hvis pågældende ikke er registreret med en igangværende uddannelse ultimo oktober og har 110 løntimer eller mindre i 4. kvartal og ikke har færdiggjort en ungdomsuddannelse. Oplysninger om løntimer er baseret på elndkomregisteret.

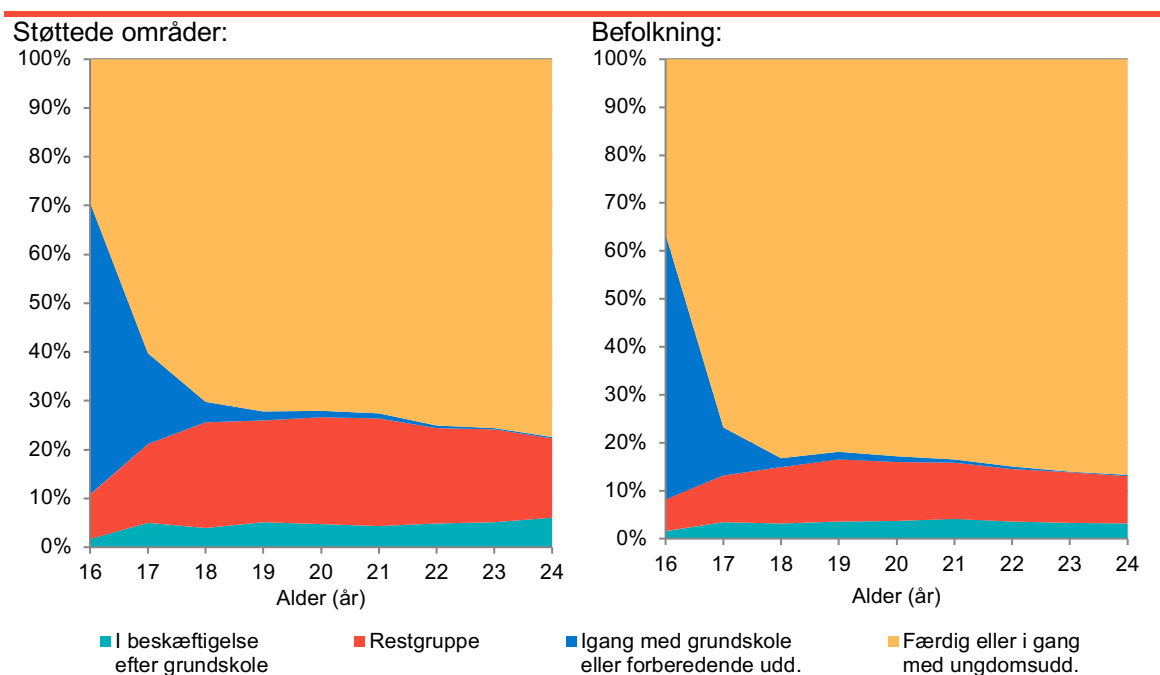
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Figur 4.8 viser uddannelsesforløb for kvinder, der er 16 år i 2008 i de støttede områder og i befolkningen. For 16-årige kvinder i de støttede områder er 60 pct. af dem i gang med grundskolen eller forberedende undervisning, 29 pct. er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, mens 2 pct. er i beskæftigelse, der ikke kræver kompetencer ud over grundskoleniveau. 9 pct. befinder sig i den såkaldte restgruppe. Når disse unge kvinder er 24 år, ser billedet anderledes ud. Ingen er længere i gang med grundskolen eller forberedende undervisning, 77 pct. er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, men 6 pct. er i beskæftigelse uden at have uddannelse ud over grundskolen, og 16 pct. tilhører restgruppen.

For kvinder generelt i befolkningen er 55 pct. af 16-årige i 2008 i gang med grundskole eller forberedende undervisning. 36 pct. er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, når de er 16 år, og den andel stiger, frem til når de er 24 år, hvor 87 pct. er i gang eller har fuldført. 2 af de 16-årige er i beskæftigelse uden at have uddannelse ud over grundskolen, og denne andel udgør 3 pct. blandt de 24-årige unge kvinder. I restgruppen er 7 pct. af de 16-årige kvinder, og denne andel vokser til 10 pct., når de er 24 år.

For kvinder i støttede boligområder er der således en væsentlig større andel, der er i restgruppen, end blandt kvinder generelt, og en mindre andel, der uddanner sig. Kvinder i de støttede boligområder klarer sig dog markant bedre end mændene i de støttede boligområder. Restgruppens størrelse toppe ved 18 år for kvinder i de udsatte boligområder, hvor den udgør 22 pct., herefter falder den med 7 procentpoint, frem til at de bliver 24 år. Til sammenligning i befolkningen toppe restgruppens størrelse også ved 18 år, hvor 12 pct. tilhører restgruppen, og den falder med 2 procentpoint, når kvinder bliver 24 år. Vejen ud af restgruppen for både kvinder i udsatte boligområder og generelt ser ud til at være gennem uddannelse.

Figur 4.8 Uddannelsesforløb for kvinder, der i 2008 er 16 år, særskilt for, om de i 2011 bor i støttede boligområder, og for, om de er i den øvrige befolkning. Procent.

Anm.: Støttede områder: N (I beskæftigelse efter grundskolen) = 93; N (Restgruppe) = 347; N (I gang med grundskolen eller forberedende uddannelse) = 1.187; N (Færdig eller i gang med ungdomsuddannelse) = 1.055.

Befolkning: N (I beskæftigelse efter grundskolen) = 140; N (Restgruppe) = 442; N (I gang med grundskolen el. forberedende uddannelse) = 1.859; N (Færdig eller i gang med ungdomsuddannelse) = 2.939.

Note: En person tilhører gruppen, der er i beskæftigelse efter grundskolen, hvis pågældende har mere end 110 løntimer i 4. kvartal og ikke har færdiggjort en ungdomsuddannelse. En person tilhører restgruppen, hvis pågældende ikke er registreret med en igangværende uddannelse ultimo oktober og har 110 løntimer eller mindre i 4. kvartal og ikke har færdiggjort en ungdomsuddannelse. Oplysninger om løntimer er baseret på elndkomregisteret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I figur 4.9 tager vi udgangspunkt i unge i de støttede boligområder, som er 18 år i 2011, og viser, hvilke bevægelser de gennemgår fra 2011 til 2015 i forhold til, om de er i uddannelse, beskæftigelse eller i NEET-gruppen. Det fremgår af figuren, at næsten 6 ud af 10 unge, der som 18-årig befinder sig i NEET-gruppen, stadig er i NEET-gruppen i 2015. Det er, uanset om den unge har dansk baggrund eller ikke-vestlig baggrund. Af de resterende er 25 pct. kommet i beskæftigelse, og resten er i gang med uddannelse.

Blandt de unge, der som 18-årige er i beskæftigelse i 2011, er der for etnisk danske unge en stor chance for, at de stadig er i beskæftigelse i 2015. Omkring 70 pct. er i beskæftigelse, mens omkring 10 pct. er i gang med uddannelse. De resterende 20 pct. er i NEET-gruppen. For unge med ikke-vestlig baggrund ser billedet anderledes ud, idet flere i 2015 er under uddannelse, og færre er i

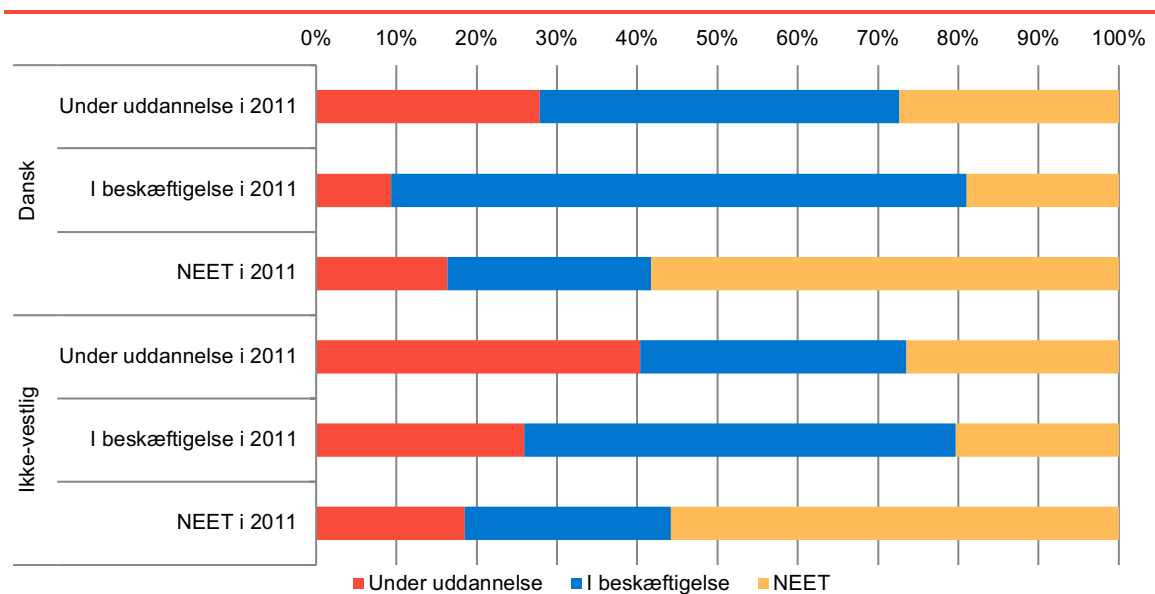
beskæftigelse end blandt unge med dansk baggrund. En lige så stor andel som for etnisk danske unge er i NEET-gruppen i 2015.

Endelig i forhold til de, der er i uddannelse i 2011, så er i alt 75 pct. i 2015 enten stadig i gang med uddannelse eller kommet i beskæftigelse. En lidt højere andel, 25 pct., sammenlignet med de, der som 18-årig er i beskæftigelse, er i NEET-gruppen i 2015.

Disse bevægelser for unge i de støttede områder svarer stort set til de bevægelser, der er blandt jævnaldrende i befolkningen (se bilag 6, bilagsfigur 6.4). Denne viden om bevægelser mellem uddannelse, beskæftigelse og NEET-gruppen er central viden i forhold til at være opmærksom på, at særligt de, der som 18-årige er i NEET-gruppen, skal støttes i at komme i gang med uddannelse og beskæftigelse, fordi der er en relativ stor risiko for ikke at komme ud af NEET-gruppen. Det er vigtigt, at de, der er i NEET-gruppen, hurtigt kommer i gang med uddannelse eller beskæftigelse, fordi jo længere tid, man står uden for arbejdsmarkedet og uden kvalifikationer, jo sværere bliver det at komme ind på arbejdsmarkedet (Scans, 2004).

Sammensætningen af de, der er i NEET-gruppen i 2015, og som enten var i uddannelse eller i beskæftigelse som 18-årig i 2011, kan være sammensat af både nogle, der temporært er i NEET-gruppen, og af andre, der vil være i NEET-gruppen i en længere periode. De temporære kan være de, der er startet på en uddannelse, og som ikke fuldførte, fordi det ikke var den rigtige uddannelse, eller de fik et job, og ind i 20'erne står uden job og er i overvejelse om, hvilken vej de så skal vælge.

Figur 4.9 Fordeling på, om unge, der i 2011 er 18 år og bor i støttede områder, i 2015 er under uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen. Særskilt for oprindelse og for, om de unge er under uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen i 2011. Procent.

Anm.: Dansk: N (Under uddannelse i 2011) = 578; N (I beskæftigelse i 2011) = 290; N (NEET i 2011) = 343.

Ikke-vestlig: N (Under uddannelse i 2011) = 1.293; N (I beskæftigelse i 2011) = 428; N (NEET i 2011) = 437.

Note: En person er under uddannelse, hvis pågældende er registreret med en igangværende uddannelse og har 110 løntimer eller mindre i 4. kvartal; En person er i beskæftigelse, hvis pågældende har mere end 110 løntimer i 4. kvartal; En person tilhører NEET-gruppen, hvis pågældende har 110 løntimer eller mindre i 4. kvartal og ikke er registreret med en igangværende uddannelse ultimo november. Oplysninger om løntimer er baseret på elndkomstregisteret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

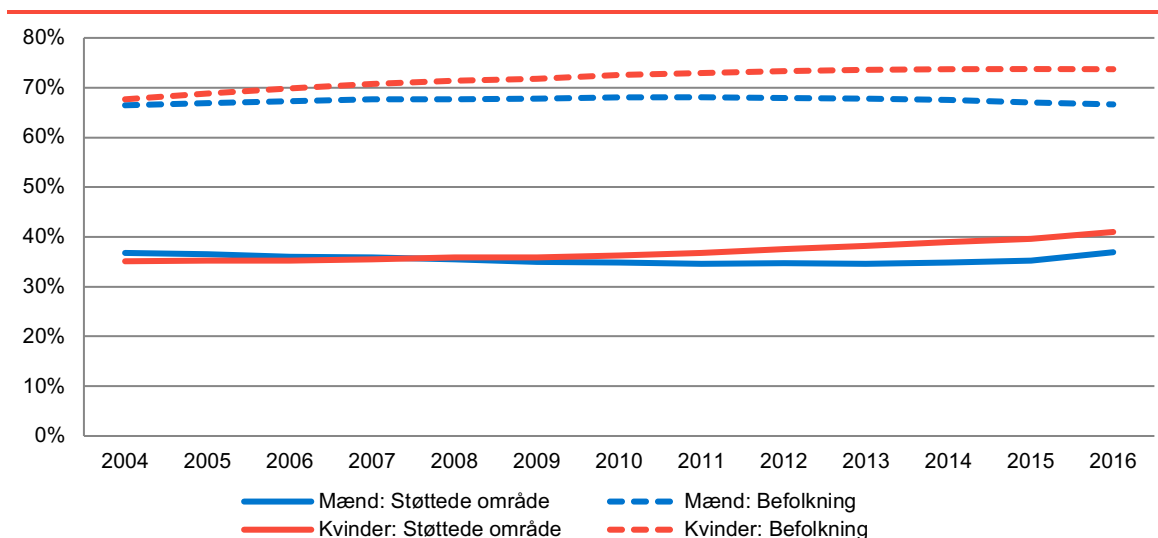
4.3 De 25-50-åriges tilknytning til arbejdsmarkedet

Vi går nu over til at se på, hvordan de 25-50-åriges tilknytning til arbejdsmarkedet er. De 25-50-årige er den aldersgruppe, hvor langt de fleste forventes at være i beskæftigelse. Først kigger vi på udviklingen i perioden 2004 til 2016 i andelen af 25-50-årige mænd og kvinder i henholdsvis de støttede områder og i befolkningen, som har en erhvervskompetencegivende uddannelse. En erhvervskompetencegivende uddannelse er en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

Figur 4.10 viser, at uddannelsesniveaulet er væsentligt højere i befolkningen end for beboere i de støttede områder. Endvidere viser figuren, at uddannelsesniveaulet er øget for kvinder både i de støttede områder og i befolkningen. Det tilsvarende er ikke tilfældet for mænd.

Andelen af kvinder i både befolkningen og i de støttede områder, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er steget med 6 procentpoint. For kvinder i de støttede områder er andelen steget fra 35 pct. i 2004 og til 41 pct. i 2016, og for kvinder i befolkningen er andelen steget fra 68 pct. i 2004 til 74 pct. i 2016. For mænd i støttede boligområder er andelen med en erhvervskompetencegivende uddannelse uændret i 2004 og 2016 på 37 pct., mens andelen er 66 pct. for mænd i befolkningen i 2004 og 2016.

Figur 4.10 Andel, som har en erhvervskompetencegivende uddannelse i alderen 25-50 år i perioden 2004-16 opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Særskilt for køn. Procent.

Anm.: N (Mænd: Støttede områder) = 14.648; N (Mænd: Befolkning) = 63.208; N (Kvinder: Støttede områder) = 17.031; N (Kvinder: Befolkning) = 68.702.

Note: Erhvervskompetencegivende uddannelse er erhvervsfaglig eller en videregående uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Nu går vi over til at se på beskæftigelse i perioden 2009-2016 for de 25-50-årige. Figur 4.11 viser udviklingen i andelen af henholdsvis beboere i de støttede områder og i befolkningen, der er i beskæftigelse som lønmodtager.¹ Dette er vist særskilt for mænd og kvinder.

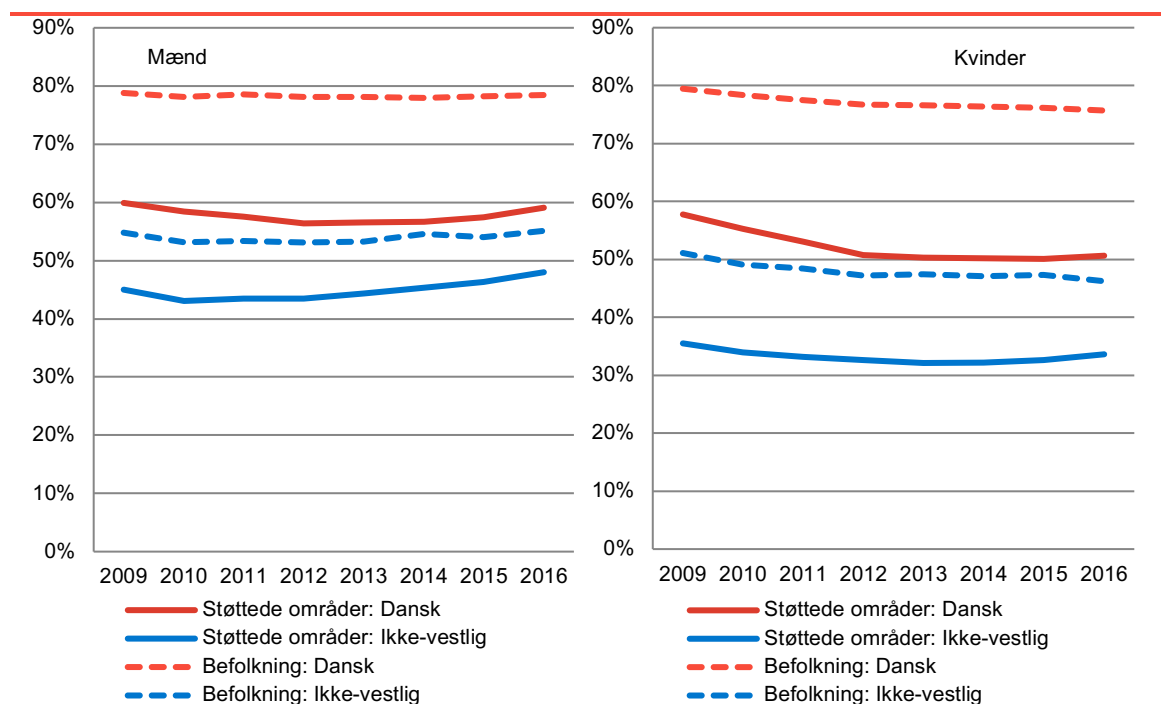
I de støttede boligområder er andelen af mænd med dansk baggrund, som er i beskæftigelse, omkring 60 pct. i perioden, mens andelen af mænd med ikke-vestlig baggrund, som er i beskæftigelse, er omkring 45 pct. Kvinderne beskæftigelsesfrekvens er lavere end mændenes og falder i perioden.

¹ Vi har kun har oplysninger om den samlede beskæftigelse (det vil sig beskæftigelsen som både lønmodtager og som selvstændig) frem til 2013. Derfor undervurderer vi beskæftigelsesfrekvensen i figur 4.9 og 4.10.

I de støttede boligområder er andelen af kvinder med dansk baggrund i beskæftigelse 58 pct. i 2009 og 50 pct. i 2016, mens andelen i beskæftigelse for kvinder med ikke-vestlig baggrund er 36 pct. i 2009 og 34 pct. i 2016. Forskellen på kvinder med dansk og ikke-vestlig baggrund i de støttede områder bliver i perioden mindre.

For beboere i de støttede områder er beskæftigelsesfrekvensen markant lavere end i befolkningen. Forskellen på støttede områder og befolkningen er endvidere større for personer med dansk oprindelse end for personer med ikke-vestlig oprindelse og større for kvinder end for mænd.

Figur 4.11 Andel i beskæftigelse som lønmodtager i alderen 25-50 år i perioden 2009-2016 opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Særskilt for køn og oprindelse. Procent.

Anm.: Mænd: N (Støttede områder: Dansk) = 19.628; N (Befolkning: Dansk) = 83.076; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 19.694; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 9.948.

Kvinder: N (Støttede områder: Dansk) = 19.761; N (Befolkning: Dansk) = 82.395; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 21.998; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 10.624.

Note: En person er i beskæftigelse, hvis pågældende har minimum 110 løntimer i 4. kvartal. Oplysninger om løntimer er baseret på elndkomstregisteret.

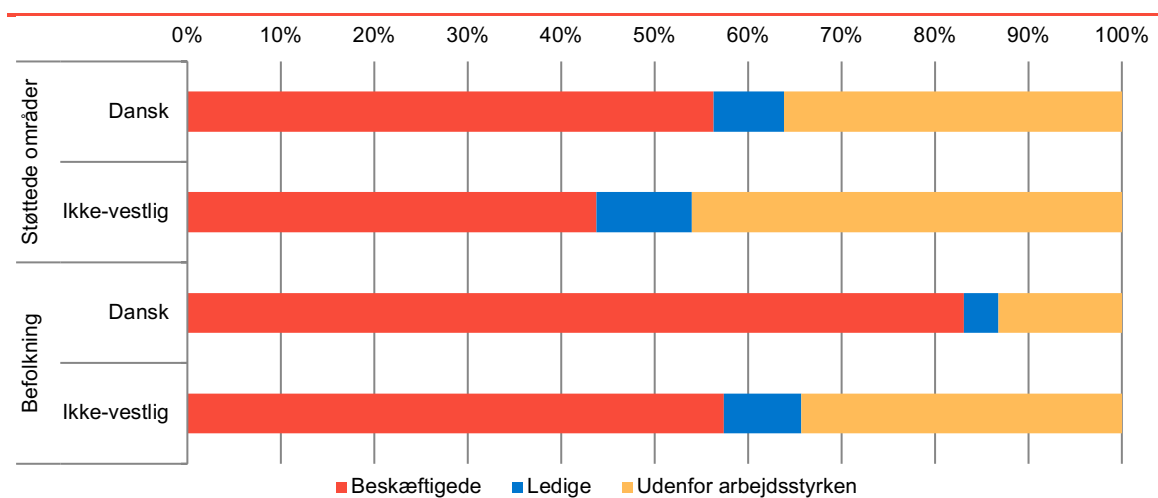
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Personer, som ikke er i beskæftigelse, kan enten være ledige eller uden for arbejdsstyrken. Figur 4.12 viser fordelingen på arbejdsmarkedsstatus for henholdsvis beboere i støttede områder og i befolkningen i 2011. Personer uden for arbejdsstyrken er fx kontanthjælpsmodtagere, som ikke er jobparate, førtidspensionister, hjemmegående husmødre og personer under uddannelse. Dog kategoriseres personer, der både er i beskæftigelse og under uddannelse, som værende i beskæftigelse. Generelt vil forventningen være, at det er sværere at øge beskæftigelsen for personer, som står helt uden for arbejdsstyrken, end for personer, som er ledige, og derfor er det interessant, hvor mange af beboerne i de støttede områder, som er uden for arbejdsstyrken.

Figur 4.12 viser, at beboerne i de støttede område har en højere andel ledige såvel som en højere andel uden for arbejdsstyrken end befolkningen generelt. Dog er især andelen uden for arbejdsstyrken højere i de støttede områder.

Blandt etnisk danske beboere i de støttede områder er 8 pct. ledige, og 36 pct. står helt uden for arbejdsstyrken, mens 4 pct. er ledige og 13 pct. står uden for arbejdsstyrken blandt etnisk danske i befolkningen. Blandt beboere med ikke-vestlig baggrund i de støttede områder er 10 pct. ledige, og 46 pct. står helt uden for arbejdsstyrken, mens 8 pct. er ledige, og 34 pct. står uden for arbejdsstyrken i befolkningen. Overrepræsentationen af beboere uden for arbejdsstyrken i støttede områder er således langt større for etnisk danske end for beboere med ikke-vestlig baggrund. I bilag 6 (bilags-tabel 6.5 og 6.6) er fordelingen på arbejdsmarkedsstatus vist særskilt for mænd og kvinder, og det fremgår, at kvinderne har en højere andel uden for arbejdsstyrken.

Figur 4.12 Fordeling på arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige i 2011 opgjort for støttede områder og befolkningen. Særskilt for oprindelse. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 36.634; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 39.132; N (Befolkning: Dansk) = 161.707; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 15.113.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

En persons tilknytning til arbejdsmarkedet afhænger af personens uddannelsesmæssige baggrund. Vi har undersøgt sammenhængen mellem højest fuldførte uddannelse og arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige mænd og kvinder, opgjort på etnicitet, i 2011 for henholdsvis de støttede områder og befolkningen generelt. Figurer for disse analyser ligger i bilag 6 (bilagstabel 6.7-6.10).

For mænd med dansk baggrund er der en tydelig sammenhæng mellem uddannelsesniveaut, og om man er i beskæftigelse eller uden for arbejdsstyrken. Jo kortere uddannelse, jo større risiko for at stå uden for arbejdsstyrken. Det gælder for både mænd med dansk baggrund i de støttede områder og i befolkningen. For ikke-vestlige mænd er der også en sammenhæng mellem uddannelse, og om man er i beskæftigelse eller uden for arbejdsstyrken, men sammenhængen er svagere end for danske mænd – især i de støttede boligområder. For både danske og ikke-vestlige mænd gælder det endvidere for mænd i støttede boligområder, at uanset uddannelsesniveau har de en større risiko for at stå uden for arbejdsstyrken og for at være ledige end mænd i befolkningen. Forskellen for hvert uddannelsesniveau er større for danske mænd end for ikke-vestlige mænd.

For kvinder er der ligeledes en sammenhæng mellem uddannelsesniveaut, og om man er i beskæftigelse eller uden for arbejdsstyrken. Jo kortere uddannelse, jo større risiko for at stå uden for arbejdsmarkedet. Sammenhængen er dog stærkere for ikke-vestlige kvinder end for ikke-vestlige mænd i støttede boligområder. For både danske og ikke-vestlige kvinder gælder det endvidere for kvinderne i de støttede boligområder uanset uddannelsesniveau, at de har en større risiko for at stå

uden for arbejdstyrken end kvinder i befolkningen. Det er en tendens til, at denne forskel er større for danske kvinder end for ikke-vestlige kvinder.

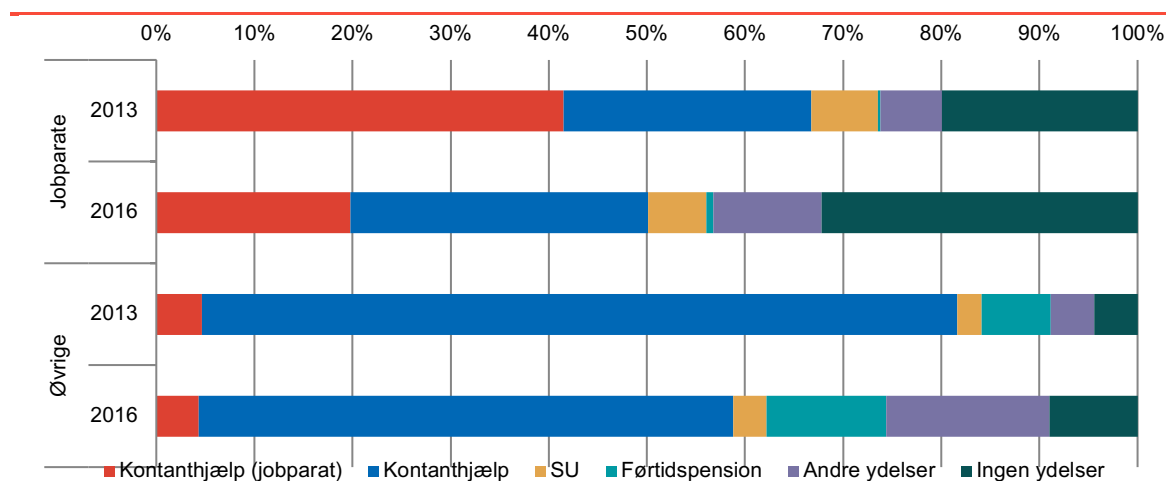
En del af de voksne beboere, som ikke er i beskæftigelse, er på kontanthjælp. Voksne kontanthjælpsmodtagere visiteres som jobparate eller aktivitetsparate, hvor aktivitetsparate vurderes som værende længere væk fra arbejdsmarkedet end jobparate. I figur 4.13 tager vi udgangspunkt i voksne beboere, der er kontanthjælpsmodtagere i 2011, og ser på, om de modtager en ydelse i 2013 og 2016, samt hvilken ydelse de i givet fald modtager. Dette ser vi særskilt på for kontanthjælpsmodtagere, som er jobparate i 2011, og øvrige kontanthjælpsmodtagere.

Det fremgår af figuren, at blandt de jobparate kontanthjælpsmodtagere i 2011 er 42 pct. stadig på kontanthjælp og vurderet jobparat i 2013 og 20 pct. i 2016. 25 pct. er overgået til kontanthjælp uden at være vurderet jobparat i 2013, og den tilsvarende andel i 2016 er 30 pct. 20 pct. af de jobparate kontanthjælpsmodtagere modtager i 2013 ingen ydelser og tilsvarende 32 pct. i 2016. De fleste af de beboere, der ikke modtager en ydelse i 2013 eller 2016, er formentligt kommet i beskæftigelse. De kan dog også være gået over til at blive forsørget af et familiemedlem.

Kigger vi tilsvarende på de kontanthjælpsmodtagere, der ikke er vurderet jobparate i 2011, er hovedparten 77 pct. i 2013 stadig på denne form for kontanthjælp og 55 pct. i 2016. Godt 5 pct. både i 2013 og 2016 er overgået til at være jobparate kontanthjælpsmodtagere. I 2013 er 4 pct. på ingen ydelser og 9 pct. i 2016. Ellers kan vi se, at en del overgår til førtidspension eller andre former for ydelser, fx sygedagpenge.

Det er således blandt de jobparate kontanthjælpsmodtagere, at der hovedsageligt sker en bevægelse til beskæftigelse, mens det er langt sværere for de øvrige kontanthjælpsmodtagere at opnå beskæftigelse.

Figur 4.13 Fordeling på ydelsestype i 2013 og 2016 for voksne (25-50 år) i støttede områder, som var kontanthjælpsmodtagere. Særskilt for, om personerne er jobparate kontanthjælpsmodtagere eller ej. Procent.

Anm.: N (Jobparate: 2013/2016) = 3.240; N (Øvrige: 2013/2016) = 11.652.

Note: Oplysninger om ydelsestype er baseret på den primære ydelse i 4. kvartal ifølge DREAM-databasen.

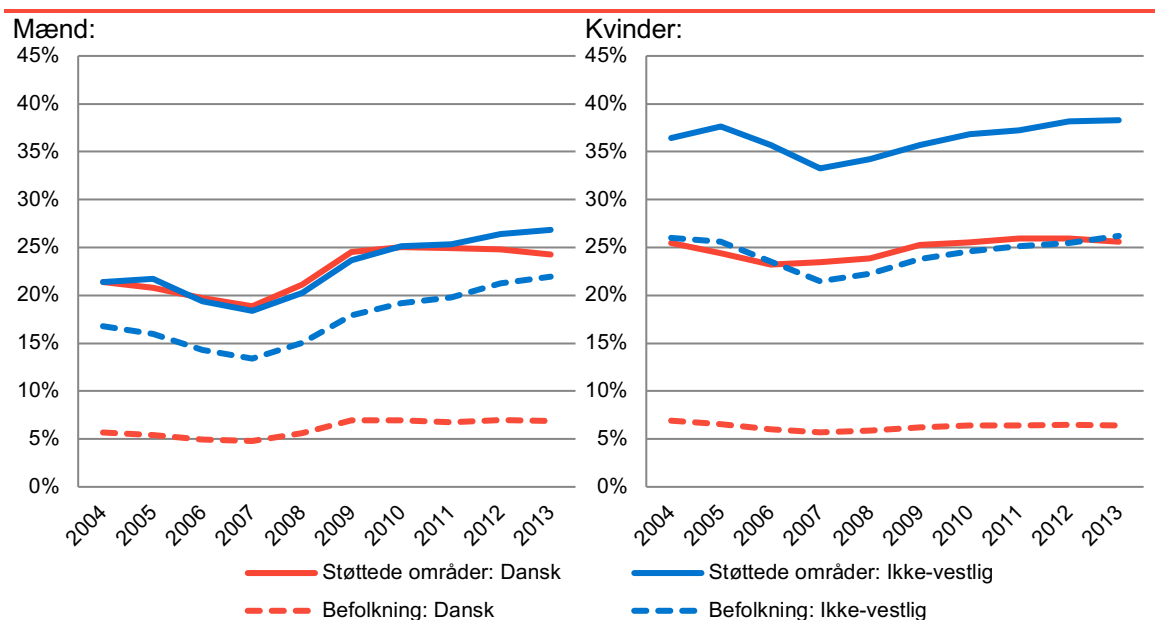
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I denne sidste del af dette analyseafsnit ser vi på andelen af 25-50-årige i restgruppen. Restgruppen består af personer, som ikke er i beskæftigelse, og som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse. Andelen i restgruppen fremgår af figur 4.14.

Restgruppen er stigende efter finanskrisen for både mænd og kvinder uanset oprindelse. Danske mænd og ikke-vestlige mænd i de støttede områder ligger på niveau med hinanden: Omkring 20 pct. er i restgruppen i årene 2004-2007 og omkring 25 i restgruppen i årene 2009-2013. Andelen i restgruppen er væsentlig højere for ikke-vestlige kvinder end for ikke-vestlige mænd og danske kvinder i de støttede områder. I 2013 er næsten 40 pct. af de ikke-vestlige kvinder i restgruppen mod 25 pct. af ikke-vestlige mænd og danske kvinder i de støttede områder.

Andelen i restgruppen er større i de støttede områder end i befolkningen uanset oprindelse. Forskellen er dog størst for personer med dansk baggrund. Det peger på, at der er væsentlig kraftigere selektion af socioøkonomisk svage danskere til de støttede boligområder, end der er blandt ikke-vestlige. Det vil sige, at det løft, der skal til, for at ikke-vestlige beboere kommer op på landsgennemsnittet med hensyn til arbejdsmarkedstilknytning, i større omfang skal ske ved, at alle med ikke-vestlig oprindelse løftes, mens det for etnisk danske beboere særskilt handler om at få løftet dem i de støttede boligområder.

Figur 4.14 Andel af 25-50-årige mænd og kvinder i restgruppen¹⁾ i perioden 2004 til 2013 opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Procent.

Anm.: Mænd: N (Støttede områder: Dansk) = 20.332; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 18.936; N (Befolkning: Dansk) = 85.291; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 7.645.

Kvinder: N (Støttede områder: Dansk) = 20.125; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 21.126; N (Befolkning: Dansk) = 85.073; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 8.708.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill og oplysninger om højest fuldførte uddannelse og igangværende uddannelse, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november.

Note 1: Restgruppen består af personer, som ikke er under uddannelse eller i beskæftigelse og ikke har gennemført en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

5 Hvem deltager i beskæftigelsesaktiviteter, og hvilken effekt har aktiviteterne?

I dette kapitel undersøger vi, hvem deltagerne i udvalgte boligsociale beskæftigelsesaktiviteter er, og hvordan de ligner jævnaldrende, der ikke deltager i aktiviteterne, men som bor i boligområdet. Det er ikke en viden, der hidtil har eksisteret systematisk på tværs af helhedsplaner. Vi undersøger ligeledes, om der er en effekt af at deltage i de udvalgte aktiviteter.

De udvalgte aktiviteter er: lomme pengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb samt netværksmødre. Disse aktiviteter er alle nogle, der på deres egen måde har fokus på at hjælpe beboere med at finde et job, afklare, hvad de har lyst til at arbejde med, hvilke muligheder de har, samt at give de unge holdepunkter i deres hverdag som fx en mentor eller et fritidsjob. Mellem de boligsociale helhedsplaner kan der være forskelle på hvilke deltagere, der rekrutteres til aktiviteterne. Den forskellige rekruttering handler typisk om, at der er forskellige lokale udfordringer og problemstillinger knyttet til beboerne og afhængig af disse, tilpasses aktiviteterne de lokale beboere.

I det følgende beskriver vi først de 15-20-årige deltagere i aktiviteterne lomme pengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb, samt om der er en effekt af deltagelse i aktiviteterne på, om de unge efterfølgende har et fritidsjob. Dernæst beskriver vi de 30-49-årige kvinder, som deltager i aktiviteten netværksmødre, samt om der er effekt af deltagelse i aktiviteten på kvindernes arbejdsmarkedstilknytning og uddannelse.

I tabel 5.1 præsenterer vi hovedresultaterne i dette kapitel.

Tabel 5.1 Hovedresultater.

Hovedfund	Konkrete resultater
Relativt flere beboere med ikke-vestlig baggrund deltager i lomme pengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb samt netværksmødre	85 pct. af deltagere i aktiviteterne på nær netværksmødre har en ikke-vestlig baggrund, mens den tilsvarende andel blandt jævnaldrende i boligområderne er 63 pct. For netværksmødre er andelen med ikke-vestlig baggrund 90 pct. blandt deltagere og 44 pct. blandt jævnaldrende kvinder i boligområderne.
De unge i lomme pengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb kommer generelt fra socialt mere udsatte familier end jævnaldrende i boligområderne	81 pct. af deltagere har mindst en forælder, der modtager en overførselsindkomst. Den tilsvarende andel for jævnaldrende er 70 pct. i boligområderne. 36 pct. af deltagere har mindst en forælder på førtidspension, mens det gælder 25 pct. af jævnaldrende i boligområderne.
17-20-årige unge i lomme pengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb er i højere grad studerende end jævnaldrende i boligområderne	80 pct. af deltagere er i gang med en uddannelse, mens andelen er 65 pct. af jævnaldrende i boligområderne.
Flere unge får et fritidsjob og fastholder det, året efter at de deltog i et lomme pengeprojekt eller en fritidsjobindsats	Tre gange større chance for at få et fritidsjob og fastholde det året efter
Netværksmødrene har generelt svagere socioøkonomisk status end øvrige kvinder i boligområderne	Netværksmødre er mindre uddannede og har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet
Tendens til, at netværksmødre påbegynder uddannelse, efter at de har deltaget i netværksmødreaktiviteten	Der er ikke tale om en effekt, fordi forskellen på kvinder i netværksmødreaktiviteten og øvrige kvinder ikke er signifikant. Det hænger dog formodentlig sammen med, at der er relativt få netværksmødre, og derfor er der stor usikkerhed på estimerne.

5.1 Aktiviteter rettet mod de unge

Lommepengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb er målrettet de unge beboere. Vi kigger specifikt på 15-20-årige, der har deltaget i de udvalgte aktiviteter med de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne. Vi sammenligner de to grupper af unge – altså deltagere og øvrige – med hensyn til alder, køn, oprindelse, forældrenes socioøkonomiske karakteristika og de unges deltagelse i uddannelse og beskæftigelse.

De 15-20-årige deltagere, vi har oplysninger for, er startet i en af de udvalgte aktiviteter i perioden 2012-2016. Af tabel 5.2 fremgår det, hvornår deltagerne er startet i én af aktiviteterne. Hovedparten af de deltagere, vi kigger på, er begyndt i 2014, 2015 og 2016, og det skyldes, at boligområder fra og med 2014 har skullet registrere deltagere til brug for evalueringen.

Sammenligningsgruppen består af 15-20-årige, som bor i de samme boligområder, som deltagerne gør. Alle i den relevante aldersgruppe, der bor i disse områder i 2015, og som ikke (ifølge vores oplysninger) er startet i en af de udvalgte aktiviteter i 2012, 2013, 2014, 2015 eller 2016, indgår i sammenligningsgruppen.² Sammenligningsgruppen omtales som jævnaldrende.

Tabel 5.2 Fordeling på det år, deltagerne er startet i aktiviteten.¹⁾ 15-20-årige deltagere i de udvalgte aktiviteter.²⁾ Procent.

År	Procent
2012	2
2013	8
2014	31
2015	34
2016	25
I alt, procent	100
I alt, personer	457

Anm.: N = 457.

Note 1: En mindre andel af deltagerne har deltaget i to af de udvalgte aktiviteter, og i de tilfælde er året for den første aktivitet valgt.

Note 2: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Når vi sammenligner deltagere og jævnaldrende med hensyn til alder, køn, oprindelse og forældrenes socioøkonomiske karakteristika, sammenligner vi karakteristika hos deltagerne i startåret med karakteristika hos jævnaldrende i 2015. Når vi sammenligner deltagere og jævnaldrende med hensyn til deltagelse i uddannelse og beskæftigelse, tager vi også udgangspunkt i deltagere i startåret og jævnaldrende i 2015, men anvender oplysninger for året før (det vil sige henholdsvis året før startåret og 2014). Det skyldes, at deltagelse i uddannelse og beskæftigelse forventes at blive påvirket af deltagelsen i aktiviteten.

5.2 Deltagernes oprindelse, alder og køn

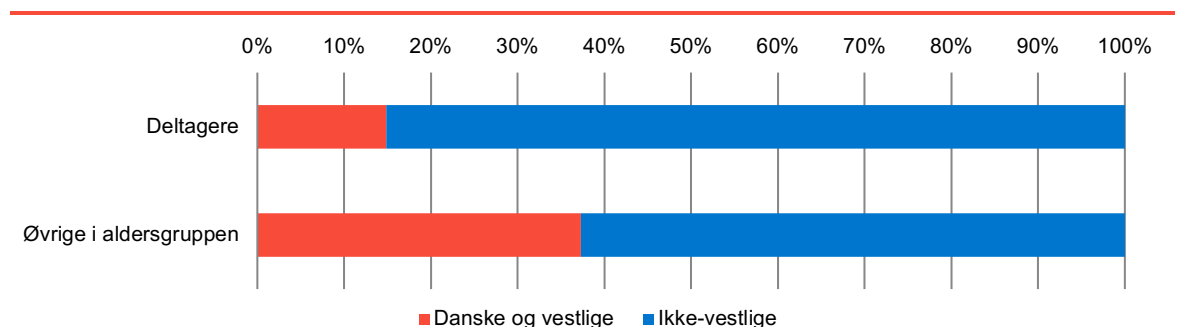
Vi indleder med at beskrive deltagerne i forhold til oprindelse, alder og køn. Figur 5.1 viser fordelingen på oprindelse for deltagerne og jævnaldrende unge i boligområderne. Oprindelse er inddelt i to

² Bilag 3 indeholder en nærmere beskrivelse af indsamling af oplysninger om deltagere og dannelse af en sammenligningsgruppe.

kategorier: dansk/vestlig og ikke-vestlig. Etnisk danske og vestlige unge er slået sammen, fordi der er meget få deltagere med vestlig oprindelse.

Figur 5.1 viser, at unge med ikke-vestlig baggrund er overrepræsenteret blandt deltagerne i de udvalgte aktiviteter. 85 pct. af deltagerne har ikke-vestlig oprindelse, mens den tilsvarende andel for de øvrige 15-20-årige er 63 pct. Det tyder således på, at aktiviteterne i højere grad får fat i unge med ikke-vestlig baggrund end unge med dansk baggrund.

Figur 5.1 15-20-årige deltageres etniske oprindelse sammenlignet med øvrige i aldersgruppen.¹ Procent.

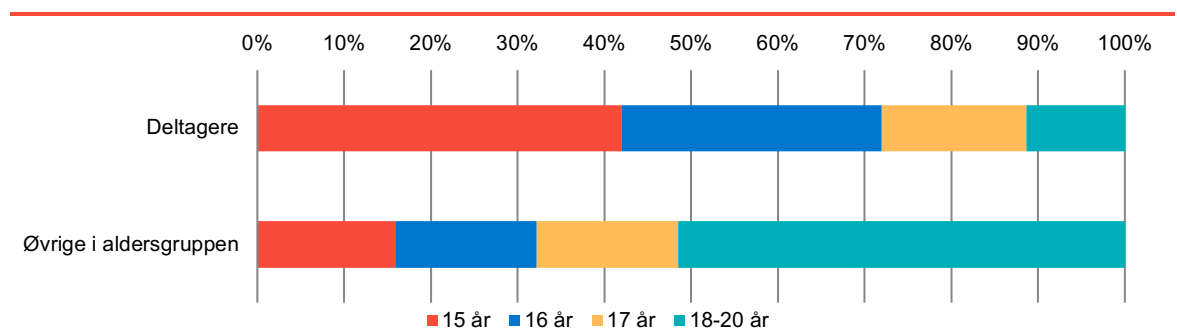
Anm.: N (Deltagere) = 457; N (Øvrige i aldersgruppen) = 9.630.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Figur 5.2 viser aldersfordelingen for deltagerne. Det fremgår af figuren, at de 15-16-årige er mere tilbøjelige til at deltage i de udvalgte aktiviteter i boligområdet end de 18-20-årige. 72 pct. af deltagerne er 15-16 år, og 28 pct. er 18-20 år. Blandt jævnaldrende udgør de 15-16-årige ca. 30 pct. Der er således tale om en markant overrepræsentation af denne aldersgruppe blandt deltagerne, og det vil sige, at der sker en større rekruttering af de 15- og 16-årige til aktiviteter end af de 18-20-årige.

Figur 5.2 Fordeling på alder. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹ Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 457; N (Øvrige i aldersgruppen) = 9.630.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Aldersfordelingen af deltagere opgjort i forhold til etnicitet er vist i tabel 5.3. Overordnet er der en tendens til, at overrepræsentationen af 15-16-årige er større blandt danske/vestlige deltagere end

blandt ikke-vestlige deltagere. 78 pct. af danske/vestlige deltagere er 15 eller 16 år, mens den tilsvarende andel for jævnaldrende danske/vestlige unge er 30 pct. Blandt ikke-vestlige deltagere er andelen, som er 15 eller 16 år, 71 pct., mens 33 pct. af de jævnaldrende er 15 eller 16 år.

Tabel 5.3 Fordeling på alder. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹ Særskilt efter oprindelse. Procent.

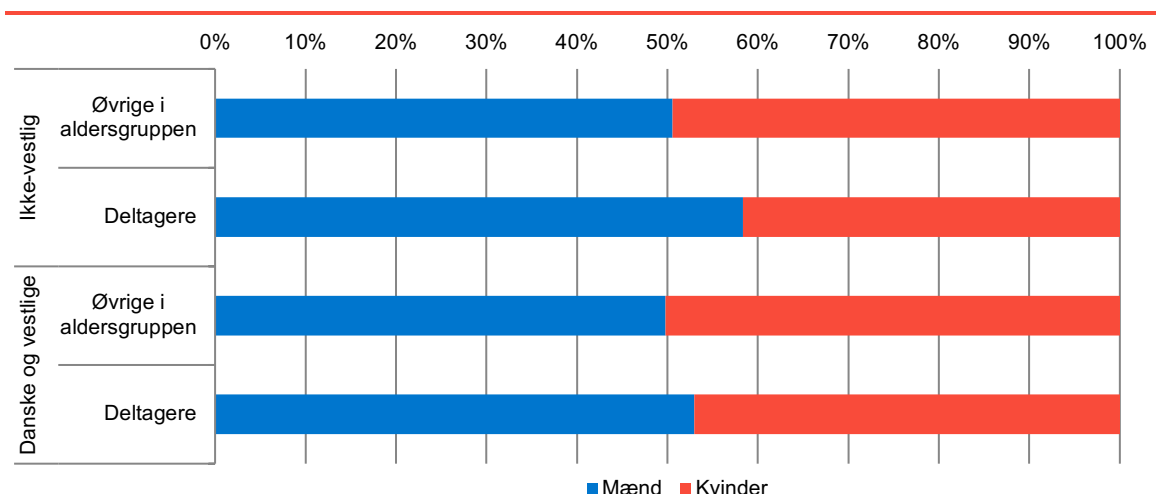
	Ikke-vestlig		Dansk/vestlig	
	Øvrige unge	Deltagere	Øvrige unge	Deltagere
15 år	16	42	15	44
16 år	17	29	15	34
17 år	17	17	16	15
18-20 år	50	12	54	7
I alt, procent	100	100	100	100
I alt, personer	6.042	389	3.588	68

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Endelig sammenligner vi fordelingen på køn for deltagerne og jævnaldrende unge i boligområderne. Figur 5.3 viser, at der er omtrent lige mange 15-20-årige mænd og 15-20-årige kvinder i boligområderne med de udvalgte aktiviteter, mens der er en større andel af mænd end af kvinder blandt deltagerne. Overrepræsentationen af mænd er større for unge med ikke-vestlig baggrund end for unge med dansk/vestlig baggrund. Andelen er 58 pct. for mænd med ikke-vestlig baggrund og 53 pct. for mænd med dansk/vestlig baggrund.

Figur 5.3 Fordeling på køn. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige i 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹ Særskilt efter oprindelse. Procent.

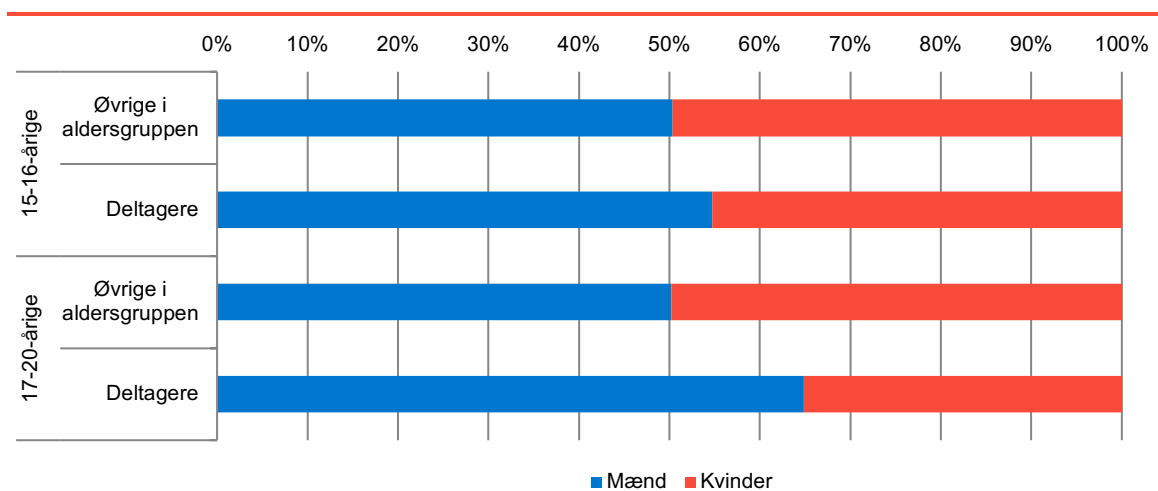
Anm.: N (Ikke-vestlig: Deltagere) = 389; N (Ikke-vestlig: Øvrige i aldersgruppen) = 6.042; N (Danske og vestlige: Deltagere) = 68; N (Danske og vestlige: Øvrige i aldersgruppen) = 3.588.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Overrepræsentationen af mænd varierer også med aldersgruppe. Dette fremgår af figur 5.4, som viser kønsfordelingen særskilt for 15-16-årige og 17-20-årige. Blandt de 15-16-årige er 55 pct. af deltagerne mænd, mens 65 pct. af de 17-20-årige deltagere er mænd. Det tyder således på, at det er særligt blandt de ældste af de 15-20-årige, at flere mænd end kvinder rekrutteres til de udvalgte aktiviteter.

Figur 5.4 Fordeling på køn. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹ Særskilt efter alder. Procent.

Anm.: N (15-16-årige: Deltagere) = 329; N (15-16-årige: Øvrige i aldersgruppen) = 3.100; N (17-20-årige: Deltagere) = 128; N (17-20-årige: Øvrige i aldersgruppen) = 6.530.

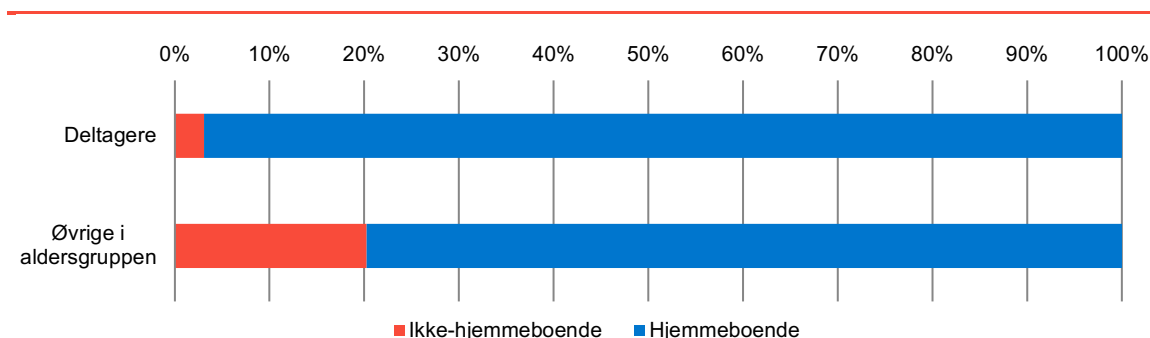
Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

5.2.1 Familieforhold og forældrebaggrund

I dette afsnit kigger vi nærmere på, hvad der kendetegner deltagerne familieforhold og forældrebaggrund. I figur 5.5 fremgår, om deltagerne er hjemmeboende eller ikke. Vi ser, at langt de fleste 15-20-årige bor hjemme hos en eller to forældre. Det vil sige, at de er hjemmeboende. Blandt de 15-20-årige er 97 pct. af deltagerne hjemmeboende, mens den tilsvarende andel blandt jævnaldrende unge er 80 pct. Forskellen i andel hjemmeboende for deltagerne og jævnaldrende unge kan ikke alene forklares ved forskellig aldersfordeling. Vi finder nemlig, at selvom de fleste 15-16-årige er hjemmeboende, er andelen af hjemmeboende blandt de 17-20-årige deltagere 91 pct. og blandt de jævnaldrende 71 pct. Det vil sige, at de 17-20-årige deltagere i aktiviteterne især rekrutteres blandt de unge, som bor hos deres forældre.

Figur 5.5 Fordeling på, om de unge er hjemmeboende eller udeboende. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹ Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 457; N (Øvrige i aldersgruppen) = 9.630.

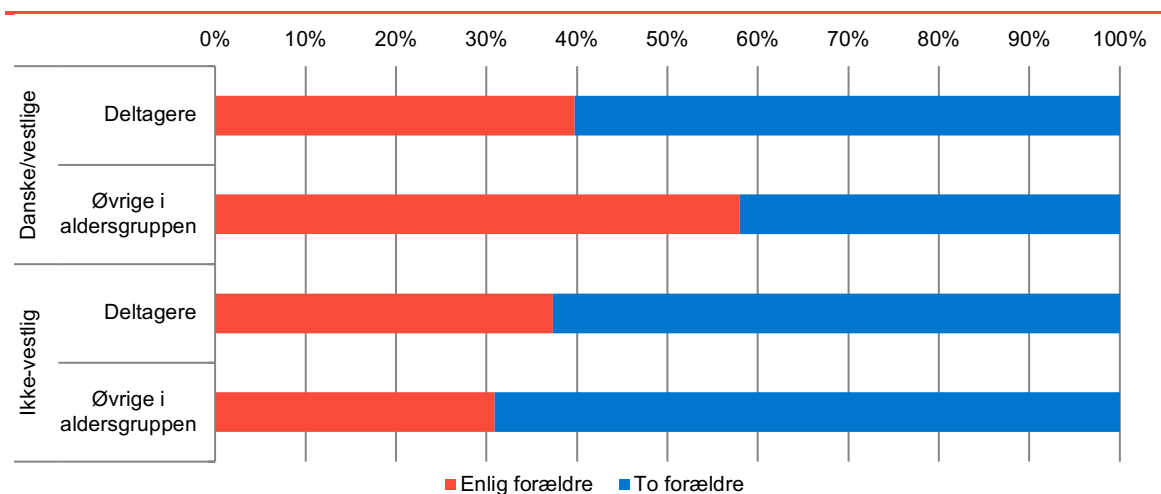
Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I de efterfølgende beskrivelser med familietype og forældrebaggrund kigger vi udelukkende på 15-20-årige, som er hjemmeboende. Til beskrivelsen af forældrebaggrund ser vi kun på de forældre, som den unge bor sammen med. "Samboforældre" er ikke nødvendigvis biologiske forældre, men kan eksempelvis være en biologisk mor og en stedfar/bonusfar.

Figur 5.6 viser fordelingen på familietype for de unge, der er hjemmeboende. Det fremgår af figuren, at blandt deltagerne bor lidt under 40 pct. hos en enlig forælder, mens de øvrige deltagere bor hos to forældre. Andelen, som bor hos en enlig forælder, er omtrent den samme for deltagere med ikke-vestlig og dansk/vestlig baggrund. Derimod er der stor forskel på fordelingen på familietype efter oprindelse for jævnaldrende. 58 pct. af de jævnaldrende med dansk/vestlig baggrund og 31 pct. af de jævnaldrende med ikke-vestlig baggrund bor hos en enlig forælder. Det vil også sige, at unge med dansk/vestlig baggrund, som bor hos en enlig forælder, er underrepræsenteret blandt deltagerne, mens der derimod er en svag overrepræsentation af unge, som bor hos en enlig forælder blandt deltagere med ikke-vestlig baggrund.

Figur 5.6 Fordeling på familietype. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹ Særskilt efter oprindelse. Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

Anm.: N (Ikke-vestlig: Deltagere) = 375; N (Ikke-vestlig: Øvrige i aldersgruppen) = 4.915; N (Danse og vestlige: Deltagere) = 68; N (Danse og vestlige: Øvrige i aldersgruppen) = 2.766.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

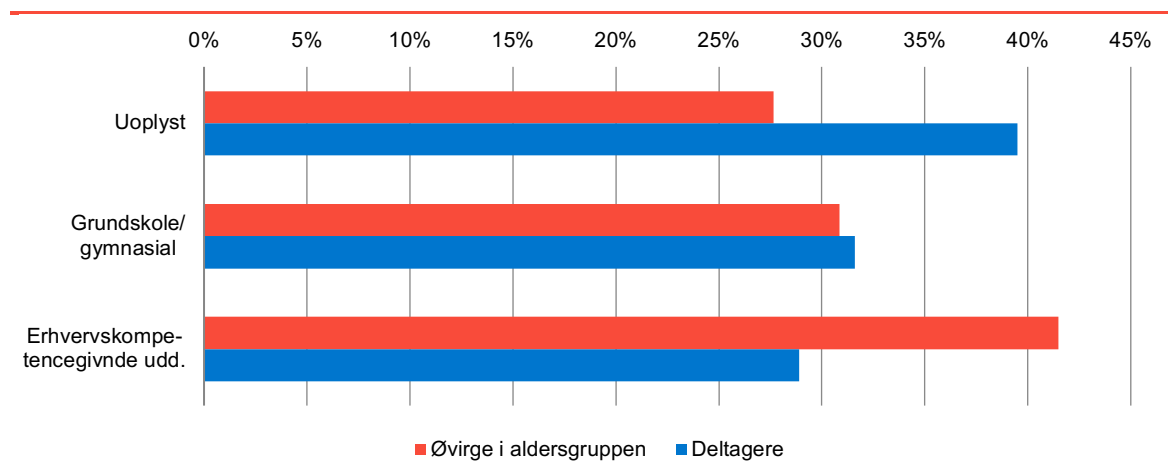
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I figur 5.7 fremgår fordelingen af forældrenes uddannelsesniveau for deltagere og jævnaldrende unge. Overordnet tyder fordelingerne i figuren på, at der blandt deltagerne er en underrepræsentation af unge med forældre, som har en erhvervskompetencegivende uddannelse. 29 pct. af deltagerne har forældre med en erhvervskompetencegivende uddannelse, mens den tilsvarende andel er 41 pct. blandt jævnaldrende. Endvidere fremgår det af figuren, at der er en stor forskel i andelen med forældre med uoplyst uddannelse. 40 pct. af deltagerne har forældre med uoplyst uddannelse, mens 18 pct. af de jævnaldrende har forældre med uoplyst uddannelse. Noget af forklaringen på denne forskel kan ligge i, at der for mange indvandrere ikke registreres oplysninger om deres uddannelsesmæssige baggrund i Danmarks Statistik.

Dette er dog ikke hele forklaringen på den større andel med uoplyst uddannelse blandt deltagernes forældre. Blandt unge med ikke-vestlig baggrund har deltagerne en lidt højere andel med forældre med uoplyst uddannelse end de øvrige unge (45 pct. mod 39 pct.).³ Uanset oprindelse har deltagerne en mindre andel med en forælder med en (oplyst) erhvervskompetencegivende uddannelse end øvrige unge i aldersgruppen: 24 pct. mod 29 pct. for de unge med ikke-vestlig baggrund, og 56 pct. mod 63 pct. for de unge med etnisk dansk baggrund (se bilag 6, bilagsfigur 6.12). Det vil sige, at for de etnisk danske unge og formentlig også for de etnisk ikke-vestlige unge har forældrene til deltagerne et lavere uddannelsesniveau end forældrene til de øvrige unge i aldersgruppen.

³ En forklaring herpå kan være, at en større andel af forældrene til de øvrige unge er kommet til Danmark som børn eller er efterkommere og derfor oftere har været gennem det danske skole- og uddannelsessystem.

Figur 5.7 Fordeling på forældrenes uddannelsesniveau¹⁾. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.²⁾ Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 443; N (Øvrige i aldersgruppen) = 7.678.

Note 1: Figuren viser uddannelsesniveaueet for den forælder, som har den højeste uddannelse.

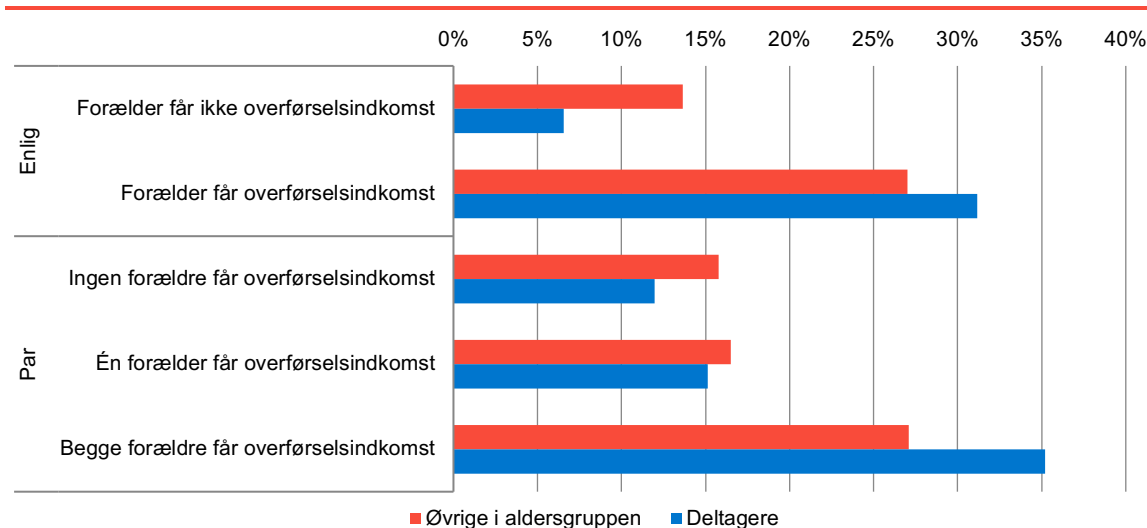
Note 2: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Voksne i den erhvervsaktive alder, som ikke er i beskæftigelse, modtager ofte overførselsindkomst. Overførselsindkomster omfatter her blandt andet permanente ydelser som førtidspension og midlertidige ydelser som dagpenge og kontanthjælp. Af figur 5.8 fremgår, i hvilken udstrækning deltageres forældre modtager overførselsindkomster. Generelt ser vi, at deltagerne oftere end de jævnaldrende unge har forældre, der modtager en overførselsindkomst. 81 pct. af deltagerne og 70 pct. af de jævnaldrende har modtaget en overførselsindkomst mindst en uge i det 4. kvartal.⁴

⁴ En forælder er kategoriseret som havende modtaget en overførselsindkomst, hvis pågældende har modtaget en af følgende typer af overførselsindkomster i mindst en af ugerne i 4. kvartal: arbejdsløshedsdagpenge, ordinær uddannelse og kurser (ekskl. SU), virksomhedsrettet aktivering, kontanthjælp, (for)rehabilitering, syge- og barselsdagpenge, ressourceforløb, jobafklaringsforløb, ledighedsydelse, fleksjob, førtidspension, skånejob, efterløn og folkepension.

Figur 5.8 Fordeling på, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU). Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 443; N (Øvrige i aldersgruppen) = 7.678.

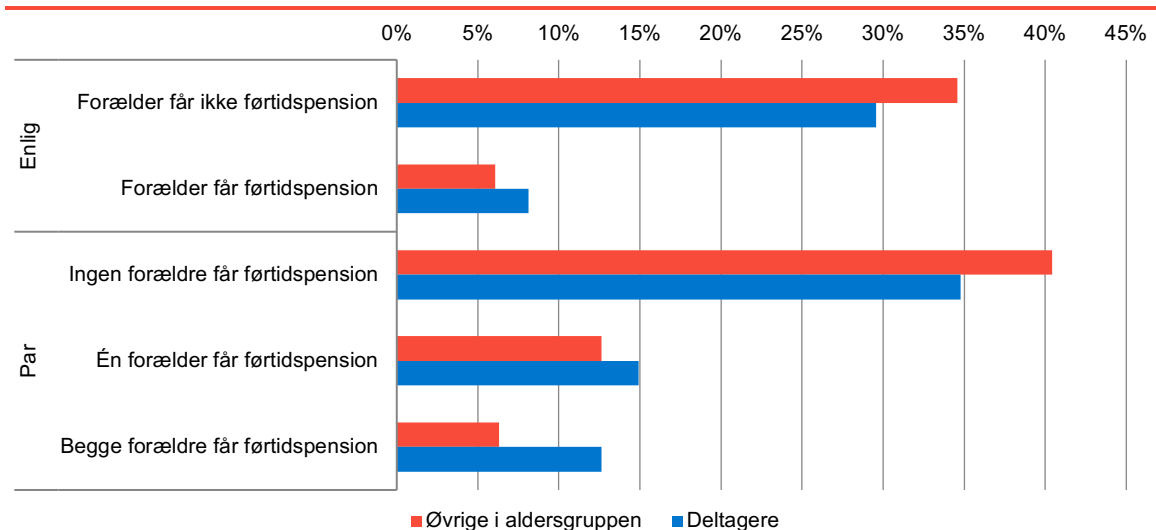
Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Vi finder endvidere, at både hos unge med ikke-vestlig oprindelse og etnisk danske/vestlige unge har deltagerne en større andel med mindst en forælder, som har modtaget en overførselsindkomst end blandt jævnaldrende (se bilag 6, bilagsfigur 6.12). Vi ser altså generelt, at deltagerne har en svagere social baggrund end deres jævnaldrende, uanset om vi ser på forældrenes uddannelsesniveau, beskæftigelse eller modtagelse af overførselsindkomst.

Endelig kigger vi på, i hvilken udstrækning forældre modtager førtidspension i figur 5.9. Vi finder, at en større andel af deltagerne har en forælder, der modtager førtidspension, end det er tilfældet for jævnaldrende. Blandt deltagerne har 36 pct. mindst en forælder på førtidspension mod 25 pct. blandt de øvrige unge i aldersgruppen. Der er endvidere 13 pct. af deltagerne, som har to forældre på førtidspension mod 6 pct. af de øvrige i aldersgruppen.

Figur 5.9 Fordeling på, om forældrene modtager førtidspension. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

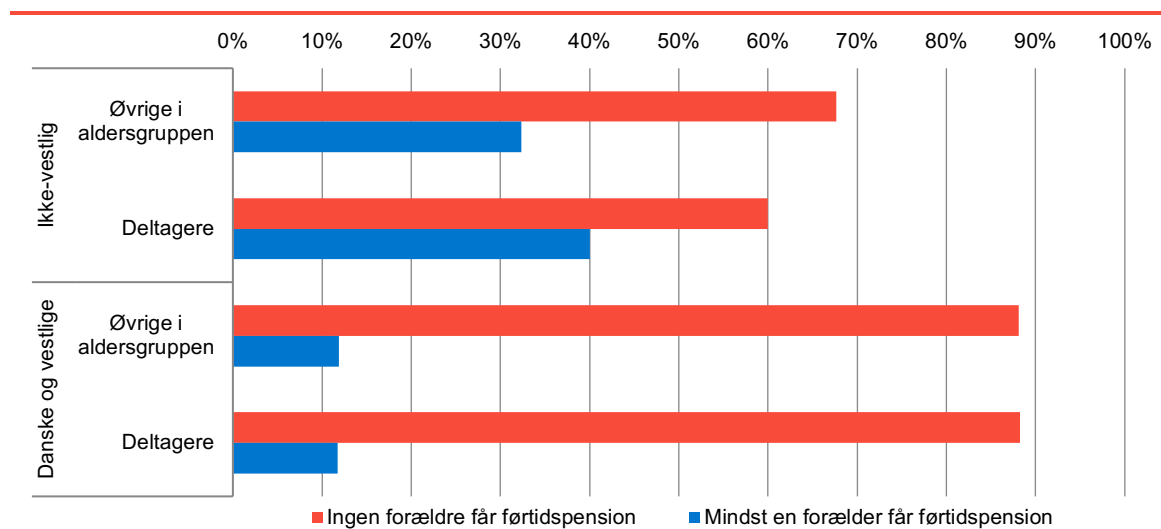
Anm.: N (Deltagere) = 443; N (Øvrige i aldersgruppen) = 7.678.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Figur 5.10 viser fordeling på, om deltagerne har forældre, som modtager førtidspension, særskilt for etnicitet. Det fremgår, at det kun er i gruppen af ikke-vestlige unge, at vi ser en forskel på deltagere og jævnaldrende med hensyn til at have forældre på førtidspension. For etnisk danske/vestlige deltagere har 12 pct. mindst en forælder på førtidspension. For deltagere med ikke-vestlig baggrund har 40 pct. af deltagerne mindst en forælder på førtidspension, mens den tilsvarende andel blandt ikke-vestlige jævnaldrende er 32 pct.

Figur 5.10 Fordeling på, om forældrene modtager førtidspension. Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Særskilte for oprindelse. Procent.

Anm.: N (Ikke-vestlig: Deltagere) = 375; N (Ikke-vestlig: Øvrige i aldersgruppen) = 4.915; N (Danske og vestlige: Deltagere) = 68; N (Danske og vestlige: Øvrige i aldersgruppen) = 2.763.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

5.2.2 Deltagernes uddannelses- og beskæftigelsesbaggrund

I dette afsnit ser vi på, om deltagerne, året før de er startet på aktiviteten, er i gang med en uddannelse, om de befinder sig i NEET-gruppen, og om de unge, som er i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse, har et fritidsjob.

Tabel 5.4 viser igangværende uddannelse for 15-16-årige og 17-20-årige deltagere, året før de er startet på aktiviteten sammenlignet med jævnaldrende unge i boligområderne. Overordnet viser tabellen, at de udvalgte aktiviteter især har fat i unge, der er under uddannelse. Der er ikke væsentlige forskelle på de 15-16-årige deltagere og jævnaldrende unge i forhold til at være i gang med en uddannelse. Der er ganske få af de 15-16-årige, som ikke er i gang med en uddannelse, året før de er startet på aktiviteten; det drejer sig om 1 pct. af deltagerne og 2 pct. af jævnaldrende. Billedet er anderledes for de 17-20-årige. Her er 12 pct. af deltagerne og 20 pct. af de jævnaldrende ikke i gang med uddannelse.

Tabel 5.4 Fordeling på igangværende uddannelse (året før start på aktivitet). Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Særskilt for aldersgrupper.²⁾

	Øvrige i aldersgruppen	Deltagere
<i>15-16-årige</i>		
Ikke i gang med uddannelse	2	1
I gang med uddannelse	98	99
I alt, procent	100	100
I alt, personer	3.100	329
<i>17-20-årige</i>		
Ikke i gang med uddannelse	24	12
Grundskole	22	52
Gymnasial uddannelse	37	27
Erhvervskompetencegivende uddannelse	17	9
I alt, procent	100	100
I alt, personer	6.530	128

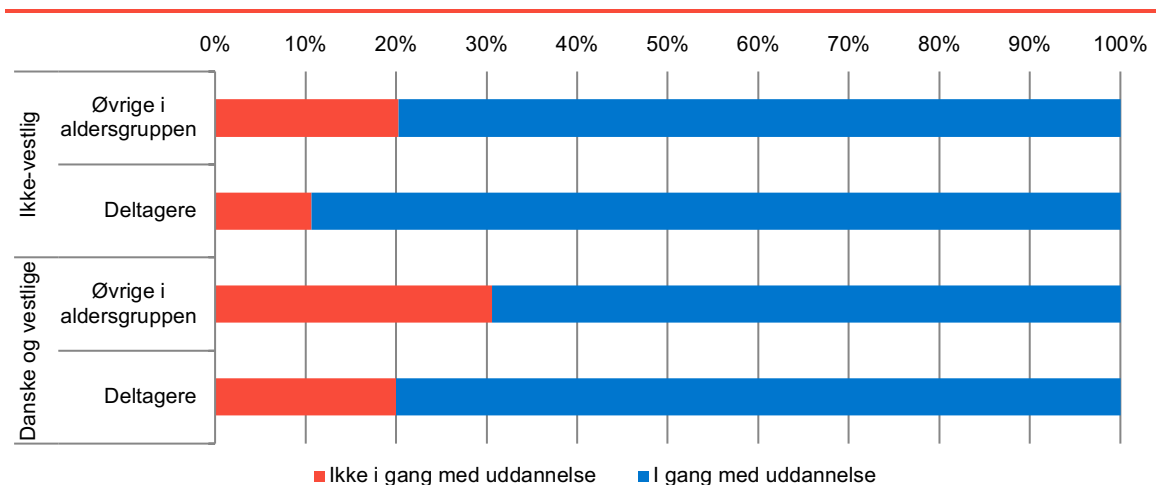
Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lomme pengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Note 2: Der er ingen statistisk signifikant forskel på fordelingen på et 10-procent-signifikansniveau for deltagere og øvrige blandt de 15-16-årige.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I figur 5.11 ser vi på fordelingen af deltagere med dansk/vestlig baggrund og med ikke-vestlig baggrund, som er 17-20 år, i forhold til at være i gang med uddannelse. Der er en noget mindre andel blandt 17-20-årige med dansk oprindelse end blandt 17-20-årige unge med ikke-vestlig oprindelse, som er i gang med uddannelse, men i begge grupper er unge under uddannelse overrepræsenteret blandt deltagerne sammenlignet med jævnaldrende.

Figur 5.11 Fordeling på igangværende uddannelse (året før start på aktivitet). Sammenligning af 17-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 17-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Særskilt for oprindelse. Procent.

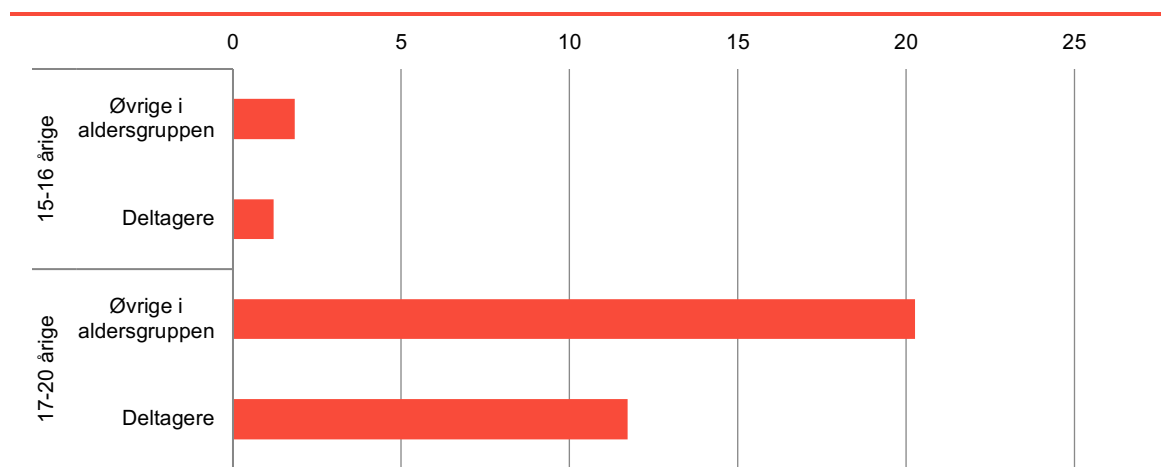
Anm.: N (Ikke-vestlig: Deltagere) =113; N (Ikke-vestlig: Øvrige i aldersgruppen) =4.022; N (Danske og vestlige: Deltagere) = 15; N (Danske og vestlige: Øvrige i aldersgruppen) =2.508.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lomme pengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Endelig ser vi på, om deltagerne befinder sig i NEET-gruppen, det vil sige unge, som hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse. I figur 5.12 viser vi andelen, som er i NEET-gruppen året før start på aktiviteten blandt de 15-16-årige og de 17-20-årige. Det fremgår, at omtrent alle de 15-16-årige, som ikke er under uddannelse, er i NEET-gruppen: 1 pct. af deltagerne og 2 pct. af de jævnaldrende. For de 17-20-årige er 12 pct. af deltagerne og 20 pct. af de jævnaldrende i NEET-gruppen. Det vil sige, at de 17-20-årige unge, som var i NEET-gruppen året før aktivitetsstart, er underrepræsenteret blandt deltagerne i de udvalgte aktiviteter. Figur 5.13 viser, at vi finder dette både blandt ikke-vestlige unge og etnisk danske/vestlige unge.⁵

Figur 5.12 Andel i NEET-gruppen (året før start på aktivitet). Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Særskilt for aldersgrupper. Procent.²⁾

Anm.: N (15-16-årige: Deltagere) = 323; N (15-16-årige: Øvrige i aldersgruppen) = 3.100; N (17-20-årige: Deltagere) = 128; N (17-20-årige: Øvrige i aldersgruppen) = 6.530.

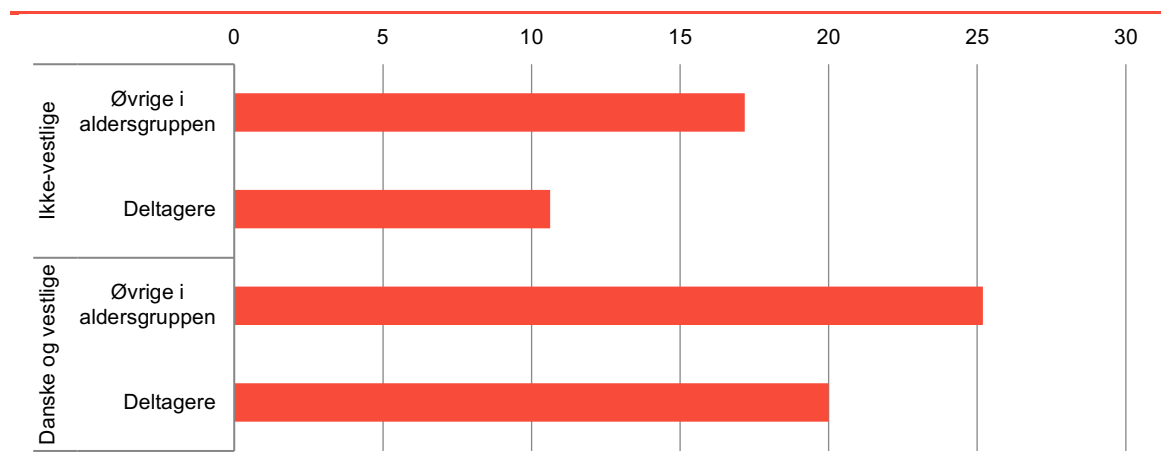
Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Note 2: Der er ingen statistisk signifikant forskel på fordelingen på et 10-procent-signifikansniveau for deltagere og øvrige blandt de 15-16-årige.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

⁵ Bemærk dog, at forskellen på deltagere og øvrige ikke er statistisk signifikant for de 17-20-årige unge med dansk eller anden vestlig baggrund.

Figur 5.13 Andel i NEET-gruppen (året før start på aktivitet). Sammenligning af 17-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 17-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Særskilt for oprindelse. Procent.

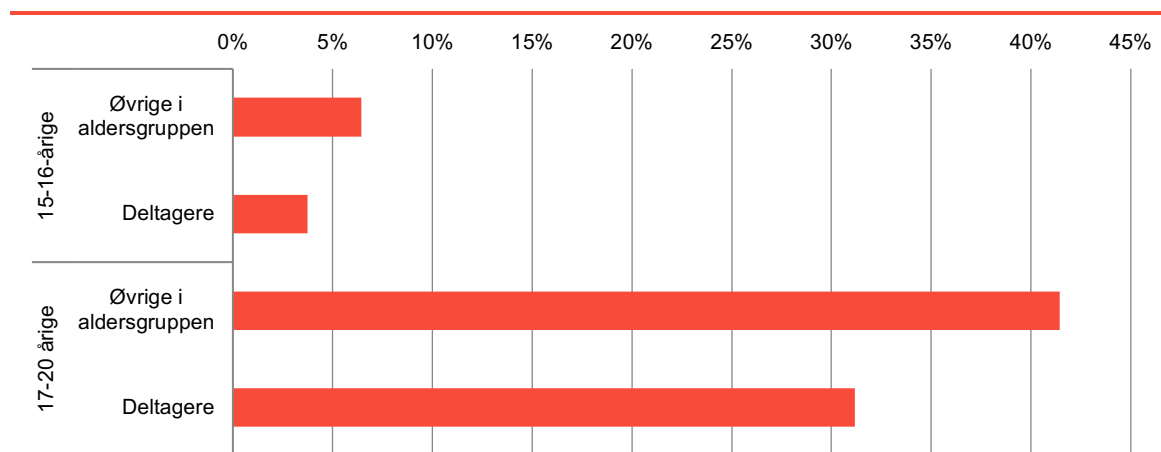
Anm.: N (Ikke-vestlig: Deltagere) = 113; N (Ikke-vestlig: Øvrige i aldersgruppen) = 4.022; N (Danske og vestlige: Deltagere) = 15; N (Danske og vestlige: Øvrige i aldersgruppen) = 2.508.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lømmepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.
 Note 2: Der er ingen statistisk signifikant forskel på fordelingen på et 10-procent-signifikansniveau for deltagere og øvrige blandt unge med dansk eller vestlig baggrund.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Nogle af de udvalgte aktiviteter har som mål, at flere unge får et fritidsjob. Figur 5.14 viser andelen af de unge, som havde et fritidsjob, året før de startede på en af de udvalgte aktiviteter. En mindre andel af deltagerne end af de øvrige unge har haft et fritidsjob. Forholdsvis få 15-16-årige har haft et fritidsjob, mens andelen blandt de 17-20-årige, der har haft et fritidsjob, er 31 pct. for deltagerne og 41 pct. for de øvrige deltagere.

Figur 5.14 Andel, som har fritidsjob,¹⁾ blandt unge i gang med grundskole eller gymnasial uddannelse (året før start på aktivitet). Sammenligning af 15-20-årige deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.²⁾ Særskilt for aldersgruppe. Procent.

Anm.: N (15-16-årige: Deltagere) = 321; N (15-16-årige: Øvrige i aldersgruppen) = 2.887; N (17-20-årige: Deltagere) = 77; N (17-20-årige: Øvrige i aldersgruppen) = 2.274.

Note 1: For at en ung her bliver kategoriseret som havende et fritidsjob, skal den pågældende have en årlig årsindkomst på mindst 10.000 kr. Fritidsjob måles året før start i aktiviteten.

Note 2: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lømmepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

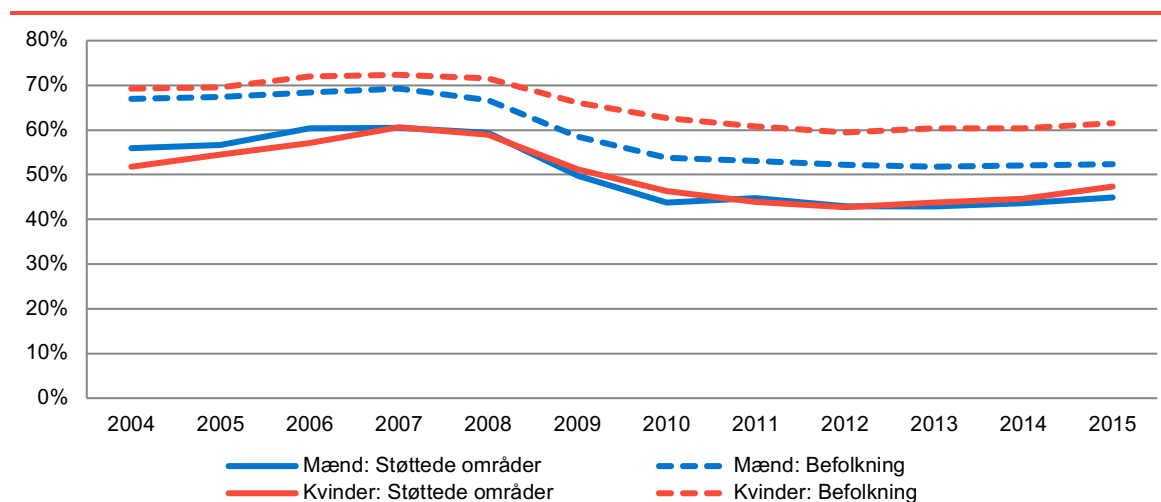
5.3 Effekter af udvalgte aktiviteter målrettet unge

For at lave effektmålinger kræver det blandt andet, at der er en tilpas stor gruppe af deltagere, der har været påvirket af en indsats. I forhold til lommepegejob og fritidsjobindsats, der er to aktiviteter, der optræder i mange helhedsplaner, er der et antal deltagere, så det er meningsfuldt at gennemføre en effektmåling. Vi har i effektmålingen slået de to aktiviteter sammen, fordi kerneelementerne i de to aktiviteter i vid udstrækning er ens, og de to aktiviteter endvidere også kombineres i nogle helhedsplaner således, at en ung først deltager i et lommepegeprojekt og efterfølgende i en fritidsjobindsats.

Vi kigger først på i, hvilken udstrækning unge i de støttede områder og i befolkningen generelt har et fritidsjob. Det fremgår af figur 5.15, at det at have et fritidsjob er mindre udbredt i de støttede boligområder end i befolkningen. Udviklingen i andelen af unge med fritidsjob følger dog den samme trend i de støttede områder og i hele befolkningen. Frem mod 2007 er der en stigning i andelen, der har et fritidsjob, hvorefter andelen falder. Der er en tendens til, at flere begynder at få et fritidsjob igen fra 2014 og frem.

I de støttede boligområder i 2004 har 52 pct. af kvinderne og 56 pct. af mændene i alderen 15-20 år et fritidsjob. I 2015 er de tilsvarende andele 47 pct. for kvinderne og 43 pct. for mændene. I befolkningen er andelen af 15-20-årige, der har fritidsjob, som nævnt større. I 2004 har 69 af kvinderne og 67 pct. af mændene i befolkningen et fritidsjob, mens det samme gælder 61 pct. af kvinderne og 52 pct. af mændene i 2015. For de 15-20-årige i befolkningen øges forskellen altså på mænd og kvinder med hensyn til andel med fritidsjob. For de støttede områder er der også en tendens til, at kvinder i større omfang end mænd har fritidsjob i slutningen af perioden, om end forskellen på de to køn er marginal.

Figur 5.15 Andel af 15-20-årige, som er i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse, der har et fritidsjob, opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Særskilt for køn. Procent.

Anm.: N (Mænd: Støttede områder) = 6.060; N (Mænd: Befolkning) = 13.142; N (Kvinder: Støttede områder) = 6.307; N (Kvinder: Befolkning) = 13.214.

Note: Fritidsjob er beregnet ud fra årlig lønindkomst på min. 2.000 kr. Fra 2004 til 2007 er data baseret på qlon og fra 2008 og frem på elndkomstregisteret. Selvom det er to forskellige variable, der anvendes, giver det ikke et databrud. For perioden 2008-2013 findes begge variable, og for denne periode får vi omtrent de samme beskæftigelsesandel med de to variable.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

5.3.1 Lommepegeprojekt og fritidsjobindsats – effekter på fritidsjob

Vi har lavet en analyse af, om der er en effekt af deltagelse i et lommepegeprojekt, en fritidsjobindsats eller en kombination af disse to på, hvorvidt de unge har et fritidsjob, året efter at de har været en del af indsatsen. For så vidt som der er en effekt, kan effekten både bestå i, at indsatsen har fået flere unge i fritidsjob, og at indsatsen har hjulpet de unge med at fastholde fritidsjobbet.

Til analyser af deltagelsen i lommepegeprojekter og fritidsjobindsats består indsatsgruppen af de deltagere i aktiviteterne, som:

1. er i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i følgende år: i startåret (året, hvor den enkelte starter i aktiviteten), i året før startåret og i året efter startåret
2. er 14-19 år i startåret.

Startåret varierer for deltagerne og er vist i tabel 5.5. Det er boligområderne, der har indrapporteret deltagerne i de udvalgte aktiviteter.

Tabel 5.5 Fordeling på startår for deltagerne i aktiviteterne lommepegeprojekt og fritidsjobindsats (eller kombination heraf), som indgår i effektanalyserne. Antal.

År	Antal
2012	8
2013	29
2014	110
2015	142
I alt	289

Note: Boligområderne blev bedt om denne indrapportering i 2016, og hvor de skulle oplyse deltagere tilbage til 2014. Så når antallet af deltagere i 2012 og 2013 er få, skyldes det, at områderne ikke har skullet indrapportere for disse år, men at enkelte alligevel har gjort det. Der er endvidere ikke deltagere med, der er begyndt i 2016. Det skyldes, at der kun er data til og med 2016, og vi har således ikke mulighed for at måle deltagerne efter indsatsen. I 2020 følger et arbejdspapir med opdaterede effektanalyser.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Kontrolgruppen er fundet blandt almene lejere, der bor i et område uden en helhedsplan, og som var i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i 2013, 2014 og 2015, og som var 14-19 år i 2014 (i analyserne sættes 2014 til "startåret" for personer i kontrolgruppen). Med udgangspunkt i denne population er der anvendt propensity score matching til at finde frem til, hvem der skal være med i kontrolgruppen.

Til at analysere effekten af deltagelsen i aktiviteterne anvender vi et difference-in-difference design. Tabel 5.6 viser hovedresultaterne af effektanalysen, som er odds-ratios for interaktionen mellem variabelen "indsats" og variablene for hvert enkelt år. Variablen "Indsats" beskriver, om personen har deltaget i en af aktiviteterne eller er en del af kontrolgruppen. Odds-ratios for interaktionerne viser, om udviklingen i chancen for at være i fritidsjob adskiller sig for indsatsgruppe og kontrolgruppe. Vi anvender året, før de unge er startet i aktiviteten som referenceåret. For kontrolgruppen svarer dette til 2013. Hvis fx odds-ratioen for interaktionsvariablen "indsats*(startår)" er 1, er der ingen forskel på udviklingen fra "året før startåret" til "startåret" for indsats og kontrolgruppen med hensyn til sandsynligheden for at have et fritidsjob. Hvis odds-ratioen er større end 1, betyder det, at indsatsgruppen har haft en mere positiv udvikling end kontrolgruppen i andelen, der kommer i fritidsjob, og dermed, at deltagelsen i aktiviteterne har haft en positiv effekt på sandsynligheden for at være i fritidsjob. Hvis odds-ratioen er mindre end 1, betyder det, at kontrolgruppen har haft en mere positiv udvikling end indsatsgruppen i andelen, der kommer i fritidsjob, og at deltagelsen i aktiviteterne har haft en negativ effekt på sandsynligheden for at være i fritidsjob.

Som det fremgår af tabel 5.6, finder vi en positiv effekt af deltagelse i aktiviteterne på sandsynligheden for at komme i fritidsjob. Tabellen viser endvidere, at odds-rationen for årene før startåret er statistisk insignifikante, og det vil sige, at der er en parallel trend i udviklingen i sandsynligheden for at komme i fritidsjob for indsats- og kontrolgruppe i årene før startåret, hvilket er en af antagelserne i en difference-in-difference analyse, se bilag 7.

Tabel 5.6 Resultater af effektanalyser af deltagelse i aktiviteterne lommepengeprojekt og fritidsindsats (eller kombination heraf) på de unges sandsynlighed for at være i fritidsjob.^{1,2}

	Odds-ratio
Indsats * (startår - 3 år)	0,635
Indsats * (startår - 2 år)	0,927
Indsats * (startår)	3,271 ***
Indsats * (startår + 1 år)	2,577 ***

Anm.: *** angiver et signifikansniveau på 1 pct.

Note 1: Der er anvendt en logit-model. Resultaterne for samtlige variable, der er inddraget i analyserne, er vist i bilag 7.

Note 2: En person er i fritidsjob, hvis den pågældende har mindst 26 løntimer i året.

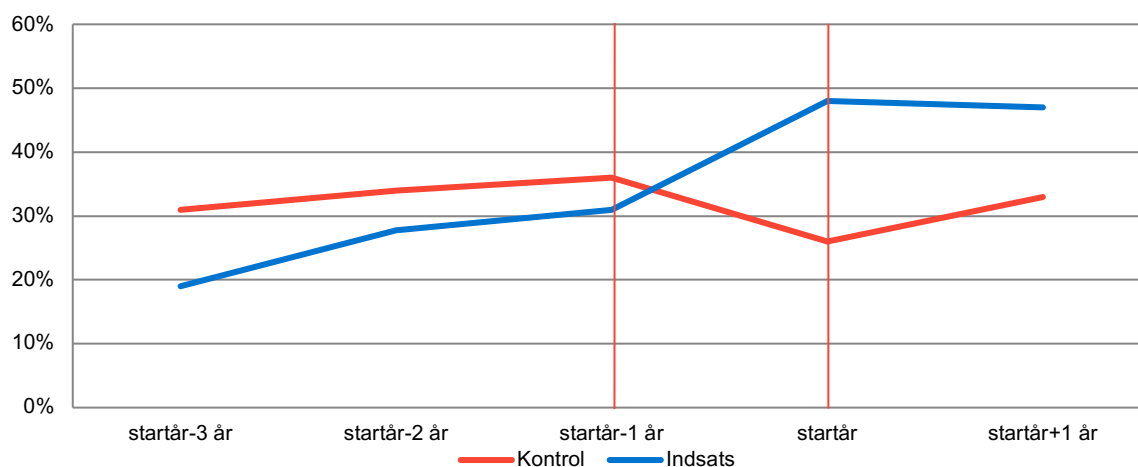
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Det ser dog ud som om, at forskellen på indsats- og kontrolgruppe er lidt mindre, året efter at den unge er startet i en aktivitet end i startåret. Dette kan dog hænge sammen med, at mange af de unge starter i aktiviteterne i 2015, og at vi for 2016 kun har oplysninger om løntimer i 1.-3. kvartal, modsat de øvrige år, hvor vi har løntimer for alle 4 kvartaler. Det betyder, at vi undervurderer antal unge med fritidsjob for 2016.⁶

Ud fra den estimerede model har vi udregnet den estimerede sandsynlighed for at have et fritidsjob for en referenceperson i henholdsvis indsats- og kontrolgruppe. Dette er vist i figur 5.16. Som det fremgår, er sandsynligheden for at være i fritidsjob mindre for indsatsgruppen end for kontrolgruppen i perioden før indsatsen. I startåret og året efter indsatsen er sandsynligheden for at være i fritidsjob endvidere markant højere for indsatsgruppen.

⁶ Vi har estimeret modellen med andre definitioner af fritidsjob, fx mindst 51 løntimer i året, og får de samme hovedresultater. Vi har også anvendt en OLS-model, hvor den afhængige variable er en kontinuert variabel for antal løntimer i året, og kommer til omtrent samme konklusion. Endelig har vi estimeret en logit model, hvor vi definerer et fritidsjob som mindst 26 løntimer i det 3. kvartal. Her får vi også positive effekter af deltagelsen i aktiviteterne og endvidere, at odds-ratioen ikke er mindre i året efter starten på aktiviteten end i startåret.

Figur 5.16 Den estimerede sandsynlighed for at have et fritidsjob for indsats- og kontrolgruppe i perioden før start på aktiviteten og til året efter start på aktiviteten.¹ Procent.

Anm.: Den røde streg markerer året før indsatsen.

Note 1: De estimerede sandsynligheder er beregnet på baggrund koefficienterne fra logit-modellen.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Effekten af at have deltaget i lømmepengejob eller fritidsjobindsats svarer til, at der er tre gange så stor chance for at få et fritidsjob i året, hvor de deltager i én af de to aktiviteter, og lige så mange har det fritidsjob året efter, at de deltog i aktiviteterne. Disse identificerede effekter stemmer overens med de undersøgelser, som CFBU har lavet af fritidsjobindsatsen (Aner & Toft-Jensen, 2012).

5.4 Voksne deltagere i netværksmødreaktiviteten

I dette afsnit beskriver vi kvinderne, der er netværksmødre, med hensyn til alder, oprindelse, familieforhold og socioøkonomiske karakteristika. Disse karakteristika er vist for det år, kvinderne er startet som netværksmødre. I beskrivelsen sammenligner vi endvidere netværksmødre med øvrige kvinder i boligområderne inden for samme aldersgruppe.

Tabel 5.7 Fordeling på år 30-49-årige deltagere, der er startet i aktiviteten netværksmødre. Procent.

	Procent
2012	7
2013	8
2014	17
2015	41
2016	27
I alt, procent	100
i alt, personer	115

Note: Boligområderne blev bedt om denne indrapportering i 2016, og hvor de skulle oplyse deltagere tilbage til 2014. Så når antallet af deltagere i 2012 og 2013 er få, skyldes det, at områderne ikke har skullet indrapportere for disse år, men at enkelte alligevel har gjort det. Der er endvidere ikke deltagere med, der er begyndt i 2016. Det skyldes, at der kun er data til og med 2016, og vi har således ikke mulighed for at måle deltagerne efter indsatsen. I 2020 følger et arbejdspapir med opdaterede effektanalyser.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

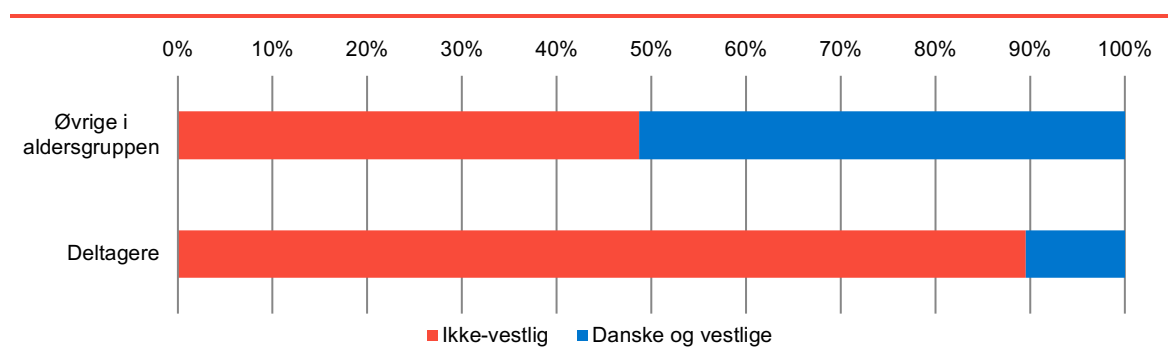
Vi anvender oplysninger om deltagere indrapporteret af boligområderne til beskrivelsen af netværksmødre.⁷ Netværksmødrene har et stort aldersspænd; fra 20 år til 70 år. Langt de fleste af netværksmødrene er dog imellem 30-49 år, og det er denne aldersgruppe, vi fokuserer på i beskrivelsen af netværksmødrene og i sammenligningen med de øvrige kvinder i boligområderne.

Tabel 5.7 viser, hvornår deltagerne er startet i én af aktiviteterne. Hovedparten af de deltagere, vi kigger på, er begyndt i i 2014, 2015 og 2016, og det skyldes, at boligområder fra og med 2014 har skullet registrere deltagere til brug for evalueringen.

5.4.1 Oprindelse og alder

Vi indleder med at beskrive netværksmødrene i forhold til oprindelse og alder. Figur 5.17 viser, at 90 pct. af netværksmødrene har ikke-vestlig oprindelse, mens det samme gælder omkring halvdelen af de øvrige kvinder i aldersgruppen. Den høje andel med ikke-vestlig baggrund blandt netværksmødrene er i overensstemmelse med resultaterne fra casestudierne, som også viser, at netværksmødrene overvejende har etnisk minoritetsbaggrund.

Figur 5.17 Fordeling på oprindelse. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent

Anm.: N (Deltagere) = 115; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.850.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Fordelingen på alder er vist i tabel 5.8. Som det fremgår, er netværksmødrene fordelt over aldersintervallet 30-49 år. Dog er kvinder i aldersgruppen 30-34 år en smule underrepræsenteret i forhold til kvinder i de øvrige 5-års-intervaller.

Tabel 5.8 Fordeling på alder. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de øvrige 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent.

	Øvrige i aldersgruppen	Deltagere
30-34 år	27	20
35-39 år	25	28
40-44 år	24	26
45-49 år	24	26
I alt, procent	100	100
I alt, personer	4.850	115

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

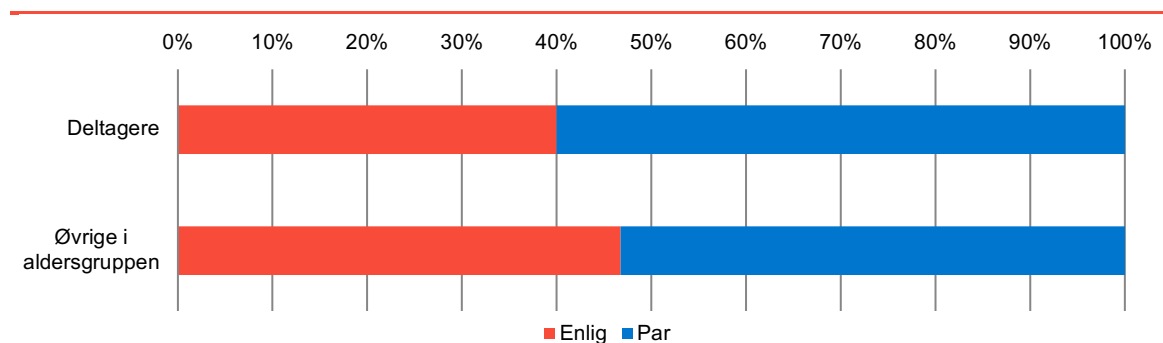
⁷ Bilag 1 indeholder en nærmere beskrivelse af indsamling af oplysninger om deltagere og dannelse af en sammenligningsgruppe.

5.4.2 Familieforhold

Nu går vi over til at se på, om netværksmødrene lever i parforhold, og hvor mange hjemmeboede børn de har. Som det fremgår af figur 5.18, bor 60 pct. af netværksmødrene sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er lidt flere end blandt de øvrige kvinder i aldersgruppen, hvor 53 pct. bor sammen med en ægtefælle eller samlever.

Figur 5.18 Fordeling på familietype. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de øvrige 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent.

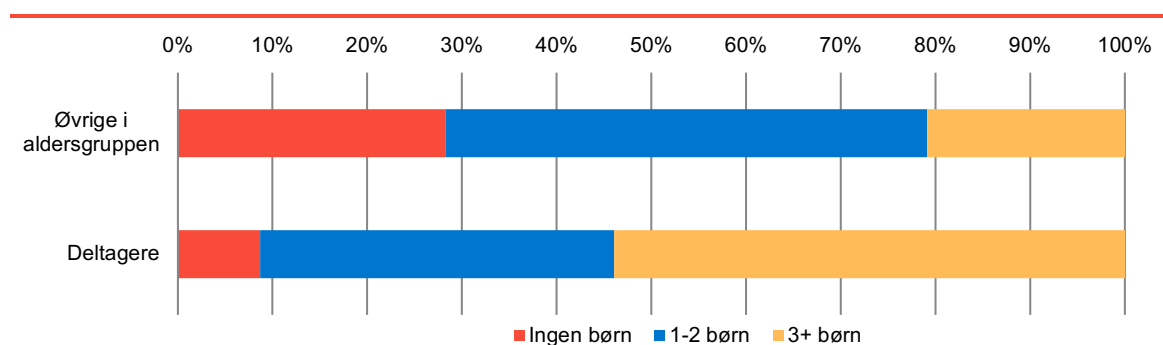

Anm.: N (Deltagere) = 115; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.850.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Figur 5.19 viser endvidere, at netværksmødrene har flere hjemmeboende børn end de øvrige kvinder. Der er kun knap 10 pct. af netværksmødrene, som ikke har hjemmeboende børn, mod knap 30 pct. af de øvrige kvinder. Til gengæld har over halvdelen af netværksmødrene tre eller flere hjemmeboende børn mod under 20 pct. af de øvrige kvinder i samme aldersgruppe. Figur 5.18 og 5.19 viser dermed, at netværksmødrene hyppigere end andre kvinder bor sammen med ægtefælle eller samlever og hjemmeboende børn.

Figur 5.19 Fordeling på antal hjemmeboende børn i familien. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de øvrige 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 115; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.850.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

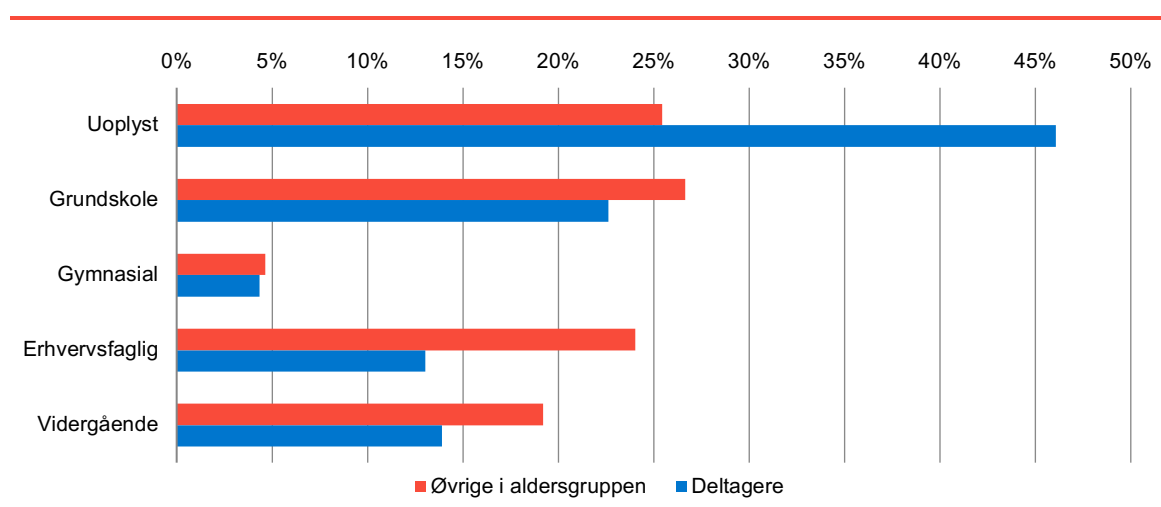
5.4.3 Uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet

Figur 5.20 viser fordelingen på højest fuldførte uddannelse. Desværre er uddannelsesniveaet uoplyst for en stor andel af kvinderne. Det hænger sammen med, at Danmarks Statistik har mangelfulde uddannelsesoplysninger for indvandrere. Vi mangler uddannelsesoplysninger for næsten halvdelen af netværksmødrene og en fjerdedel af de øvrige kvindelige beboere i boligområderne.

Figur 5.20 viser dog også, at over en fjerdedel af netværksmødrene har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Mindst 14 pct. har en videregående uddannelse, og mindst 13 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse. De fleste af netværksmødrene med en oplyst erhvervskompetencegivende uddannelse har endvidere taget denne uddannelse i Danmark (ikke vist i figur), og dermed er det også en fjerdedel af netværksmødrene, som kender det danske uddannelsessystem indefra.

Andelen med en erhvervskompetencegivende uddannelse er dog tilsyneladende mindre for netværksmødrene end for de øvrige kvinder i aldersgruppen, hvor 24 pct. har en (oplyst) erhvervsfaglig, og 19 pct. har en (oplyst) videregående uddannelse.

Figur 5.20 Fordeling på højest fuldførte uddannelse. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de øvrige 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 115; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.850.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Nu går vi over til at se på, om netværksmødrene og de øvrige kvinder i boligområderne er i beskæftigelse, og efterfølgende, om kvinderne modtager overførselsindkomster. Figur 5.21 viser fordelingen på antal timer, kvinderne har arbejdet som lønmodtager i 3. kvartal. Netværksmødrene er overrepræsenteret blandt kvinder uden beskæftigelse som lønmodtager: 67 pct. af netværksmødrene og 49 pct. af de øvrige kvinder havde ikke beskæftigelse som lønmodtager i 3. kvartal. Det er dermed kun 33 pct. af netværksmødrene, der havde beskæftigelse som lønmodtager. 15 pct. har arbejdet 1-380 timer i 3. kvartal, og 18 pct. har arbejdet over 380 timer i 3. kvartal.⁸ Et arbejde på fuldtid svarer til ca. 480 timer i kvartalet.

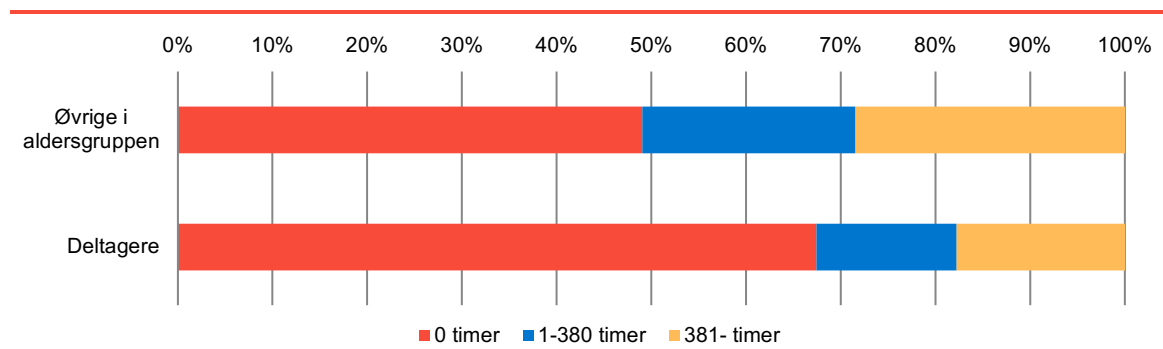
Figur 5.22 viser, hvor stor en andel af kvinderne der har modtaget overførselsindkomst i mindst 1 uge i 4. kvartal, og hvilken type ydelse de i givet fald har modtaget. En stor andel af netværksmødrene har modtaget overførselsindkomst i det 4. kvartal. Endvidere er flere af netværksmødrene end af de øvrige kvinder afhængige af overførselsindkomster. Kun 23 pct. af netværksmødrene modtog ikke en ydelse i 4. kvartal mod 38 pct. af de øvrige kvinder.

En stor andel af kvinderne har modtaget "andre ydelser", som blandt andet omfatter kontanthjælp og arbejdsløshedsdagpenge: 58 pct. af netværksmødrene og 47 pct. af de øvrige kvinder. Figur 5.22 viser dog også mere positiv historie, idet 14 pct. af netværksmødrene mod 6 pct. af de øvrige

⁸ Nogle af kvinderne kan have arbejdet som selvstændig eller medhjælpende ægtefælle. Dette har vi dog ikke oplysninger om for perioden 2014-2016 i vores data.

kvinder modtog SU i 4. kvartal. Det vil sige, at en forholdsvis pæn andel af netværksmødrene var i gang med uddannelse.

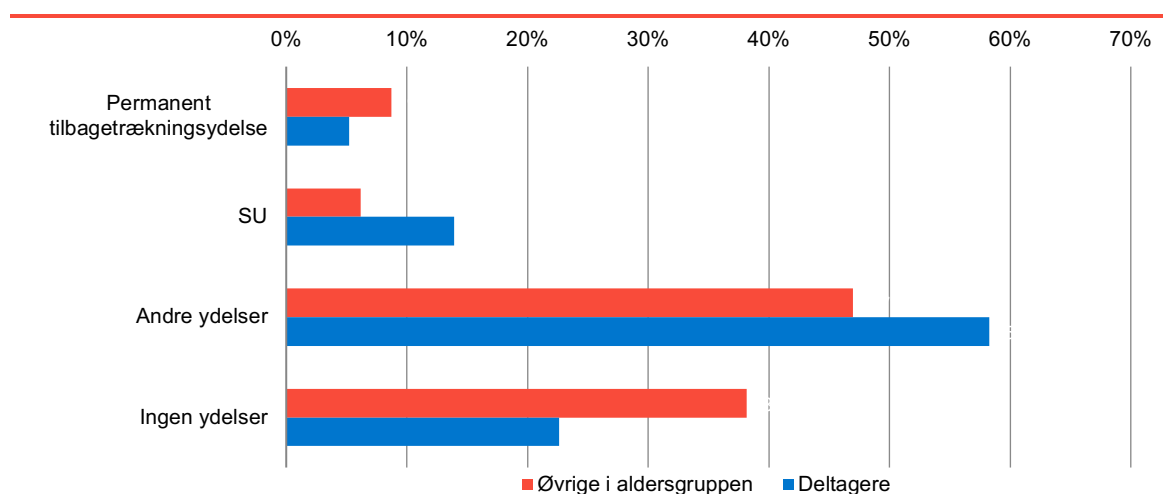
Figur 5.21 Fordeling på antal løntimer¹⁾ i 3. kvartal. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de øvrige 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 115; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.850.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Figur 5.22 Fordeling på, om kvinderne har modtaget en overførselsindkomst i 4. kvartal og hvilken type overførselsindkomst. Sammenligning af 30-49-årige netværksmødre og de øvrige 30-49-årige kvindelige beboere i boligområderne med netværksmødre. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 115; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.850.

Note: Oplysninger om ydelsestype er baseret på den primære ydelse i 4. kvartal ifølge DREAM-databasen.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Samlet kan vi sige, at nogle af netværksmødrene er i arbejde og har en erhvervskompetencegivende uddannelse, men at de som gruppe har mindre uddannelse og står svagere på arbejdsmarkedet end de jævnaldrende kvinder i boligområderne. Det er dog vigtigt at huske, at også kvinder med et lavt uddannelsesniveau og en svag tilknytning til arbejdsmarkedet kan have mange ressourcer, der kan bringes i anvendelse i arbejdet som netværksmor.

5.4.4 Netværksmødre – effekter på beskæftigelse og uddannelse?

Vi har lavet en effektanalyse af, om der er en effekt af at være en del af projektet netværksmødre (som netværksmor) på kvinders sandsynlighed for at være i beskæftigelse, modtage en overførselsindkomst eller være i gang med en uddannelse. Det er – ligesom for aktiviteterne for de unge – boligområderne, der har indrapporteret deltagerne. Tabel 5.9 viser fordelingen på startår for netværksmødre. De fleste deltagere, som vi har oplysninger for, er begyndt som netværksmødre i 2015. Vi har udeladt de kvinder, som er startet som netværksmødre i 2016, da vi ikke kan måle effekten af deltagelsen for deltagere startet i 2016.

Tabel 5.9 Fordelingen på startår for samtlige deltagere i aktiviteten netværksmødre, som indgår i effektanalysen. Antal.

År	Startår
2012	10
2013	10
2014	20
2015	55
I alt	95

Note: Boligområderne blev bedt om denne indrapportering i 2016, og hvor de skulle oplyse deltagere tilbage til 2014. Så når antallet af deltagere i 2012 og 2013 er få, skyldes det, at områderne ikke har skullet indrapportere for disse år, men at enkelte alligevel har gjort det. Der er endvidere ikke deltagere med, der er begyndt i 2016. Det skyldes, at der kun er data til og med 2016, og vi har således ikke mulighed for at måle deltagere efter indsatsen. I 2020 følger et arbejdsrapport med opdaterede effektanalyser.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Til analyser af deltagelsen i aktiviteten netværksmødre består indsatsgruppen af de kvinder, som vi har fået oplysninger om er netværksmødre, og som er startet som netværksmor i perioden 2012-2015.

Kontrolgruppen er fundet blandt almene lejere, der bor i et område uden en helhedsplan, og som var 18-70 år (i analyserne sættes 2014 til "startåret" for personer i kontrolgruppen). Med udgangspunkt i denne population er der anvendt propensity score matching til at finde frem til, hvem der skal være med i kontrolgruppen.

Til at analysere effekten af deltagelsen i aktiviteterne anvender vi et difference-in-difference design. Vi har anvendt tre forskellige udfaldsmål: Om kvinderne er i beskæftigelse eller ej, om kvinderne har modtaget en overførselsindkomst (ekskl. SU) i 4. kvartal eller ej, og om kvinderne er i gang med en uddannelse eller ej. Vi fandt ingen effekt af at være netværksmor på sandsynligheden for at være i beskæftigelse eller på sandsynligheden for at modtage en overførselsindkomst. Odds-ratios var ikke blot statistisk insignifikante, men også meget tæt på 1. Det betyder, at vi formentligt heller ikke ville finde statistiske signifikante effekter, selvom vi havde data for et større antal deltagere.

Hovedresultaterne for analysen af effekten på deltagelse i uddannelse er vist i Tabel 5.10. Ligesom med analyserne af effekten på beskæftigelse og modtagelse af overførselsindkomster finder vi ingen statistiske signifikante effekter på deltagelse i uddannelse. Til gengæld er odds-ratioserne for startåret og året efter startåret tæt på 2, og vi ville sandsynligvis have fundet en statistisk signifikant effekt på deltagelse i uddannelse, hvis vi havde en større gruppe af netværksmødre. Det tyder således på, at når en kvindelig beboer deltager i aktiviteten "netværksmødre", er der en tendens til, at de efterfølgende påbegynder uddannelse. Det er en tendens, der også er fundet i andre undersøgelser af bolig-sociale indsatser, og der peger på, at kvinders vej ind på arbejdsmarkedet går via en uddannelse.

Table 5.10 Resultater af effektanalyser af deltagelse i aktiviteten netværksmødre på kvinders sandsynlighed for at være i gang med en uddannelse.¹

	Odds-ratios
Indsats * (startår -4 år)	0,862
Indsats * (startår - 3 år)	0,155 **
Indsats * (startår - 2 år)	0,552
Indsats * (startår)	1,804
Indsats * (startår + 1 år)	1,972

Anm.: Det skal bemærkes, at forudsætningen om en parallel trend i udviklingen i sandsynligheden for deltagelse i uddannelse inden indsats (jf. bilag 7 om DD-design) ikke er opfyldt, idet odds-ratioen for "startår – 3 år" er statistisk signifikant.

Note 1: Resultaterne for samtlige variable, der er inddraget i analyserne er vist i bilag 7.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

6 Oplevede virkninger af arbejdsmetoder og af de boligsociale beskæftigelsesaktiviteter

I dette kapitel beskriver vi de oplevede virkninger af boligsociale beskæftigelsesaktiviteter. De oplevede virkninger er baseret på interessent-surveyen blandt interessenter i kommuner, NGO'er og lignende, som samarbejder med den boligsociale indsats, samt baseret på viden fra casestudier i boligsociale indsatser, som har de udvalgte aktiviteter: lomme pengeprojekter, fritidsjob, brandkadet, mentorforløb, projekt- og eventforløb samt netværksmødre.

I dette kapitel går vi dybere ind i sammenhænge mellem de anvendte arbejdsmetoder og virkning. For at belyse, hvordan disse virkninger kan forstås og forklares, bruger vi viden fra de gennemførte casestudier, som er systematiseret ud fra Dean Fixsens fokus på drivkræfter og barrierer i forhold til dimensionen *mennesker*, forstået som målgrupperne og medarbejderne i indsatserne (jf. figur 2.3).

Kapitlet er bygget op, således at der først er en tematisk forandringsteori, som vi har udarbejdet med baggrund i forandringsteoriene for de udvalgte aktivitetstyper og dermed på baggrund af kvalitative data og workshops med medarbejdere i de beskæftigelsesrettede boligsociale indsatser. Dernæst præsenterer vi aktørernes oplevede virkninger af beskæftigelsesaktiviteter for målgruppen.

Generelt er vurderingen blandt interessenter, medarbejdere i de boligsociale indsatser samt i målgruppen i de udvalgte aktiviteter, at det boligsociale beskæftigelsesrettede arbejde skaber positive virkninger for målgruppen. Det er særligt det forberedende arbejde med at styrke såkaldte mestningskompetencer, personlige og sociale kompetencer, som de boligsociale aktiviteter bidrager med.

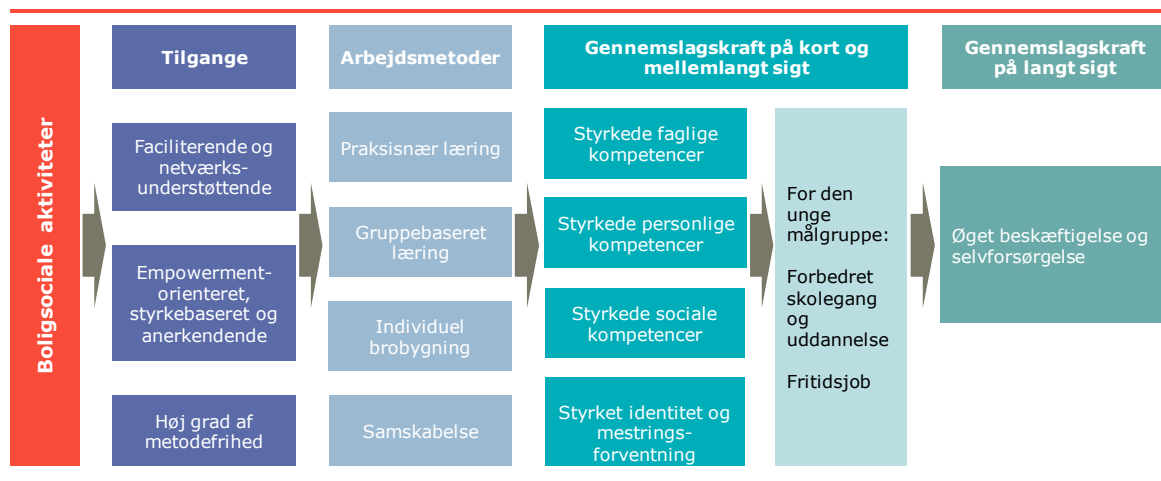
Tabel 6.1 Hovedfund, konkrete fund samt drivkræfter og barrierer knyttet til disse.

Hovedfund	Konkrete fund	Drivkræfter og barrierer
Målgruppen får større kendskab til hverdagen på en arbejdsplads	60 pct. af interessenterne vurderer, at indsatsen i høj eller meget høj grad øger målgruppens kendskab til hverdagen på en arbejdsplads.	Øvelse og erfaring i virkelighedsnære rammer styrker deltagerens læring. Vejledning, dialog og refleksion om arbejdsgiveres forventninger styrker deltagerens læring. Beboere, der er meget langt fra beskæftigelse, kan have vanskeligt ved at indgå i de virkelighedsnære rammer. Derfor skal rammerne være tilpasset målgruppen, og det skal overvejes, om der skal suppleres med andre arbejdsmetoder.
Målgruppens selvtilid og motivation i forhold til beskæftigelse styrkes	58 pct. af interessenterne vurderer, at indsatsen øger deltagerens motivation. 54 pct. af interessenterne vurderer, at indsatsen styrker deltagerens tro på egne evner og kompetencer.	Succesoplevelser og erfaringer med at tage ansvar og løse konkrete arbejdsopgaver styrker deltagerens selvtilid og motivation. En anerkendende og motiverende tilgang blandt medarbejdere, hvor der er fokus på succes og ressourcer, styrker motivation og selvtilid blandt deltagere. Det kan være en barriere for at styrke selvtiliden, at deltagerne ikke oplever det rette match mellem de krav, der stilles i aktiviteten, og målgruppens behov for rummelighed og fleksibilitet
Målgruppens faglige kompetencer styrkes i mindre grad	34 pct. af interessenterne vurderer, at målgruppens faglige kompetencer i høj eller meget høj grad styrkes.	Konkret jobberfaring kan styrke faglige kompetencer i forhold til specifikke funktioner. Det boligsociale arbejde har mindre fokus på konkret faglig opkvalificering af målgruppen end på opbygning af personlig og sociale kompetencer. Forventeligt vil det være en kommunal opgave at sikre faglig opkvalificering.
Praksisnær læring, individuel brobygning, gruppebaseret læring og samskabelse er fire arbejdsmetoder, der anvendes i varierende grad i boligsociale beskæftigelsesaktiviteter.	I arbejdet med målgrupperne er de udførende medarbejders brug af arbejdsmetoder og deres faglige, personlige og sociale kompetencer afgørende for at skabe positive forandringer.	Bevidsthed og refleksion om metoder og kompetencer styrker metodeanvendelsen. Det er en drivkraft for metodeanvendelsen, når projektlederen skaber ramme for refleksion og faglig udvikling.

6.1 Tematisk forandringsteori

For boligsociale aktiviteter med det mål, at flere beboere kommer i beskæftigelse og dermed bliver selvforsørgende, er der ofte fokus på at styrke arbejdsmarkedsparathed. Beskæftigelsesområdet er som udgangspunkt et kommunalt anliggende og ansvar, og derfor har det boligsociale arbejde ikke fokus på deciderede beskæftigelsesforløb, men derimod på at understøtte den kommunale beskæftigelsesindsats ved at støtte beboere, der står langt fra arbejdsmarkedet, i at komme tættere på. Det vil sige, at det enten er unge beboere, som endnu ikke har erfaringer fra arbejdsmarkedet, og som ikke nødvendigvis har opnået de nødvendige kompetencer for at kunne indgå på en arbejdsplads. Eller det er voksne beboere, som oplever sociale og personlige udfordringer ud over ledighed. I begge tilfælde er det i høj grad en styrkelse af forskellige former for kompetencer, der er behov for, inden beboeren kan indgå på arbejdsmarkedet og få og varetage et job. Det vil sige, at der arbejdes for at øge arbejdsmarkedsparathed ved at styrke forskellige former for kompetencer. Disse kompetencer styrkes gennem aktiviteter, hvor der anvendes forskellige arbejdsmetoder.

Figur 6.1 Forandringsteori for den boligsociale beskæftigelsesindsats.

I det følgende gennemgår vi de enkelte led i forandringsteorien.

6.1.1 Tilgange i de beskæftigelsesrettede aktiviteter

I de boligsociale indsats kan vi identificere en række gennemgående tilgange, arbejdsmetoder og principper for arbejdet. Nogle af disse er relateret til et overordnet helhedsplansniveau, og andre er relateret til et konkret udførende niveau i aktiviteterne.

På det overordnede niveau ser vi i casestudierne tendenser til, at der trods en vis variation er en række fællestræk, som hovedparten af helhedsplanerne skriver sig ind i. Et første fællestræk er, at en del af projektlederne i de boligsociale helhedsplaner opfatter deres rolle som faciliterende, brobyggende og netværksunderstøttende. Det vil sige, at de i deres arbejde har stort fokus på at opbygge faglige netværk om den boligsociale indsats, og at de ofte arbejder faciliterende i forhold til at skabe mødefora, samarbejdsfora og faglige netværk om det boligsociale arbejde i områderne. Ofte påtager de boligsociale medarbejdere eller projektlederne sig værtsrollen i etableringen af disse netværk for på sigt at arbejde for at forankre netværket hos andre aktører. Det vil sige, at helhedsplanen anvendes som platform for inddragelse af og samarbejde mellem relevante aktører med henblik på at løse de konkrete udfordringer, som beboerne har.

Et andet fællestræk er, at hovedparten af de boligsociale helhedsplaner bygger på tilgange, som er empowerment-orienterede og anerkendende. Med andre ord er der i hovedparten af helhedsplanerne en mere eller mindre eksplicit formuleret tilgang, hvor der fokuseres og bygges på beboernes styrker og ressourcer, hvor succeser anerkendes, og hvor beboernes særlige vilkår, præferencer og behov inddrages i planlægningen og organiseringen af aktiviteter. Det er samtidig et gennemgående træk, at projektledere og medarbejdere i de boligsociale indsatser, i forhold til tidligere bevillingsrunder, er blevet mere opmærksomme på, at beboerne i det omfang, de er i stand til det, bør være medskabere af og tage ansvar for aktiviteter. Det betyder, at de boligsociale medarbejdere nogle gange har en mere understøttende og faciliterende rolle end en egentlig udførende rolle. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at det ikke er den boligsociale medarbejder, der skaffer fritidsjob til de unge beboere, men at de i højere grad hjælper de unge til selv at skaffe sig et fritidsjob eller støtter den unge i dialogen med kommunen, der matcher den unge med en virksomhed. Beboernes rolle i aktiviteterne varierer dog mellem indsatsområder og karakteren af målgruppen.

Et tredje fællestræk er, at der i de boligsociale indsatser er en høj grad af metodefrihed. Dermed kan medarbejdere til en vis grad tilpasse aktiviteterne efter målgruppen og de lokale behov og ressourcer. Det betyder også, at nogle projektledere peger på, at de boligsociale indsatser kan være metodeudviklende og metodeafprøvende på det udførende niveau. Her ser nogle af de boligsociale projektledere det som de boligsociale indsatsers styrke, at de kan bidrage med metodeudvikling i samarbejdet med andre aktører. Metoderne kan sidenhen implementeres i eksempelvis den kommunale drift.

6.1.2 Arbejdsmetoder i de beskæftigelsesrettede aktiviteter

På baggrund af kortlægningen af de udvalgte aktiviteter har vi opnået viden om, hvordan de boligsociale medarbejdere arbejder med de forskellige målgrupper.

På det praktisk udførende niveau og på tværs af disse seks aktivitetstyper (lommepegejob, fritidsjob, mentorforløb, brandkadet, projekt- og eventforløb samt netværksmødre) har vi identificeret en række faste principper og arbejdsmetoder, der gør sig gældende i aktivitetstyperne. Arbejdsmetoder er de metoder, der anvendes i udførelsen af aktiviteter. Det vil sige, det er den måde, som aktiviteten gennemføres på og de konkrete værktøjer, der anvendes i aktiviteten. Aktiviteten kan både have en enkelt arbejdsmetode som sit omdrejningspunkt, og aktiviteten kan være sammensat af flere arbejdsmetoder. En arbejdsmetode kan skrues op og ned i intensitet, det vil sige hyppighed og omfang. I evalueringen identificerer vi fire typer af arbejdsmetoder, som ofte anvendes i samspil. Vi har kategoriseret arbejdsmetoderne i fire overordnede grupperinger.

De fire grupperinger af arbejdsmetoder er idealtypiske, og der kan således være tale om overlap metoder imellem, ligesom en aktivitetstype kan indeholde flere grupperinger af arbejdsmetoder. I det følgende opridses vi de fire overordnede arbejdsmetoder og beskriver de tilgange og kendetegn, der gør sig gældende for dem hver især.

6.1.2.1 Praksisnær læring

En række aktiviteter gør brug af praksisnær læring, der som centrale elementer har, at der i aktiviteten arbejdes med at skabe virkelighedsnære rammer, og at deltagerne lærer at begå sig på arbejdsmarkedet ved hjælp af øvelser, synlige konsekvenser og belønninger. En praksisnær læring tager gerne afsæt i konkrete arbejdsopgaver. Læringen er særligt fokuseret på at udvikle kvalifikationer og kompetencer, der bringer målgruppen tættere på at kunne varetage et formelt arbejde og på at kunne deltage i sociale fællesskaber. En aktivitet gennemføres derfor ofte i samarbejde med fagfolk, eksempelvis brandmænd eller kokke, eller gennemføres ved, at målgruppen indgår i en

arbejdssammenhæng, eksempelvis i et supermarked eller med arbejdsopgaver i boligområdet. Her ved lærer de unge at forstå de spilleregler, som gør sig gældende på en arbejdsplads, hvilket både indbefatter, at de får løn for deres arbejde, men at der samtidig er konsekvenser i form af manglende løn eller afskedigelse, såfremt de ikke møder op. Det vil sige, at målgruppen lærer, at der er konsekvenser og belønninger afhængig af den indsats, de lægger. Endelig består praksis i at hjælpe målgruppen ind i nye og mere positive roller. Positioneringen af boligområdernes unge i nye roller indbefatter, at de deltagende børn og unge skal lære at påtage sig en rolle i fællesskabet og få en oplevelse af, at de har en vigtig funktion for andre, som forventer noget af dem. Samtidig bliver de unge set i nye positive roller af andre beboere i området.

De centrale elementer i denne arbejdsmetode er:

- Forudsigelige rammer
- Fagfolk (ikke pædagogisk men brandmand, kok, ejendomsfunktionær)
- Virkelighedsnær situation
- Synlige konsekvenser/belønning
- Positionering i nye roller.

Det varierer dog både inden for og mellem aktivitetstyper, i hvor høj grad og hvordan der gøres brug af disse elementer. Særligt kan det variere, hvor tydelige og forudsigelige rammerne er, og hvor synlige konsekvenserne er, og dermed også, hvor virkelighedsnær situationen er.

I det beskæftigelsesfremmende arbejde anvendes arbejdsmetoden praksisnær læring hovedsageligt til målgruppen af børn og unge. I den sammenhæng er det hensigten at styrke en række kompetencer hos de unge, så de på sigt har større chancer for at gennemføre skolegang og uddannelse og på længere sigt at komme i beskæftigelse og blive selvforsørgende. På kort og mellemlangt sigt anvendes metoden også til at styrke de unges muligheder for at få og fastholde et fritidsjob. Det er særligt lommepegejob og brandkadetter, som er bygget op om praksisnær læring. I disse aktiviteter anvendes metoden særligt til at styrke de faglige kompetencer. Det vil sige, at børn og unge gennem praksisnær læring bliver bedre til at begå sig på en arbejdsplads, tage imod instruktion, løse opgaver og tage ansvar. Samtidig er det også hensigten gennem praksisnær læring at styrke deltagernes mestring af hverdagen. Det vil sige, at de deltagende børn og unge gennem succesoplevelser i aktiviteterne styrker deres tro på, at de formår at varetage et arbejde. Derudover er der også i praksisnær læring fokus på at dyrke de sociale relationer. Her er det særligt samarbejdskompetencer, der styrkes.

6.1.2.2 Gruppebaseret læring

En række aktiviteter har til formål at øge forskellige former for kompetencer hos grupper af beboere i boligområdet. Det kan være kompetencer i relation til børneopdragelse, sundhed, håndtering af sociale problemer, skolegang, fritidsjob og beskæftigelse. Nogle af disse aktiviteter anvender arbejdsmetoden gruppebaseret læring, hvor den boligsociale medarbejder typisk vil facilitere gruppens læring gennem faglige oplæg og gennem erfaringsudveksling og dialog i gruppen. For at skabe de bedste forudsætninger for læring og erfaringsudveksling er et centralt element i denne arbejdsmetode, at medarbejderen har fokus på at skabe et tillidsfuldt rum. De centrale elementer i arbejdsmetoden er:

- Undervisning og information
- Facilitering af læring
- Kompetenceopbygning

- Tillidsfuldt rum
- Anvendelse/aktivering af deltageres erfaring (peer to peer).

I de beskæftigelsesrettede aktiviteter ser vi, at denne arbejdsmetode anvendes både i forhold til børn, unge og voksne ledige. Metoden anvendes over for børn og unge blandt andet i brandkadetaktiviteterne og i nogle tilfælde i fritidsjobindsatsen. I disse aktiviteter er den gruppebaserede læring hovedsageligt rettet mod specifikke temaer, såsom brandslukning og jobsøgning. For voksne ledige ser vi metoden anvendt blandt andet i netværksmødreaktiveringerne, hvor de kommende netværksmødre gennemgår et undervisningsforløb. I disse aktiviteter opnår deltagerne konkret viden om specifikke temaer, blandt andet børns udvikling og samfundsforståelse. I nogle netværksmødreaktiveringer anvendes metoden også til at styrke deltageres bredere sociale og personlige kompetencer, hvilket forventes at have en positiv betydning for deres deltagelse på arbejdsmarkedet.

6.1.2.3 Individuel brobygning

En række aktiviteter har til formål at hjælpe den enkelte beboer med konkrete udfordringer i deres hverdag og i forhold til at skabe forandring i deres liv. Ofte er det vejledningsaktiviteter eller mentorindsatser, som anvender denne arbejdsmetode, og ofte har aktiviteten til formål at brobygge og skabe kontakt til andre aktører eller systemer. Det kan være potentielle arbejdsgivere, uddannelsessteder, lærepladser, skoler, psykologer og sagsbehandlere. Det kan også være bredere forstået som brobygning til det omgivende samfund og bredere netværk. De centrale elementer i arbejdsmetoden er:

- En-til-en relation
- Tilgængelighed
- Flexibilitet/håndholdt
- Vejledning/coaching/sparring
- Brobygning.

I de beskæftigelsesrettede aktiviteter anvendes den individuelle brobygning blandt andet i mentoraktiviteter, fritidsjobvejledninger og i bredere vejledningsaktiviteter, og dermed både for voksne og børn. I disse aktiviteter anvendes metoden dels til at skabe kontakt mellem deltagere og arbejdspladser og på den måde styrke den direkte vej til arbejdsmarkedet. Dels anvendes metoden med et bredere understøttende og afklarende sigte. Her kan både mentorer og vejledere gennem relationsopbygning og dialog med beboeren styrke personlige kompetencer, herunder selvillid og motivation i forhold til beskæftigelse. Dels er det vurderingen, at de kan styrke deltageres forventningsmestring og identitet. Det vil sige, at de på den ene side synliggør personlige ressourcer hos deltageren og på den anden side hjælper deltageren med at få et realistisk billede af muligheder i forhold til beskæftigelse.

En central variation er, hvorvidt det er en frivillig eller en medarbejder/fagperson der anvender metoden. Derudover varierer det, i hvor høj grad forløbet er klart defineret, og hvorvidt der anvendes særlige metoder til samtaler og coaching.

6.1.2.4 Samskabelse

I enkelte aktivitetstyper står deltagerstyringen helt central, og det er selve deltagerstyringen, som anses for at være den virksomme mekanisme. Det betyder, at selve aktiviteten og målet med aktiviteten kan variere meget og i princippet er underordnet, mens det centrale er de udviklingsprocesser og den læring, som deltagerne får med sig ved selv at skulle definere og gennemføre en aktivitet. De centrale elementer i arbejdsmetoden er:

- Høj grad af deltagerstyring
- Deltagers initiativ og motivation
- Processen som målet
- Brede rammer
- Støtte og sparring.

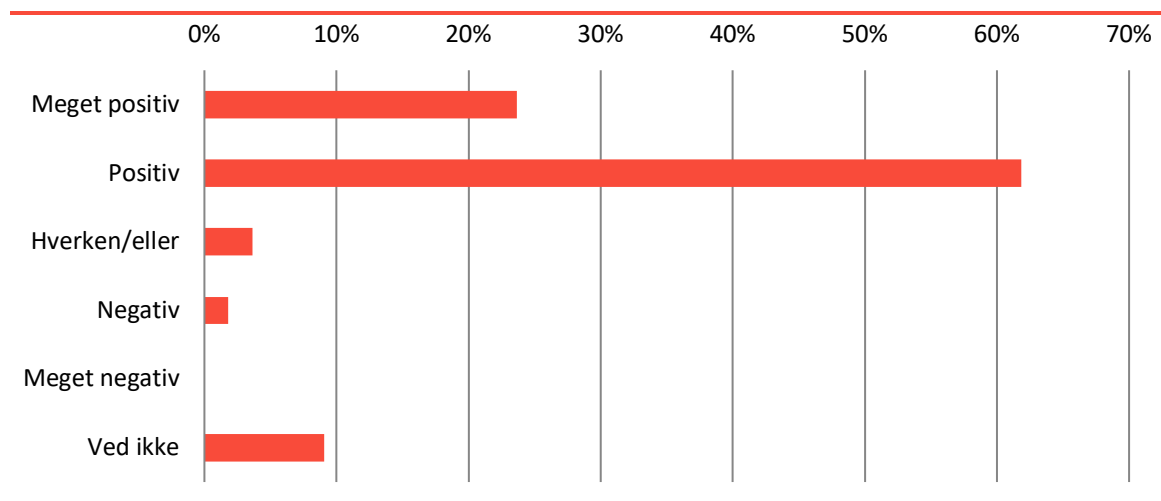
I de beskæftigelsesrettede aktiviteter anvendes arbejdsmetoden samskabelse blandt andet i projekt- og eventforløb og i nogle netværksmødreforløb. Ved at anvende arbejdsmetoden samskabelse er det hensigten, at deltagerne øger deres sociale kompetencer i forhold til samarbejde, deres personlige kompetencer i forhold til selvtillid, mod og styrke til at tage initiativ og have indflydelse og endelig deres faglige kompetencer i forhold til at kunne styre og gennemføre projekter.

6.2 Oplevede virkninger af den boligsociale beskæftigelsesindsats hos målgruppen

I dette afsnit beskriver vi, hvordan centrale aktører som kommunale medarbejdere, frivillige og lokale virksomheder oplever, at den boligsociale beskæftigelsesindsats har en gennemslagskraft for beboerne i de udsatte boligområder. Afsnittet er baseret på analyse af interessent-survey og af case-studierne.

Overordnet er tendensen, at både centrale aktører, boligsociale projektledere og medarbejdere samt deltagere i aktiviteterne oplever, at de beskæftigelsesrettede boligsociale indsatser bidrager til at løse de beskæftigelsesmæssige udfordringer, der er i de udsatte boligområder. I figur 6.2 fremgår de centrale aktørers vurdering af, i hvor høj grad det boligsociale arbejde samlet set styrker beskæftigelsen i boligområdet. 85 pct. af de centrale aktører har en meget positiv eller positiv oplevelse af den boligsociale indsats' virkning for beskæftigelse i boligområderne.

Figur 6.2 Interessenters oplevelse af den boligsociale indsats' samlede indvirkning på beskæftigelsen i boligområdet. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

Generelt er det aktører, der har udførende roller, som vurderer virkningerne fra den boligsociale indsats mest positive. Det tyder på, at de, der er tæt på aktiviteten og har stort kendskab til indsatsens aktiviteter og målgruppe, vurderer resultaterne mest positive.

I casestudier fremgår det, at de interviewede aktører vurderer, at de boligsociale aktiviteter styrker forskellige former for kompetencer, som har betydning for arbejdsmarkedsparticipation. Disse kompetencer kan grupperes i fire kategorier, nemlig faglige kompetencer, sociale kompetencer, personlige kompetencer samt identitet og mestringsforventning. Aktørerne oplever ligeledes, at de boligsociale aktiviteter styrker forskellige aspekter af disse kompetencer hos målgruppen.

Fire kompetencer, som de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter styrker

Faglige kompetencer: De aspekter af faglige kompetencer, som medarbejdere oplever udvikles i de beskæftigelsesrettede boligsociale aktiviteter, er dels nogle fagspecifikke kompetencer, såsom håndværk, børnepasning, førstehjælp og håndtering af varer og kunder. Dels er det mere generelle faglige kompetencer til at kunne planlægge og gennemføre opgaveløsning samt at kunne modtage instruktion og udføre en opgave uden at lade sig aflede. Det vil sige, at instruktionsforståelse og koncentrationsevne er aspekter af de faglige kompetencer. I de faglige kompetencer ligger også en forståelse af omgivelsernes forventninger og krav. I forhold til beskæftigelse er det særligt en forståelse af arbejdsgiverens forventninger og krav til ansatte. Endelig kan de faglige kompetencer styrkes gennem øget uddannelse – og omvendt kan uddannelse styrkes gennem forbedrede faglige kompetencer.

Personlige kompetencer: De aspekter af de personlige kompetencer, som medarbejdere i caseaktiviteterne vurderer styrkes i de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter, er blandt andet det, man kan kalde hverdagsmestring. Det vil sige evnen til at planlægge og håndtere hverdagen, møde op til aftaler, komme på arbejde om morgenen, og dermed have bedre forudsætninger for at kunne varetage og fastholde et fritidsjob eller anden beskæftigelse. Særligt for den yngre del af målgruppen er der også et fokus på at styrke selvregulering eller selvdisciplin. Det vil sige evnen til at udsætte eller tilsidesætte egne behov og til at håndtere krav og forventninger i den kontekst, man indgår i. I de personlige kompetencer ligger også motivationen og ansvarsfølelsen, og det vil i denne sammenhæng være relateret til motivation og forståelse af ansvar for opgavevaretagelse og for selv at skulle opsøge opgaver og vise initiativ og engagement.

Sociale kompetencer: De aspekter af sociale kompetencer, som medarbejdere vurderer styrkes i de boligsociale aktiviteter målrettet beskæftigelse, er for det første deltagerens samarbejdsevner. Det vil sige evnen til at kunne forhandle med andre om opgaveløsning, kunne indgå kompromisser, kunne argumentere og sætte egne og andres styrker i spil. Det er også evnen til kontaktskabelse og modet til at kunne henvende sig og indgå i dialog med forskellige mennesker. Endelig arbejdes der med at styrke deltagerens netværk og med at styrke deltagerens evne til at bruge netværket positivt i forbindelse med jobsøgning og lignende.

Identitet og mestringsforventning: Mestringsforventning er i denne sammenhæng tæt relateret til selvtillid og troen på egen formåen i forhold til fritidsjob, beskæftigelse og selvforsørgelse. Det handler også om at blive mere afklaret med, hvilke muligheder man har, og hvordan man kan blive bedre til at handle på egen situation. Identitet er også tæt relateret til selvværd og følelsen af at være god nok. I identitet ligger der også i denne sammenhæng en øget arbejdsidentitet og selvforståelse som muligt aktiv på arbejdsmarkedet.

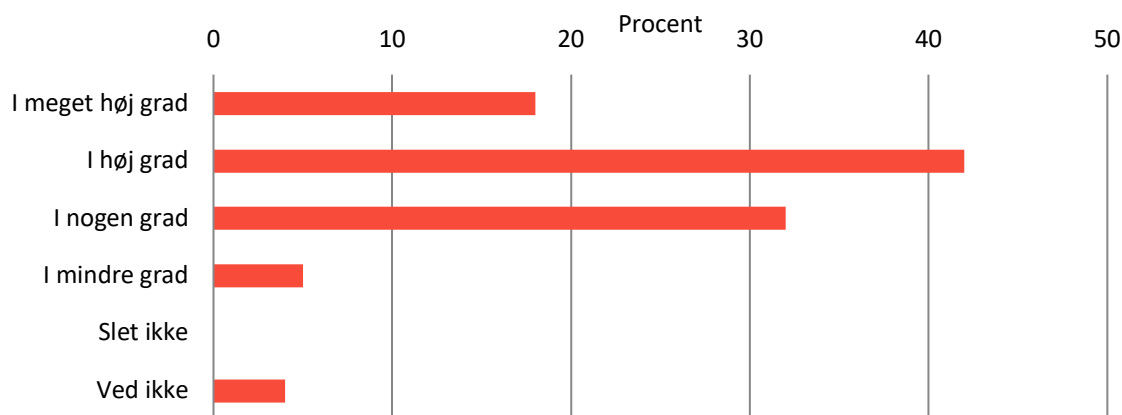
Kilde: Inspireret af Beskæftigelsesprojekt Væksthusets Forskningscenter (2012): Baggrundsnotat for udvalgte indikatorer for arbejdsmarkedsparticipation.

http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2016/09/Baggrundsnotat_Indikatorer.pdf

6.2.1 Opnå viden om en hverdag på en arbejdsplads

I figur 6.3 fremgår aktørernes vurderinger af, hvordan de boligsociale indsatser har en betydning for beboernes kendskab til arbejde og til at begå sig på en arbejdsplads. Det fremgår af figuren, at der blandt aktørerne er stor tiltro til, at de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter styrker deltagerens kendskab til, hvad det kræver at begå sig på en arbejdsplads. Således vurderer 60 pct. af de adspurgte, at indsatsen i høj grad eller meget høj grad øger deltagerens kendskab til livet på en arbejdsplads.

Figur 6.3 Vurdering af målgruppens kendskab til, hvad det kræver at begå sig på en arbejdsplads. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

I de udvalgte aktiviteter oplever medarbejdere og målgruppe også, at kendskabet til hverdagen på en arbejdsplads øges. Det gælder særligt for medarbejdere og deltagerne i de beskæftigelsesrettede aktiviteter for unge. Både målgruppen og medarbejderne i aktiviteterne beskriver, at de unge lærer at møde til tiden, at tage initiativ samt at løse de opgaver, de bliver bedt om.

De kommer til at se betydningen af et fritidsjob. De lærer at komme til tiden. De lærer ikke at være for selvoptagede og stille for mange krav. De finder ud af at tage imod en kollektiv besked. Vi oplever, at vores lommepengebørn har lettere ved at få fritidsjob, fordi arbejdsgiverne ved, at de har lært at møde til tiden osv. På den måde bliver deres vej lidt lettere. Projektansvarlig

På baggrund af casestudierne forekommer arbejdsmetoden praksisnær læring at være velegnet til at øge målgruppens kendskab til at begå sig på en arbejdsplads. Det forekommer særligt at være virksomt, at de unge vejledes i, hvad der forventes af dem, og hvordan de kan forholde sig til disse forventninger, ligesom de får mulighed for at øve sig og få erfaring med at løse konkrete arbejdsopgaver. Både i brandkadetaktiviteter, lommepengeprojekter og fritidsjob får unge mulighed for at indgå på en arbejdsplads og dermed blive trænet i dette. Det forekommer ligeledes at være virksomt, at aktiviteten foregår på en reel arbejdsplads, eller at rammerne for aktiviteten er meget lig en virkelig arbejdsplads.

Eksempel på en deltager, der har styrket sin motivation gennem større kendskab til livet på en arbejdsplads

Ali fortæller, at de lærer at tage ansvar og at tjene deres egne penge i lommepengeprojektet. Derudover påpeger han, at de indbyrdes lærer at samarbejde og koordinere, hvem der skal gøre hvad. Desuden siger han, at han har fået nye venner. Helt særligt fremhæver Ali, at han har fået lyst til at være et godt forbillede over for andre og især sine søskende. Som han siger: "Man gider ikke være doven længere. Det er rart at have noget at lave". Han fortæller, at han tidligere har været en ballademager, men at han har lært af sine fejl. Han siger: "De har vist os den gode vej". Nu har han lært, at man skal knokle og gøre sig fortjent til sine penge.

Et andet resultat er, at Ali oplever, at det giver bedre fremtidsmuligheder for ham: "Det hjælper, hvis jeg vil have et andet job. Jeg har prøvet at have et job, og nu kan jeg tage det næste skridt. Så jeg er ikke nervøs, hvis jeg skal have et rigtig job".

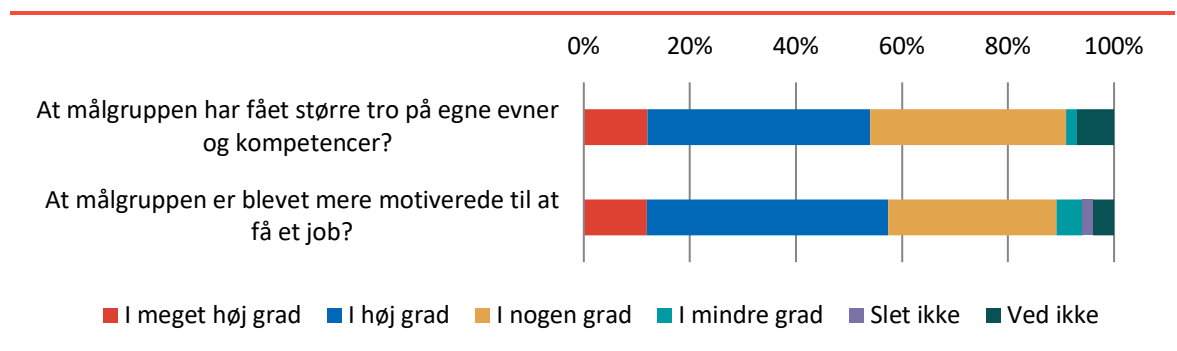
En central udfordring i at opbygge målgruppens kendskab til hverdagen på en arbejdsplads er at finde den rette balance mellem på den ene side at stille krav til målgruppen, så deres deltagelse i aktiviteten ligner en ordinær ansættelse, og på den anden side at tilbyde en rummelighed og fleksibilitet, som er nødvendig for at målgruppen kan indgå i aktiviteten.

6.2.2 Styrket motivation og selvtillid

I figur 6.4 fremgår aktørernes vurdering af målgruppens tro på egne evner og deres motivation for at få et job som følge af den boligsociale indsats. Blandt de adspurgte er der 58 pct., der vurderer, at de boligsociale indsatser i høj grad eller i meget høj grad øger målgruppens motivation for at få et job.

Casestudierne viser, at den øgede motivation kan have flere årsager. Dels kan det styrke målgruppens motivation, at de opnår mere viden om muligheder på arbejdsmarkedet. Dels kan det styrke målgruppens motivation, at deres selvtillid og tro på egne evner og kompetencer styrkes. 54 pct. af de adspurgte vurderer ligeledes, at de boligsociale beskæftigelsesaktiviteter styrker deltagernes tro på egne evner og kompetencer. Med en styrket selvtillid og tro på egne evner kan målgruppen i højere grad forestille sig, at det er muligt for dem at komme i beskæftigelse. De tør i højere grad at henvende sig til arbejdsgivere og kan bedre fremhæve egne kompetencer over for en mulig arbejdsgiver.

Figur 6.4 Vurdering af målgruppens tro på egne evner og deres motivation. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

Casestudierne underbygger disse resultater, idet de viser, at unge med ringe selvtillid, der tidligere også kunne være meget tilbageholdende, har udviklet sig til at være mere imødekommende og turde springe ud i noget nyt. En projektleder siger: *"De lærer at udfordre sig selv og måske bryde nogle grænser, fx opdage, at de tør noget, de ellers var bange for"*. En anden projektleder fortæller: *"Unge, der tidligere var meget introverte, udvikler sig til at være mere imødekommende"*.

Casestudierne peger dermed på, at for at styrke motivation hos målgruppen kan det være givtigt at styrke selvtillid, tro på egne kompetencer og viden om muligheder på arbejdsmarkedet. Det vil også sige, at de forskellige typer af virkninger positivt kan påvirke hinanden. Med casestudierne fremhæves det også, at for at styrke tro på egne evner og kompetencer kan det virke fremmende, at deltagerne får succesoplevelser og erfarer, at de kan varetage ansvar og udføre konkrete arbejdsopgaver. En medarbejder har blandt andet følgende oplevelser:

De er stolte over det, de går og laver. Hvis de rydder en hel parkeringsplads, så henter de mig og siger, at jeg skal komme og se det.

Disse oplevede virkninger kan både opnås gennem praksisnær læring og gennem dialog og refleksion, individuelt og i grupper. Det er afgørende, at der fokuseres på positive erfaringer og succeser, og at der tages udgangspunkt i en anerkendende og motiverende tilgang og dialogform.

Medarbejdere i de udvalgte aktiviteter peger på, at positive forandringer i målgruppen fremmes af, at deltagerne oplever at blive set i nye positioner og roller. Det kan styrke deres tro på egne evner og giver dem mulighed for at optræde som positive rollemodeller for andre i boligområdet. Det giver også status og dermed øget selvtillid og motivation. En medarbejder fortæller:

De får stor ros i andres påhør, og det betyder rigtig meget – får dem til at tro på sig selv.

Ligeledes fortæller en projektleder:

Deltagerne bliver positive rollemodeller for andre, og vi støtter dem i dette. Det giver noget status og noget autoritet.

En medarbejder oplever også, at de unge deltagere i aktiviteterne kan blive rollemodeller for deres mindre søskende:

Han har fået lyst til at være et godt forbillede over for andre og især sine søskende. Som han siger; man gider ikke være doven længere.

For den voksne del af målgruppen er det hovedsageligt netværksmødrene, vi har viden om fra casestudierne. Her er det også oplevelsen blandt medarbejdere og målgruppen, at indsatsen styrker kvindernes motivation og selvtillid – både i forhold til at indgå i det danske samfund som sådan og mere specifikt i forhold til deltagelse i uddannelse og på arbejdsmarkedet. En projektmedarbejder fortæller:

Kvinderne får et større netværk, både internt i gruppen, til mig, kollegaerne og deres samarbejdspartnere. De får desuden viden om det danske samfund, og de bliver bedre til det danske sprog. Derudover lærer kvinderne, hvor de skal gå hen, hvis de får brug for hjælp. De får mere tillid til det offentlige system, og de lærer, at det danske samfund gerne vil hjælpe dem. Nogle kvinder bevæger sig også tættere ud i beskæftigelse.

Netværksmødre fortæller om de positive forandringer, de oplever

En netværksmor fortæller: *"Når vi går i byen og hjælper andre, giver det os noget. Og min søn tror jeg arbejder. Han siger: Min mor arbejder som bydelsmor. Så det gør også mig til et bedre forbillede. Så er jeg ikke bare én med ondt i ryggen, der går derhjemme. Det giver noget energi at have aftaler. Nu i København møder jeg også andre mennesker, som også har fået det bedre og forandret sig".*

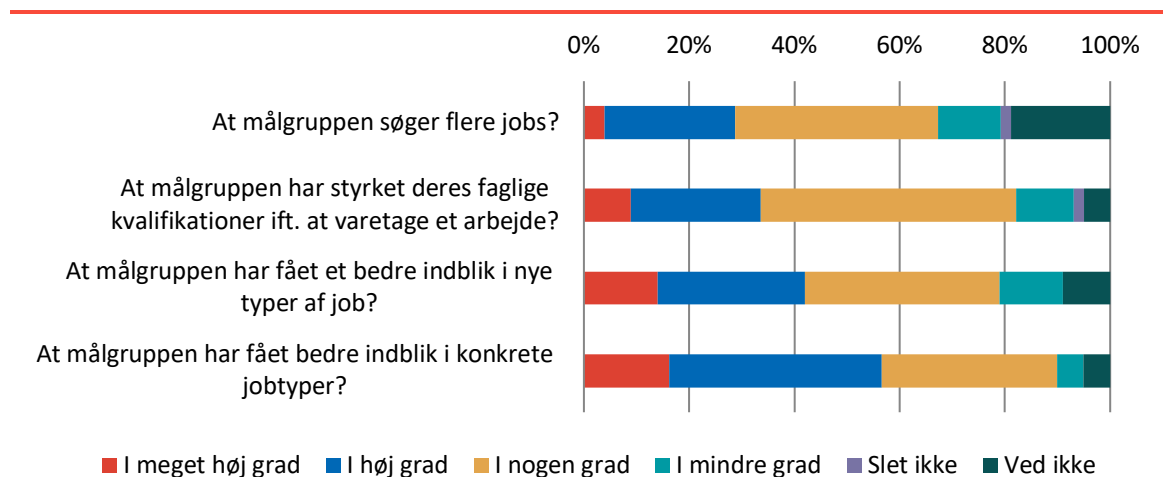
En anden netværksmor fortæller: *"Man er stadig sig selv, men man bliver stærkere og får mere selvtillid. Nu kan jeg noget. Det kan jeg også se på de lidt ældre kvinder, der har været hjemme. De oplever, at de nu kan noget".*

Der er dog en ganske stor variation i de udfordringer og vanskeligheder, netværksmødrene har, og det gør, at ikke alle oplever, at aktiviteten skaber de positive forandringer. Der kan være personlige faktorer hos den enkelte deltager, som fører til, at vedkommende ikke kan gennemføre aktiviteten og dermed ikke får en god oplevelse. Det kan også være manglende anerkendelse hos medarbejdere eller hos andre deltagere i aktiviteten, der kan hæmme opbygning af motivation og selvtillid.

6.2.3 Jobsøgning og faglige kompetencer styrkes i mindre grad

I figur 6.5 fremgår aktørernes vurderinger af målgruppens kendskab til jobmuligheder og faglige kvalifikationer. En relativt stor andel, 56 pct. af de adspurgte, vurderer, at målgruppen opnår mere indsigt i specifikke jobtyper, og godt 40 pct. vurderer, at målgruppen har fået indblik i nye typer af job. Casestudierne viser, at disse resultater typisk opnås i aktiviteter, hvor målgruppen indgår på konkrete arbejdspladser i særlige jobfunktioner eller lignende. Det kan eksempelvis være som brandkadet, i fritidsjob eller i et lommepengeprojekt.

Figur 6.5 Vurderinger af målgruppens kendskab til job og deres faglige kvalifikationer. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

Styrkede faglige kvalifikationer og øget jobsøgning blandt målgruppen er nogle af de typer af virkninger, som interessenter i mindst grad vurderer, at de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter har skabt. Således vurderer 34 pct. af de adspurgte interessenter, at målgruppens faglige kvalifikationer i høj eller meget høj grad er styrket, mens 29 pct. vurderer, at målgruppen i høj eller i meget høj grad søger flere job. Det skal her pointeres, at interessenter altså vurderer, at der til en vis grad er skabt virkninger på disse områder, men blot i mindre grad end inden for de sociale og personlige kompetencer.

I forhold til jobsøgningen blandt målgruppen er der en erfaring i casestudierne, at fordi unge har deltaget i et lommepengeprojekt, medfører det ikke automatisk, at de selv får søgt et fritidsjob. Projektmedarbejdere fremhæver, at det er vigtigt, at der i afrundingen af projekter som lommepengejob bygges bro til andre aktiviteter som fritidsjob, og hvor en del af brobygningen består i at støtte den unge i at søge et fritidsjob. En medarbejder fortæller:

Det er vigtigt, at de får hjælp til at omsætte det, de har lært, til et fritidsjob. De skal have hjælp til at sætte ord på det, de har lært, så det kan blive omsat og komme i spil.

En anden medarbejder fortæller:

Vi skal sikre, at den positive udvikling også understøttes efter et afgrænset forløb. De har brug for hjælp til at få dem videre i andre af vores aktiviteter.

Omvendt oplever deltagere i forberedende aktiviteter såsom lommepengeaktiviteter og brandkadet, at aktiviteterne positivt påvirker deltagernes evne til (fritids-)jobsøgning. En medarbejder fortæller, at de unge er blevet mere attraktive for arbejdsgivere, fordi de formelle forhold allerede er på plads:

Det er en fordel, at de i aktiviteterne aktiverer frikort og NemID. Det kan være en døråbner, fordi de så er klar.

En anden medarbejder fortæller:

Vi oplever, at vores lommepengebørn har lettere ved at få fritidsjob, fordi arbejdsgiverne ved, at de har lært at møde til tiden osv. På den måde bliver deres vej lidt lettere.

Nogle af deltagerne i de beskæftigelsesrettede aktiviteter giver også udtryk for, at det er blevet knapt så grænseoverskridende at søge job. En deltager fortæller blandt andet:

Det hjælper, hvis jeg vil have et andet job. Man har prøvet at have et job, og nu kan man tage det næste skridt. Så man er ikke nervøs, hvis man skal have et rigtigt job.

6.2.4 Medarbejderkompetencer som drivkræfter for virkning

Analysen af casestudierne og interview med projektledere viser, at der er en række centrale kompetencer, som er afgørende for den boligsociale indsats på beskæftigelsesområdet. Boligsociale medarbejdere og projektledere lægger vægt på forskellige, men relaterede og overlappende typer af medarbejderkompetencer. Særligt fremhæves en række sociale og personlige kompetencer som vigtige drivkræfter. Det drejer sig blandt andet om, at den boligsociale medarbejder skal være omstillingsparat, tålmodig, tolerant og have forståelse for kulturforskelle. Den boligsociale medarbejder skal også være i stand til at udtrykke forventninger og tale med børn og unge som ligeværdige parter. En samarbejdspartner i et lommepengeprojekt forklarer:

Det kræver fordomsfrihed over for både familier og de unge. Det er en særlig rummelighed, men samtidig en vilje til at stille nogle krav. Der er en snæver balance mellem at vise overskud og turde stille krav.

Nødvendigheden af at behandle målgruppen ligeværdigt og med respekt

I en brandkadetaktivitet er en frivillig blevet skiftet ud, fordi personen ikke kunne 'møde de unge i øjenhøjde'. Dertil fortæller en brandmand: "Hvis jeg begynder at forholde mig til viden om, hvad man kan, når man fx har ADHD, så er min identitet som brandmand allerede ved at forsvinde, og jeg forholder mig ikke til den unge som individ."

En stor del af de medarbejderkompetencer, som både medarbejdere, projektledere og samarbejdspartnere ser som centrale for, at aktiviteterne har en gennemslagskraft, er kompetencer, som er tæt relateret til personlighed, sociale kompetencer og værdimæssigt ståsted. Det er dermed kompetencer og tilgange, som ikke nødvendigvis har et fagligt fundament. Samtidig er det dog kompetencer, som også kan tillæres, og som er relateret til bestemte socialfaglige og pædagogiske metoder og tilgange. Således er det kompetencer, som er relevante, når der fx arbejdes ud fra en anerkendende tilgang eller inden for den samskabende arbejdsmetode.

Det er i casestudierne særligt fremtrædende, at de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter understøttes af pædagogiske og relationelle kompetencer. De relationelle kompetencer giver en stærkere og mere troværdig adgang til målgruppen, og nogle boligsociale medarbejdere påpeger, at den stærke relation er essentiel for at kunne rykke de deltagende børn og unge. Samtidig er de pædagogiske kompetencer med til at sikre en metodisk bevidsthed, som kan styrke indsatsen. En medarbejder med socialrådgiverbaggrund, der arbejder med fritidsjobs, fortæller, at hun bruger sine

faglige kompetencer i samtaler med de unge, hvor hun bruger den aktive anerkendende lytning, er kontant og krævende, men samtidig meget rummelig.

Hertil fremhæver flere medarbejdere og frivillige i den boligsociale indsats, at de efterspørger viden om og erfaring med at anvende velafprøvede og veldefinerede metoder, som fx den motiverende samtale og den narrative tilgang. Eksempelvis oplever nogle mentorer i mentoraktiviteter, at der er behov for at have en faglighed til at håndtere komplekse problematikker. En mentor fortæller:

Det kunne være godt at blive klædt lidt på til, hvordan man taler med børn og unge om store udfordringer. Og hvordan man kan anerkende deres følelser og oplevelser. Man skal kunne møde dem og rumme, at de har seriøse problemer.

Der kan således opstå en barriere ved manglende faglige kompetencer. Dette gør sig særligt gældende, når aktiviteterne berører komplekse problemstillinger hos målgruppen. For at imødekomme behovet for faglige kompetencer arbejder nogle caseområder med kurser og supervision, således at de udførende i aktiviteterne føler sig tilstrækkeligt klædt på til deres opgave.

6.2.5 Et højt vidensniveau og forskellige fagligheder styrker beskæftigelsesindsatsen

En central pointe på tværs af evalueringens datakilder, herunder især interview med projektledere, er, at det er vigtigt med et højt vidensniveau hos medarbejderne og samarbejdspartnere i indsatsen. Til at understøtte vidensniveauet og fagligheden kan det være relevant at inddrage fagprofessionelle, som bidrager med et andet perspektiv på arbejdet med målgruppen.

Fra analysen af de gennemførte interview med projektledere kan der identificeres en barriere, når ikke alle medarbejdere har samme vidensniveau, indblik og forståelse for praksis. I de tilfælde erfarer nogle projektledere, at det sætter begrænsninger for, hvordan det boligsociale kan arbejde med målgruppen. Det samme opleves i samarbejdet med forskellige samarbejdspartnere, hvor det særligt kommer til udtryk ved, at nogle kan have svært ved at forstå, at indsatser ikke nødvendigvis kan implementeres på en dag.

Samtidig har casestudierne vist, at det kan være en drivkraft at kombinere fagprofiler i regi af det boligsociale arbejde. Ved at have en gruppe medarbejdere, der repræsenterer forskellige fagligheder, kan indsatsen i højere grad understøtte målgruppens behov og sikre, at aktiviteten faciliteres, som det var tiltænkt. I den sammenhæng oplever flere af de boligsociale medarbejdere, at det kan være en stor fordel at etablere et samarbejde med forskellige fagprofessionelle. De fagprofessionelle tilbyder andre kompetencer, som bidrager til at skabe en alsidig kompetencepulje. Det kan eksempelvis være ved at alliere sig med fx brandmænd (ved brandkadetaktiviteter) og ejendomsfunktionærer (lommepengeprojekter). Med disse former for samarbejde får målgruppen både den mere håndholdte indsats (via de boligsociale medarbejdere) samt en virkelighedsnær oplevelse af en arbejdsplads og de regler, rammer og rutiner, dette måtte indebære.

I sammenhæng med de tværfaglige kompetencer som drivkraft fortæller en aktør i interessent-surveyen, at samarbejdet om helhedsplanen giver muligheder for at gennemføre indsatser, som følger en anderledes tilgang, og som derved gør arbejdet mere helhedsorienteret. Ligeledes nævner en samarbejdspartner i et af caseområderne, at det virker godt, at de involverede fagfolk (fx brandmænd eller ejendomsfunktionærer) har en anden tilgang, så læringen ikke er altid bliver serveret i pædagogisk indpakning. Det giver et andet læringsrum, end i skolen, når tonen er mere direkte: *"De har fokus på, at tingene fungerer – hvis ikke det gør, kan det koste menneskeliv"*.

6.3 Metodeanvendelse, viden og medarbejderkompetencer

Med denne undersøgelse af boligsociale beskæftigelsesaktiviteter har vi udviklet og justeret forandrings teorier bag de boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter og bag de enkelte udvalgte aktivitetstyper. Samtidig er der indsamlet oplysninger om deltagere i disse aktiviteter, således at vi har opnået større og mere generel viden om målgruppe og deltagere i disse aktiviteter. Viden om effekten af nogle af aktiviteterne er også øget i og med, der er identificeret effekter af lommepengeprojekt og fritidsjob og tendenser til effekt for netværksmødre. Tilsammen er der således tale om, at denne undersøgelse bidrager til en øget evidensbaseret af det boligsociale arbejde ved at skabe øget bevidsthed om sammenhæng mellem aktivitet, målgruppe og forventninger til effekter.

Casestudierne viser dog også, at en særlig styrke i det boligsociale arbejde er den relative metodefrihed og muligheden for at justere aktiviteter og metoder til den specifikke kontekst og målgruppe. Både boligsociale medarbejdere og deres kommunale samarbejdspartnere ser det som en styrke, at beboere i udsatte boligområder kan tilbydes nogle typer af indsatser og aktiviteter, som er mere fleksible og dynamiske end de tilbud, der typisk ligger i det kommunale system. Derfor kan en kombination af metodestringente og mere metodisk fleksible aktiviteter være en fordel i det boligsociale arbejde. Dog er det afgørende, at der i begge tilfælde er tale om refleksion over og bevidste valg af de anvendte metoder.

Den øgede viden om aktivitetstyper og de tværgående arbejdsmetoder har også skabt mere viden om, hvilke kompetencer der er behov for blandt medarbejdere og samarbejdspartnere i det boligsociale arbejde. Relevansen af forskellige kompetencer afhænger dels af målgruppe og formål, dels af de valgte aktivitetstyper og arbejdsmetoder. Derfor kan det være vanskeligt at levere generelle retningslinjer for nødvendige kompetencer i det boligsociale arbejde. Vi kan dog se nogle tendenser på tværs af aktivitetstyper og arbejdsmetoder, hvor fire former for kompetencer er af stor betydning for virkningen. Det er i den sammenhæng vigtigt at påpege, at den enkelte medarbejder ikke nødvendigvis kan bære alle kompetencer. I stedet bør kompetencerne være til stede blandt medarbejderstaben samlet set.

For det første er det vores observation fra casestudierne, at i en række af de udvalgte aktiviteter og arbejdsmetoder øges metodebevidsthed, metodestringens og teoretisk fundament, når de udførende boligsociale medarbejdere eller kommunale samarbejdspartnere har en pædagogisk, socialfaglig baggrund eller lignende faglige kompetencer. Det gør sig særligt gældende i forhold til arbejdsmetoderne individuel brobygning og gruppebaseret læring.

For det andet viser casestudierne, at det ved anvendelsen af arbejdsmetoden praksisnær læring er særlig relevant, at medarbejdere, frivillige eller andre samarbejdspartnere i aktiviteten har faglige kompetencer eller færdigheder, som er specifikt rettet mod omdrejningspunktet i aktiviteten. I brandkadetaktiviteter er det brandmandsfærdigheder, i lommepengeprojekter og fritidsjobaktiviteter er det færdigheder forbundet med de opgaver, deltagerne skal løse.

For det tredje viser casestudierne, at både boligsociale medarbejdere, samarbejdspartnere og målgruppen oplever aktiviteterne som særligt virksomme, hvis medarbejdere eller frivillige i aktiviteten er dygtige til at skabe relationer. Her drejer det sig dels om at kunne arbejde ud fra en anerkendende og rummelig tilgang og møde målgruppen ligeværdigt. Dels drejer det sig om medarbejderens personlige og sociale kompetencer.

For det fjerde oplever medarbejdere og projektledere i casestudierne, at det er vigtigt, at der er nogen omkring aktiviteten, som har strategiske kompetencer. Det vil sige kompetencer til at styre

efter aktivitetens strategiske mål og konkrete succeskriterier, kompetencer til at skabe samspil mellem aktiviteter og kompetencer til at inddrage relevante samarbejdspartnere.

Endelig er det en observation fra casestudierne, at metodeanvendelse og den metodiske bevidsthed blandt medarbejdere er stærk i de indsatser, hvor projektlederen er opmærksom på vigtigheden af at afsætte tid og skabe rammer for metodisk refleksion.

7 Organisering og samarbejde om den beskæftigelsesrettede indsats

I dette afsnit præsenterer vi først, hvordan helhedsplanerne organiserer de beskæftigelsesrettede indsatser. Dernæst beskriver vi de oplevede boligsociale indsatser virkninger i forhold til organisering af og samarbejde om de beskæftigelsesrettede aktiviteter. Afsnittet tager udgangspunkt i den gennemførte interessent-survey på tværs af alle helhedsplaner, de dybdegående casestudier i de udvalgte helhedsplaner samt de gennemførte kvalitative interview med projektledere fra interessent-surveyen. Afslutningsvis fremhæver vi centrale erfaringer og oplevede virkninger forbundet med de faglige tilgange og anvendte kompetencer i de beskæftigelsesrettede aktiviteter.

For at belyse, hvordan disse virkninger kan forklares, bruger vi viden fra de gennemførte casestudier, som er systematiseret ud fra Dean Fixsens fokus på drivkræfter og barrierer – denne gang med fokus på dimensionerne *organisering, ledelse og mennesker* (forstået som de udførende i indsatserne), jf. figur 2.3.

I tabel 7.1 fremgår de overordnede fund i forhold til organisering, samarbejde samt faglighed og kompetencer. Hertil er opridset de centrale drivkræfter og barrierer i forhold til hvert enkelt fund, som er udledt på baggrund af casestudierne.

Tabel 7.1 Hovedfund, konkrete fund samt drivkræfter og barrierer.

Hovedfund	Konkrete fund	Drivkræfter og barrierer
Den boligsociale indsats har bidraget til at styrke det tværsektorielle samarbejde om målgruppen	55 pct. af interessenterne vurderer, at det tværsektorielle samarbejde i høj grad er styrket. 42 pct. af interessenterne vurderer, at der i høj grad er opnået en god rolle og ansvarsfordeling i det beskæftigelsesrettede arbejde med målgruppen.	En central drivkraft for at styrke det tværsektorielle samarbejde er, at der er etableret samarbejdsfora både på det udførende og det strategiske niveau. Det styrker samarbejdet, når alle parter prioriterer samarbejdet og kan se fordele af det, og at man kender hinanden. Derfor er det væsentligt at bruge tid på samarbejdet. En barriere er, at sagsbehandlere i de kommunale jobcentre er optaget af myndighedsopgaver, og det kan være vanskeligt at afsætte tid til at samarbejde om andre beskæftigelsesrettede aktiviteter. En barriere for et styrket samarbejde mellem virksomheder og den boligsociale indsats er, at det er tidskrævende at opbygge et virksomhedsnetværk, og at det kan være vanskeligt for virksomhederne at se fordele i samarbejdet.
Samarbejde om opsporing af målgruppen er styrket med den boligsociale indsats	50 pct. af interessenterne vurderer, at den boligsociale indsats i høj grad har bidraget positivt til samarbejdet omkring opsporing af målgruppen.	De boligsociale medarbejdere har en anden og til tider tættere relation til målgruppen. Her er det blandt andet en drivkraft, at de boligsociale medarbejdere ikke har en myndighedsfunktion, og at de opholder sig i boligområdet. Det kan styrke den fælles opsporing af målgruppen, når kommunale medarbejdere formår at drage nytte af den særlige relation, boligsociale medarbejdere har til målgruppen.
Samarbejde øger viden om målgruppen	64 pct. af interessenterne vurderer, at de har fået mere viden om målgruppen ved at samarbejde med den boligsociale indsats.	En drivkraft er, at boligsociale medarbejdere har en lokal og helhedsorienteret viden om målgruppen. Det kan opleves som en barriere, at de boligsociale medarbejdere er eksterne i forhold til kommunen, og at man derfor ikke kan dele personlige oplysninger.
Kommunale samarbejdspartnere får nye perspektiver på deres arbejde med målgruppen	60 pct. af interessenterne oplever i høj eller meget høj grad, at de får nye perspektiver på deres arbejde med målgruppen ved at samarbejde med den boligsociale indsats.	En drivkraft, for at samarbejdet bidrager med nye perspektiver på arbejdet med målgruppen, er, at der i samarbejdet er repræsenteret aktører med forskellige vilkår, fagligheder og metodiske tilgange (dog ikke modstridende). I den sammenhæng er det en styrke, hvis de boligsociale medarbejdere er tydelige i deres profil, faglighed og metode. Det kan opleves som en barriere, hvis vilkår, rammer, mål og metodiske tilgange er så forskellige, at de ligefrem er i modstrid med hinanden.

7.1 Organisering af de boligsociale indsatser

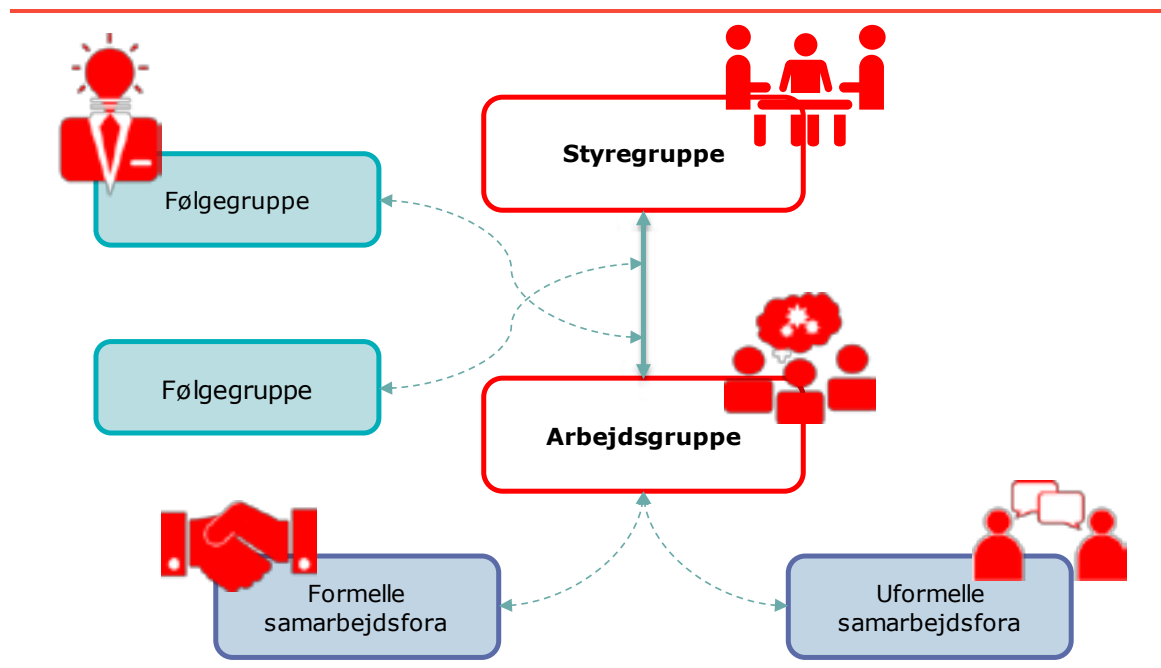
I dette afsnit indleder vi med at beskrive, hvordan de boligsociale indsatser er organiseret, og hvordan organiseringen relaterer sig til den organisering, der var af indsatser finansieret af 2006-10-midlerne.

I evalueringen af Landsbyggefonden til boligsociale indsatser i 2006-10-puljen blev der identificeret tre typer af projektorganiseringer (Nielsen, Mølgaard & Dybdal, 2012):

- Den centralt forankrede professionelle projektorganisering, hvor styregruppen er forankret på det øverste politiske og administrative niveau både i kommune og boligorganisation
- Den lokalt forankrede fagprofessionelle projektorganisering, som er kendetegnet ved en høj deltagelse af lokale faglige repræsentanter, fx fra lokale daginstitutioner og skoler på de beslutningstagende niveauer i organiseringen
- Den lokalt forankrede semiprofessionelle projektorganisering, som er baseret på en høj grad af deltagelse af afdelingsbestyrelsen og evt. andre beboere.

I de boligsociale indsatser under 2011-14-midlerne er der sket en styrkelse og formalisering af organiseringen. Således finder vi, at der er flere centralt forankrede professionelle projektorganiseringer og færre lokalt forankrede semiprofessionelle projektorganiseringer. Dette leder over i, at vi, med afsæt i de gennemførte interview, kan optegne en række organisatoriske fællestræk for helhedsplanerne, der er illustreret i figur 7.1. Som figuren viser, er den boligsociale indsats ofte organiseret med et samarbejde mellem en styregruppe og en arbejdsgruppe. Dette samarbejde bliver støttet og evalueret af en eller flere følgegrupper. Samtidig indgår arbejdsgruppen, særligt projektleder og de boligsociale medarbejdere, i formelle og uformelle samarbejdsfora. Vi udfolder de organisatoriske fællestræk herunder.

Figur 7.1 Organisering af de boligsociale indsatser.

I hovedparten af helhedsplanerne er der oprettet en styregruppe, som træffer de overordnede beslutninger og sikrer, at visionen i helhedsplanen udføres på det strategiske niveau. Styregrupperne består ofte af helhedsplanens projektleder, repræsentanter fra boligorganisationerne, kommunale

repræsentanter på medarbejderniveau, faglige ledere samt forvaltningschefer og beboerrepræsentanter. I nogle helhedsplaner er der nedsat en styregruppe for hvert af de indsatsområder, der arbejdes med i helhedsplanen. I enkelte helhedsplaner har man i stedet for en styregruppe nedsat en bestyrelse, som har det overordnede ansvar for helhedsplanen. Den form for nedsat bestyrelse svarer til de nedsatte bestyrelser i 2015-18-midlerne.

Ud over styregruppen er de fleste helhedsplaner organiseret med en arbejdsgruppe (også kaldet koordinations-, drifts- eller netværksgruppe), der varetager en mere driftsorienteret og koordinerende rolle og sikrer, at indsatsen udføres på det praktiske plan. Gruppen er typisk repræsenteret af projektlederen, kommunale repræsentanter, samarbejdspartnere, relevante fagpersoner for indsatsområderne og i nogle tilfælde beboerrepræsentanter.

I flere af helhedsplanerne er der ligeledes etableret ad hoc-arbejdsgrupper, hvor konkrete aktiviteter, indsatsområder eller problemstillinger er i fokus. Typisk mødes relevante samarbejdspartnere og medarbejdere fra helhedsplanen for at drøfte udfordringer og mulige løsninger på problematikker i boligområdet. En del af ad hoc-grupperne er nedsat med beboerrepræsentanter med henblik på at inddrage beboerne i vedvarende netværk. Erfaringerne med inddragelse af beboergrupper er dog, at arbejdsgrupperne ofte opløses, når de professionelle fra helhedsplanen trækker sig ud af gruppen. De ad hoc-baserede arbejdsgrupper er typisk mere fleksibelt organiseret, hvilket muliggør, at arbejdsgruppen hurtigt kan tilpasses nye behov.

Flere af helhedsplanerne har nedsat en eller flere følgegrupper, som ofte er organiseret i faglige følgegrupper, men der ses også eksempler på politiske følgegrupper, som følger styregruppens arbejde. Følgegrupperne har ofte til formål løbende at evaluere arbejdet og de konkrete aktiviteter under helhedsplanen, men der er samtidig mulighed for, at de kan komme med forslag til ændringer eller nye tiltag. De kan være repræsenteret af beboere, samarbejdspartnere, bestyrelsesmedlemmer og medarbejdere fra helhedsplanen.

Der ses derudover en række samarbejds- og mødefora af mere eller mindre formel karakter. I de mere formelle samarbejdsfora mødes en række samarbejdspartnere og projektlederen samt medarbejdere under helhedsplanen typisk for at diskutere en konkret aktivitet eller et specifikt tema som eksempelvis beskæftigelse.

De mere uformelle samarbejdsfora handler i højere grad om at etablere et samarbejde mellem projektlederen og eksempelvis lederen af en eller flere lokale institutioner. Her kan formålet være at informere om helhedsplanen og de igangværende tilbud, så de kan bidrage til rekrutteringen, og samtidig kan det fungere som sparringsfora for parterne. Yderligere afholder flere af helhedsplanerne løbende orienteringsmøder, der har til formål at informere om, hvad der sker i projektet. Typisk er det åbne møder, hvor alle interessenter inviteres, og der kan ligeledes være en åben invitation til beboerne i området. I nogle helhedsplaner afholdes der ligeledes enkelte dialogmøder, hvor interessenter og beboerne i området bliver informeret om arbejdet under helhedsplanen og kommer med inputs, og aktuelle problemstillinger kan diskuteres.

7.1.1 Større projektsekretariater

Med 2011-14-midlerne er der sket en justering i en række projektsekretariater landet over. Således er der blevet flere bydækkende indsatser med større projektsekretariater. I nogle tilfælde er det kommunale samarbejde også øget, blandt andet i form af flere kommunale medarbejdere, som er placeret i den boligsociale indsats.

I evalueringen af den tidligere uddeling blev der identificeret fire typer af projektsekretariater (Nielsen, Mølgaard & Dybdal, 2012). For det første det store boligorganisatoriske projektteam, som udgøres af projektansatte boligsociale medarbejdere, der er udførende på størstedelen af helhedsplanens aktiviteter. For det andet det tværorganisatoriske projektteam, hvor kommunale og projektansatte boligsociale medarbejdere indgår i et fælles projektteam. For det tredje det opdeltede projektteam, hvor styringen af kommunale henholdsvis boligsociale aktiviteter foregår parallelt, og for det fjerde en-mands-projektsekretariatet, hvor der er ansat én boligsocial projektkoordinator, som igangsætter og styrer projekter. I og med der er kommet flere bydækkende og større indsatser, og at det kommunale samarbejde er øget, er der sket ændringer i projektsekretariatene i de boligsociale indsatser under 2011-14-midlerne, som nu grundlæggende er boligorganisatoriske, tværorganisatoriske og opdeltede projektteam.

Der er både fordele og ulemper i de større bydækkende indsatser. Projektledere og projektmedarbejdere oplever generelt, at det kan gøre samarbejdet med kommunen – særligt på det strategiske niveau – lettere. Med den bydækkende organisering står den boligsociale indsats stærkere og kan i højere grad være en attraktiv samarbejdspartner. På det udførende niveau kan det dog i nogle tilfælde være vanskeligt for de bydækkende medarbejdere at skabe samarbejde med lokale aktører, idet der nu kan være en længere række af aktører, som den enkelte medarbejder skal oparbejde et samarbejde med. Det kan både dreje sig om lokale skoler og daginstitutioner og, i det beskæftigelsesrettede arbejde, om samarbejdet med virksomheder.

I de store bydækkende indsatser kan medarbejdere i højere grad specialisere sig fagligt og i forhold til afgrænsede målgrupper. Det giver fordele, at den enkelte medarbejder kan fokusere på afgrænsede temaer, såsom beskæftigelse eller det familierettede arbejde. I de store sekretariater er der også i højere grad mulighed for, at medarbejderne kan tilbyde hinanden faglig sparring, ligesom der er bedre vilkår for kommunikationsarbejde. Omvendt er der en risiko for, at de store bydækkende indsatser, hvor medarbejderne er forankret i sekretariater uden for boligområderne, mister eller ikke udnytter de særlige potentialer i det lokalt funderede boligsociale arbejde. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på, at medarbejderne fortsat bruger tid på at være tilstedeværende i boligområderne, og at beboere kender dem og har god adgang til dem. Generelt oplever samarbejdspartnere med de boligsociale indsatser netop, at de boligsociale indsatser er en særlig ressource i det tværsektorielle samarbejde, blandt andet på grund af det nære og lokale kendskab til beboerne.

7.1.2 Målstyring og fleksibilitet

Med 2011-14-midlerne er der også kommet et større fokus på målstyring og dokumentation af resultater, end der har været i 2006-11-midlerne. Generelt vurderer projektledere og medarbejdere, at det er nyttigt at have fokus på mål og milepæle. Alle helhedsplaner har udformet milepælsplaner, og i varierende grad anvendes milepælsplanerne aktivt som et fælles værktøj til dialog omkring indsatsen og de enkelte aktiviteter. Det er dog også en generel vurdering, at dokumentationsarbejdet kan forekomme tungt og ufleksibelt, og at det til tider kan være vanskeligt at få det til at spille sammen med en hverdag, hvor man gerne løbende vil tilpasse aktiviteterne til den varierende målgruppe. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på at finde den rette balance mellem foruddefinerede mål og muligheder for løbende justeringer.

Overordnet set tegnes et billede af, at det er vigtigt, at det boligsociale arbejde tager afsæt i en formaliseret organisering, der optegner klare rammer og snitflader både på strategisk niveau, fx mellem kommunale ledere og boligorganisation på praktisk niveau mellem de medarbejdere, der udfører den boligsociale indsats i praksis.

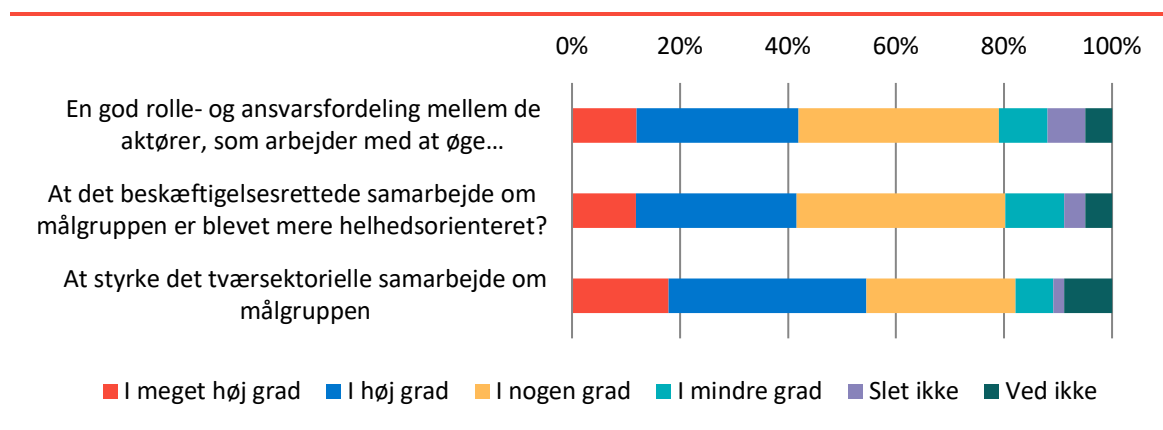
7.2 Oplevet virkning i forhold til organisering og samarbejde

Overordnet set har de adspurgte aktører en positiv oplevelse af den boligsociale indsats' virkning på organiseringen af den samlede indsats over for målgruppen. Dette er særligt tydeligt ved det tværsektorielle samarbejde om målgruppen. Dette udfolder vi nærmere herunder.

7.2.1 Det tværsektorielle samarbejde styrkes

I figur 7.2 fremgår det oplevede udbytte i forhold til organiseringen af de beskæftigelsesrettede aktiviteter ud fra den gennemførte interessent-survey. Som det fremgår af figuren, vurderer interessenterne generelt, at den boligsociale indsats har skabt resultater i forhold til det tværsektorielle samarbejde. 55 pct. af de adspurgte vurderer, at den boligsociale indsats i høj eller meget høj grad har bidraget til at styrke det tværsektorielle samarbejde omkring målgruppen. Det er særligt interessenter på et ikke-udførende niveau, der oplever dette. Således vurderer 47 pct. af interessenterne på det udførende niveau, og 64 pct. af interessenter på et ikke-udførende niveau, at den boligsociale indsats i høj eller meget høj grad har bidraget til at styrke det tværsektorielle samarbejde.

Figur 7.2 Vurdering af det tværsektorielle samarbejde. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

Det styrkede tværsektorielle samarbejde kan ses i sammenhæng med, at 42 pct. af de adspurgte aktører vurderer, at der er en god rolle- og ansvarsfordeling mellem de involverede aktører. Et styrket tværsektorielt samarbejde kan også have betydning for, at 42 pct. af de adspurgte interessenter vurderer, at de boligsociale indsatser har bidraget til et mere helhedsorienteret beskæftigelsesrettet samarbejde.

I casestudierne ser vi også en tendens til, at det tværsektorielle arbejde er styrket gennem de senere år. Her oplever både projektledere, medarbejdere og samarbejdspartnere generelt, at samarbejdet særligt mellem kommune og den boligsociale indsats er styrket. Det er dog hovedsageligt samarbejdet om den yngre del af målgruppen, som er blevet styrket, mens det i flere af caseaktiviteterne har været vanskeligere at oparbejde et tæt samarbejde med den kommunale beskæftigelsesindsats om den voksne del af målgruppen.

I forhold til de unge beboere ser det ud som, at der, mens 2011-14-midlerne har forløbet, er fulgt et styrket samarbejde mellem boligsociale medarbejdere og kommunale medarbejdere såsom klubmedarbejdere, SSP-konsulenter, UU-vejledere og AKT-koordinatorer på skolerne. Vi ser i casestudierne, at der er etableret tætte arbejdsrelationer mellem disse parter, og at de løbende mødes og koordinerer deres arbejde med de unge beboere i området. En projektmedarbejder fortæller: "Der

er planlagt faste møder, hvor parter kan diskutere og sparre med hinanden som initiativ til at styrke samarbejdet". En projektmedarbejder i et andet område fortæller:

Henover de sidste 2 år er der blevet opbygget et børn- og ungenetværk i kommunen. Det er ved at komme godt op at køre. Til næste møde handler det helt konkret om samarbejdsflader og undersøge hinandens tilbud, og hvordan de forskellige tilbud spiller sammen.

På tværs af casestudierne er tendensen, at samarbejdet mellem den boligsociale indsats og kommunen er styrket; ikke bare gennem indsatser under 2011- 2014 puljen, men også gennem tidligere indsatser. Det er hertil en generel erfaring, at det tager tid at oparbejde gode samarbejdsrelationer og faglige netværk. En projektmedarbejder fortæller:

Den klare drivkraft for at opnå resultaterne er de relationer, og det netværk, som den projektansvarlige og SSP-konsulenten har opnået over ca. 10 års samarbejde.

For at skabe det gode samarbejde mellem kommunale og boligsociale medarbejdere er tæt dialog, faglig respekt og en tillidsfuld relation afgørende

En medarbejder i en boligsocial indsats fortæller: *"Det er helt afgørende, at vi kender hinanden godt, og at vi ser hinanden ofte. Den løbende kontakt. Det betyder også noget, at vi har tillid til hinanden, i forhold til at vi ved, at der bliver handlet, og at de aftaler, vi laver, bliver gennemført. Det kræver tid. Og at vi lærer hinanden at kende, og vi finder ud af, hvad hinandens opgaver er. Det tager tid."*

En SSP-koordinator fra samme boligområde supplerer: *"Tidligere har vi haft nogle kampe og gnidninger – en slags konkurrence – mellem det boligsociale og kommune. Nu gør vi tingene sammen. Det gør det trygt for de unge. De unge er mere uddannelsessøgende, end de var for 6 år siden. Det er, fordi vi taler med samme tunge. De unge kan se, vi taler sammen. Det giver tryghed."*

For at styrke det tværsektorielle samarbejde er det afgørende, at alle parter lægger energi i og prioriterer at bruge tid på samarbejdet. I den forbindelse er det en drivkraft, at alle parter kan se muligheder i samarbejdet, og at de oplever at have fælles mål. Dette kræver dog en formel organisering af samarbejdet. Der skal være en tydelighed i rollefordeling og en respekt for hinandens arbejdsvilkår og faglighed. Der er dog også eksempler på, at kommunale og boligsociale medarbejdere oplever, at samarbejdet omkring den unge målgruppe er meget stærkt på trods (og måske på grund) af en fleksibel rollefordeling, som aftales løbende i forhold til konkrete aktiviteter. Det tyder således på, at et formaliseret samarbejde kan bidrage med en struktur, men at strukturen ikke skal begrænse den fornødne fleksibilitet i det boligsociale arbejde og samarbejde.

For at styrke et tværsektorielt samarbejde på de udførende niveauer er det endvidere afgørende, at der er ledelsesmæssig opbakning til, at de udførende medarbejdere bruger tid på samarbejdet. Den ledelsesmæssige opbakning fremgår, når der eksempelvis er etableret et samarbejde på strategisk niveau, hvor mål og rammer for det tværsektorielle aftales. Samarbejde på strategisk niveau kan bidrage til at sikre både kommunalt og boligsocialt, at der er fokus på, prioritering af og opbakning til samarbejdet.

En barriere i forhold til at styrke det tværsektorielle beskæftigelsesrettede arbejde er, at medarbejdere i den kommunale beskæftigelsesindsats konkret er bundet op på at udføre deres myndighedsopgaver. For disse medarbejdere kan det være vanskeligt at få den kommunale myndighedsvaretagelse til at spille sammen med en mere understøttende og projektorienteret tilgang, som er i det boligsociale arbejde. For kommunale medarbejdere, som er optaget af driftsopgaver, kan det endvidere være vanskeligt at se pointen i og afsætte tid til projektudvikling, medmindre dette prioriteres oppefra.

Eksempel på styrket samarbejde mellem boligsocial fritidsjobkonsulent og den kommunale klub

En boligsocial fritidsjobkonsulent fortæller, at hun har et tæt samarbejde med den kommunale klub omkring fritidsjobvejledningen. Det har taget tid at finde den bedste måde at samarbejde på og den rette rollefordeling. Hun fortæller: "Vi skulle først have øje på hinanden og finde ud af at dele opgaver med hinanden. Der har jeg brug for opbakning i ledelsen i klubben, sådan at det ikke er mit initiativ alene, og det er blevet meget bedre. Men det har taget noget tid. At se sig som pædagog og fritidsklubmedarbejder og så over til at have en meget konkret funktion som fritidsjobvejleder, der kan godt være et spring".

Efter noget tid blev de boligsociale medarbejdere inviteret til at deltage i en del af klubbens personalemøder. Det har gjort en stor forskel og har givet mulighed for løbende at blive skarpere på samarbejdet.

Den boligsociale fritidsjobkonsulent fortæller, at det har været en vigtig drivkraft i samarbejdet, at hun også har haft fokus på at styrke klubbens aktiviteter, således at klubbens medarbejdere oplever, at det er en gevinst at have et tæt samarbejde.

Fritidsjobkonsulenten peger på følgende forhold af betydning for samarbejdet:

Det skal der til:

- Ledelsesopbakning i samarbejdsinstitutioner
- Samarbejdspartnerne skal have forståelse af, hvad den boligsociale indsats kan
- De boligsociale medarbejdere skal forstå samarbejdsaktørernes virkelighed, og hvad de har behov for.

Det kan gøre det svært:

- Personaleudskiftning
- Omstrukturering
- Hvis målgruppen er spredt ud over mange samarbejdsaktører (fx skoler, klubber, virksomheder).

På tværs af caseområderne forekommer det at være vanskeligt for de boligsociale medarbejdere at opbygge et samarbejde med erhvervslivet. Flere boligsociale medarbejdere oplever, at det kunne styrke deres arbejde for at hjælpe beboere i beskæftigelse, hvis de havde et samarbejde med erhvervslivet. Barrierer i forhold til at etablere samarbejde med virksomheder er for det første, at det kræver meget arbejdstid for den boligsociale medarbejder at være opsøgende og opdyrke et virksomhedsnetværk. Ofte er der ikke afsat ressourcer til dette i den boligsociale indsats. Som en medarbejder fortæller:

Jeg kunne godt tænke mig, at vi havde skabt flere fritidsjob hos virksomheder og driften, men det er meget ressourcekrævende.

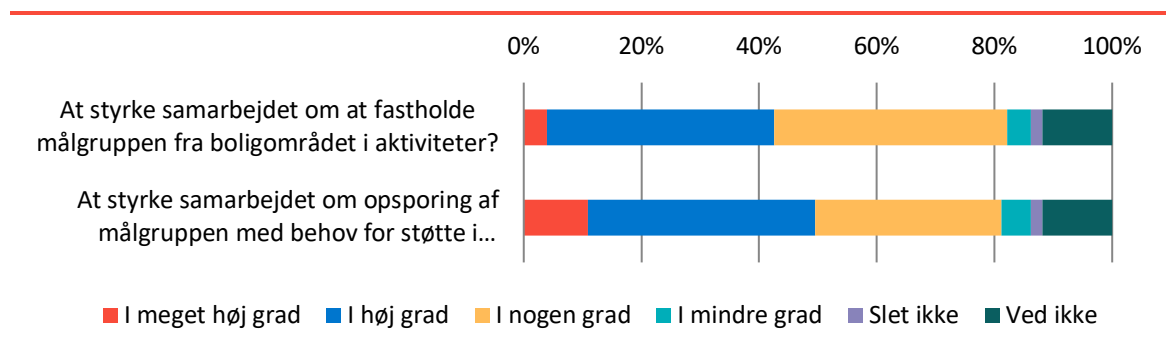
For det andet kan det for virksomhederne være vanskeligt at se fordelene i samarbejdet med den boligsociale indsats, og de vil derfor ikke binde sig op på aftaler med den boligsociale medarbejder om at ansætte beboere i eventuelle ledige stillinger. Praktikordninger og lignende kan det også være krævende for virksomheder at gå ind i. Enkelte boligsociale projektmedarbejdere oplever dog, at der er en øget tendens til, at nogle butikskæder kan se fordele i at involvere de unge i arbejdet hos dem og give de unge en uddannelse via disse store kæder, som kan give dem en karrierevej.

7.3 Den boligsociale indsats styrker samarbejdet om opsporing og fastholdelse af målgruppen i aktiviteter

I figur 7.3 fremgår aktørernes vurdering af samarbejdet med at opspore og fastholde målgruppen i aktiviteter. Halvdelen af de adspurgte interessenter vurderer, at de boligsociale indsatser i høj eller meget høj grad har bidraget til et styrket samarbejde om opsporing af målgruppen med behov for

støtte. 40 pct. af interessenterne vurderer, at indsatsen i nogen grad har bidraget til at styrke samarbejdet om at fastholde målgruppen i aktiviteter.

Figur 7.3 Vurdering af samarbejde om opsporing og fastholdelse af målgruppen. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

Generelt viser casestudierne, at det særligt er opsporingen og kontakten til målgruppen, som styrkes gennem den boligsociale indsats. Igen er det i høj grad den unge del af målgruppen, hvor det er mest udtalt, og som vi har mest viden om i denne evaluering. Her er det en drivkraft for opsporingen, at de boligsociale medarbejdere har en tæt og anden relation til målgruppen, end fx kommunale medarbejdere har, samt at de opholder sig lokalt i området og derfor kender familien og de grupperinger, som målgruppen indgår i til hverdag. Det er vigtigt for de boligsociale projektmedarbejders arbejde, at de har et indgående kendskab til områdets beboere. I de beskæftigelsesrettede aktiviteter oplever medarbejderne det virksomt, at unge og voksne ved, hvem de boligsociale medarbejdere er, og/eller at målgruppen har set dem i området, ligesom medarbejderne kan bruge deres kendskab om de unge til at målrette deres rekruttering. I den sammenhæng kan projekterne også trække på samarbejdspartnere og lokale ildsjæle, som har en stor lokalviden om de unge og voksne.

I flere caseområder er det også vurderingen både blandt medarbejdere og interessenter, at det er en drivkraft for opsporing af målgruppen, at den boligsociale indsats ikke har en myndighedsrolle, og at kontakten er frivillig. Selvom der lægges vægt på, at et ikke-kommunalt og ikke-myndigheds aspekt betyder meget for relationen til beboerne, så oplever aktører i de områder, hvor samarbejdet er særlig godt, ikke, at det boligsociale arbejde står i modsætning til eller er i modstrid med deres kommunale indsats. Tværtimod ser de kommunale samarbejdspartnere mange fordele i at samarbejde med en ikke-kommunal indsats, da den boligsociale indsats kan fungere som brobygger mellem kommunen og målgruppen. Flere samarbejdspartnere peger samtidig på, at det i den sammenhæng er meget vigtigt, at det kommunale ikke kommer til at drive rovdrift på de boligsociale indsatsers relation til beboerne, eller at samarbejdet bliver så tæt, at beboere får svært ved at skelne og dermed mister tilliden til den boligsociale indsats. Beboernes fortrolighed med de boligsociale medarbejdere må ikke krænkes, og det er afgørende, at boligsociale medarbejdere kun giver information videre til eksempelvis kommunale medarbejdere efter aftale med de pågældende beboere.

En barriere, i forhold til at de boligsociale indsatser kan styrke det opsporende, fastholdende og helhedsorienterede samarbejde, ligger i organiseringen af samarbejdet. Såfremt der ikke er etableret et tæt samarbejde med en klar eller løbende rollefordeling, og såfremt kommunale og boligsociale medarbejdere på strategisk og udførende niveau ikke har kendskab til hinanden, kan der ikke høstes gode resultater af samarbejdet (som det tidligere er beskrevet). Disse udfordringer gør sig hovedsageligt gældende i forbindelse med det beskæftigelsesrettede arbejde med den voksne del af målgruppen.

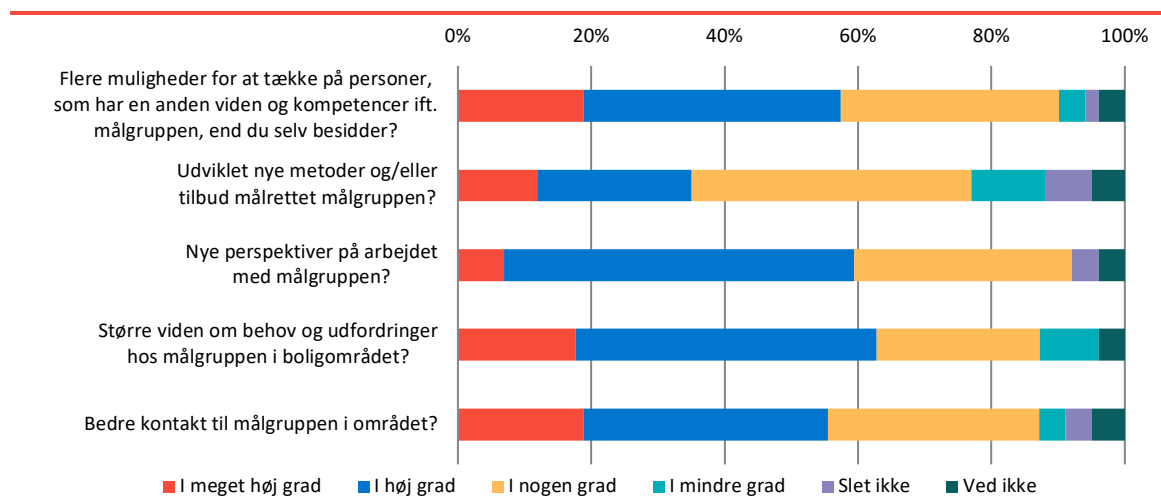
7.4 Oplevet virkning i forhold til faglige tilgange og kompetencer

I forlængelse af de oplevede virkninger i forhold til organisering og samarbejde er det også væsentligt at fremhæve virkningerne i forhold til de faglige tilgange og kompetencer. På baggrund af analyse af den gennemførte interessent-survey, interview med projektledere og casestudier beskrives neden for den oplevede virkning af de boligsociale helhedsplaners beskæftigelsesrettede aktiviteter i forhold til faglige tilgange og kompetencer.

7.4.1 Nye perspektiver på arbejdet med målgruppen

Både interessent-survey og casestudierne viser, at samarbejdspartnerne overordnet oplever, at samarbejdet med den boligsociale indsats har haft en positiv betydning for deres faglige arbejde med målgruppen. Særligt er det forskellige aspekter af kendskab til målgruppen, som interessenterne oplever, at samarbejdet bidrager med. I figur 7.4 fremgår det, hvordan interessenterne vurderer deres faglige udbytte af samarbejdet omkring de beskæftigelsesrettede aktiviteter.

Figur 7.4 Interessenters vurdering af arbejdet med målgruppen. Procent.

Anm.: N = 55.

Kilde: Interessent-survey.

Som det fremgår af figuren, er det særligt en større viden om behov og udfordringer hos målgruppen, at interessenterne oplever, de boligsociale indsats bidrager med. 64 pct. af interessenterne oplever, at de boligsociale indsats i høj eller meget høj grad har bidraget til, at de har fået en større viden om behov og udfordringer hos målgruppen. Ligeledes vurderer 56 pct. af interessenterne, at de har fået bedre kontakt til målgruppen. Denne pointe hænger sammen med interessenternes vurdering af, at interessenter og boligsociale indsats nu i højere grad samarbejder om opsporing af målgruppe.

Størstedelen af interessenterne oplever endvidere, at samarbejdet med de boligsociale indsats har flyttet dem fagligt. 58 pct. af interessenterne angiver, at arbejdet med de boligsociale indsats enten i høj eller meget høj grad har bidraget til flere muligheder for at trække på personer, som har en anden viden eller andre kompetencer, end interessenten selv besidder. En høj andel af interessenter (60 pct.) oplever også, at samarbejdet med den boligsociale indsats har givet dem nye perspektiver i arbejdet med målgruppen. Dermed tyder det på, at interessenterne generelt nyder godt af at samarbejde med aktører, som har andre fagligheder og arbejder ud fra andre metoder end dem selv. Det kan netop være berigende for det samlede tværsektorielle beskæftigelsesrettede

samarbejde, at de forskellige aktører bidrager med forskellige kompetencer og tilgange. Derfor er det også relevant at være opmærksom på de særlige tilgange og potentialer, der ligger i den boligsociale indsats i relation til de andre aktørers tilgange. Det drejer sig dels om den lokale viden om målgruppen, dels om de metoder og tilgange, der typisk arbejdes ud fra i det boligsociale arbejde, nemlig de anerkendende og empowerment-orienterede tilgange. I den forbindelse er det afgørende, at de boligsociale medarbejdere er tydelige i deres profil, faglighed og metodiske tilgang. Det styrker samarbejdspartneres tiltro til den boligsociale indsats.

En projektmedarbejder fremhæver fordelene ved et styrket samarbejde:

Man lærer meget mere om hinandens arbejde og måder at arbejde på. Det smitter positivt af på andre samarbejder mellem klubberne og helhedsplanen. Og måske vil klubberne blive ved med at arbejde med nogle af tingene, så det bliver bæredygtigt, når helhedsplanen ikke er i området længere.

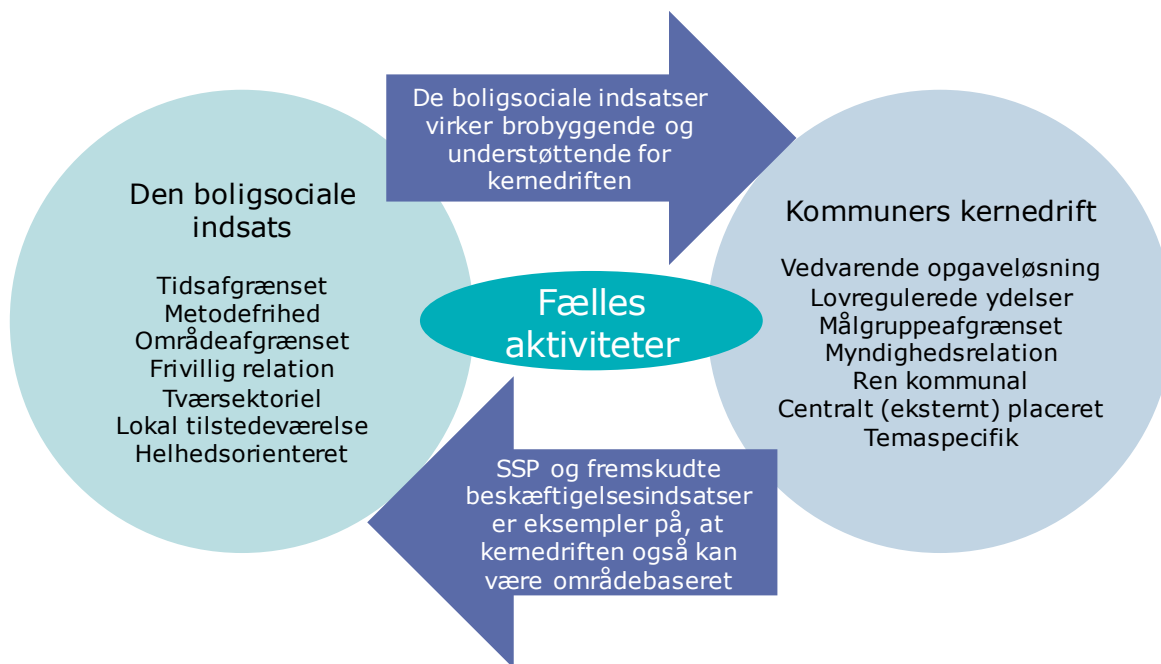
Endelig viser interessent-surveyen, at aktørernes samarbejde med de boligsociale indsatser ikke i væsentlig grad vurderes at have bidraget til udvikling af nye beskæftigelsesrettede aktiviteter. 35 pct. af interessenterne har oplevet, at arbejdet med de boligsociale indsatser har bidraget i enten høj eller meget høj grad til udvikling af nye metoder eller tilbud til målgruppen. Det tyder dermed på, at den måde, hvorpå det faglige arbejde styrkes af den boligsociale indsats, handler om at bringe forskellige perspektiver, kompetencer og viden om målgruppen i spil, snarere end om at udvikle nye metoder.

7.5 Samspil mellem boligsociale indsatser og kernerdriften

Den boligsociale fællesnævner blev introduceret med evalueringen af Landsbyggefondens indsatser finansieret af 2006-10-midlerne som et begreb til at illustrere de forskellige vilkår og tilgange i henholdsvis de boligsociale indsatser og den kommunale kernerdrift (Aner & Toft-Jensen, 2013). På det tidspunkt var pointen at synliggøre, at der er forskellige roller og logikker på spil, afhængig af om de boligsociale problemer løses i boligorganisationen eller i kommunen. Det boligsociale arbejde var i nogle tilfælde udfordret af at skulle navigere mellem forskellige mål, tilgange og rammer i forhold til at igangsætte aktiviteter i boligområder i samarbejde med andre aktører; særligt kommunen som den væsentligste samarbejdspart.

Denne evaluering giver nye nuancer til modellen. Ligesom tidligere er der nogle forskellige logikker på spil. Men i stedet for at tale om den boligorganisatoriske tilgang over for den kommunale tilgang giver det bedre mening at tale om den boligsociale indsats som en særlig indsats, der kan fungere samtidig med den kommunale og den boligorganisatoriske kernerdrift. De boligsociale indsatser er i højere grad blevet fælles indsatser, hvor både boligorganisationer og kommuner er involveret og udførende. Dog adskiller de boligsociale indsatser sig på forskellige måder fra kernerdriften både i boligorganisationer og kommuner. Figur 7.5 illustrerer forskelle mellem boligsociale indsatser og den kommunale kernerdrift på det sociale område, og hvordan de to tilgange kan spille sammen. Det vil sige, at der er tale om to logikker og arbejdsformer, som ikke nødvendigvis handler om den ansvarlige aktør, men i højere grad om forskellige greb og tilgange samt forskellige aspekter af aktørernes opgaver. Det handler om at skabe det bedst mulige samspil mellem en kernerdrift og den boligsociale, områdeorienterede og projektafgrænsede tilgang.

Figur 7.5 Samspil mellem boligsocial indsats og kernerdrift.

Anm.: Videreudvikling af den boligsociale fællesnævner.

Kilde: Aner m.fl., 2013.

Der er en række forskelle, der fremfor at være modsætninger til hinanden kan udnyttes til at finde de bedste velfærdsløsninger til beboere. Nogle af de forskelle, som gør sig gældende mellem boligsociale indsatser og den kommunale kernerdrift, er, at de boligsociale indsatser typisk er tidsafgrænsede, der er en høj grad af metodefrihed, målgruppen er geografisk afgrænset, og deltagelse og relation mellem medarbejder og beboer er frivillig. Derudover gennemføres indsatserne i højere og højere grad i tværasektorielle samarbejder, hvor der arbejdes helhedsorienteret med problematikker i området. Endelig er den lokale tilstedeværelse i boligområdet et særligt karakteristika ved de boligsociale indsatser.

Et gennemgående træk i casestudierne er, at både medarbejdere og samarbejdspartnere ser det boligsociale arbejde som et særligt bidrag. I den sammenhæng får sekretariaternes beliggenhed, aktivitetshuse eller beboerhuse i området en særlig betydning, idet det (uformelle) samspil mellem beboere og medarbejdere har bedre vilkår, når medarbejderne er fysisk til stede i området, og når der er fysiske rammer, som gør det muligt at have et åbent og nærværende sekretariat. For det andet betyder tilstedeværelsen i området, den frivillige relation og det helhedsorienterede blik på beboerne, at de boligsociale medarbejdere har et andet og til tider dybere kendskab og relation til beboerne. Således har de boligsociale medarbejdere ofte kendskab til, hvordan den enkelte beboer indgår i grupperinger i området, hvilke dynamikker der er på spil, og de kender forældrene og familierne. Det er en vurdering, som kommer til udtryk både hos boligsociale medarbejdere og hos deres kommunale samarbejdspartnere.

Det er dermed også nogle af disse særlige karakteristika og forskelle mellem de boligsociale indsatser og blandt andet den kommunale kernerdrift, som betyder, at de boligsociale indsatser kan virke brobyggende mellem beboere og den kommunale kernerdrift. På beskæftigelsesområdet handler det eksempelvis om, at de boligsociale medarbejdere kan hjælpe med at skabe kontakt og forståelse mellem beboere og de kommunale jobcentre. De boligsociale indsatser har ligeledes mulighed for at virke understøttende i forhold til den kommunale kernerdrift. På beskæftigelsesområdet handler

det eksempelvis om, at de boligsociale indsatser kan styrke både unge og voksne beboeres arbejdsmarkedsparethed ved at udvikle deres personlige, sociale, faglige og mestringskompetencer. Endelig kan der etableres fælles aktiviteter, som både har sit udspring i kernerdriften og i den boligsociale indsats.

Ud over disse aspekter, som nuancerer og uddyber forskelle og samspil mellem de to tilgange, ser vi samtidig i nogle indsatser og inden for nogle indsatsområder tendenser til, at forskelle mellem de boligsociale indsatser og den kommunale kerneopgave bliver udvisket. Det er der flere årsager til.

For det første er der flere bydækkende boligsociale indsatser. I disse indsatser kan der være tendenser til, at den enkelte medarbejder fokuserer på temaspecifikke udfordringer eller aldersafgrænsede målgrupper på tværs af boligområder, og på den måde nærmer den boligsociale tilgang sig den kommunale kerneopgaveløsning i nogle indsatser.

For det andet er der nu i højere grad end tidligere implementeret aktiviteter, som har et fast definerede forløb, en fast defineret målgruppe og en relativt fast defineret metode. Disse aktiviteter kan også nærme sig den kommunale arbejdsform. Det er særlig relevant for en række af de aktivitetstyper, som indgår i denne evaluering.

For det tredje er der med denne uddeling i mange indsatser etableret et tættere samarbejde med kommunale aktører. Samarbejdets form og organisering kan her variere, og i nogle indsatser betyder det tættere samarbejde, at de boligorganisatorisk ansatte og de kommunale medarbejdere i stigende grad arbejder på samme måder og indtager lignende roller. Det er særligt i projektsekretariatet, hvor der er et såkaldt tværorganisatorisk projektteam, hvor kommunale og boligsociale medarbejdere indgår i et fælles projektteam. Omvendt er der i andre samarbejder mellem boligsociale og kommunale medarbejdere fokus på forskelle i tilgange. Her opfattes forskellene ofte som fordele både hos de boligsociale medarbejdere og hos de kommunale samarbejdspartnere. Det kan eksempelvis være i forbindelse med rekruttering, viden om målgruppen, relationer til målgruppen, metodeudvikling, det understøttende og forebyggende arbejde. Det kan også være, når en beboers udfordringer ikke matcher de tilbud, som de kommunale aktører har, hvor de boligsociale indsatser til tider kan tilbyde nogle mere skræddersyede og håndholdte forløb.

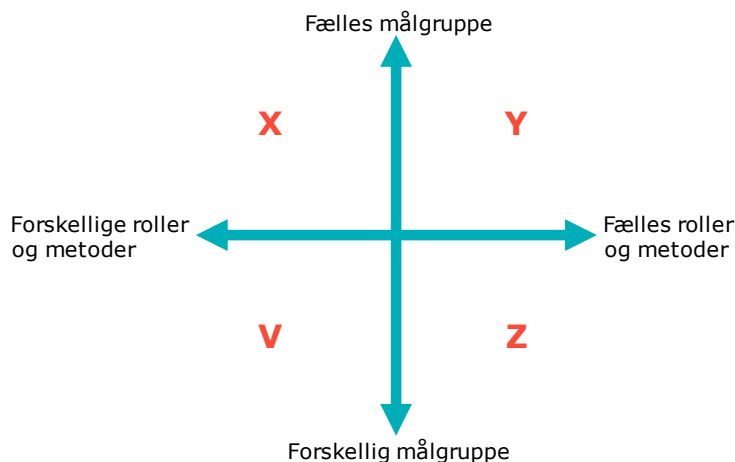
For det fjerde er der også en del af den kommunale kernerdrift, der er tæt relateret til den boligsociale indsats, og hvor nogle af de karakteristika, som vi ser i de boligsociale indsatser, også er gældende i den kommunale kernerdrift.

Hvorvidt og i hvor høj grad forskelle i de to tilgange kan identificeres, afhænger således af indsatsens og projektsekretariatets lokale organisering. Graden af forskelle afhænger også af indsatsområde, målgruppe, og hvilke funktioner i den kommunale indsats der refereres til. Her er der til eksempel forskel på, om der samarbejdes med en opsøgende SSP-medarbejder eller en konsulent i jobcentret.

Samspillet mellem den boligsociale indsats og den kommunale kernerdrift kan dermed tage forskellig form alt efter organisering, målgruppe og indsatsområde. I praksis ser vi, at samspillet træder stærkest frem der, hvor der er fælles mål. I nogle samspil fastholdes forskellige tilgange og roller, og disse forskelle udnyttes til at skabe synergi i indsatsen. I andre typer af samspil opnås synergi og fællesnævner ved, at de kommunale partnere begynder at arbejde mere boligsocialt eller omvendt. I figur 7.6 har vi afbildet de dimensioner, som boligsociale og kommunale tilgange kan organisere sig omkring.

Figur 7.6 Afklaring af rollefordeling, målgruppe og metode.

Kilde: Udviklet på baggrund af casestudier og interessent-survey.

I beskæftigelsesindsatserne kan det variere, hvordan samarbejdet bedst etableres afhængig af målgruppen. Når det handler om den unge del af målgruppen, ser vi ofte, at metoder og roller ikke er så forskellige alt efter, om du er ansat i en kommunal klub, som SSP-medarbejder eller som boligsocial medarbejder. Her kan det både være den boligsociale medarbejder og klubmedarbejderen, som står for fritidsjobvejledningen eller lommepengeprojektet. Der kan både være tale om fælles aktiviteter og fælles metoder, eller rollefordelingen kan aftales i det konkrete tilfælde (Y). En anden måde at organisere samarbejdet på kan være ved at dele målgruppen op, således at den boligsociale indsats står for en del af målgruppen, mens de kommunale parter fokuserer på en anden del af målgruppen (Z).

For den voksne målgruppe forekommer det mere vanskeligt at etablere et tæt samarbejde. Det kan hænge sammen med, at den boligsociale indsats og den kommunale kernerdrift arbejder med forskellige målgrupper. Boligsocialt arbejdes der mere med de grupper, der står langt fra arbejdsmarkedet, mens jobcentrene arbejder med de, der står tættere på arbejdsmarkedet (V). En anden årsag kan også være, at rammer og vilkår er meget forskellige i den boligsociale indsats i forhold til i et kommunalt jobcenter, i og med der i jobcentrene typisk er en højere grad af myndighedsudøvelse samt veldefinerede og afgrænsede processer og tilbud, krav og sanktionsmuligheder. Derfor kan det også være vanskeligt både for de boligsociale medarbejdere og medarbejdere i jobcentrene at finde formålet med i et samarbejde. For at styrke samarbejdet om denne målgruppe er det centralt, at de boligsociale medarbejdere forstår de kommunale medarbejders vilkår og mål, således at de kan tale ind i deres virkelighed og finde fælles mål. Ligeledes er det vigtigt, at de kommunale medarbejdere i jobcentrene forstår de særlige muligheder og potentialer, der ligger i et samarbejde med den boligsociale indsats. Her har indsatsens styregruppe en vigtig rolle.

Den mest oplagte og anvendte samarbejdsform omkring beskæftigelse på voksenområdet er, hvor den boligsociale indsats og jobcenteret har en fælles målgruppe, men forskellige roller og metoder (X). Her kan de boligsociale medarbejdere være understøttende for den kommunale indsats ved at hjælpe med afklaring og motivation hos målgruppen og med kommunikation mellem jobcenter og beboer. Den boligsociale indsats kan også have en understøttende rolle i forhold til at styrke beskæftigelsen blandt beboere i områderne ved at arbejde med motivation, livsmestring, selvtillid og personlige kompetencer.

8 Boligsociale beskæftigelsesrettede aktiviteter

I dette kapitel beskriver vi seks udvalgte beskæftigelsesaktiviteter i dybden. De udvalgte aktiviteter er: lommepengeprojekt, fritidsjob, mentorforløb, brandkadetforløb, projekt- og eventforløb og netværksmødre.

Analytisk tager vi i beskrivelserne et kvalitativt afsæt i de gennemførte casestudier samt workshops med boligsociale medarbejdere, der arbejder med de udvalgte aktivitetstyper. Det kvalitative fokus giver et helhedsorienteret syn på aktiviteterne i deres kontekst, herunder hvordan aktiviteterne spiller sammen med andre aktiviteter, og hvilken betydning organisering og samarbejde har for aktiviteterens gennemslagskraft.

Beskrivelserne er struktureret efter tre overordnede tematikker:

- Kendetegn ved aktiviteten. Her beskriver vi aktivitetens formål, indhold, og hvilken målgruppe der typisk deltager i aktiviteten.
- Gennemslagskraft af aktiviteten. Her beskriver vi med afsæt i en forandringsteori og kvantitative analyser den gennemslagskraft, den enkelte aktivitet bidrager med.
- Implementering af aktiviteten i praksis. Her beskriver vi væsentlige drivkræfter og barrierer i forhold til implementering af aktiviteten.

Analyse af implementeringen følger især tre af Fixsens tematikker: organisering, mennesker, ledelse (Durlak & Dupre, 2008; Fixsen m.fl., 2005). Organisering omhandler aktivitetens tilrettelæggelse, rekruttering samt rollefordeling og samarbejde. Ledelse handler om det ledelsesmæssige fokus, opbakning og prioritering af aktiviteten. Med dimensionen mennesker er fokus på både medarbejderne, der skal arbejde med aktiviteten, særligt deres kompetencer, samt de borgere, der skal modtage indsatsen.

8.1 Lommepengeprojekt

I dette afsnit beskriver vi lommepengeprojekter. Først beskrives kendetegn ved aktiviteten, dernæst gennemslagskraft og til sidst implementering af aktiviteten.

8.1.1 Kendetegn

Lommepengeprojekter har generelt et formål, der både retter sig mod den enkelte deltager og mod en gruppe af deltagere.

For den enkelte deltager er det langsigtede formål, at vedkommende bryder med negativ social arv, bliver selvforsørgende og aktiv medborger. På kortere sigt er formålet, at deltageren opnår erfaring med arbejdsmarkedet, lærer at forstå spillereglerne på en arbejdsplads og tilegner sig en arbejdskultur. For en samlet gruppe er formålet at styrke relationerne mellem de unge og at skabe en positiv gruppedynamik. Forventningen er, at ved at arbejde både med den enkelte og en samlet gruppe vil der være positive implikationer for resten af boligområdet, således at det sociale liv og fysiske miljø styrkes.

Lommepengeprojekter er typisk rettet mod unge beboere i de udsatte boligområder. Aktiviteten anvendes både til piger og drenge. Aldersgruppen varierer og kan rette sig mod børn ned til 10-årsalderen og op til 17-årsalderen, dog hovedsageligt unge i 13-15-årsalderen.

Karakteristika	Fakta om målgruppen
Hvem er målgruppen?	<p>Alder: Hovedparten af de unge, der deltager i lommepengeprojekterne, er 13-15 år. Således befinder 74 pct. af målgruppen sig i den aldersgruppe.</p> <p>Køn: Der er en lille overvægt af drenge i lommepengeprojekterne, der udgør 59 pct. af deltagerne.</p> <p>Etnicitet: En relativt større del af deltagere har en oprindelse i et ikke-vestligt land. Det drejer sig om 79 pct. af deltagerne. Til sammenligning er der i gennemsnit 61 pct. i boligområdet, der er jævnaldrende, og som har ikke-vestlig oprindelse.</p>
Hvordan er målgruppens familieforhold?	<p>Familiesammensætning: 65 pct. af deltagerne har en familie med to forældre. 62 pct. af deltagerne kommer fra familier med mindst tre hjemmeboende børn. Det gælder for 49 pct. af sammenlignelige unge.</p> <p>Forældre til målgruppen: Deltagerne har forældre med et lavere uddannelsesniveau end jævnaldrende unge i boligområdet. Dertil modtager deltagernes forældre i større omfang overførselsindkomst, end de øvrige i aldersgruppen. 33 pct. af deltagerne har to forældre, som modtager overførselsindkomster, mod 24 pct. af sammenlignelige unge i boligområdet.</p>
Hvordan er målgruppens skoledeltagelse?	<p>Fravær i skolen: Der er ikke forskel på deltagerne i lommepengeprojekter og sammenlignelige unge i boligområdet med hensyn til fravær i folkeskolen året før start på lommepengeprojektet.</p>

Lommepengeprojektet består i, at unge i boligområdet udfører opgaver i regi af den boligsociale indsats for afdelingsbestyrelsen, organisationsbestyrelsen, ejendomsfunktionærerne og for boligsociale medarbejdere i helhedsplanen. I nogle tilfælde ansættes de unge hos samarbejdspartnere i boligområdet. Det kan være i en beboercafé eller på biblioteket. Konkrete arbejdsopgaver kan være at passe børn, når forældrene deltager i aktiviteter under helhedsplaner, rydde op i fælleshuset, vedligeholdelse af udearealer og distribuering af informationsmateriale. De får ofte ekstra hjælp til at løse opgaverne og møder mere tålmodighed fra arbejdsgiverens side, end de ville møde i et almindeligt fritidsjob. De unge aflønnes enten med løn, eller de opnår point, som kan omsættes til fælles oplevelser eller lignende.

De unge er i nogle tilfælde til jobsamtale, hvor forventninger og behov afklares mellem den unge og den ansvarlige for lommepengeprojektet, og der indgås i mange tilfælde en tidsbegrænset kontrakt eller aftale med den unge. Forældre kan i nogle tilfælde inddrages og deltage i informationsmøder, hvor de orienteres om indholdet og karakteren af lommepengeprojektet. Derudover kan der gennemføres udviklingssamtaler for den unge eller for den unge og forældre, hvor der er en dialog om den unges udvikling i at varetage et lommepengejob.

Unge i alderen 13 til 16 år, som modtager undervisning, må ikke have lønarbejde mere end 2 timer i hverdage og 7-8 timer i dage, hvor der ikke er undervisning. Typisk arbejder lommepengejobberne derfor 2 timer ad gangen 1-2 gange om ugen. Varighed af ansættelse ligger typisk på et halvt til et helt år.

Der er som oftest forskel på indholdet i lommepengeprojekterne afhængigt af deltagergruppens alder. For eksempel er lommepengeprojekter for den yngre del af målgruppen typisk mindre formaliseret, flere deltagere og aflønning kan foregå via point, mens det for den ældre målgruppe er mere formaliseret, og der arbejdes med ansættelsessamtaler, kontrakt og aflønning, ligesom der også er klare aftaler omkring mødetid, opgaver m.m. Jo ældre målgruppen er, jo mere kan det ligne et fritidsjob. På den baggrund kan man tale om underkategorier eller et kontinuum.

Aktiviteten er typisk forankret i den boligsociale indsats. Der kan være samarbejde med ejendomsfunktionærer og eksterne aktører som fx SSP-konsulenter, gadeplansmedarbejder, skole, afdelingsbestyrelse og klubtilbud i boligområdet. Samarbejdspartnere afhænger af formålene i den konkrete

lommepegeaktivitet. Når aktiviteten har et kriminalpræventivt sigte, indgår SSP og gadeplansmedarbejde typisk i den opsøgende rekruttering. Når aktiviteten sigter mod formålet at fastholde unge i et forløb, er det oftere skole og øvrige klubtilbud, der er samarbejdspartnere.

Lommepegeprojekterne kan organiseres i samspil med en række andre aktiviteter i området, herunder blandt andet:

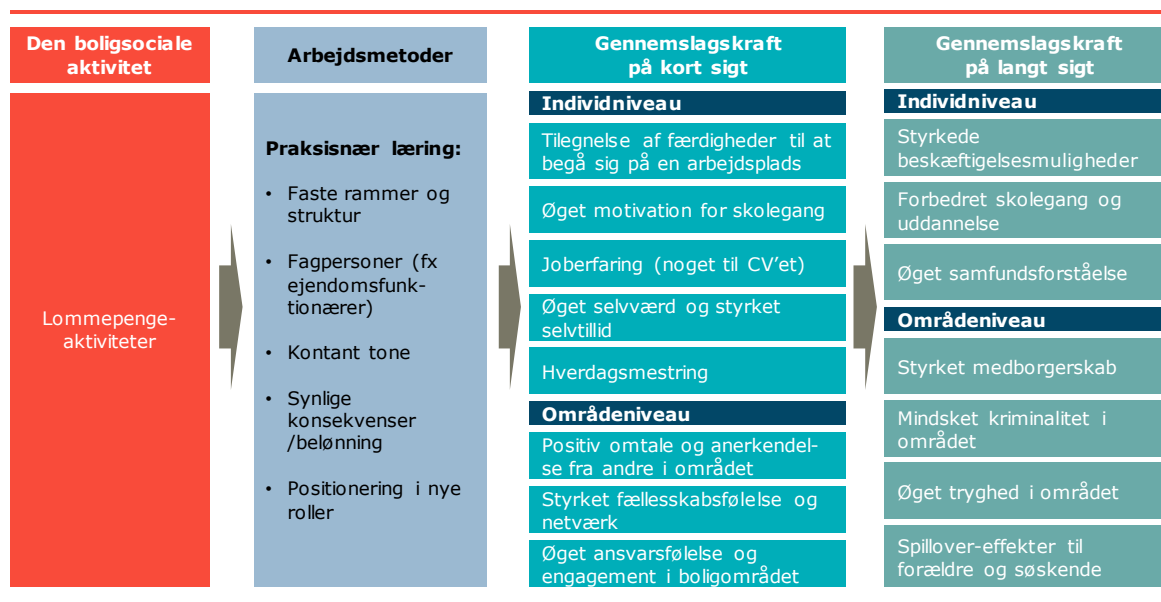
- **Fritidsjob:** Lommepegeprojektet kan for den unge være en forløber til videre forløb i fritidsjob
- **Rollemodel eller mentor:** Lommepegeprojektet kan også bruges til at identificere unge, der har de fornødne kompetencer til at blive anvendt som rollemodel eller mentor
- **Boligsociale klubber og væresteder:** Arbejdsopgaverne i regi af lommepegeprojektet kan fx være i regi af klub- eller værestedsaktiviteter.

8.1.2 Gennemslagskraft

Vi har udarbejdet en forandringsteori på baggrund af workshops med medarbejdere i udvalgte lommepegeprojekter samt casestudier i lommepegeprojekter i seks boligsociale indsatser. Forandringsteorien illustrerer således gennemslagskraften af lommepegeprojekterne, der er sandsynliggjort og udfoldet på baggrund af evalueringen.

Forandringsteorien er udarbejdet på et tidligere stadie i evalueringen og er derefter kvalificeret løbende med blik for de erfaringer, som casestudierne har vist. På den måde er forandringsteorien resultatet af en udviklingsproces, hvor den viste gennemslagskraft løbende er opdateret og nuanceret, som det er blevet mere tydeligt, hvordan indsatsen virker. Arbejdet med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, lommepegeprojekter står på. I figur 8.1 fremgår forandringsteorien.

Figur 8.1 Forandringsteori for lommepegeprojekt.

Som forandringsteorien viser, indikerer det kvalitative data, at der især anvendes arbejdsmetoden praksisnær læring i aktiviteten, hvilket medvirker til opnåelse af de kortsigtede virkninger. Arbejdsmetoderne og de virksomme mekanismer forbundet hermed konkretiseres senere i et af de følgende afsnit.

De forventende kortsigtede virkninger er, at deltagerne udvikler deres evner til at samarbejde samt indgå i dialog med og være imødekommende over for andre personer, som deltagerne typisk ellers ikke ville have dialog med. Dette ligger i forlængelse af forskningen, som viser, at på grund af fritidsjob som lommepengeprojekter opnår de unge deltagere mere selvtillid og selvværd, hvilket kan have betydning for deres sociale kompetencer (Leos-Urbel, 2014).

Nogle af de interviewede beboere i målgruppen påpeger selv, at de har stor glæde af det netværk, som lommepengeaktiviteterne har givet dem. Samtidig fortæller flere projektmedarbejdere, at deltagerne opbygger nye positive relationer i samarbejdet med hinanden og udviser en større rummelighed. Dette er i tråd med andre undersøgelser, som viser, at det at have et lommepengeprojekt har en positiv betydning for motivation og adfærd i skolen (Aner & Toft-Jensen, 2012).

Det er også en tendens, at deltagernes personlige kompetencer styrkes, herunder især evnen til at mestre sin hverdag og de dertilhørende daglige gøremål samt disciplin og selvregulering. Det bliver forklaret, at børnene og de unge får positive vaner, som også smitter af på andre aktiviteter og gøremål i deres hverdag. Ligeledes bemærker flere boligsociale medarbejdere i casestudierne, at deltagerne får en større tro på sig selv i form af øget selvværd og en styrket selvtillid. Dette hænger sammen med de resultater, som forskningen har vist, at lommepengeprojekter kan føre til (Leos-Urbel, 2014).

Flere medarbejdere fortæller, at børnene og de unge er stolte af deres arbejde, og at de får en anden selvforståelse gennem deres deltagelse i lommepengeprojekterne. En projektleder eksemplificerer:

Det giver rank ryg. Det er vigtigt med alle indsatser, at når man deltager, så får man et bedre selvværd – det at opleve, at jeg kan bidrage med noget, jeg har en værdi, og jeg kan byde ind med noget – også selvom det er skrald.

Ifølge medarbejdere og projektledere kan lommepengeprojekterne også være med til at styrke deltagernes faglige kvalifikationer og kompetencer, især forbundet med det at modtage instruktion, planlægge og udføre opgaver samt evne at begå sig på en arbejdsplads. Dette knytter an til forventningen om den langsigtede gennemslagskraft om, at deltagerne får styrket deres beskæftigelsesmuligheder. Sammenhængende viser andre undersøgelser også, at det at have et fritidsjob som et lommepengeprojekt har en positiv betydning på længere sigt for deltagerens beskæftigelsesmuligheder (Aner et al., 2012). Denne forventning bliver styrket af vores effektstudie. Her ser vi, at de unge, som har deltaget i lommepengejob eller en fritidsjobindsats, har tre gange så stor chance for at få et fritidsjob samme år, hvor de deltager i én af de to aktiviteter. Dertil har de chance for at fastholde fritidsjobbet, året efter at de deltog i aktiviteterne.

De boligsociale medarbejdere og samarbejdspartnere fortæller, at børnene og de unge lærer at komme til tiden, ikke at stille for mange uhensigtsmæssige krav samt at kunne tage imod en kollektiv besked. Det betyder ifølge en af de adspurgte projektledere, at børnene/de unge får lettere ved at få et fritidsjob, fordi arbejdsgiverne ved, at de har deltaget i et lommepengeprojekt og derfor evner at møde til tiden og kan varetage de arbejdsopgaver, som bliver stillet dem. Dette er også i tråd med forskningen, som pointerer, at i kraft af unges sommerjob opnår de unge deltagere en bedre selvregulering, som jo medvirker til, at de unge deltagere lærer, hvad det vil sige at have et arbejde (Leos-Urbel, 2014).

Yderligere fremhæver flere medarbejdere, at børnene og de unge udviser en større ansvarlighed, særligt for deres eget boligområde. Her indikerer casestudier umiddelbart, at deltagerne får styrket deres bevidsthed og adfærd i forhold til affaldshåndtering, graffiti og hærværk, og at det får en positiv

betydning for vedligeholdelsen af området. En samarbejdsaktør, der er med til at udføre aktiviteten fortæller:

De unge føler ejerskab, ansvar og stolthed både for klubben og boligområdet. Der har aldrig været indbrud i klubben. Og de bliver helt kede af det, hvis der er nogen, der har lavet graffiti.

På samme vis oplever andre, at deltagerne tager det på sig at opdrage på andre beboere i området i forhold til at holde området rent, ligesom de giver gode vaner videre til deres yngre søskende. På den måde tyder casestudierne på, at lommepengeaktiviteten kan være med til at forbedre det fysiske miljø i boligområdet. Samtidig vurderer nogle boligsociale medarbejdere også, at lommepengeaktiviteten kan skabe brud med fordomme og konflikter mellem beboere. Der er her tale om en formodning, hvor lommepengeaktiviteten særligt tænkes at kunne afhjælpe konflikter mellem ældre beboere og de unge, som skyldes de unges adfærd.

Når vi ser på den langsigtede gennemslagskraft, har medarbejdere og projektledere en forventning om, at lommepengeprojekterne kan styrke deltagernes skolegang og uddannelse samt øge deres muligheder for at komme i beskæftigelse og blive selvforsørgende. Det er også forventningen, at man gennem lommepengeprojekterne kan styrke deltagernes aktive medborgerskab. Hvorvidt det primære fokus ligger på henholdsvis skolegang, beskæftigelse eller medborgerskab, kan variere. Medarbejdere og projektledere har dertil en forventning om, at lommepengeprojekterne kan være med til at skabe en øget trivsel og tryghed, blandt andet fordi der skabes større engagement og øget ansvar for området hos flere af de unge. Forventningen om dette resultat er tæt koblet til oplevelsen af, at deltagerne i lommepengeaktiviteter tager mere ansvar for deres eget boligområde, ligesom nogle helhedsplaner blandt andet oplever en nedgang i hærværk.

I caseaktiviteterne spænder målgruppen for lommepengeprojekterne fra 10 til 17 år. Det varierer dog aktiviteterne imellem, hvor fokus lægges. Variationen er relateret til formål og ønskede resultater. Er det hensigten, at de unge skal fra lommepengeaktiviteten og videre i et ordinært fritidsjob, er det en erfaring fra flere projekter, at det kan være en fordel at tage de unge ind i lommepengeprojekt i 13-15-årsalderen. Det skyldes, at det er meget svært at hjælpe de unge videre til ordinært fritidsjob, hvis de ved lommepengeprojektets afslutning ikke er fyldt 15 år. For at undgå et slip, hvor man mister de unge efter lommepengeprojektet, er det erfaringen, at de skal være 13-15 år. En yderligere årsag til, at lommepengeaktiviteten er velegnet til unge under 15 år, er, at det er vanskeligt for denne aldersgruppe at få et ordinært fritidsjob. Er formålet hovedsageligt rettet mod skolegang og social adfærd, er lommepengeaktiviteten relevant for en bredere aldersgruppe.

Det er endvidere erfaringen fra caseaktiviteterne, at lommepengeprojekter er nyttige i forhold til børn og unge, som har forskellige former for udfordringer. Når det er ønsket at styrke deltagernes beskæftigelsesmuligheder, skolegang og trivsel og at forebygge kriminalitet, er det relevant at inddrage børn og unge, som ikke trives i skolen, som mangler selvtillid og gode oplevelser. Det kan også være unge, som mangler sociale kompetencer eller har en uhensigtsmæssig adfærd, og det kan både være unge, som har en forstyrrende adfærd, og unge, som er stille og indadvendte. På trods af, at det er oplevelsen blandt medarbejdere, at lommepengeprojekterne er virkningsfulde over for børn og unge med de ovennævnte udfordringer, så skal der også være et udviklingspotentiale. Medarbejderne skal altså have en forventning om, at den unge via lommepengeaktiviteten kan opnå øgede kompetencer i forhold til et fremtidigt fritidsjob, en forbedret skolegang, øget trivsel og forbedret adfærd.

Endelige er det en gennemgående erfaring fra caseaktiviteterne, at det er positivt at sammensætte gruppen af deltagere i lommepengeprojekterne, så der er en vis blanding i forhold til udfordringer

og ressourcer. Dels kan det være positivt, at nogle af de lidt svagere unge har nogle rollemodeller i gruppen, som de kan lære noget af og spejle sig i. Dels kan det være positivt, at de stærkere unge får nye oplevelser og opfattelser af de svagere unge ved at se dem i nye roller og situationer og dermed får nedbrudt fordomme. I flere af aktiviteterne forsøger medarbejderne dermed at lave en blandet sammensætning i gruppen, så der er nogen, der kan trække de andre op. Derfor kan det også være nyttigt at rekruttere deltagere til lommepengeprojekter, som godt selv ville kunne finde og fastholde et ordinært fritidsjob.

8.1.3 Implementering

8.1.3.1 Rekruttering

I caseaktiviteterne er rekruttering af deltagere foregået på forskellige måder. I en del af caseaktiviteterne har medarbejdere i projektets første levetid haft brug for at have særlig opmærksomhed på rekruttering. Derfor er der i nogle aktiviteter blevet annonceret og på andre måder gjort opmærksom på aktiviteten. I hovedparten af de igangværende caseaktiviteter er det erfaringen, at det efter noget tid ikke længere er nødvendigt at annoncere eller lignende for at skabe opmærksomhed omkring aktiviteten. Når lommepengeaktiviteten har været i gang noget tid, spredes rygtet blandt de unge i området. I den forbindelse er det vigtigt, at projektet har et godt ry, og at det er positivt værdisat blandt de unge. Her har enkelte caseaktiviteter i perioder kæmpet med dårligt image, blandt andet fordi det blandt de unge ikke blev opfattet som attraktivt at samle skrald på udearealerne.

Ud over annoncering og mund til mund metoden peger flere af medarbejdere og deltagere i caseaktiviteterne på, at rekruttering til lommepengeaktiviteten med fordel kan foregå blandt deltagere i andre aktiviteter i den boligsociale indsats. Her er det erfaringen, at det styrker gennemslagskraften at være bevidst om samspillet mellem aktiviteter i den boligsociale indsats og at anvende dette strategisk i planlægning, gennemførelse og organisering af aktiviteter. Som en medarbejder fortæller:

God interaktion mellem aktiviteterne skaber merværdi. For eksempel har nogle forældre i fædregruppen også børn i lommepengeprojektet. Der er gode rekrutteringsmuligheder i at tænke på tværs.

Der kan dog også være en risiko for, at det er den samme gruppe, der bliver rekrutteret til de forskellige aktiviteter i indsatsen, og at der omvendt kan være en gruppe, som man ikke får engageret. Det er da også en udfordring, som flere af medarbejderne i caseaktiviteterne peger på.

I caseaktiviteterne er der også gode erfaringer med at samarbejde med andre aktører om rekruttering til lommepengeprojekter. Det kan være skoler, klubber og UU-vejledere. Alt efter aldersgruppe og formål med lommepengeaktiviteten kan det være værd at overveje at samarbejde med nogle af disse aktører, der har kendskab til børnene og de unges situation og behov og dermed nemmere kan vurdere, om fx den enkelte unge kunne have gavn af at deltage.

8.1.3.2 Arbejdsmetoder, kompetencer og virksomme mekanismer

I det følgende beskriver vi de arbejdsmetoder, der anvendes i aktiviteterne i caseaktiviteterne samt de mekanismer, som aktiveres af metoderne. Arbejdsmetoder er de metoder, som arbejdes med i hver enkelt aktivitet, som af de boligsociale medarbejdere fremhæves som medvirkende til, at aktiviteten afføder de ønskede resultater. I afsnittet beskriver vi endvidere de kompetencer, som man i caseområderne oplever som centrale for at kunne arbejde med lommepengeprojekter.

Overordnet set tyder analysen på, at arbejdsmetoderne især virker:

- *Motiverende*, da de unge har succesoplevelser med at arbejde i området
- *Regulerende*, da de unge lærer at agere inden for nogle rammer med konkrete opgaver
- *Opbyggende*, da de unge får kendskab til egne ressourcer og belønnes for deres evner.

Fælles for lommepengeprojekterne er, at medarbejdere gennem aktiviteterne forsøger at *regulere* adfærden blandt de unge og søger at styrke forskellige former for kompetencer, som har betydning for, hvordan de begår sig i samfundet, i skolen og på en fremtidig arbejdsplads. Det gør man på flere måder. Blandt andet ved at anvende det, vi kalder for praksisnær læring.

Når der arbejdes med praksisnær læring, indgår deltagerne i en virkelighedsnær situation, hvor de lærer – i dette tilfælde – hvad det vil sige at gå på arbejde, og hvordan de opfører sig på en arbejdsplads. Derudover får de unge også gennem denne praksisnære læring sociale og samarbejdsrelaterede kompetencer, ligesom det er hensigten at synliggøre for de unge, at de har nogle ressourcer, som kan komme i spil og anvendes i boligområdet, i fællesskabet eller på en arbejdsplads. Det varierer, i hvor høj grad lommepengeprojekterne bygger på den praksisnære læring. Det tyder på, at forskelle i den praksisnære læring er knyttet til deltagerens alder, hvilket blandt andet ses, ved at den yngre del af målgruppen ikke har ligeså faste rammer, knap så firkantet tone og ikke monetære belønninger. Omvendt får lommepengeprojekterne i højere grad karakter af en virkelig arbejdsplads, jo ældre deltagerne er, hvilket blandt andet kan skyldes, at de unge selv kommer tættere på et 'rigtigt' job.

Casestudierne tyder på, at metodebevidsthed og den pædagogiske tilgang i lommepengeprojekterne er forbundet til, hvorvidt den koordinerende medarbejder har en pædagogisk eller socialfaglig baggrund. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at en pædagogisk og/eller socialfaglig baggrund i højere grad kan sikre metodisk bevidsthed og i højere grad sætte rammer og formidle formål og tilgang videre til de udførende medarbejdere.

Blandt de udførende medarbejdere varierer det, hvilke kompetencer der er centrale, alt efter om det er den yngre eller den ældre målgruppe, der arbejdes med, og alt efter graden af anvendelse af arbejdsmetoden praksisnær læring. I arbejdet med den yngre del af målgruppen tyder casestudierne på, at de pædagogiske, relationelle og understøttende kompetencer er mest centrale, mens arbejdet med den ældre del i højere grad trækker på kompetencer, som er relateret til den konkrete opgave, der skal løses i aktiviteten. Her bliver det vigtigt, at den udførende medarbejder har kompetencer til at løse den konkrete opgave, kan lære fra sig og kender jargonen på det specifikke arbejdsfelt. Det tyder dog på, at netop kombinationen af både pædagogisk faglighed såvel som evner knyttet til den konkrete opgaveløsning er at foretrække.

Medarbejderne i caseaktiviteterne oplever, at det er vigtigt at være tydelig omkring forventningerne til den unge. Det vil sige, at alle parter skal være fortrolige med rammerne omkring aktiviteten, herunder mødetider, hvorvidt man melder afbud, hvornår man holder pause osv.

I lommepengeprojekterne er det et helt gennemgående princip, at deltagerne modtager belønning for det arbejde, de udfører, og aktiviteten virker dermed *regulerende*. I den knap så formaliserede udgave består belønningen ofte i muligheden for at samle point, som kan anvendes i fællesskab til fælles oplevelser eller indkøb til eksempelvis den klub, som aktiviteten er tilknyttet. I de mere formaliserede udgaver af aktiviteten modtager deltagerne løn for det arbejde, de udfører. Belønningen virker motiverende for både at indgå i aktiviteten, såvel som for at blive fastholdt heri. Det er også gennemgående for deltagerne i lommepengeprojekterne, at de trækker belønningen frem som en blandt flere årsager til deres deltagelse. Belønning – og mangel herpå – anvendes også som middel til læring i aktiviteten. Det er således gennem belønning, at medarbejderne har mulighed for meget synligt at signalere til deltagerne, når de udfører deres job tilfredsstillende. Omvendt får man ikke

belønning, hvis man ikke udfører sine opgaver, ikke møder op på arbejde eller ikke udfylder sine timesedler, så kan man reelt risikere ikke at få en belønning.

Et element i lommepegeprojekterne, som flere medarbejdere og deltagere peger på, er en positionering af deltagerne i nye positive roller. Positioneringen af boligområdernes børn og unge i nye roller har både betydning for den enkelte deltagers selvforståelse og for, hvordan omgivelserne (særligt øvrige beboere) opfatter deltagerne. Ved at lade de unge opleve, at de kan løse opgaver, bidrage til boligområdet og måske ligefrem varetage et fritidsjob, virker aktiviteten opbyggende, og det er medarbejdernes vurdering, at deltagerne oplever nye sider af sig selv, og at deres selvtillid øges. Denne positionering i nye roller kan derfor også styrke deltagernes syn og tro på sig selv i andre sammenhænge, fx i skolen. Dette bekræftes i enkelte tilfælde af lærere i skolen.

Ud over den positive positionering i boligområdet tegnes der også et billede af, at de unge får oplevelser med at indgå i nye roller i sociale fællesskaber. Medarbejderne arbejder også med netop at styrke en positiv kultur og omgangsform i gruppen af deltagere. Her har man gode erfaringer med at bruge lommepegeaktiviteten til at regulere eller påvirke de gruppedynamikker, der kan være på spil blandt deltagere – og som kan være et udtryk for nogle dynamikker eller en kultur blandt børn og unge i hele boligområdet.

8.1.3.3 Organisering, roller og samarbejde

I dette afsnit beskriver vi de forhold ved organisering, roller, ledelse og samarbejde, der kan virke som drivkræfter eller barrierer for fremdriften og resultaterne af lommepegeprojekterne.

I lommepegeprojekterne kan vi genfinde en rollefordeling, som i store træk går på tværs af caseaktiviteterne. Således er der typisk to centrale roller, nemlig for det første en boligsocial medarbejder, som koordinerer aktiviteten, som sætter rammerne, og som har fokus på mål og succeskriterier for aktiviteten. For det andet er der den medarbejder, som står for den konkrete udførelse af aktiviteten, som strukturerer opgaver og opgaveløsning i lommepegeprojekterne, og som guider de unge i arbejdet. Det er denne medarbejder, som ofte har en anden faglighed og andre opgaver ud over det boligsociale arbejde, fx ejendomsfunktionær. I den mindre formaliserede form for lommepegeaktivitet kan det også være et pædagogisk personale i en klub, som har den rolle. Den konkrete rollefordeling varierer caseaktiviteter imellem. Ud over disse to centrale roller er der projektlederen i helhedsplanen, som typisk har det endelige ansvar for aktiviteten, og som fungerer som sparringspartner for den boligsociale aktivitetskoordinator. Lommepegeprojekterne er særlige i sin organiseringsform og rollefordeling ved, at der er flere led, og ved, at der er flere fagligheder i spil. Erfaringer fra caseaktiviteter viser, at det er forskellige kompetencer, der er relevante i de forskellige roller/opgaver i aktiviteten. Samtidig viser erfaringer i caseaktiviteterne, at det stiller særlige krav til projektleder og koordinerende medarbejder i forhold til at skabe fælles forståelse af aktivitetens formål og metoder på tværs af strategisk, koordinerende og udførende niveau.

Som nævnt medfører lommepegeprojekternes organisering og rollefordeling nogle særlige vilkår for ledelse af aktiviteten – og særligt med hensyn til en fælles forståelse af aktivitetens formål og metoder. Erfaringer fra caseaktiviteterne viser, at det er vigtigt, at den boligsociale aktivitetskoordinator er eksplicit om tankerne bag aktiviteten, herunder formål og arbejdsmetoder. Samtidig er det vigtigt, at de udførende fagfolk får rum til at udnytte de særlige kompetencer, de har – især i forhold til den praksisnære læring. Hvis arbejdssituationen skal virke virkelighedsnær for de unge deltagere, er det nyttigt, at fagfolk i aktiviteten, fx ejendomsfunktionærer, bibliotekarer eller cafépersonale, arbejder på den måde, som de plejer, og opfører sig, som de plejer også over for de unge – dog med en vis rummelighed.

8.2 Fritidsjob

I dette afsnit beskriver vi fritidsjob. Først beskrives kendetegn ved aktiviteten, dernæst gennemslagskraft og til sidst implementering af aktiviteten.

8.2.1 Kendetegn

Fritidsjobaktiviteterne har hovedsageligt til formål, at de unge bryder med negativ social arv, bliver selvforsørgende og aktive medborgere. På kortere sigt er formålet, at de unge opnår erfaring med arbejdsmarkedet, kommer til at forstå spillereglerne på en arbejdsplads og tilegner sig en arbejdskultur. I forhold til skolegang og uddannelsen er formålet med fritidsjobaktiviteter, at den arbejdskultur, de unge tager til sig i fritidsjobbet, også kan smitte af i skolegangen, som igen kan styrke muligheden for beskæftigelse. Derudover er formålet, at unge i boligområderne generelt løftes uddannelsesmæssigt og beskæftigelsesmæssigt.

Fritidsjobaktiviteter er typisk rettet mod unge beboere i udsatte boligområder. Aktiviteten anvendes både til piger og drenge. Aldersgruppen for målgruppen ligger fra 13-25 år, dog typisk med fokus på de 15-17-årige.

Karakteristika	Fakta om målgruppen
Hvem er målgruppen?	Alder: Hovedparten af de unge, der deltager i fritidsjobindsatsen, er 15-17 år. Således befinder 74 pct. af målgruppen sig i den aldersgruppe. Køn: Der er en lille overvægt af drenge i fritidsjobindsatsen, der udgør 57 pct. af deltagerne. Etnicitet: Af deltagerne i fritidsjobindsatsen har en større andel oprindelse i et ikke-vestligt land. Det drejer sig om 90 pct. af deltagerne, mens 72 pct. af sammenlignelige unge i boligområdet har ikke-vestlig oprindelse.
Hvordan er målgruppens familieforhold?	Familieforhold: 56-59 pct. bor sammen med begge forældre, og 64 pct. af deltagerne bor sammen med tre eller flere søskende. Forældre: Uddannelsesniveaue er lavere blandt forældrene til deltagerne i fritidsjobindsatsen end blandt forældre til de øvrige beboere i aldersgruppen. Deltagerne har en større andel med forældre, der har uoplyst uddannelse, og en mindre andel, der har en forælder med en erhvervsfaglig uddannelse. Desuden har deltagerne en større andel med forældre, der modtager overførselsindkomst, end de jævnaldrende beboere i boligområdet.
Hvordan er målgruppens skoledeltagelse?	Der er ingen forskel på deltageres fravær i folkeskolen året før start i fritidsjobindsatsen i forhold til de jævnaldrende unge i området.

Et fritidsjob består i en formel ansættelse på en ekstern arbejdsplads, hvor den unge varetager en formaliseret arbejdsfunktion i et afgrænset antal timer. Den boligsociale indsats' rolle består overvejende i opsøgning, vejledning og brobygning til fritidsjobbet samt i nogle tilfælde også støtte til fastholdelse og støtte til arbejdsgiver. For eksempel vejledes de unge i, hvordan de kan søge de enkelte fritidsjob, og de trænes i jobsøgningsprocessens enkelte dele. De unge hjælpes til at udvikle et CV og yderligere dokumenter, som beskriver, hvad de kan. Der kan også være træning i jobsamtaleteknikker. I de boligsociale fritidsjobaktiviteter kan der typisk være dialog – enten med den enkelte deltager eller i grupper – hvor deltagerne stifter bekendtskab med arbejdsgivernes forventninger til deltageres adfærd. I nogle fritidsjobaktiviteter er der indlagt et element, hvor deltagerne træner til at varetage specifikke jobfunktioner. Det kan eksempelvis være børnepasning.

Den boligsociale indsats kan have en opsøgende medarbejder, der etablerer samarbejde med erhvervslivet om fritidsjob. Under ansættelse finder opfølgning til tider sted fra den boligsociale indsats'

side, så muligheder og udfordringer kan fanges i opløbet. I nogle tilfælde kan den boligsociale indsats rolle også bestå i brobygning mellem unge i lokalområdet og fritidsjobindsats i regi af anden aktør, fx kommunen.

Det vil sige, at fritidsjobaktiviteterne kan have forskellige elementer, og at det varierer de konkrete aktiviteter imellem, hvilke elementer der indgår i den specifikke aktivitet. Elementerne er kort beskrevet her:

Elementer i fritidsjobaktiviteten

Vejledning i jobsøgning:

- Deltagerne får vejledning i at skrive ansøgning, CV og gå til samtale
- Deltagerne får vejledning i at finde ledige job og/eller opsøge virksomheder og ansøge uopfordret
- Deltagerne får vejledning i forhold til at synliggøre egne ressourcer og identificere realistiske muligheder for fritidsjob
- Kan foregå individuelt eller i grupper.

Forberedelse:

- Dialog omkring deltagernes adfærd og arbejdsgivers forventninger
- Rollespil og øvelser
- Kan foregå individuelt eller i grupper.

Undervisning og træning af specifikke kompetencer:

- Deltagerne får undervisning i specifikke former for opgaveløsning fx børnepasning og cykelreparation
- Deltagerne får træning i specifikke kompetencer
- Foregår typisk i grupper.

Virksomheds-netværk:

- De boligsociale medarbejdere oparbejder et netværk med virksomheder, som er villige til at tage unge fra boligområdet i fritidsjob.

Støtte og fastholdelse:

- Den boligsociale medarbejder er i dialog med arbejdsgiveren om den unges præstationer og eventuelle udfordringer
- Den boligsociale medarbejder har løbende kontakt til den unge for at sikre fastholdelse, og evt. hjælpe den unge med at møde til tiden eller lignende.

I nogle fritidsjobaktiviteter betaler den boligsociale indsats lønnen for de unge i de første måneders ansættelse. Her er det altså ikke til en start et reelt fritidsjob, men en mulighed for, at deltagerne kan øve sig og lære at passe et fritidsjob. På den måde minder en sådan ansættelse om deltagelse i en lommepengeaktivitet, dog med ansættelse i en virksomhed.

Aktiviteten er typisk forankret i den boligsociale indsats. Der kan være samarbejde med UU-vejleder, jobcenter, kommunale klubber og SSP. Samarbejdet med disse aktører er typisk centreret om arbejdet med at rekruttere de unge og om at klargøre og brobygge til fritidsjobbet. Derudover kan den boligsociale fritidsjobaktivitet have et samarbejde med en række virksomheder, som aftager de unge i fritidsjob. Samarbejdet her handler i højere grad om at understøtte den unges læring og fastholdelse i fritidsjobbet.

Fritidsjobaktiviteterne kan organiseres i samspil med en række andre aktiviteter i området, herunder blandt andet:

- Lommepengeprojektet kan for den unge være en forløber til videre forløb i fritidsjob

- Boligsociale klubber og væresteder: Rekruttering og fritidsjobvejledning kan finde sted i klubber og væresteder.

8.2.2 Gennemslagskraft

Vi har udarbejdet en forandringsteori på baggrund af workshops med medarbejdere i udvalgte fritidsjobaktiviteter samt casestudier i fritidsjobaktiviteter i seks boligsociale indsats. Forandringsteorien illustrerer således resultaterne af fritidsjobaktiviteter, der er sandsynliggjort og udfoldet på baggrund af evalueringen.

Forandringsteorien er udarbejdet på et tidligere stadie i evalueringen og er derefter kvalificeret løbende med blik for de erfaringer, som casestudierne har vist. På den måde er forandringsteorien resultatet af en udviklingsproces, hvor den viste gennemslagskraft løbende er opdateret og nuanceret, som det er blevet mere tydeligt, hvordan indsatsen virker. Arbejdet med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, fritidsjobaktiviteter står på. I figur 8.2 fremgår forandringsteorien.

Figur 8.2 Forandringsteori for fritidsjob.

Forventningen til den kortsigtede gennemslagskraft er, at deltagernes faglige kvalifikationer og kompetencer styrkes. Her er det særligt kompetencer til at planlægge og udføre opgaver, herunder at vurdere og eventuelt justere opgaveløsning. Ligeledes peger projektmedarbejdere på, at børnene og de unge lærer, hvad der skal til for at kunne begå sig; at møde til tiden, melde afbud ved sygdom og tage imod beskeder. Dette ligger i tråd med forskningen, som fremhæver, at deltagere i sommerjob og fritidsjobaktiviteter opnår mere selvtillid, selvværd og bedre selvregulering, som kan være med til, at de unge lærer, hvad der skal til for at kunne begå sig på en arbejdsplads (Leos-Urbel, 2014).

Desuden er forventningen, at de unge i nogle tilfælde opnår kompetencer til at udføre specifikke funktioner, fx børnepasning. Flere samarbejdspartnere oplever netop, at de unge opnår færdigheder til at begå sig i et fritidsjob. Mere konkret fremhæver nogle projektledere, at de har deltagere, som efterfølgende er kommet i arbejde. Dette kan blandt andet skyldes, at de unge får anbefalinger med fra deres arbejdsplads, som de kan bruge andetsteds, og nogle får lovning på efterfølgende ansættelse på samme arbejdsplads. Dette hænger stærkt sammen med vores effektstudie. Her ser vi, at de unge, som har deltaget i lommepegejob eller en fritidsjobindsats, har tre gange så stor chance

for at få et fritidsjob samme år, hvor de deltager i én af de to aktiviteter. Dertil har de chance for at fastholde fritidsjobbet, året efter at de deltog i aktiviteterne.

Der er også en tendens til, at fritidsjobaktiviteterne på kort sigt har styrket sociale kompetencer i forhold til samarbejde om at løse en opgave og i forhold til at kunne gå i dialog og være imødekommende over for personer, som de ellers ikke ville være i dialog med. Analysen af de kvalitative datakilder viser endvidere, at netværksskabelse er noget, som målgruppen udvikler på baggrund af at deltage i aktiviteterne med hinanden. Flere unge forklarer, at de godt kan lide at være i aktiviteten:

Stemningen er god og noget helt andet end i skolen. De andre er søde, de har humor, og det er hyggeligt. Det betyder meget at være her.

På den måde får de unge styrket deres netværk og sociale kompetencer ved at udvikle nye bekendtskaber gennem deltagelse i aktiviteten. Dette følger øvrige undersøgelser, der fremhæver, at fritidsjob synes at have en positiv betydning for deltagernes motivation og adfærd (Aner et al, 2012).

Endvidere er oplevelsen blandt medarbejdere, at de unge styrker deres personlige kompetencer, som er relateret til at håndtere og tackle daglige gøremål samt får forståelse for at regulere deres adfærd i forskellige kontekster. Flere ejendomsfunktionærer oplever, at de fleste unge opnår at blive klar til et fritidsjob gennem styrkelse af personlige kompetencer. Dette ligger i forlængelse af forskningen på området, som viser, at fritidsjobaktiviteter har en positiv betydning for selvregulering (Leos-Urbel, 2014). For eksempel fortæller en ejendomsfunktionær om, hvordan en deltager ændrede sin ustabile adfærd og nu er blevet stabil, imødekommende og tillidsfuld, fordi han er blevet tryk og har haft en succesoplevelse gennem aktiviteten. En deltager fortæller, at han først og fremmest havde meldt sig til aktiviteten for at tjene penge, da han havde *"lavet noget lort og skyldte nogle penge"*, men efter at være startet i projektet synes, at arbejdet var givende, da han lærte en masse. Det indikerer samtidig, at de unge får en styrket ejerskabsfølelse hos deltagerne i projektet. En ejendomsfunktionær fortæller, at to unge, efter et par ugers affalds-'snapning' i egen opgang, fik stoppet de andre unges tradition med at smide skrald i opgangen. Ejendomsfunktionærerne fortæller yderligere, at de nuværende unge i projektet også griber ind, når andre i området begår hærværk eller sviner.

På længere sigt forventer medarbejdere og projektledere i caseaktiviteterne, at fritidsjobaktiviteterne kan styrke deltagernes skolegang og uddannelse samt øge deres muligheder for at komme i beskæftigelse og blive selvforsørgende. Det er også forventningen, at man gennem fritidsjobaktiviteterne kan styrke deltagernes aktive medborgerskab, og øge deres evne til at mestre deres hverdag. Medarbejdere og projektledere har også en forventning om, at fritidsjobaktiviteterne kan bidrage til at skabe en positiv ungdomskultur i boligområdet. Typisk ligger det primære fokus dog på at øge deltagernes mulighed for på sigt at komme i beskæftigelse og blive selvforsørgende. En projektleder oplever, at de *"har knækket kurven i forhold til lillebror-generationen"*. Der er således en oplevelse af, at den nuværende målgruppe er aktive i projekter, mens den ældre generation – storebrødrene til den nuværende målgruppe – i højere grad *"står nede i centeret"*.

I caseaktiviteterne spænder målgruppen for fritidsjobaktiviteterne fra 13 til 25 år. Det varierer dog aktiviteterne imellem, hvor fokus lægges. Det er en erfaring fra casestudierne, at det kan være meget vanskeligt at finde et fritidsjob til de unge, som er under 15 år. Derfor kan det være fordelagtigt at lægge fokus på unge i alderen 15 år og opefter. Det er erfaringen fra caseaktiviteterne, at fritidsjobaktiviteterne egner sig til unge, som på den ene side har brug for hjælp til at få et fritidsjob, og som på den anden side har ressourcer og overskud nok til på sigt at kunne varetage et fritidsjob. Her varierer målgruppeafgrænsningen også med, hvilke elementer der er inkluderet i den konkrete aktivitet. Således kan fritidsjobaktiviteter, hvor der er ressourcer til en håndholdt indsats, både i

jobsøgningen og i det første fritidsjob inkludere en svagere gruppe af unge end de fritidsjobaktiviteter, som hovedsageligt indeholder vejledningsaktiviteter. Casestudierne tyder således på, at det er fremmede for aktivitetens virkning at være opmærksom på denne sammenhæng og at få tilpasset målgruppe med aktivitetens indhold.

Alt i alt er det erfaringen, at fritidsjobaktiviteterne kan skabe resultater hos unge, der på den ene side har brug for støtte og en hjælpende hånd, og som på den anden side har et vist niveau af ressourcer, så de relativt let kan hjælpes. For nogle unge i områderne kan det derfor være nyttigt at have dem i lommepengejob, inden de kommer videre i fritidsjob. Gennem lommepengejobbet kan man sikre sig, at de bliver klædt på og klar til at varetage et fritidsjob. Det er erfaringen i caseaktiviteterne, at aktiviteterne ikke kan rumme deltagere, som er i misbrug, eller som er inde i en kriminel løbebane.

I nogle fritidsjobaktiviteter arbejder projektledere og medarbejdere både med den del af målgruppen, som blot har brug for lidt vejledning og støtte til selve jobsøgningen, og den del af målgruppen, som er udfordret af flere problematikker. På tværs af casestudierne tegner sig et billede af en målgruppe, der især har udfordringer i forhold til skolegang og trivsel i skolen, familiemæssige udfordringer, manglende viden om og forståelse af arbejdsmarkedsforhold samt personlige udfordringer, fx i forhold til identitetsforståelse og manglende selvillid. I henhold til sidstnævnte udfordring kan det netop være en hindring for unge at indgå i fritidsjobaktiviteten, at de ikke har tro på egne evner. Hertil hører sig også, at de unge, ifølge flere af de boligsociale medarbejdere, mangler opbakning i hjemmet fra deres forældre, som typisk mangler overskud til at støtte de unge og/eller har nogle (til tider urealistiske) specifikke forventninger til de unges vej gennem uddannelse og arbejdsmarked. Forventninger, som det kan være svært for de unge at leve op til. Endelig kan de familiemæssige udfordringer ligge i forældrenes manglende kendskab til arbejdsmarkedet og dermed et fravær af hjemlige rollemodeller og hjælp i forhold til uddannelse og fritidsjob. Det betyder, at en del af de unge i målgruppen mangler en arbejdskultur hjemmefra. Som en medarbejder siger:

Der er nogle særlige problematikker i forhold til den måde, de forstår sig selv på – at de føler sig lidt på kant og ikke helt som de andre (...) Generelt mangler de nogle voksne, der kan hjælpe dem med at formulere sig og se, hvad de kan og er gode til.

Enkelte medarbejdere i casestudierne peger også på nogle udfordringer, som er specifikke i forhold til en del af de unge med anden etnisk baggrund. Her oplever de en tendens til, at de unge mangler forståelse for deres eget ansvar i forhold til at finde et fritidsjob. At de blandt andet selv skal tage initiativ. Det er etniske minoritetsunge, som oplever eller forventer, at de ikke har de samme muligheder på arbejdsmarkedet som etnisk danske unge.

8.2.3 Implementering

8.2.3.1 Rekruttering

I caseaktiviteterne er der gode erfaringer med at lade rekrutteringen foregå gennem andre aktiviteter, såsom lommepengeprojekter, klubber og væresteder og Mind Your Own Business, samt via andre aktører såsom skole, kommunal klub og UU-vejlederen. Derfor er det erfaringen, at rekrutteringen kræver, at der bruges tid på samarbejde og netværksdannelse.

Medarbejdere og projektledere i flere caseaktiviteter oplever også, at det er en fordel for rekrutteringen, hvis medarbejderen er aktiv i andre aktiviteter og kendt i boligområdet og dermed har en relation til de unge. Det kan tage tid at skabe en relation til de unge, men det er oplevelsen i flere caseaktiviteter, at en tillidsfuld relation er afgørende for, om de unge vil søge hjælp og indgå i dialog med medarbejderen, og dermed for rekrutteringen.

Endelig er det en erfaring både fra boligsociale medarbejdere og fra virksomheder, at det er vigtigt i rekrutteringen at være opmærksom på de unges motivation. En arbejdsgiver fortæller:

De skal ville det. Det skal ikke være den boligsociale medarbejder, der har tvunget dem herover. Der skal være noget motivation og lyst. Ellers dør det. Og vi får svært ved at præge dem.

8.2.3.2 Arbejdsmetoder, kompetencer og virksomme mekanismer

I det følgende beskriver vi de arbejdsmetoder, der anvendes i caseaktiviteterne samt de mekanismer, som aktiveres af metoderne. Arbejdsmetoder er de metoder, som arbejdes med i hver enkelt aktivitet, som af de boligsociale medarbejdere fremhæves som medvirkende til, at aktiviteten afføder de ønskede resultater. I afsnittet beskriver vi endvidere de kompetencer, som man i caseområderne oplever som centrale for at kunne arbejde med fritidsjobaktiviteter.

Overordnet set tyder analysen på, at arbejdsmetoderne især virker:

- *Socialiserende*, når der arbejdes med den individuelle brobygning
- *Regulerende*, når den unge indgår i den praksisnære læring
- *Opkvalificerende*, når den unge får et (realistisk) billede af egne ressourcer og evner.

Mekanismerne aktiveres ved at anvende forskellige arbejdsmetoder i de enkelte delelementer. I delelementerne vejledning og forberedelse er det særligt arbejdsmetoden individuel brobygning og til tider også den gruppebaserede læring, der er i anvendelse. I delelementerne undervisning og træning i specifikke kompetencer samt understøttelse og fastholdelse er det i højere grad den praksisnære læring, kombineret med gruppebaseret læring og/eller individuel brobygning.

Som del af fritidsjobaktiviteten arbejdes blandt andet med arbejdsmetoden individuel brobygning. Arbejdsmetoden handler om, at de boligsociale medarbejdere opbygger en relation til den unge, og det er med udgangspunkt i relationen, at medarbejderen vejleder og støtter den unge i at træffe og gennemføre valg. Et gennemgående træk ved arbejdsmetoden er, at medarbejderen optræder coachende og vejledende, og at der tages udgangspunkt i den enkelte unges situation, ønsker og behov. Arbejdsmetoden har fokus på at brobygge den unge til andre aktører og til forskellige aspekter af samfundet. I dette tilfælde er det særligt brobygning til et fritidsjob, der er i fokus, men det kan også handle om at brobygge til uddannelse, til nye netværk eller bredt til samfundet uden for boligområdet.

Det varierer, hvor tæt relationen er, og hvor intensiv og håndholdt vejledningen er. Denne variation er til dels baseret på den tid, medarbejderen har til den enkelte, men hovedsageligt handler variationen om målgruppens behov. Det betyder, at arbejdsmetoden er noget mere ressourcekrævende, når målgruppen har mange udfordringer og massivt behov for støtte til både at finde og fastholde fritidsjobbet, end når målgruppen blot har behov for lidt hjælp til at skrive en ansøgning og opdatere CV'et. Det er derfor vigtigt i implementeringen af fritidsjobaktiviteten, at man er opmærksom på, hvilke udfordringer målgruppen står med, og hvorvidt det er den mere eller mindre udfordrede del af målgruppen, som man vil rette aktiviteten mod.

Når arbejdsmetoden individuel brobygning er i spil i fritidsjobaktiviteterne, er der nogle særlige fællestræk i de tilgange, som arbejdsmetoden bygger på. Medarbejdere i en del af caseaktiviteterne pointerer, at det er vigtigt for virkningen af aktiviteten, at den unge oplever, at den relation, han eller hun oparbejder til medarbejderen, er en relation, som "kan bruges til noget". Det vil sige, at det ikke er relationen i sig selv, der er fundamentet for forandring, men en relation, hvor den unge oplever at få hjælp eller at blive udfordret på en positiv måde. Flere medarbejdere erfarer således, at hvis

relationen skal kunne forandre noget hos den unge, så skal den unge på den ene side opleve relationen som givtig for overhovedet at have motivation for at opsøge medarbejderen. På den anden side skal medarbejderen hele tiden have opmærksomhed omkring formålet med forandringen og dermed anvende relationen til at stille spørgsmål, få den unge til at reflektere og støtte den unge i handling, hvis relationen skal kunne forandre. Her er det blandt andet en erfaring, at det er vigtigt at være til rådighed, være tilgængelig og handle hurtigt, når den unge har brug for det. Det er også en erfaring, at det skaber gode resultater, at medarbejderen rent faktisk kan hjælpe den unge til at få et fritidsjob. En medarbejder fortæller:

Det er en professionel rolle, hvor det ikke bare handler om at snakke. Relationen er vigtig, men det skal være en relation, de unge oplever, de kan bruge til noget, og de unge skal fornemme, at de tages alvorligt, og at medarbejderne kan rykke noget for dem.

Et andet fællestræk i medarbejderes erfaringer med den individuelle brobygning er, at der i vejledningen er behov for at arbejde med de unges forventninger til, hvilke muligheder, de har både i forhold til fritidsjob og på længere sigt i forhold til beskæftigelse. Således er det erfaringen, at det er vigtigt for resultaterne, at medarbejderen tager sig tid til at skabe forståelse hos den unge om krav og muligheder. Det kan både dreje sig om unge, der har urealistisk høje forventninger til fritidsjobbet, og omvendt unge, som forventer, at de ikke kan blive ansat i et fritidsjob. En medarbejder fortæller fx:

Jeg har oplevet, at en ung dreng sagde nej til et job i Kvickly, fordi som han sagde 'Det er ikke relevant for mig, når nu jeg skal være pilot'. Vi skal gøre op med de traditionelle forestillinger om, at man kun kan blive advokat, læge eller ingeniør. Vi skal få dem til at reflektere over: Hvad kan jeg godt lide at lave?

Et andet aspekt i vejledningen, som medarbejdere i flere caseaktiviteter omtaler, er, at deres rolle ikke er at løse problemer for de unge. Tværtimod er det deres oplevelse, at hvis der skal skabes varig gennemslagskraft, hvor de unge tilegner sig varige kompetencer – personlige, arbejdsmarkedsrettede og i forhold til livsmestring – er det afgørende, at den unge lærer selv at tage ansvar og initiativ.

Det er en oplevelse blandt flere medarbejdere, at det kan være en svær balancegang at give den unge tilstrækkelig med støtte uden at overtage processen. Samtidig oplever flere som nævnt, at det netop er denne balance, som er helt central for, at der kan skabes varige resultater hos den unge – herunder at den unge får styrket sin selvtillid, får nogle succesoplevelser og får mod på og erfaring med selv at træffe beslutninger og tage initiativ. En medarbejder fortæller:

Vi skal lære dem, at vi er der for dem. Men det handler ikke om, at de skal have det foræret. De skal opleve at få opbygget selvtilliden til at opnå noget selv.

Så længe den unge ikke tager ejerskab til den plan eller de mål, som han definerer sammen med medarbejderen, er det erfaringen, at de unge ofte falder fra og mister motivationen. En medarbejder fortæller:

Forandringen ligger hos den unge selv. Det skal være den unges løsning og ikke medarbejderens. Den unge skal kunne se en mening i det.

Når arbejdsmetoden praksisnær læring anvendes i fritidsjobaktiviteterne, er det hovedsageligt i selve fritidsjobbet. Her er det erfaringen, at de unge, som ikke umiddelbart kan varetage et ordinært fritidsjob, kan få meget ud af at indgå i et fritidsjoblignende arrangement. Her varetager deltagerne opgaver på lige fod med andre unge i fritidsjob i en virksomhed. Samtidig er der ekstra oplæring,

elastik og rummelighed, idet formålet er, at den unge skal lære at begå sig på arbejdsmarkedet. En arbejdsgiver i et supermarked fortæller:

De skal meddele, hvis de er syge osv. Der skal være en stabilitet, for ellers får de ikke penge. Og næste skridt er så at lære dem, at de også skal lave noget, når de er her. Og det skal vi [boligsocial medarbejder og virksomhed] være fælles om at lære dem. Det skal ligne den måde, andre unge mennesker ansættes i fritidsjob.

De unge deltagere i fritidsjobbet får løn for deres arbejde, og der er konsekvenser i form af manglende løn eller afskedigelse, såfremt de ikke møder op. Her tyder det også på, at det er en fordel, hvis der er en god kontakt mellem kontaktpersonen i virksomheden og den boligsociale medarbejder, således at den boligsociale medarbejder kan støtte op og tage samtaler med den unge om den unges adfærd og/eller udfordringer. Det er erfaringen fra medarbejdere i fritidsjobaktiviteterne og i virksomhederne, at de fleste (men ikke alle) unge udvikler sig ved at komme ud i en ny sammenhæng uden for boligområdet og skulle varetage et job, hvor de er i kontakt med mange nye mennesker. En arbejdsgiver fortæller:

De unge bliver mere åbne. Mange er tit meget stille og tilbageholdende i starten. De er ikke vant til at komme ud blandt mange mennesker. De fleste af dem kan vi godt præge. Også med noget humor. De skal kunne mærke, at vi har det rart, og at det ikke er en straf at gå på arbejde.

I fritidsjobaktiviteterne er det forskellige kompetencer, som er relevante (nødvendige) i de forskellige delelementer. De nødvendige kompetencer er relateret til de to overordnede former for arbejdsmetoder. I den individuelle brobygning, som anvendes både i vejledningsdelen, i forberedelsen og i fastholdelsen, peger flere medarbejdere på, at de nødvendige kompetencer både er relateret til et personligt niveau og til et fagligt niveau. Det er erfaringen fra caseaktiviteterne generelt, at det styrker aktiviteten og resultaterne, hvis medarbejderen er god til relationsarbejde, interesserer sig for de unge og har en tro på og blik for de unges ressourcer. Medarbejderen skal også kunne udfordre de unge, skabe respekt og sørge for, at de unge holder aftaler. Det er også en erfaring, at det er nyttigt, hvis medarbejderen har viden om arbejdsmarked, beskæftigelsesområdet, ansøgningsprocesser og forståelse for arbejdsgivere. Endelig tyder det på, at det er afgørende, at medarbejderen har nogle kompetencer i forhold til vejledningsrollen og til at føre samtaler med de unge, som tager udgangspunkt i den unges livsverden, samtidig med at de kan rykke ved den unge.

En del af disse kompetencer er relateret til de pædagogiske og socialfaglige uddannelser. En medarbejder med socialrådgiverbaggrund fortæller fx, at hun bruger sine faglige kompetencer i samtalen med de unge, hvor hun bruger den aktive anerkendende lytning, er kontant og krævende og samtidig meget rummelig. Det vil sige, hun er bevidst om at stille krav, der matcher den unges niveau. Andre medarbejdere er akademisk uddannet og har dermed ikke den socialfaglige tilgang i bagagen. Her er der nogle, der oplever det nyttigt at få de faglige værktøjer gennem kurser, fx i konfliktmægling og narrativ coaching.

I den praksisnære læring er det hovedsageligt kompetencer hos arbejdsgivere, der er centrale. Her tyder det på, at det vigtigste er, at virksomhederne bringer deres kompetencer i forhold til at indgå på en arbejdsplads i spil. Det drejer sig dels om at løse de konkrete opgaver i virksomheden og om at kunne formidle en arbejdskulturforståelse til den unge. Derudover peger arbejdsgivere på, at det for nogle af de lidt mindre ressourcestærke unge mennesker er vigtigt, at virksomheden har et rummeligt personale, og at de også forstår at skabe nogle trygge rammer for den unge. Som en arbejdsgiver fortæller:

Vi skal være gode til at tage hånd om dem. Hvis ikke vi tager ordentlig hånd om dem, så rykker de ikke, og så får de heller ikke mere tro på sig selv. Hvis vi fortæller dem, at det er et sikkert sted, og at de bare skal komme til os med spørgsmål, så kan folk rykke sig meget.

8.2.3.3 Organisering

I dette afsnit beskriver vi de forhold ved organisering, roller, ledelse og samarbejde, der kan virke som drivkræfter eller barrierer for fremdriften og gennemslagskraften af et fritidsjobprojekt.

Det er en generel vurdering på tværs af caseaktiviteterne, at det er givtigt, at den boligsociale medarbejder opdyrker et netværk blandt virksomheder og indgår aftaler med virksomheder om rekruttering m.m. Det er dog ikke alle caseaktiviteter, hvor dette sker i praksis. Det skyldes, at det er meget ressource- og tidskrævende. Er der fokus på den praksisnære læring, og er fritidsjobaktiviteten målrettet unge, som ikke umiddelbart kan varetage et fritidsjob, er det dog ret afgørende for aktivitetens resultater, at der er et samarbejde med eventuelle arbejdsgivere.

Fritidsjobaktiviteter anvendes i flere caseaktiviteter sammen med lommepengeprojekter. Her er lommepengeaktiviteten et første trin på trappen mod fritidsjobbet. I lommepengeaktiviteten styrkes de unge deltageres arbejdsmarkedsrettede, personlige og sociale kompetencer. Herefter brobygges deltagerne til fritidsjobaktiviteten, hvor de hjælpes videre til ordinært fritidsjob uden for boligområdet.

I nogle caseaktiviteter er der også spirende erfaringer med at samarbejde med den kommunale klub eller UU-vejleder om fritidsjobvejledningen. Her er det en foreløbig erfaring, at det kan være givtigt, at den boligsociale indsats tager sig af de unge, der har behov for ekstra støtte, mens medarbejdere i klubben hjælper de stærkere unge med jobsøgning. Som en af medarbejderne fortæller:

Vi prøver at styrke en fælles indsats. Måske kan det på sigt betyde, at jeg kan have den mere håndholdte indsats, og klubmedarbejdere tog den anden vejledning. På sigt håber jeg også at kunne arbejde tættere sammen med en kommunal virksomhedskonsulent.

8.3 Mentorforløb

I dette afsnit beskriver vi mentorforløb. Først beskrives kendetegn ved aktiviteten, dernæst gennemslagskraft og til sidst implementering af aktiviteten.

8.3.1 Kendetegn

Mentoraktiviteter har primært til formål at skabe forandringer for mentee. Mentoraktiviteterne anvendes til at støtte op om flere forskellige formål hos målgruppen. Således kan mentoraktiviteterne både have et beskæftigelsesrettet formål, hvor mentor støtter mentee i at komme i fritidsjob eller beskæftigelse. Mentoraktiviteterne kan også have et uddannelsesrettet sigte, hvor mentor støtter mentee i forhold til lektier og opgaver samt valg, optagelse og fastholdelse på ungdoms- eller erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse. Mentoraktiviteterne kan endvidere have et kriminalitetsforebyggende sigte, hvor mentor støtter mentee i at komme ud af eller undgå at starte en kriminel løbebane. Mentoraktiviteterne kan derudover have et umiddelbart bredere sigte i forhold til at styrke mentees identitet og hverdagsmestring, ligesom mentoraktiviteterne anvendes til at støtte forældre i forælderrollen eller til at kompensere for manglende forældre hos børn og unge, som understøtter det langsigtede uddannelses- eller beskæftigelsesrettede formål. De specifikke formål i den enkelte mentorrelation afhænger typisk af mentees behov, og der vil typisk være flere formål med relationen.

Mentoraktiviteter anvendes til et bredt udsnit af beboere, både børn, unge og voksne, mænd og kvinder, danskere og beboere med anden etnisk baggrund. I de boligsociale indsatser er den typiske målgruppe dog unge mellem 13 og 25 år.

Karakteristika	Fakta om målgruppen
Hvem er målgruppen?	<p>Alder: Der er tendens til en lille overvægt af deltagere i aldersgruppen 15-17 år. Aldersforskellene på deltagerne i mentorforløb og de jævnaldrende beboere er dog ikke statistisk signifikante.</p> <p>Køn: Der ses store forskelle, hvad angår køn. 84 pct. af deltagerne i mentorforløbene er drenge, mens kun omkring halvdelen af sammenlignelige unge i boligområdet er drenge.</p> <p>Etnicitet: Af deltagere i mentorforløb ses en klar overvægt af børn og unge med ikke-vestlig oprindelse blandt deltagerne. 77 pct. af deltagerne i mentorforløb har ikke-vestlig oprindelse mod 56 pct. af de jævnaldrende beboere.</p>
Hvordan er målgruppens familieforhold?	<p>Familieforhold: Der er ikke forskelle på familieforholdene for deltagerne i mentorforløb og de øvrige beboere i samme aldersgruppe i boligområdet.</p> <p>Forældre: Deltagerne i mentorforløb har typisk forældre med et lavere uddannelsesniveau end de jævnaldrende unge. Flere forældre til deltagerne i mentorforløb har dog ikke oplyst uddannelsesniveau. 92 pct. af deltagerne i mentorforløb har mindst en forælder, som har modtaget overførselsindkomst, mens det samme er tilfældet for 71 pct. af sammenlignelige unge. Ligeledes modtager 41 pct. af forældrene førtidspension mod 25 pct. af forældrene til beboere i samme aldersgruppe.</p>
Hvordan er målgruppens skoledeltagelse?	Der er en tendens til, at deltagerne er overrepræsenteret blandt elever med en fraværsprocent på mellem 5 og 10 pct. Der er dog ikke signifikante forskelle i fraværet på deltagere i mentorforløbene og de jævnaldrende.

Aktivitetstypen mentor består i udvælgelse og i nogle tilfælde uddannelse af mentorer med henblik på håndholdte 1:1 forløb af børn, unge og voksne. Udvalgelse af mentorer sker ud fra relevante kriterier, og der kan etableres et decideret mentorkorps. For eksempel kan mentorer vælges blandt ressourcestærke frivillige ildsjæle, beboere med positive erfaringer bag sig, foreninger, erhvervsliv eller lignende alt afhængig af indsatsens sigte (uddannelse, job, kriminalitetsforebyggelse mv). I nogle tilfælde trænes mentorerne gennem en kort mentoruddannelse og får tilbudt efteruddannelse og løbende individuel sparring.

Der sker en matchning af mentee og mentor fx gennem opstartsmøde, og i nogle tilfælde udarbejdes en samarbejdsaftale og handlingsplan for det enkelte mentorforløb. Mentorforløbet er herefter struktureret omkring regelmæssige møder mellem mentee og mentor og løbende opfølgning på mentees handlingsplan og trivsel.

Mentee indgår i mentorforløbet på frivillig basis, mens der er enkelte eksempler på, at mentor er lønnet. Aftalen for mentorforløbet er typisk tidsafgrænset. Herefter kan mentor og mentee vurdere, om de vil fortsætte relationen på egen hånd.

I nogle indsatser er der bevidst metodisk frihed, hvor mentorerne danner deres egne tilgange og metoder til arbejdet. I andre indsatser, hvor mentorer er ansat og lønnet, er der i nogle tilfælde mere fokus på det metodisk stringente arbejde. Her anvendes diverse redskaber og tilgange inden for coaching og vejledning, så som narrativ coaching og tilværelsespsykologi.

Mentoraktiviteterne består af en række delelementer, og det varierer caseaktiviteterne imellem, hvor stor vægt, de lægger på de enkelte delelementer. Delelementerne er kort ridset op her:

Elementer i mentorforløb

Rekruttering og matchning:

- Rekruttering af mentorer
- Rekruttering af mentees
- Matchning.

Forberedelse af mentorer:

- Informationsmøder
- Mindre kursus.

Opstart af forløb:

- Hjælp til forventningsafstemning og handleplan.

Understøttelse af erfaringsudveksling og faglige input:

- Facilitering af mentor-netværk
- Informationsmøder med fagligt input.

Hvor meget understøttelse, der er fra den boligsociale indsats under forløbet, varierer. I nogle aktiviteter er der en tæt opfølgning med personale møder, undervisning og faglig sparring. I andre aktiviteter består opfølgningen af jævnlige opkald fra medarbejder til mentor og mentee, hvor der spørges ind til forløbet.

Det varierer, om mentorerne er frivillige eller ansat i den boligsociale indsats. Mentoraktiviteter med frivillige mentorer er karakteriseret ved, at relationen til mentee i højere grad bliver personlig, og der i mindre grad er forventninger om særlige kompetencer hos mentoren, og i mindre grad er faglig understøttelse og sparring for mentoren, samt at der er en højere grad af metodefrihed. Mentoraktiviteter, hvor mentoren er lønnet, er i højere grad karakteriseret ved en professionel relation, større forventning om faglige metoder og højere grad af faglig understøttelse eller uddannelse.

Det er typisk den boligsociale indsats, som står for rekruttering af både mentorer og mentee, og som står for matchning, opstartsmøder og eventuel støtte, vejledning og uddannelse af mentorer. Ofte er der et samarbejde med relevante kommunale fagcentre, skole, klub, SSP og UU-vejleder, som også støtter i rekruttering af mentees.

Mentorordning kan organiseres i samspil med øvrige aktivitetstyper i boligområdet fx:

- **Fritidsjob:** Der kan kobles en mentorindsats på fritidsjobvejledningen ved behov
- **Boligsociale klubber og væresteder:** Dels kan rekruttering af mentees foregå i klubber og væresteder. Dels er mentoraktiviteter i enkelte tilfælde tænkt sammen med relationsarbejde, vejledning og det gruppeorienterede pædagogiske arbejde i klubberne.

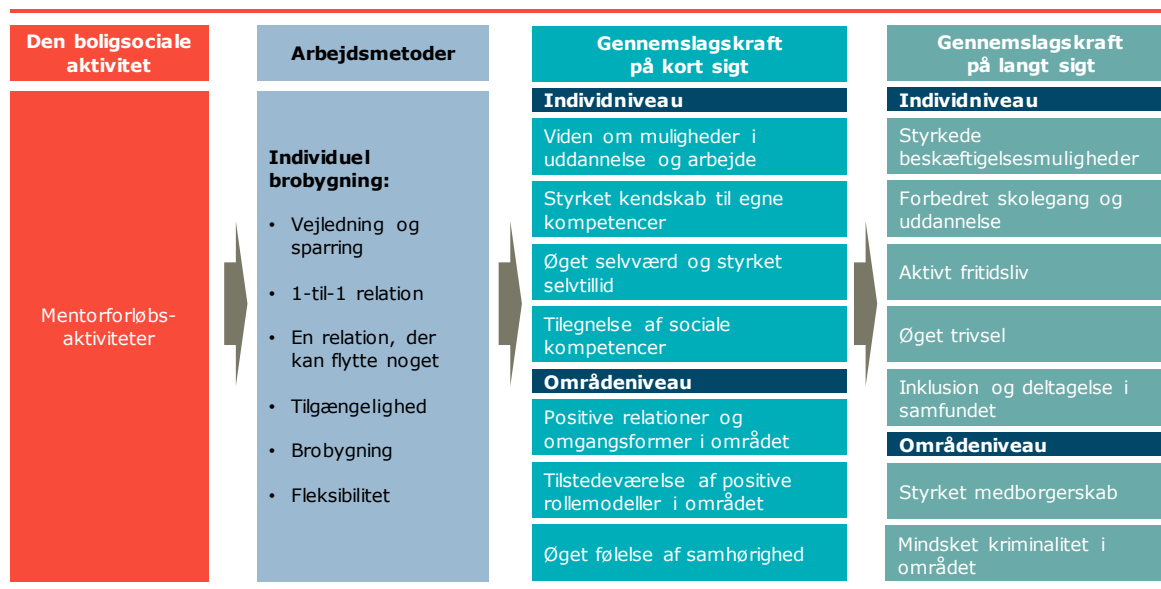
8.3.2 Gennemslagskraft

Vi har udarbejdet en forandringsteori på baggrund af workshops med medarbejdere i udvalgte mentorforløb samt casestudier i mentorforløb i seks boligsociale indsatser. Forandringsteorien illustrerer således resultaterne af mentorforløb, der er sandsynliggjort og udfoldet på baggrund af evalueringen.

Forandringsteorien er udarbejdet på et tidligere stadie i evalueringen og er derefter kvalificeret løbende med blik for de erfaringer, som casestudierne har vist. På den måde er forandringsteorien resultatet af en udviklingsproces, hvor den viste gennemslagskraft løbende er opdateret og nuan-

ceret, som det er blevet mere tydeligt, hvordan indsatsen virker. Arbejdet med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, mentorforløb står på. I figur 8.3 fremgår forandringsteorien.

Figur 8.3 Forandringsteori for mentorforløb.

De interviewede aktører i casestudierne fremhæver, at mentoraktiviteten på kort sigt kan give mentee en øget viden om muligheder for beskæftigelse og uddannelse og samtidig en afklaring af egne kompetencer og motivation. Både mentorer og samarbejdsaktører fortæller, at de ser store forandringer hos målgruppen. Særligt er vurderingen, at mentees efterfølgende går på gymnasiet og samtidig varetager fritidsjob eller har positive fritidsaktiviteter. Dette ligger i tråd med forskningen, som viser, at frivillige mentorindsatser kan have positive effekter i forhold til blandt andet skolegang (Frederiksen m.fl., 2012).

Ligeledes er vurderingen, at aktiviteten umiddelbart kan styrke mentees personlige kompetencer og trivsel. De unge får styrket deres egen identitet og bevidsthed omkring valg i livet. Derved opnår mentee ofte et større selvværd og øget selvtilid. Dette afspejles både i deres valg af venner, hvor færre opholder sig i gademiljøet, men også i deres udtryk, der er mere positivt. Undersøgelser viser, at unge med en mentor får styrket deres trivsel, selvværd, selvtilid og får øget sandsynligheden for at komme i uddannelse (CFBU inspirations- og videnskatalog til nye helhedsplaner).

Medarbejdere og projektledere vurderer ligeledes, at der er et positivt udbytte af mentoraktiviteterne på områdeniveau. Det bliver fremhævet, at mentoraktiviteterne er med til at skabe en positiv ungdomskultur i boligområdet og generelt øge trivsel og tryghed, idet aktiviteten kan skabe flere positive rollemodeller i området. Dette kommer til udtryk ved, at der i mindre grad er negativ gruppedynamikker i området, men i stedet er flere velfungerende unge, der kan sige fra over problematisk adfærd og derved vise vejen for andre. I forskningen bliver det ligeledes påpeget, at unge i mentorforløb får styrket deres trivsel og får en øget mulighed for at komme i uddannelse (CFBU inspiration- og videnskatalog til nye helhedsplaner).

På længere sigt forventer medarbejdere og projektledere i caseaktiviteterne, at mentoraktiviteter kan øge deltagernes muligheder for at komme i beskæftigelse og blive selvforsørgende. I den sammenhæng viser casestudierne tendenser til, at børn og unge hjælpes i en positiv retning mod uddannelse og beskæftigelse samt styrkes i at få aktivt medborgerskab og forhindre en kriminel løbebane.

I caseaktiviteterne spænder alderen for målgruppen bredt. Der er både mentorforløb for børn og for voksne over 30 år. Samtidig er det dog generelt for caseaktiviteterne hovedsageligt unge, som har brug for støtte i overgangen fra folkeskole og videre i job eller uddannelser, eller unge i risiko for at starte en kriminel løbebane, som er den primære målgruppe. Det vil sige, at der i praksis arbejdes mest med unge i alderen 15 til 20 år. Her er det en oplevelse på tværs af cases, at denne aldersgruppe netop har brug for støtte, og at den individorienterede relation kan være nyttig i den sammenhæng.

Det er en generel vurdering i caseaktiviteterne, at der er grænser for, hvilke udfordringer mentoraktiviteter kan arbejde med. Således kan det være svært at nå de allermest kriminalitetstruede med en frivillig indsats, ligesom det kan være vanskeligt for mentorer at håndtere svære misbrug eller psykiske problemer. Det er derfor erfaringen, at det er vigtigt at være opmærksom på, om den unges udfordringer kan håndteres i en mentorindsats, eller om der er andre professionelle aktører eller myndigheder, som der skal brobygges til. Samtidig viser erfaringer fra caseaktiviteterne også, at de tunge udfordringer først viser sig i løbet af mentorforløbet. Her er det vigtigt, at mentoren er bevidst om egne begrænsninger og oplever at få støtte fra den boligsociale indsats til at brobygge til andre aktører. I en af caseaktiviteterne har man været nødt til at ændre målgruppen for mentoraktiviteterne, hvor det før var unge, der var i risiko for at komme ud i bandekriminalitet, har man oplevet, at disse unge var for svære at nå, og at det giver bedre mening at arbejde med mentoraktiviteten over for de unge, som er mindre kriminalitetstruede. En mentor fortæller:

Med de ressourcer vi har, hvem kan vi så redde? Dem på kanten af loven, som har potentiale. Ikke de ca. 10, som er dybt kriminelle og har hashmisbrug.

8.3.3 Implementering

8.3.3.1 Rekruttering af deltagere

I og med at de boligsociale medarbejdere gennem alle deres aktiviteter er i kontakt med en lang række beboere, har de gode muligheder for at opfange beboere, som kan have behov for en ekstra støtte gennem en mentor. Derfor foregår rekrutteringen til mentoraktiviteten generelt blandt de boligsociale aktiviteter. Det er en generel erfaring, at rekrutteringen af mentees er et mere ressourcekrævende arbejde end forventet. På tværs af caseområderne fremhæves det, at rekruttering af mentees bedst sker via personer, som i forvejen har en relativt tæt kontakt til de unge. Det kan enten være medarbejdere i andre aktiviteter i den boligsociale indsats, eller det kan være medarbejdere i skoler, UU-vejleder, sagsbehandlere m.m. Rekrutteringen foregår derfor ofte i boligsociale klubber og væresteder og igennem det øvrige arbejde med børn og unge i området. Den løbende kontakt og de åbne døre i den boligsociale indsats, hvor beboerne kan komme forbi til en snak, betyder også, at medarbejderne har god føling med børn og unge i området og derfor kan få øje på beboere, som kan have nytte af at få tilknyttet en mentor.

I flere caseaktiviteter oplever man, at det kan være vanskeligt for de unge at se meningen med et mentorforløb. En årsag kan være, at de unge i forvejen har haft mange kontaktpersoner gennem livet, og at de derfor ikke oplever behov for endnu én. Ligeledes findes der også mentorer som et kommunalt tilbud, som de unge kunne forveksle den boligsociale indsats med. Desuden oplever flere medarbejdere i mentoraktiviteterne, at det kan være tabubelagt for de unge at have brug for en mentor. Her er det erfaringen, at det kan være nyttigt at kalde det noget andet eller at afdramatisere ved at fortælle om egne erfaringer med mentorer eller lignende. En medarbejder fortæller:

Vi kalder det somme tider for rollemodeller, fordi de unge forbinder mentor med noget negativt. At bruge ordet rollemodel kunne dog også signalere noget negativt for de unge. Derfor bruges også ordet voksenalderen ind imellem.

Det kan også være nyttigt at konkretisere forløbet og mentorens funktion ved at knytte det an til en meget konkret og afgrænset udfordring. De unge kan have svært ved at se, hvad de skal bruge en mentor til, eller hvorfor de skulle have behov for en rollemodel. Medarbejderen uddyber:

Det er vigtigt, at de unge kan se og er enige i behovet, og der er det lettere, hvis det er noget konkret fx lektiehjælp.

Det er således vigtigt at være opmærksom på, hvilke ord der bruges om mentoraktiviteter, og hvilke konnotationer ordene har for målgruppen. I et af caseområderne har man oplevet, at ordet rollemodel betød, at de unge mentees forventede at blive koblet sammen med en mentor, som selv var ung, og som de kunne identificere sig med – og så blev skuffede. Det er således også vigtigt at være tydelige omkring, hvad der ligger i mentor-rollen.

Rekruttering af mentorer

På baggrund af caseaktiviteterne er det vanskeligt at konkludere om gode kanaler til rekruttering af mentorer. Således er der med blandet succes blevet forsøgt rekrutteret gennem flyers, annoncer i aviser, hos den kommunale frivilligkoordinator, informationsmøder og præsentationer på uddannelsessteder, foreninger og netværk. Ofte har den boligsociale medarbejder efterfølgende afholdt samtaler med interesserede mentorer for at afklare, hvad forløbet indebærer og for at få en større viden om personen til brug ved matchning. Casestudierne tyder dog på, at det er forskellige kanaler, der anvendes alt efter, om det er hensigten, at mentoren skal være en rollemodel, som mentee kan identificere sig med, eller om mentoren i højere grad skal være en voksen person, som skal styrke mentees netværk uden for boligområdet. I aktiviteter, hvor mentoren også tænkes som en rollemodel for den unge, har man rekrutteret blandt unge, som man har kendskab til gennem den boligsociale indsats, og som har opnået en positiv udvikling. I aktiviteter, hvor mentoren er en voksen person, har man i højere grad rekrutteret ved annoncer og informationsaftener, som har tiltrukket personer, der bor uden for boligområdet.

Både medarbejdere, mentorer og mentees lægger stor vægt på, at matchningen af mentor med mentee er helt afgørende for, hvor god relationen bliver, og dermed hvor langt, man kan komme i forløbet. Det er da også på grund af manglende match, at flere af caseaktiviteterne har oplevet nogle af de største udfordringer i mentoraktiviteterne. Omvendt peger mentorer og mentee med gode oplevelser fra forløbet på, at det har været det gode match, som har styrket virkningen. På tværs af caseaktiviteterne peger både medarbejdere, mentorer og mentees på nogle forhold, som kan definere et godt match. Det drejer sig om fælles interesser, god kemi, og at mentoren har mulighed for at hjælpe mentee med de konkrete udfordringer, som forløbet omhandler. Flere medarbejdere har derfor god erfaring med at spørge både mentor og mentee om fritidsinteresser, uddannelse og beskæftigelse, inden der matches. En mentor fortæller.

Det er godt, hvis der er nogle fælles interesser. Og der skal også matches i forhold til behov og mulighed for at hjælpe med de ting, som mentee gerne vil have hjælp til. Det er vigtigt at have nogle fælles interesser. Hvis den unge skal føle sig tryk og have lyst til at spørge. Det kan godt være grænseoverskridende. Derfor kan det være en god ting at kunne løsne op og snakke om andre ting.

Det er også i flere af caseaktiviteterne vurderingen, at relationen skal være frivillig. Det vil sige, at både mentor og mentee skal have mulighed for at sige nej tak ved det første møde, og i nogle

tilfælde er der også mulighed for at afbryde forløbet undervejs. Således er det erfaringen, at hvis den unge ikke har lyst til relationen, så kommer det ikke til at virke efter hensigten.

8.3.3.2 Arbejdsmetoder, kompetencer og virksomme mekanismer

I det følgende beskriver vi de arbejdsmetoder, der anvendes i caseaktiviteterne, samt de mekanismer, som aktiveres af metoderne. Arbejdsmetoder er de metoder, som arbejdes med i hver enkelt aktivitet, som af de boligsociale medarbejdere fremhæves som medvirkende til, at aktiviteten afføder de ønskede resultater. I afsnittet beskriver vi endvidere de kompetencer, som man i caseområderne oplever som centrale for at kunne arbejde med mentoraktiviteter.

Overordnet set tyder analysen på, at arbejdsmetoderne især virker:

- *Relationsopbyggende*, da mentorforholdet blandt andet handler om at opbygge en tillidsfuld relation
- *Inddragende*, da mentee oplever at have indflydelse på forløbet og bliver set og hørt.

I mentoraktiviteterne er det hovedsageligt arbejdsmetoden individuel brobygning, der anvendes. Det vil sige, at mentor opbygger en relation til mentee, som kan anvendes til at skabe nogle resultater og forandringer hos den unge. Der lægges typisk en handleplan for forløbet, eller mentor og mentee taler løbende om, hvilke mål mentee gerne vil arbejde med. Ved opstart af forløbet er den boligsociale medarbejder typisk med til et første møde, og der er i den forbindelse gode erfaringer med, at medarbejderne understøtter en forventningsafstemning hos mentor og mentee og hjælper dem med at lave aftaler om møder, temaer, og hvad de vil lave sammen.

Samtidig er det en erfaring i caseaktiviteterne, at det er afgørende for virkningen af relationen, at handleplanen løbende justeres efter mentees behov. Ofte dukker der nye problemstillinger op, når relationen bliver dybere, og når mentor og mentee har arbejdet med nogle mål i en periode. Derfor er den fleksible og håndholdte tilgang helt central for mentoraktiviteterne. Det betyder også, at det kan være virksomt, at mentoren nogle gange har fokus på nogle langsigtede mål om beskæftigelse og andre gange på hverdagsmestring og hjælp til at komme op om morgenen.

I et af caseområderne er mentoraktiviteten tænkt sammen med en bredere indsats i en større gruppe af udsatte unge fra boligområdet. Således arbejder medarbejder og mentorer både på det individuelle og et gruppeorienteret plan. Her oplever de, at det virker særlig godt at supplere disse to tilgange, fordi det giver mulighed for dels at indvirke i en bredere kreds af unge, og dels fordi det giver mentorerne indblik i den kontekst og gruppedynamik, mentees indgår i. Det oplever de giver dem mulighed for at yde en mere kvalificeret støtte til mentees. I det samme område har de desuden haft særlig fokus på, at mentorer skal være fra boligområdet. Her er det oplevelsen, at det giver nogle særlig fordele i arbejdet. En mentor fortæller:

Relationen er stærkere, fordi man har samme vilkår og kender hinandens familier, de er loyale, og vi er loyale, de kan ikke lyve i forhold til, hvad der foregår. Udfordringen kan være, at du er på arbejde konstant, fordi man er i sit eget område.

Det er en vurdering blandt medarbejdere i aktiviteterne, at det er vigtigt at klæde mentorerne godt på og bruge noget tid på at forventningsafstemme, så mentoren er klar til at indgå i et forløb. I nogle af caseaktiviteterne forberedes mentoren med en enkelt samtale, i andre aktiviteter er der kurser for mentorer. Denne variation skyldes dels en variation i afsatte ressourcer til aktiviteten, dels forskelle i tilgange og forventninger til arbejdet som mentor. Hvor man i nogle aktiviteter fokuserer på, at

mentorrelationen er personlig, og at mentoren hovedsageligt skal bruge sine personlige kompetencer, lægger man i andre områder større vægt på, at der er en vis metodebevidsthed og faglighed i mentorarbejdet. Uanset hvad er det generelt for caseområderne, at både medarbejdere, mentorer og mentees lægger vægt på, at de personlige kompetencer hos mentor er helt centrale for et vellykket mentorforløb. Som en medarbejder fortæller:

Hvad skal der til for at være en god rollemodel? Personlige ressourcer. Det, man kan byde ind med, byder man ind med. Man skal ikke lave om på sig selv. Man skal ikke være psykolog eller lærer. Man skal være en person. En rollemodel på det liv, du lever. De unge skal opleve den verden, som rollemodellen er en del af.

Den autentiske relation, hvor mentoren bruger egne livserfaringer, holdninger og egen person i sin relation med mentee, er således central i mentoraktiviteten.

I nogle af caseområderne lægger man særligt vægt på, at mentorerne også har faglige kvalifikationer. Og hvis mentor ikke har de faglige kompetencer, understøtter den boligsociale medarbejder med kurser og supervision. Her er det centralt, at mentorerne ud over de personlige kompetencer også har redskaber til at flytte mentees gennem samtaler og kan have et fælles afsæt med nogle af de professionelle aktører, der kan være omkring mentee. Mentorerne kan opleve, at der er behov for at have en faglighed eller blive klædt på til at håndtere, at nogle mentees har komplekse problematikker, som man skal forholde sig til. En mentor fortæller:

Det kunne være godt at blive klædt lidt på til, hvordan man taler med børn og unge om store udfordringer. Og hvordan man kan anerkende deres følelser og oplevelser. Man skal kunne møde dem og rumme, at de har seriøse problemer. ... Det er også vigtigt, at man er bevidst om, at man ikke kan redde sin mentee. ... Jeg oplever det som en fordel at have en faglighed, jeg kan trække på. Jeg kan se, at nogle af de andre mentorer kan have svært ved at håndtere nogle af de udfordringer, mentee står med, det kan være misbrug osv. Det kan være svært for en frivillig at håndtere.

Ud fra caseaktiviteterne tyder det på, at den tætte opfølgning er særlig central, når mentorer er unge, mens de mere modne mentorer i højere grad kan basere deres mentoraktivitet på personlige kompetencer og erfaring.

I en caseaktivitet har de særligt gode erfaringer med at have en tæt opfølgning og fælles metodisk tilgang til mentorarbejdet. Her tyder det på, at den tætte opfølgning er særlig vigtigt, når mentorerne selv er unge fra området. Her oplever medarbejderen, at det er vigtigt og givtigt for resultaterne, at rammer og metoder for arbejdet er relativt definerede. I denne aktivitet indgår både den boligsociale medarbejder og en kommunal samarbejdsaktør, og sammen afholder de personalemøder og individuel sparring med mentorerne. De to medarbejdere oversætter det teoretiske og metodiske fundament, så det kan anvendes af mentorerne i praksis.

I caseaktiviteterne er det erfaringen, at det kan være en særlig drivkraft for virkningen af mentorindsatsen, at mentor er en frivillig og ikke en lønnet medarbejder. Både i forhold til at motivere de unge til at tage imod mentorindsatsen og i forhold til relationsskabelsen og de unges forandringsprocesser. Det har stor betydning for de unge, at mentoren mødes med den unge af lyst. En mentee svarer på spørgsmålet om, hvorvidt det er vigtigt, at hendes mentor er frivillig:

Ja, jeg har haft mange kontaktpersoner ansat af kommunen, som får løn for det osv. Det synes jeg, jeg har haft meget af. Så jeg ville gerne finde en, der var sammen med mig, fordi hun havde lyst til at være sammen med mig og ikke, fordi hun fik løn for det. Det

betyder, at jeg ved, at X (mentor) har lyst til at se mig. [...] Jeg ved, at jeg altid kan skrive eller ringe til X. Hun svarer altid. Det betyder meget, at der altid er én.

Det er således en drivkraft i mentoraktiviteten, når mentor indgår i relationen til mentee som frivillig og står til rådighed, når den unge har behov for det (inden for rimelighedens grænse). I denne form for mentorrelation er det da også de personlige kompetencer, som både medarbejdere og mentorer peger på som afgørende. De faglige kompetencer bliver dermed mindre vigtige. I disse aktiviteter er der af samme grund ikke så stort fokus på at klæde mentorerne fagligt på til at varetage mentorrollen. I stedet lægger medarbejdere vægt på, at mentoren skal være en personlig relation og bruge sine personlige kompetencer i relationen. Det tyder altså på, at det kan give en særlig relation, kan styrke rekruttering og motivation hos den unge, og kan give den unge en særlig støtte gennem livet, at mentoren er frivillig, og at relationen ikke nødvendigvis stopper, når det formelle forløb slutter.

Omvendt tyder casestudierne på, at ønsker man, at mentoraktiviteten skal være en professionel relation, hvor de faglige kompetencer hos medarbejderen er central, så kan det være en styrke at ansætte og aflønne mentorerne. Et ansættelsesforhold gør det i højere grad muligt at arbejde mere stringent metodisk og at stille krav til, at mentorerne går til opgaven på en bestemt måde. En medarbejder fortæller:

Vi kan forlange mere af dem. Tiden har også ændret sig. Der er færre udsatte unge i kriminalitet. Det er nemmere at være stringent metodisk, når de er ansatte. Men det er ikke strengt nødvendigt, at de skal være ansatte, men jeg ville ikke som arbejdsgiver kunne forlange det samme af dem, hvis de var frivillige. Når det er med fast løn, så skal der også virkelig udvikles noget på det.

I enkelte af caseaktiviteterne oplever de da også, at de har svært ved at finde frivillige mentorer, som medarbejderen har lyst til at sende de unge med lidt sværere udfordringer hen til. Det er spørgsmålet, om mentoren har de rette kompetencer til at løfte den unge og håndtere den unges problemstillinger. En projektleder fortæller, at han er tryggere ved, at hans medarbejdere, som han har faglig tillid til, tager sig af de udsatte unge. Han fortæller:

Mine medarbejdere står til rådighed med det samme, og jeg er tryk ved deres faglighed. Så matchingen med de frivillige er sværere. Fordi de er sikkert gode nok og søde, men jeg ved ikke med sikkerhed, hvad de reelt kan, og hvad de kan give de unge. [...] Det er sårbart. Vi har lidt svært ved at slippe de sårbare unge og turde overlevere dem. [...] Vi må ikke lave endnu et svigt mere for den unge.

8.3.3.3 Organisering, roller og samarbejde

I nogle caseaktiviteter er der et tæt samarbejde med kommunale aktører omkring mentorindsatsen. Det kommunale samarbejde kan være fokuseret omkring forskellige delelementer af aktiviteten. I nogle tilfælde er samarbejdet fokuseret omkring rekruttering, i andre aktiviteter er der også samarbejde omkring den løbende støtte og vejledning af mentorer. Både medarbejdere i den boligsociale indsats og kommunale samarbejdspartner ser det som en fordel at være fælles om rekruttering af mentees, idet det giver de kommunale samarbejdspartner mulighed for at tilbyde borgere en ekstra personlig støtte ved behov. Casestudierne tyder desuden på, at det kan styrke aktiviteten, at der også er et kommunalt samarbejde omkring forberedelse og den løbende støtte af mentorer. Det styrker mentors mulighed for at brobygge til personer og enheder i kommunen, hvis der opstår behov for det. Samtidig peger nogle mentorer også på, at det er vigtigt, at aktiviteten ikke er kommunal, og at mentor kan agere frit og støtte mentee også i kontakten med kommunen.

I de mentoraktiviteter, hvor mentor er lønnet, og hvor der er fokus på metodeanvendelse og faglig udvikling, er det vigtigt, at der er en medarbejder eller kommunal samarbejdspart, som varetager den faglige sparring og tegner den metodiske vinkel i aktiviteten. Her skal der altså være en medarbejder, som har kendskab til relevante socialfaglige og pædagogiske metoder og tilgange, og som løbende kan formidle det til mentorer og tilbyde dem sparring. I mentoraktiviteter, hvor mentor er frivillig, og der er metodisk frihed og større fokus på personlige end faglige kompetencer, er det en anden form for støtte, der er behov for. I disse aktiviteter er det vigtigt, at mentoren altid kan hente hjælp og støtte i den boligsociale indsats, hvis der opstår udfordringer i relationen eller hos mentee, som mentoren har brug for hjælp til at håndtere.

8.4 Brandkadet

I dette afsnit beskriver vi brandkadet. Først beskrives kendetegn ved aktiviteten, dernæst gennemslagskraft og til sidst implementering af aktiviteten.

8.4.1 Kendetegn

Brandkadetaktiviteten er opstået som et forsøg på at forebygge påsatte brande og stenkast mod brandvæsnet i de udsatte boligområder ved at skabe indsigt i de unges (deltageres) hverdag og udfordringer hos brandmændene og ved at øge de unges kendskab til brandmændenes hverdag og opgaver.

Formålet med aktivitetstypen Brandkadetter er således todelt. *For det første* er hensigten med forløbet, at deltagerne resocialiseres gennem tilegnelsen af faglige kompetencer i grundlæggende brandmandsfærdigheder. Deltagerne opnår herved specifikke kompetencer, som fremadrettet kan bruges i jobsøgning samt kan medvirke til, at deres trivsel øges, den uroskabende og kriminelle adfærd reduceres og at de unge får styrkede beskæftigelsesmuligheder. Gennem de positive relationer til voksne tilegner de unge sig nye værdier og et ændret syn på myndigheder. *For det andet* er formålet med forløbet, at trygheden både i området og blandt de øvrige beboere styrkes. Dette antages, at kunne opnås gennem de unges styrkede relation og tillid til brandvæsnet, som derved kan arbejde i området uden at blive mødt med mistillid og aggression. Således har indsatsen også et tryghedsorienteret sigte, der knytter sig til boligområdet.

Målgruppen for aktiviteten er bred, men typisk afgrænset til unge fra 13-24 år. Det er som oftest unge, der er skoletrætte, mangler fritidsaktiviteter og/eller er i risiko for at blive kriminel.

Karakteristika	Fakta om målgruppen
Hvem er målgruppen?	<p>Alder: 14-15-årige unge er overrepræsenterede blandt brandkadetterne.</p> <p>Køn: Drengene er overrepræsenteret blandt brandkadetter: 74 pct. af brandkadetterne er drenge, mens der er omtrent lige mange drenge og piger blandt sammenlignelige unge i boligområdet.</p> <p>Etnicitet: Der er ikke forskel på andelen med ikke-vestlig oprindelse blandt deltagerne i brandkadetter og de øvrige beboere i aldersgruppen.</p>
Hvordan er målgruppens familieforhold?	<p>Familieforhold: Der er ikke forskelle på familieforholdene for deltagerne i brandkadetforløb og de øvrige beboere i samme aldersgruppe.</p> <p>Forældre: Der tyder ikke på, at der er forskel på deltagerne i brandkadetter og de jævnaldrende beboere med hensyn til forældrenes socioøkonomiske baggrund.</p>
Hvordan er målgruppens skoledeltagelse?	Deltagerne i brandkadetter er overrepræsenteret blandt elever med en fraværsprocent på 5-10 pct., men til gengæld underrepræsenteret blandt elever med et fravær på 10 pct. eller derover.

Brandkadetaktiviteten er en aktivitet, der er organiseret i et samarbejde mellem den boligsociale helhedsplan og det lokale brandvæsen. Den boligsociale indsats kan være primus motor eller kan indgå i og støtte op omkring anden aktørs organisering af aktiviteten (fx kommune). Brandkadetaktiviteten organiseres typisk af en række sektorer og fagligheder, herunder kommunale repræsentanter, aktører fra den boligsociale helhedsplan, boligorganisationen samt beredskab og/eller det lokale brandvæsen. Som oftest er der etableret en styregruppe, der definerer aktiviteten, udvikler en rekrutteringsstrategi og sikrer midler og klar organisering omkring aktiviteten. Derudover arbejder man nogle steder med en arbejdsgruppe, der løbende evaluerer og justerer aktivitetens konkrete indhold og praktiske udmøntning i samspil med styregruppen.

Brandkadetaktiviteten kan foregå som både et ugentligt forløb, hvor børnene/de unge deltager i et koncentreret forløb og ikke går i skole, men det kan også foregå over en længere tidsperiode (flere måneder eller et år) i de unges fritid. Aktiviteten er som oftest struktureret som et kursusforløb, hvor de unge uddannes i fx førstehjælp, redning og brandslukning. Kurset indeholder både samarbejdsøvelser, teori og praksisnær afprøvning i samarbejde med beredskabet.

Kurset kan også opbygges som en kontaktpersonsordning, hvor kontaktpersonen/redderen agerer som mentor for den unge. De unge bliver desuden ofte tilknyttet et vagthold og kommer herigennem til at lære og opleve den disciplin, vagtholdet arbejder under. Når forløbet er slut, følges der ofte op med et videre forløb for den unge, evt. kan dette nedskrives i en decideret handlingsplan. Her kan det fx være sigtet at få den unge til at indgå i frivillige aktiviteter eller få dem ud i fritidsjob, ligesom helhedsplanen formidler samarbejde med de unges skole, så de unge følges fra flere sider. Efter kursets afslutning modtager de unge typisk et diplom på, at de har gennemført forløbet.

De undersøgte caseaktiviteter varierer i form, intensitet og organisering. Nogle af caseaktiviteterne arbejder med et kortvarigt forløb, hvor deltagerne indgår i aktiviteten over en uge, hvor de har fri fra skole (fx i efterårsferien), mens andre brandkadetaktiviteter foregår over flere måneder og/eller med opfølgende aktiviteter efter et intensivt kort forløb.

8.4.2 Gennemslagskraft

Vi har udarbejdet en forandringsteori på baggrund af workshops med medarbejdere i udvalgte mentorforløb samt casestudier i brandkadetaktiviteter i seks boligsociale indsatser. Forandringsteorien illustrerer således resultaterne af brandkadetaktiviteter, der er sandsynliggjort og udfoldet på baggrund af evalueringen.

Forandringsteorien er udarbejdet på et tidligere stadie i evalueringen og er derefter kvalificeret løbende med blik for de erfaringer, som casestudierne har vist. På den måde er forandringsteorien resultatet af en udviklingsproces, hvor den viste gennemslagskraft løbende er opdateret og nuanceret, som det er blevet mere tydeligt, hvordan indsatsen virker. Arbejdet med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, brandkadetaktiviteter står på. I figur 8.4 fremgår forandringsteorien.

Figur 8.4 Forandringsteori for brandkadet.

De interviewede medarbejdere, projektledere og samarbejdspartnere vurderer, at aktiviteten på kort sigt bidrager til, at målgruppen tilegner sig grundlæggende brandmandsfærdigheder og kendskab til brandvæsenet og autoriteter, der færdes i området. Selve kendskabet og de tilegnede færdigheder har i et caseområde medvirket til, at nogle af de tidligere deltagere er gået videre ind i brandvæsenet. Denne tendens er i tråd med forskningen, som viser, at brandkadetaktiviteter kan have en positiv betydning for job og uddannelse (Christensen, 2012). Samtidig giver kendskabet til brandvæsenet som en autoritet en positiv oplevelse for brandvæsenet, der ikke møder samme modstand ved udrykning i boligområdet.

Flere af de adspurgte projektledere, medarbejdere og samarbejdspartnere vurderer ligeledes, at aktiviteten bidrager til at opbygge deltagernes selvværd og selvtillid blandt andet gennem løbende succesoplevelser og positionering i nye positive roller. En samarbejdspartner fortæller, at de ændrer sig meget i løbet af aktiviteten, og at de virker mere glade og har et glimt i øjet, når aktiviteten er slut. En medarbejder eksemplificerer:

Det er stort, at de kan stille sig op og sige, at de er gode til røgdykning eller kan redde liv eller slukke brand. Og for nogen er forløbet også en lille diamant på vejen, som gør, at de engang om 10 år træffer nogle gode valg.

Vurderingen er endvidere, at brandkadetaktiviteten på den korte bane bidrager til, at deltagerne får større kendskab til deres beskæftigelsesmuligheder fremadrettet. Dertil får deltagerne også en jobberfaring, som de aktivt bruger til deres CV. Dette har blandt andet resulteret i, at nogle deltagere efterfølgende har fået et fritidsjob.

Ligeledes har projektledere og medarbejdere en forventning om, at unge på længere sigt forbedrer deres skolegang og uddannelse, styrker deres beskæftigelsesmuligheder (fx ved at få et fritidsjob) og har en reduceret risiko for at gå ned ad en kriminel løbebane.

Derudover er forventningen blandt de interviewede i casestudierne, at brandkadetaktiviteterne også har en positiv virkning på boligområdet. På kort sigt forventes brandkadetaktiviteter at styrke en fællesskabsfølelse og et netværk for de unge selv samt med øvrige beboere og dermed et styrket ansvar fordelt på flere beboere. Projektlederne giver her udtryk for en forventning om, at aktiviteten

på længere sigt kan føre til en styrket relation mellem de unge i området og autoriteter med tilknytning dertil og hermed forebygge kriminaliteten i området og styrke trygheden for de øvrige beboere i området.

På tværs af caseaktiviteterne tegner der sig et billede af, at børnene og de unges deltagelse i aktiviteten motiveres af flere elementer; herunder især spænding forbundet med øvelserne samt den positive synlighed, de får over for andre beboere i boligområdet via deres deltagelse. Det er en drivkraft for både rekruttering og fastholdelse, at øvelserne er grænseoverskridende og anderledes end dagligdagen i skolen. Mange af børnene og de unge finder det fysisk hårdt, men også motiverende, at man aktiveres rent fysisk og ikke er stillesiddende (som man typisk er det i skolen).

I nogle af caseaktiviteterne arbejder man med ansøgningsprocedurer, hvor børnene/de unge skal skrive en ansøgning, og bliver udvalgt til at deltage. Dette fremhæves af flere af de unge som én af grundene til, at de også fastholdes i aktiviteten, fordi de netop har fået en plads, som en anden også gerne ville have. Det er således en stor drivkraft, når aktiviteten opleves attraktiv – *sej* – hos børnene og de unge selv, og de unge oplever sig positivt udvalgt. Dette understøttes især gennem den afsluttende opvisning/afslutning, hvor brandkadetterne typisk modtager et diplom og anerkendes foran deres venner, familie og øvrige personer i deres boligområde. Som en af deltagerne siger:

Det fedeste var klart afslutningen, fordi folk kom og så én og så det, man havde lært. Og så det med, at man fik diplom, som hvis man havde gennemført et svært spil eller noget.

8.4.3 Implementering

I de efterfølgende afsnit præsenterer vi viden om implementeringen af brandkadetaktiviteten, herunder drivkræfter og barrierer forbundet med organisatoriske, ledelsesmæssige, kompetencemæssige og kontekstuelle faktorer, der kan have indflydelse på, hvordan aktiviteten ser ud og virker i praksis over for målgruppen.

8.4.3.1 Rekruttering af deltagere

Erfaringerne fra de udvalgte caseområder er, at det er vigtigt at alliere sig med de lokale skoler, ungdomsskoler og klubber for at sikre tilstrækkelig rekruttering af børn og unge til aktiviteten. Især i en af caseaktiviteterne oplever en af de boligsociale medarbejdere, at arbejdet med den lokale skole har været svær, og at det kræver kontakt til en lokal 'ildsjæl' at få promoveret og deraf rekrutteret til aktiviteten. Der pågår et stort arbejde med at sikre, at denne ildsjæl har kendskab til aktiviteten og kan motivere målgruppen til at deltage. For at understøtte skolerne som essentiel rekrutteringskanal har et af caseområderne også haft god erfaring med at holde den afsluttende opvisning, efter et endt brandkadetforløb, på den lokale skole. Opvisningen tiltrækker opmærksomhed fra både elever, forældre og lærere, da brandmændene blandt andet møder op i deres uniformer, og kadetterne modtager deres diplomer foran hele skolen.

Casestudierne tegner et billede af, at man foretrækker at etablere deltagerhold, der består af 'lille-bror-segmentet' og dermed ikke allerede begår kriminalitet, men i højere grad har behov for en spændende aktivitet i fritiden for at komme væk fra gaden. Medarbejdere i caseaktiviteterne ser det også som en fordel, at deltagerholdet består af både såkaldte ressourcestærke såvel som børn/unge med færre ressourcer for at bidrage til at løfte sidstnævnte gruppe via de øvrige deltagere også. På tværs af caseområderne udtrykker flere af medarbejderne også, at de ønsker en målgruppe, der favner både piger og drenge, etnisk danskere og etniske minoriteter samt både ressource svage og ressourcestærke børn og unge. Det kan dog opleves vanskeligt især at rekruttere piger til aktiviteten,

da aktiviteten fremstår fysisk krævende, hvilket pigerne kan blive afskrækket af. I et af caseområderne oplever man, at det blandt andet handler om, at pigerne og delvist også drengene ikke har tilstrækkeligt indblik i, hvad aktiviteten handler om. Derfor har de blandt andet besluttet sig for at lave nogle film om indsatsen, så de unge kan få visualiseret, hvad det indebærer at deltage i brandkadetaktiviteten.

En barriere i forbindelse med rekruttering af målgruppen, er også, at brandkadetaktiviteten 'konkurrerer' med en række øvrige aktiviteter i boligområderne. Ifølge samarbejdspartnere i to af caseaktiviteterne er det vigtigt, at aktiviteten får karakter af noget anderledes end aktiviteter forbundet med skolen og ungdomsskolen. Her fremhæves elementet af 'spænding' især som en drivkraft for at sikre tilstrækkelig rekruttering, såvel som dét, at aktiviteten foregår i en anden kontekst – på brandstationen – end boligområdet.

8.4.3.2 Arbejdsmetoder, kompetencer og virkningsfulde mekanismer

I det følgende beskriver vi de arbejdsmetoder, der anvendes i caseaktiviteterne samt de mekanismer, som aktiveres af metoderne. Arbejdsmetoder er de metoder, som arbejdes med i hver enkelt aktivitet, som af de boligsociale medarbejdere fremhæves som medvirkende til, at aktiviteten afføder de ønskede resultater. I afsnittet beskriver vi endvidere de kompetencer, som man i caseområderne oplever som centrale for at kunne arbejde med fritidsjobaktiviteter.

Overordnet set tyder analysen på, at arbejdsmetoderne især virker:

- *Regulerende*, da brandkadetternes adfærd skal tilpasses rammer, rutiner og regler
- *Ansvarliggørende*, da brandkadetterne får tildelt specifikke opgaver
- *Inkluderende*, da brandkadetterne oplever at blive del af et arbejdsfællesskab.

Den dybdegående caseundersøgelse tegner et billede af, at en central drivkraft i brandkadetaktiviteten er, at den opleves virkelighedsnær, og arbejdsmetoden praksisnær læring er helt central i aktiviteten.

Det fremhæves blandt andet som vigtigt, at aktiviteten finder sted på en brandstation, at børnene/de unge får uniform på og deltager i øvelser, der er tæt på de opgaver, som brandvæsenet løser i virkeligheden. Som en af de projektansvarlige i et af caseområderne fortæller:

Uniformen får dem [målgruppen] til at ranke ryggen og gør dem bevidst om, at der forventes noget af dem.

Ligesådan er brandstationen som arbejdsplads med til at sætte nogle bestemte regler og rammer for adfærd, der blandt andet handler om, at de kan samarbejde, kommunikere og påtager sig et ansvar for fællesskabet. Man kan således sige, at en af de virkningsfulde mekanismer i aktiviteten er, at den virker *regulerende* på deltageres adfærd, da deltagerne blandt andet får klare instruktioner, som de skal følge og dermed regulere deres adfærd efter. En projektansvarlig i et af caseområderne understreger også vigtigheden af, at børnene og de unge får en specifik rolle og ansvar i aktiviteten, da mange af deltagerne (og de unge i de boligsociale områder) kan opleve at have svært ved at finde sin rolle og 'plads' og kan føle sig ekskluderet blandt andet grundet etnicitet og/eller udsathed. Som en af brandmændene fortæller, er brandmændenes virkelighed blandt andet, at alle personer udfylder en specifik funktion i en fælles opgaveløsning, og hvis de ikke lykkes med denne opgave, går det ud over de øvrige personer – og opgaven mislykkes. Netop det at få en specifik funktion og dertilhørende opgave virker ansvarliggørende, da det kan have konsekvenser for resten af teamet, hvis den enkelte ikke formår at løfte sin opgave.

Både brandmænd såvel som boligsociale medarbejdere og øvrige samarbejdspartnere på tværs af de udvalgte caseområder understreger, at brandmændenes tilgang til målgruppen er en drivkraft for de positive ændringer og den virkning, som de oplever, at aktiviteten har. Det tyder især på at handle om den klarhed, regler og konsekvenser, som opstilles for målgruppen, når de indgår i aktiviteten.

En af brandmændene i et caseområde fortæller: *"Værdisættet er lidt kæft, trit og retning – på den gode måde. Det er nemt for den unge at være i"*. I tråd hermed oplever en af de boligsociale medarbejdere, at brandmændenes tilgang og de opgaver, som børnene og de unge får som led i aktiviteten, kan give børnene og de unge en række succesoplevelser, som de ikke nødvendigvis har oplevet at få i skolen, da opgaver er mere konkrete, og succes kan handle om at gøre det, som der bliver sagt. Samtidig er der konsekvenser, hvis deltagerne siger fra, og brandmændene arbejder med at rykke deres grænser. Som en af brandmændene fortæller: *"Vi tager ikke nej for nej"*. Samtidig med at netop brandmændenes tilgang, der ikke nødvendigvis bunder i en pædagogisk tilgang, kan have en positiv virkning på målgruppen, oplever nogle af brandmændene såvel som de boligsociale medarbejdere også, at det kan være problematisk ikke at have de fornødne kompetencer til at håndtere de udfordringer, som nogle af deltagerne kan stå i.

Nogle af brandmændene har været på Brandkadet.dk's kurser, hvor de blandt andet har fået indblik i, hvor forskellige udfordringer deltagerne kan have, fx viden om diagnoser, og hvordan dette håndteres. Det opleves således som en drivkraft, at brandmændene modtager en opkvalificering, der klæder dem på til at kunne tage højde for de behov og hensyn, som deltagerne i aktiviteten måtte have.

8.4.3.3 Organisering, roller og samarbejde

I dette afsnit beskriver vi de forhold ved organisering, roller, ledelse og samarbejde, der kan virke som drivkræfter eller barrierer for fremdriften og resultaterne af brandkadetaktiviteter.

I organiseringen af brandkadetaktiviteten oplever caseområderne, at den interne organisering og rollefordeling mellem brandvæsen og den projektansvarlige er veldefineret og i overvejende grad virker efter hensigten. Aktørerne fra brandvæsenet har en klar opfattelse af, at de indgår i projektet som udførende (enten lønnede eller frivillige) medarbejdere, der driver aktiviteten i praksis som del af deres øvrige arbejde. På samme vis ved den projektansvarlige i helhedsplanen, at hans/hendes funktion i højere grad er forbundet med rekruttering til aktiviteten, koordinering med øvrige tilbud, kontakt med forældrene og en evt. efterfølgende opfølgning eller henvisning til andre tilbud. De udførende aktører fra brandvæsenet såvel som den projektansvarlige hos helhedsplanen har således typisk en klarhed over, hvilke opgaver de hver især skal varetage, og hvordan deres forskellige bidrag, kompetencer og fagligheder bedst spiller sammen i forhold til at sikre, at aktiviteten har den ønskede drift og virkning for de børn og unge, der indgår i den.

De boligsociale medarbejdere har typisk en opgave i at koordinere med de øvrige tiltag omkring de unge og varetage strategien omkring rekruttering af de unge, hvorfor den således ikke er delt ud på (for) mange hænder. Dette oplever både medarbejderne såvel som aktørerne fra brandvæsenet som en god arbejdsfordeling, da brandmændene finder god mening i at drive aktiviteten, men ikke oplever at have hverken ønske om, kompetencer eller ressourcer til at varetage den koordinerende (og ledelsesmæssige) opgave forbundet med aktiviteten. Omvendt kan det dog også være en udfordring at justere aktivitetens indhold og tidsplan, så den stemmer overens med brandmændenes vagtplan, hvilket fremhæves som en barriere i samarbejdet, men som blandt andet kan medieres gennem en tæt dialog mellem projektlederen for den boligsociale helhedsplan og ledelsen hos brandvæsenet, der fx kan indgå en skriftlig samarbejdsaftale og udpege de brandmænd, som kan understøtte samarbejdet.

I nogle af caseaktiviteterne fortæller både brandmænd og boligsociale medarbejdere, at en barriere i forbindelse med brandvæsenets inddragelse i aktiviteten er de organisatoriske ændringer af brandvæsenet, som ikke længere er kommunalt, men i højere grad tværkommunalt. Det tværkommunale brandvæsen har ikke en ligeså tæt tilknytning til det enkelte boligområde, hvorfra flere af brandkadetterne kommer, og brandstationen er således heller ikke lokaliseret i målgruppens nærområde, hvilket kan komplicere transport og dermed de unges fremmøde. En anden barriere, som følger af omorganiseringen af brandvæsenet, er, at samarbejdet mellem helhedsplanen, kommunen og brandvæsenet udfordres af en ny organisering og større fysiske afstande. En af de boligsociale medarbejdere understreger, at det har været vigtigt med en god relation til udvalgte (ledende) brandmænd, der har bidraget til at fastholde et fokus på brandkadetaktiviteten, selvom der har foregået omstruktureringer.

På tværs af caseaktiviteterne tyder det på, at der er god erfaring med at tilknytte en kommunal gadeplansmedarbejder eller børne-/ungemedarbejder til aktiviteten, fx fra kommunens socialforvaltning eller børne- og ungeforvaltning. Det opleves som en drivkraft for henholdsvis at rekruttere og fastholde de unge i aktiviteten, da medarbejderen ofte kender de unge i målgruppen fra andre sammenhænge, fx fordi medarbejderen har været i dialog med den unge i forbindelse med aktiviteter i området eller via familiens kontakt med kommunen. Derudover kan den kommunale medarbejder også have en opmærksomhed på særligt udsatte børn og unge, der kan have behov for at få en yderligere støtte end den, der ligger i brandkadetaktiviteten. I alle caseaktiviteter indgår medarbejderen som en fast deltager i brandkadetaktiviteten, og det er især en drivkraft, hvis medarbejderen deltager i alle opgaver og aktiviteter på samme vilkår som de unge og derigennem opnår en ligeværdig og tillidsfuld relation til dem. Ifølge en af de boligsociale aktivitetsansvarlige skaber gade- og medarbejderens deltagelse et tættere samarbejde mellem de boligsociale aktiviteter og kommunens arbejde. Det kommer blandt andet til udtryk i en af caseaktiviteterne, hvor gademedarbejderen understøtter, at deltagere med behov herfor også får etableret en støttekontaktperson eller anden kommunal støtte til at fastholde dem i deres uddannelse og skole.

I caseaktiviteterne arbejder man også med et samarbejde etableret på tværs af sektorer og fagligheder via henholdsvis en arbejdsgruppe og styregruppe. Grupperne skal sikre aktivitetens drift, løbende tilpasninger og understøtte gode resultater. Ved at etablere en tværsektoriel styregruppe sikres en vidensdeling, der fremmer en oplevelse hos de unge af at indgå i en sammenhængende aktivitet. Hovedparten af respondenterne på tværs af både organisering og boligområde oplever det også som en drivkraft for aktiviteten, at alle arbejder med det samme mål for øje: Nemlig at støtte de unges trivsel og samtidig bidrage til, at brandmændene kan løse deres kerneopgave.

8.5 Projekt- og eventforløb

I dette afsnit beskriver vi projekt- og eventforløb. Først beskrives kendetegn ved aktiviteten, dernæst gennemslagskraft og til sidst implementering af aktiviteten.

8.5.1 Kendetegn

Formålet med aktivitetstypen projekt- og eventaktiviteter er at uddanne beboere i projektledelse og personligt lederskab samt sætte gang i aktiviteter i boligområdet. Målet er, at flere beboere engagerer sig i at lave aktiviteter og events i boligområdet og på den måde tager ansvar for lokalområdet. Herigennem skærpes deltagerens kvalifikationer i projektledelse, og deres iværksætterkompetencer styrkes.

For deltagerne er formålet desuden at styrke deres selvtillid, kompetencer og identitet. Deltagerne skal blive gode rollemodeller og dermed bygge bro til kvarterets mange forskellige beboergrupper. Derudover er formålet også, at unge får mulighed for at fremstå positivt over for andre beboere i området og via succesoplevelser erfare, at der er alternativer til deres nuværende adfærdsmønstre. Det forventes således, at projekt- og eventaktiviteter øger deltageres selvtillid og gåpåmod, øger initiativ til at engagere sig som frivillig i de igangsatte projekter, giver succesoplevelser, der skaber motivation for aktiv deltagelse i sociale netværk og giver viden om projektledelse og projektskabelse. Det primære formål med projekt- og eventaktiviteterne er at skabe empowerment for deltagerne, hvorimod fremtidig beskæftigelse er et sekundært fokus.

Eventforløb kan både være målrettet børn, unge og voksne, men målgruppen vil typisk være unge, fx i alderen 15 til 24 år, eller voksne, der gerne vil klædes på til eller støttes i at skabe projekter eller iværksætte aktiviteter i boligområdet.

Hensigten er, at deltagerne i projekt- og eventaktiviteterne kan have forskellige ressourcer og baggrund, så sammensætningen af deltagerne er divers og dermed fordrer et bredere netværk og arbejdsfællesskab. I nogle tilfælde håndplukkes områdets ressourcestærke unge til et undervisningsforløb i projektledelse, som således skal motivere og tiltrække de mindre ressourcestærke unge. De fungerer således som rollemodeller, og deres funktion er, via projekter med udspring i egne idéer, at trække de mindre ressourcestærke unge væk fra eventuelle kriminelle miljøer. I andre tilfælde er det voksne beboere, som henvender sig til den boligsociale indsats med ønske om hjælp til at gennemføre en aktivitet. I disse tilfælde kan deltagelsen i eventforløb styrke beboeres kompetencer og motivation i forhold til beskæftigelse.

Projekt- og eventforløb er en aktivitetstype, hvor børn, unge og voksne lærer at planlægge og udføre events, aktiviteter og projekter. I nogle tilfælde er der også fokus på støtte til fundraising.

Forløbet kan således indeholde undervisning i at planlægge og udføre events og at fundraise til en aktivitet samt sparring og støtte i selve planlægningen og gennemførelse af et konkret event, projekt eller arrangement. Den mere undervisningsbaserede udgave af projekt- og eventaktiviteterne kan være modulinddelt og bygget op om et konkret forsøg med at igangsætte et projekt. Undervisning vil typisk foregå over en periode med regelmæssige undervisningsgange, hvor fx teamledere, professionelle projektledere, kommunale medarbejdere med projektledererfaring og iværksættere kan inviteres til at holde oplæg. Disse undervisere skal være med til at kvalificere deltageres egne iværksætteridéer samt deres evner til at udvikle og lede projekter.

Typisk vil projekt- og eventaktiviteterne være organiseret, så det boligsociale team (projektleder og medarbejdere) har en koordinerende og igangsættende funktion og dermed understøtter beboernes engagement til at starte projekter eller stable konkrete arrangementer på benene. Den boligsociale indsats' rolle består i at guide beboerne i deres idéer og udførelse af projekter. For eksempel kan idéerne være urealistiske i forhold til økonomi, udførelse m.m.

Deltagerne følges tættest i opstartsfasen, og herefter er målet, at projektet skal blive selvkørende og uafhængig af den boligsociale indsats. I andre tilfælde faciliterer de boligsociale medarbejdere undervisning og rådgivning og har ligeledes en opsøgende funktion i forhold til at finde samarbejdspartnere, som eksempelvis ungdomsskoler og andre projektlederkurser. Der kan således inddrages eksterne aktører med fx projektledelses- eller iværksættererfaring, der kan holde oplæg, og der kan etableres samarbejde med virksomheder eller andre aktører, som kan være relevante samarbejdspartnere i de enkelte projekter og arrangementer.

Det er centralt, at projekterne og arrangementerne, der iværksættes, udspringer af beboernes engagement og idéer. Ved at inddrage professionelle projektledere og skabe en deltagersammensætning med en kombination af beboere med forskellige ressourcer og baggrund, skaber projekt- og eventaktiviteterne et grundlag for udvikling af målgruppens iværksætteridéer samt deres evner til at udvikle og lede et projekt.

Der er flere forskellige tilgange til organiseringen af projekt- og eventaktiviteter. Det kan konkret være:

- Et undervisningsforløb, som man kan melde sig til med faste ugentlige undervisningsgange, hvor forløbet er knyttet sammen med nogle konkrete projekter, som deltagerne har interesse i at igangsætte
- Et undervisningsforløb for unge i boligområdet, som dels deltager i undervisningsforløbet, men som også dels kan bruge aktiviteten som en fritidsaktivitet
- Kvartalsvise aktivitetsmøder, hvor beboere, der har idéer eller lyst til at starte et projekt, kan dukke op og bidrage med det, de har lyst til.

Undervisningsforløbene kan tilrettelægges på forskellige måder, som ovennævnte også fremhæver. Et caseområde har gennemført det første undervisningsforløb på baggrund af tilmeldinger, mens det andet undervisningsforløb er suppleret ved at håndplukke nogle deltagere og beboere til at indgå i forløbet.

I de kvartalsvise aktivitetsmøder er fokus på at igangsætte små projekter, som ikke er for forpligtende for de enkelte beboere at være involveret i. Dette er med til at skabe mindre, men succesfulde projekter og arrangementer, som kan motivere flere beboere til at indgå i projekt- og eventaktiviteterne.

8.5.2 Gennemslagskraft

Som del af evalueringen og det indledende analysearbejde har repræsentanter fra tre udvalgte boligområder, i samarbejde med konsortiet, udviklet en forandringsteori for projekt- og eventaktiviteter på tværs af områderne. Den udviklede forandringsteori for projekt- og eventaktiviteter har dannet afsæt for de dybdegående casestudier og dertilhørende undersøgelse af praksis i de tre boligområder.

Forandringsteorien er udarbejdet på et tidligere stadie i evalueringen og er derefter kvalificeret løbende med blik for de erfaringer, som casestudierne har vist. På den måde er forandringsteorien resultatet af en udviklingsproces, hvor den viste gennemslagskraft løbende er opdateret og nuanceret, som det er blevet mere tydeligt, hvordan indsatsen virker. Arbejdet med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, projekt- og eventforløb står på. I figur 8.5 fremgår forandringsteorien.

Figur 8.5 Forandringsteori for projekt- og eventforløb.

Interviewene med medarbejdere, projektledere og samarbejdspartnere vurderer, at aktiviteten bidrager til, at den enkelte tilegner sig kompetencer i forhold til at planlægge, styre og afholde projekter og arrangementer, og tilegner sig erfaringer, som kan skrives på CV'et og bruges i fremtidige jobansøgninger. I forskningen er der også noget, der tyder på, at unges deltagelse i sådanne aktiviteter kan være medvirkende til, at de unge deltagere opnår bedre selvregulering, som jo medvirker til, at de unge deltagere lærer, hvad det vil sige at have et arbejde (Leos-Urbel, 2014).

Et andet resultat på kort sigt er, at deltagelse i projekt- og eventaktiviteter giver deltagerne øget kendskab til egne fremtidsmuligheder og øgede sociale kompetencer. Desuden er det forventningen, at deltagerne via de tillærte kompetencer og erfaringer opnår øget selvværd og styrket selvtillid. Dette kortsigtede resultat finder opbakning i forskningen, som viser, at på grund af aktiviteter som projekt- og eventforløb opnår de unge deltagere mere selvtillid og selvværd, hvilket kan have betydning for deres sociale kompetencer (Leos-Urbel, 2014).

På længere sigt er forventningen, at projekt- og eventforløb kan styrke deltagere til at kunne bidrage til boligområdet og til samfundet generelt og dermed øge deltagelse og fastholdelse i uddannelses-systemet og styrke deres beskæftigelsesmuligheder. Samtidig opleves det, at deltagerne i kraft af øget selvtillid og selvværd på længere sigt oplever øget trivsel.

For boligområdet er det forventningen, at projekt- og eventaktiviteterne på kortere sigt vil skabe et styrket netværk og samarbejde i boligområdet og dermed positiv omtale og anerkendelse fra beboerne i området. Det forventes, at disse umiddelbare resultater i boligområdet på længere sigt kan føre til et stærkt lokalt netværk og engagement i boligområdet og samtidig, at lokalområdet bliver en integreret del af samfundet og et attraktivt boligområde med et positivt omdømme.

I caseaktiviteterne spænder målgruppen for projekt- og eventforløb i alder, og dette har en betydning for, hvilket formål og hvilket ønskede resultat, som deltageren slutter af med at få fra forløbet. Derfor er det centralt at have øje for deltagerens alder og indtænke dette, når der forventningsafstemmes om deltagerens mål og dermed aktivitetens virkning.

Det er erfaringen fra caseaktiviteterne, at projekt- og eventforløb er nyttige i forhold til børn og unge, som har forskellige former for udfordringer. Når det er ønsket at styrke deltagernes beskæftigelsesmuligheder, skolegang og trivsel og at forebygge kriminalitet, er det relevant at inddrage børn og unge, som ikke trives i skolen, som mangler selvtillid og gode oplevelser. Det kan også være unge, som mangler sociale kompetencer eller har en uhensigtsmæssig adfærd, og det kan både være unge, som har en forstyrrende adfærd, og unge, som er stille og indadvendte. På trods af at det er oplevelsen blandt medarbejdere i casestudierne, at projekt- og eventforløb er virkningsfulde over for børn og unge med de ovennævnte udfordringer, så skal der også være et udviklingspotentiale. Medarbejderne skal altså have en forventning om, at den unge via projekt- og eventforløb kan opnå forbedrede beskæftigelsesmuligheder, forbedret skolegang, øget trivsel, forbedret adfærd og øgede kompetencer i forhold til et fremtidigt fritidsjob.

Det er en gennemgående erfaring fra caseaktiviteterne, at det er positivt at sammensætte gruppen af deltagere i projekt- og eventforløb, så der er en vis blanding i forhold til udfordringer og ressourcer. Dels kan det være positivt, at nogle af de lidt svagere unge har nogle rollemønstre i gruppen, som de kan lære noget af og spejle sig i. Dels kan det være positivt, at de stærkere unge får nye oplevelser og opfattelser af de svagere unge ved at se dem i nye roller og situationer og dermed får nedbrudt fordomme. I flere af aktiviteterne forsøger medarbejderne dermed at lave en blandet sammensætning i gruppen, så der er nogen, der kan trække de andre op. Derfor kan det også være nyttigt at rekruttere deltagere til projekt- og eventforløb, som godt selv ville kunne finde og fastholde et ordinært fritidsjob.

8.5.3 Implementering

I de efterfølgende afsnit præsenterer vi, hvordan projekt- og eventaktiviteter konkret er blevet implementeret i praksis i udvalgte caseområder. Afsnittet beskriver de foreløbige erfaringer med implementeringen af projekt- og eventaktiviteter, herunder hvilke drivkræfter og barrierer ved organisatoriske, ledelsesmæssige, kompetencemæssige og kontekstuelle faktorer der kan have indflydelse på, hvordan aktiviteten ser ud og virker i praksis over for målgruppen.

8.5.3.1 Rekruttering af deltagerne

På tværs af boligområderne har man oplevet, at det kan være vanskeligt at få beboerne engageret i at igangsætte projekter og arrangementer. Erfaringen fra de projektansvarlige er, at det kræver et indledende arbejde at skabe et ejerskab til projekt- og eventaktiviteterne, så beboerne ved, at de har muligheden for at starte og indgå i projekter, og at det er *deres* projekter og ikke fx kommunens eller det boligsociale teams projekter. Samtidig oplever både projektmedarbejdere og enkelte beboere, at det kan være vanskeligt at skabe ejerskab til at fortsætte de igangsatte projekter blandt beboerne. Det er typisk de samme beboere, der går igen, når projekter skal videreføres, eller når nye projekter eller arrangementer skal startes. Det er således erfaringen, at udbredelse af projekt- og eventaktiviteterne i boligområdet og rekruttering til nye projekter kan være svær. Det kræver en længere opstartsproces, før beboerne bliver opmærksomme på, at det er på deres initiativ, at projekter og events iværksættes, og at det er deres idéer og ønsker, der driver aktiviteterne. En drivkraft ved rekrutteringen er derfor, at de projektansvarlige gør det klart, at det er beboerne selv, der står for arrangementerne, fx ved at gøre det tydeligt, at det er beboerne og ikke de projektansvarlige, der er værter ved arrangementer, der afholdes i boligområderne.

8.5.3.2 Arbejdsmetoder, kompetencer og virksomme mekanismer

I det følgende beskriver vi de arbejdsmetoder, der anvendes i projekt- og eventaktiviteterne i caseområderne samt de virksomme mekanismer ved arbejdsmetoderne. Arbejdsmetoder er de metoder, som

arbejdes med i hver enkelt aktivitet, som af de boligsociale medarbejdere fremhæves som medvirkende til, at aktiviteten afføder de ønskede resultater. I afsnittet beskriver vi endvidere de kompetencer, som man i caseområderne oplever som centrale for at kunne udføre projekt- og eventaktiviteter.

Overordnet set tyder analysen på, at arbejdsmetoderne især virker:

- *Motiverende*, da beboerne får mod på at føre egne projekter og initiativer ud i livet
- *Opbyggende*, da beboerne får viden og erfaring om projektledelse, som de kan bruge til at drive deres projekter
- *Relationsopbyggende*, da aktiviteterne giver beboerne mulighed for at få nye positive relationer.

Det er centralt for projekt- og eventaktiviteterne, at de skal udspringe af beboernes idéer og ønsker til projekter i boligområdet og dermed være drevet af, at beboerne har ejerskab over projekterne. Det er derfor i høj grad samskabelse, der bruges som tilgang og arbejdsmetode i projekt- og eventaktiviteterne. Det betyder, at alle kan byde ind med det, de har at komme med, og projektleder og projektansvarlige faciliterer, at beboerne kan starte projekter og lave arrangementer i boligområdet. De projektansvarlige arbejder derfor ved at være åbne og lyttende, men også ved at kunne stille de rette spørgsmål og understøtte, at projekterne har et bredere perspektiv og kommer hele boligområdet til gavn. Samskabelsestilgangen i projekt- og eventaktiviteterne virker således, fordi det er motiverende for beboerne, at projekterne og arrangementerne udspringer fra beboerne selv, og virker opkvalificerende, fordi beboerne bliver understøttet i at føre deres projekter ud i livet og derved får erfaring med at starte og drive projekter eller planlægge større arrangementer. En projektansvarlig påpeger, at dette kræver en særlig tilgang, som indebærer:

Vi skal ikke gå foran – vi skal gå ved siden af.

Projekt- og eventaktiviteterne virker på tværs af caseområderne ved, at beboerne samles i grupper og indgår i et undervisningsforløb eller får støtte til sammen at udføre projektet eller arrangementet. Deltagerne får dermed opkvalificering i at stable projekter på benene og får konkret erfaring og træning i disse kompetencer ved at gennemføre projekterne. At projekt- og eventaktiviteterne oftest gennemføres med grupper af beboere betyder, at aktiviteten styrker samarbejde mellem de enkelte beboere og sammenholdet i boligområdet.

I projekt- og eventaktiviteter, der er rettet mod de unge, kan der være en større grad af pædagogisk arbejde og dermed mere pædagogiske arbejdsmetoder, hvor aktiviteterne ikke kun har til formål at beboerne i området understøttes i at skabe projekter og arrangementer, men at aktiviteten i sig selv også er en fritidsaktivitet for de unge – og en mulighed for at opbygge relationer og arbejde pædagogisk med de unge. Her er det vigtigt, at tilgangen til de unge er at møde dem der, hvor de er, skabe en god relation og ikke presse de unge for hårdt, men derimod skabe et godt rum for socialt samvær. På tværs af caseområderne bliver det fremhævet, at tilgangen i projekt- og eventaktiviteter handler om at støtte beboerne der, hvor de er, så projekterne kan realiseres. Nogle projekter bliver hurtigt selvkørende, hvor andre har brug for højere grad af støtte. En projektmedarbejder fremhæver, hvilke kompetencer der er nødvendige for at gennemføre projekt- og eventaktiviteter:

Man skal være lyttende, god til at skabe relationer til beboere og så er personlige kompetencer vigtige.

8.5.3.3 Organisering, roller og samarbejde

I dette afsnit beskriver vi de forhold ved organisering, roller, ledelse og samarbejde, der kan virke som drivkræfter eller barrierer for fremdriften og resultaterne af projekt- og eventaktiviteter.

På tværs af caseområderne har oplevelsen været, at det kan være vanskeligt at få etableret de nødvendige og ønskværdige samarbejdsrelationer til fx private virksomheder og kommunale aktører. Her er erfaringen, at samarbejdsaftaler ikke nødvendigvis er nok til at få samarbejdet til at leve i praksis. Selvom der kan være interesse for at indgå i samarbejdsrelationer, er det især en barriere, hvis samarbejdsaftalerne er indgået, lang tid før helhedsplanen træder i kraft, eller hvis samarbejdsaftalerne er indgået på et højere ledelsesniveau, men ikke implementeret videre på medarbejderniveau. Projektlederne påpeger, at fleksibiliteten i den boligsociale indsats er en drivkraft, der kan imødekomme ovenstående problematik. Projektlederne oplever, at de kan gå pragmatisk til værks i forhold til samarbejdsaftalerne og få det til at virke, fx ved at tilpasse sig til de dagsordener, der opstår, og definere projekt- og eventaktiviteterne efter, hvad der kan lade sig gøre. Konkret har man i et caseområde oplevet, at det ikke gik så hurtigt med at få etableret samarbejde med virksomhederne om projekt- og eventaktiviteterne, som man havde håbet, men man har håndteret dette ved, at der nu holdes udviklingsmøder med virksomhederne i stedet for egentlige samarbejder om projekter.

På tværs af caseområderne beskriver projektlederne, at deres centrale opgave er at få rammerne til at fungere, så de projektansvarlige kan føre projekt- og eventaktiviteterne ud i livet. For projekt- og eventaktiviteterne er det særligt vigtigt, at der er tilpas manøvrerum inden for rammerne, så de konkrete projekter og arrangementer kan tilpasses til beboernes præferencer, fordi det mest centrale i indsatsen er, at beboerne vil deltage i og gerne drive projekter og arrangementer. På tværs af caseområderne bliver det derfor beskrevet som en drivkraft, når projektlederen eller lederen af helhedsplanen sørger for at bane vejen og være ambassadør, fx over for samarbejdspartnere, men samtidig uddelegerer opgaver til de projektansvarlige og til beboerne, når det kommer til udførelsen af projekt- og eventaktiviteterne. I et af caseområderne har man gode erfaringer med at holde stop-op møder hver tredje måned mellem de projektansvarlige. Dette sikrer en tæt opfølgning på projekt- og eventaktiviteterne, hvor projektlederen og de projektansvarlige sammen kigger på, hvordan det går, om milepælene og succeskriterierne i projektplanen nås, og projektlederen kan på baggrund heraf videreformidle projekternes status og fremdrift til styregruppen.

8.6 Netværksmødre

I dette afsnit beskriver vi netværksmødre. Først beskrives kendetegn ved aktiviteten, dernæst gennemslagskraft og til sidst implementering af aktiviteten.

8.6.1 Kendetegn

Netværksmødre bygger på grundtankerne bag det eksisterende koncept 'Bydelsmødre', som er forankret i Bydelsmødrenes Landsorganisation (BL). Konceptet har forbillede i et projekt fra Tyskland, som i 2004 blev etableret i Berlin, og som i 2007 blev overført til den danske integrationsindsats. Der er således tale om et veludviklet og -afprøvet koncept, hvor Bydelsmødrenes Landsorganisation stiller materialer og erfaringer til rådighed for alle, der ønsker at prøve kræfter med indsatsen.

Formålet med aktivitetstypen er todelt. For det første er hensigten, at netværksmødrene opnår selvtillid til at løse hverdagens udfordringer samt et større netværk og tilknytning til boligområdet gennem uddannelse og praktisk erfaring med arbejdet som netværksmor. For det andet er det hensigten, at kvinderne, som netværksmødrene hjælper, tilegner sig viden om det omkringliggende samfund og opnår større kontrol over og indflydelse på eget liv gennem netværksmødrenes opsøgende indsatser.

Aktivitetens samlede formål er således, at både netværksmødrene og kvinderne, de hjælper, opnår større selvtillid, får mod på og redskaber til at løse hverdagens udfordringer og oplever en større tilknytning til og engagement i boligområdet.

Aktiviteten netværksmødre har to målgrupper: Den primære målgruppe er kvinder, der gennemgår en uddannelse til netværksmor. Den sekundære målgruppe er andre kvinder i boligområdet, som modtager støtte og vejledning fra de uddannede netværksmødre. Denne evaluering har fokus på den primære målgruppe, hvorfor evalueringens fund primært angår aktivitetens beskæftigelsesrettede effekter og resultater for de uddannede netværksmødre.

Netværksmødre vil typisk være mere ressourcestærke kvinder i boligområdet, som besidder overskud og ressourcer til at gennemføre et struktureret undervisningsforløb og den efterfølgende indsats, men det kan også være kvinder, som mangler selvtillid og viden om det danske samfund. For sidstnævnte kan indsatsen være med til at styrke deres selvtillid og tilknytning til boligområdet. Mange netværksmødre har anden etnisk baggrund end dansk og derigennem erfaringer med at være ny i et fremmet land, hvilket giver dem en unik mulighed for at opsøge og etablere tillidsfulde relationer til mere udsatte minoritetskvinder i boligområdet.

Netværksmødrenes opsøgende indsats er rettet mod udsatte og/eller isolerede kvinder i boligområdet, overvejende med etnisk minoritetsbaggrund, men også etnisk danske kvinder. Kvinderne lever typisk en isoleret hverdag med sociale, økonomiske og/eller helbredsmæssige problemstillinger, og mange af kvinderne har også udfordringer med det danske sprog og sparsomt kendskab til det omkringliggende samfund og dets muligheder.

Aktiviteten netværksmødre er typisk organiseret i et samarbejde mellem den boligsociale helhedsplan og Bydelsmødrenes Landsorganisation, hvor graden af samarbejde varierer helhedsplanerne imellem. Nogle har etableret et tæt samarbejde med Landsorganisationen, hvor den boligsociale indsats fx anvender organisationens undervisningsplan og -materiale, modtager løbende råd og vejledning, ligesom landsorganisationens konsulenter i nogle tilfælde varetager undervisningen af netværksmødrene. Andre helhedsplaner har en selvstændig organisering af aktiviteten med sparsom eller ingen tilknytning til Bydelsmødrenes Landsorganisation. Aktivitetens organisering kan desuden variere i graden af samspil med andre boligsociale aktiviteter, hvor nogle helhedsplaner fx har (om)organiseret aktiviteten, så den spiller tæt sammen med fx familieprogrammer og -kurser.

Nogle helhedsplaner vælger over tid at overdrage ledelsen af aktiviteten til de lokale netværksmødre, som ved at stifte en forening kan forankre aktiviteten i frivilligt regi. Bydelsmødrenes Landsorganisation tilbyder i den forbindelse netværksmødrene konsulentbistand i form af råd og vejledning til, hvordan man danner og sidenhen arbejder som en forening.

Aktiviteten er som oftest struktureret som et uddannelsesforløb, hvor netværksmødrene undervises i forskellige temaer, der knytter sig til familie, sundhed og lokalsamfund. Det kan fx være temaer om børneopdragelse, helbred og samarbejde med skole, daginstitutioner og forvaltninger. Uddannelsen har til formål at give netværksmødrene viden om og forståelse for, hvad arbejdet som netværksmor indebærer. Uddannelsens længde og opbygning varierer mellem helhedsplanerne. Nogle helhedsplaner vælger at følge Bydelsmødrenes Landsorganisations grunduddannelseskoncept med dertilhørende undervisningsplan og materiale, hvor et forløb strækker sig over 14 moduler. Andre helhedsplaner vælger et mere løst struktureret uddannelsesforløb tilpasset den lokale kontekst og målgruppens behov. For eksempel har en helhedsplan valgt at strukturere et uddannelsesforløb, hvor netværksmødrene mødes til et ugentligt dialog- og sparringsforum, hvor temaerne bliver fastsat fra gang til gang efter netværksmødrenes behov.

Efter endt uddannelsesforløb følger der typisk et forløb, hvor netværkskvinderne erhverver sig praktiske erfaringer med arbejdet som netværksmor gennem opsøgende indsatser rettet mod boligområdets udsatte og isolerede kvinder. Flere steder har man valgt at etablere et netværk i boligsocialt

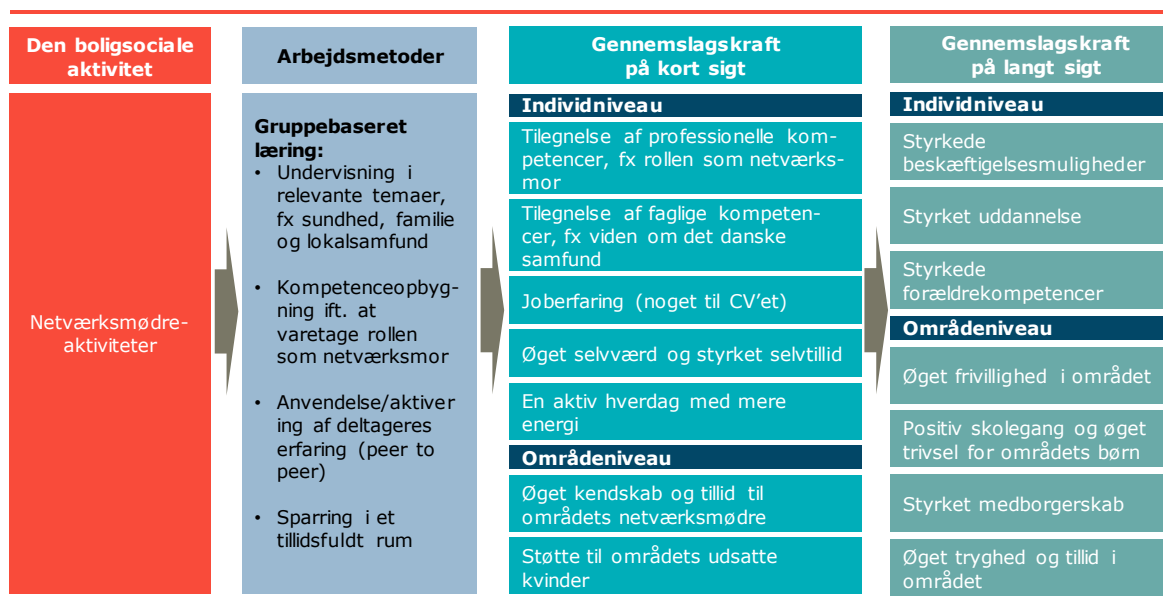
regi, hvor kvinderne mødes jævnligt for at udveksle erfaringer med hinanden og koordinere igangværende og fremtidige indsatser, således at netværksmødrenes læring og udvikling fortsætter.

8.6.2 Gennemslagskraft

Som del af evalueringen og det indledende analysearbejde har repræsentanter fra fire udvalgte boligområder, i samarbejde med konsortiet, udviklet en *forandringsteori* for projekt- og eventaktiviteter på tværs af områderne. Den udviklede forandringsteori for projekt- og eventaktiviteter har dannet afsæt for de dybdegående casestudier og dertilhørende undersøgelse af praksis i de tre boligområder.

Forandringsteorien er udarbejdet på et tidligere stadie i evalueringen og er derefter kvalificeret løbende med blik for de erfaringer, som casestudierne har vist. På den måde er forandringsteorien resultatet af en udviklingsproces, hvor den viste gennemslagskraft løbende er opdateret og nuanceret, som det er blevet mere tydeligt, hvordan indsatsen virker. Arbejdet med at kvalificere forandringsteorien bidrager til at præcisere det vidensgrundlag, netværksmødre står på. I figur 8.6 fremgår forandringsteorien.

Figur 8.6 Forandringsteori for netværksmødre.

Interview med projektledere, medarbejdere og samarbejdspartnere viser, at vurderingen er, at netværksmødreaktiviteterne og den gruppebaserede læring på kort sigt er med til at give den enkelte deltager professionelle og faglige kompetencer. De kompetencer kan sammen med erfaringerne fra arbejdet som netværksmødre skrives på CV'et, hvilket samlet giver deltagerne en større jobberfaring. At netværksmødrene gennem forløbet får øgede kompetencer og erfaringer, kan knyttes sammen med forskning på området, som viser, at boligsociale indsatser generelt påvirker kvinder til at påbegynde en uddannelse (Christensen, 2013; Christensen & Geerdsen, 2016), hvilket kan være med til, at man kan komme i beskæftigelse.

Desuden er vurderingen, at aktiviteterne på kort sigt styrker målgruppens selvværd og selvtillid, ligesom de er med til at give netværksmødrene en mere aktiv hverdag med mere energi. Dette understøttes også af forskningen, som viser, at ved deltagelse i aktiviteter opnår deltagerne mere selvtillid og selvværd, hvilket kan have betydning for sociale kompetencer (Leos-Urbel, 2014).

På længere sigt forventes, at aktiviteten fører til styrkede beskæftigelsesmuligheder, som opstår på grund af øgede kompetencer og den større jobberfaring. I den sammenhæng er det også forventningen, at netværksmødrene får en styrket uddannelse, som ligeledes er med til at styrke beskæftigelsesmulighederne, samt at de får styrkede forældrekompetencer. Effektmålingen i kapitel 5 bekræfter til dels, at netværksmødrenes deltagelse i uddannelse øges, men kan ikke bekræfte en styrket beskæftigelse. Effekstudiet indikerer således en tendens, hvor kvindelige beboere, der deltager i aktiviteten, efterfølgende påbegynder uddannelse.

For boligområdet er det forventningen, at netværksmødreaktiviteterne på kort sigt skaber et øget kendskab og tillid til områdets netværksmødre, og samtidig giver en større støtte til boligområdets udsatte kvinder. Med dette afsæt er forventningen på det lange sigt, at området oplever et øget frivilligt engagement i området og et styrket medborgerskab. Det giver samtidig en øget tryghed og tillid i området, ligesom det skal føre til en positiv skolegang og øget trivsel for børnene, som bor i boligområdet.

I caseaktiviteterne spænder målgruppen for netværksmødre vidt i alder, og dette har en betydning for, hvilket formål og hvilket ønskede resultat, som deltageren slutter af med at få fra forløbet. Derfor er det centralt at have øje for deltagerens alder og indtænke dette, når der forventningsafstemmes om deltagerens mål og dermed aktivitetens virkning.

Det er erfaringen fra caseaktiviteterne, at netværksmødre er nyttige i forhold til deltagere, som har forskellige former for udfordringer. Når det er ønsket at styrke deltagernes beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder, er det relevant at inddrage deltagere, som mangler selvtillid og gode oplevelser. Det kan også være deltagere, som mangler sociale kompetencer, og det kan være deltagere, som er stille og indadvendte. På trods af at det er oplevelsen blandt medarbejdere i casestudierne, at netværksmødre er virkningsfulde over for deltagere med de ovennævnte udfordringer, så skal der også være et udviklingspotentiale. Medarbejderne skal altså have en forventning om, at deltageren via netværksmødreaktiviteten kan opnå forbedrede beskæftigelsesmuligheder, forbedret skolegang, øget trivsel, forbedret adfærd og øgede kompetencer i forhold til et fremtidigt job.

Det er en gennemgående erfaring fra caseaktiviteterne, at det er positivt at sammensætte gruppen af deltagere i netværksmødre, så der er en vis blanding i forhold til udfordringer og ressourcer. Dels kan det være positivt, at nogle af de lidt svagere deltagere har nogle rollemodeller i gruppen, som de kan lære noget af og spejle sig i. Dels kan det være positivt, at de stærkere deltagere får nye oplevelser og opfattelser af de svagere deltagere ved at se dem i nye roller og situationer og dermed får nedbrudt fordomme. I flere af aktiviteterne forsøger medarbejderne dermed at lave en blandet sammensætning i gruppen, så der er nogen, der kan trække de andre op.

8.6.3 Implementering

Vi har nu præsenteret både antagelser bag aktivitetens virkning såvel som gennemslagskraft af aktiviteten. I de efterfølgende afsnit præsenterer vi, hvordan aktiviteten netværksmødre konkret er blevet implementeret i praksis i udvalgte caseområder. Afsnittet beskriver de foreløbige erfaringer med implementeringen af netværksmødre, herunder hvilke drivkræfter og barrierer ved organisatoriske, ledelsesmæssige, kompetencemæssige og kontekstuelle faktorer der kan have indflydelse på, hvordan aktiviteten ser ud og virker i praksis over for målgruppen.

8.6.3.1 Rekruttering af deltagere

På tværs af caseområder fremhæves relationer til beboerne som en nøgle til rekruttering frem for opslag og annoncer. Det er afgørende, at projektmedarbejderne og beboerne har et kendskab til hinanden. Dels så projektmedarbejderne kan målrette deres rekruttering mod de kvinder, som tænkes at være i stand til at varetage rolle som netværksmødre, dels fordi kvinderne i større grad viser interesse for indsatsen, når de kender den ansvarlige projektmedarbejder. På den baggrund virker rekrutteringen bedst ved en opsøgende tilgang i lokalmiljøet, og det er en væsentlig fordel, at projektmedarbejderen er et kendt ansigt blandt kvinderne i området. Det fremhæves også, at den uformelle relation er et godt udgangspunkt sammenlignet med, hvis det er en formaliseret kommunal indsats, der på nogle af kvinderne kan virke afskrækkende.

Foruden relationen mellem projektmedarbejderne og netværksmødrene sker relationsarbejdet også mellem kvinderne i lokalområdet. Det er en oplevelse i caseområderne, at kvinderne i kraft af deres netværk og relationer formår at sprede budskabet om nye indsatser hurtigt, hvilket også er en drivkraft for at rekruttere flere kvinder til netværksmødreaktiviteterne.

I relationsarbejdet er sproglige færdigheder typisk også en nødvendighed. På tværs af caseområder fortæller projektmedarbejdere, at det kan være en barriere, hvis kvinderne ikke snakker dansk. Dette gælder i nogle aktiviteter, fordi de uden danskkundskaber ikke kan følge uddannelsen og kurser i netværksmødreaktiviteterne. Dette skaber en begrænsning i, hvem der kan rekrutteres til aktiviteten. I et caseområde er det ikke nødvendigt at kunne snakke dansk, men til gengæld er det en forudsætning, at en projektmedarbejder kan snakke arabisk, da det ellers er vanskeligt at kommunikere med kvinderne. Derfor understøtter sprogfærdigheder også rekrutteringen.

8.6.3.2 Arbejdsmetoder og virkningsfulde mekanismer

I det følgende beskriver vi de arbejdsmetoder, der anvendes i netværksmødreaktiviteterne i caseområderne samt de virksomme mekanismer ved arbejdsmetoderne. Arbejdsmetoder er de metoder, som arbejdes med i hver enkelt aktivitet, som af de boligsociale medarbejdere fremhæves som medvirkende til, at aktiviteten afføder de ønskede resultater. I afsnittet beskriver vi endvidere de kompetencer, som man i caseområderne oplever som centrale for at kunne arbejde med netværksmødre.

Overordnet set tyder analysen på, at arbejdsmetoderne især virker:

- *Motiverende*, da netværksmødrene finder en øget interesse i de temaer, som undervisningen omhandler
- *Opbyggende*, da netværksmødrene får nye kompetencer og en større viden om samfundet i Danmark
- *Socialiserende*, da netværksmødrene får en mere åben adfærd og en større lyst til at åbne sig omkring egne erfaringer.

I netværksmødreaktiviteterne er den gruppebaserede læring den centrale arbejdsmetode. I dette ligger, at de deltagende kvinder undervises i relevante temaer, såsom sundhed, familie og lokalsamfund. Undervisningen skal både kunne opbygge de deltagende kvinders viden, og samtidig skal det omhandle temaer, som de også selv finder en interesse i. På den baggrund virker undervisningen både kapacitetsopbyggende på kvinderne, som får nye kompetencer, og motiverende, fordi de opnår en styrket interesse for de temaer, som undervisningen kredser om. På tværs af caseområderne pointeres det, at evnen til at lære fra sig og en tålmodig, pædagogisk tilgang er vigtige kompetencer for at kunne understøtte den gruppebaserede læring.

Den gruppebaserede læring indebærer også en kompetenceopbygning i forhold til at kunne varetage rollen som netværksmor. Flere caseområder omtaler netop kapacitetsopbygning som et centralt element, men dertil er empowerment også vigtigt. Det er vigtigt at give kvinderne en viden, så de føler, at de på egen hånd kan udføre arbejdet som netværksmødre. Fra projektmedarbejderne side kræver det en tålmodighed og en tro på, at kvinderne kan varetage arbejdet, også selvom de ikke selv tror på det. Desuden er der også et vigtigt element i at kunne træde tilbage og løbende frigive mere ansvar til kvinderne, så de i stigende grad varetager indsatsen selv.

For at kunne kapacitetsopbygge de deltagende kvinder er det også vigtigt at aktivere deltagernes egne erfaringer. Kvindernes erfaringer gør dem i stand til at opbygge en peer-to-peer relation, og den gruppebaserede læring skal være med til at fremhæve for kvinderne, at de kan anvende disse erfaringer. I den sammenhæng er det en styrke, at læringen foregår i grupper, fordi kvinderne i en fælles udveksling bliver opmærksomme på deres peer-kompetencer. På den måde virker den gruppebaserede læring både socialiserende og er samtidig med til aktivere kvindernes ressourcer. For at kunne understøtte dette er det dog også vigtigt, at projektmedarbejderne tager en meget aktiv rolle og sikrer, at kvinderne er villige til at dele deres egne erfaringer. I den sammenhæng fremhæves et ressourcebaseret menneskesyn som en vigtig kompetence, der gør projektmedarbejderne i stand til at fremhæve det positive ved deltagernes erfaringer.

For at den gruppebaserede læring har den ønskede virkning, er det samtidig vigtigt, at der er et tillidsfuldt rum med plads til sparring. Det har stor betydning, at de deltagende kvinder er trygge ved at dele deres tidligere oplevelser, og at de kan sparre om de erfaringer, de får som netværksmødre. I den sammenhæng er det vigtigt, at projektmedarbejderne har relationelle kompetencer, der er med til at skabe en tryghed og tillid hos kvinderne. Det tillidsfulde rum virker motiverende for kvinderne, som i større grad bliver villige til at åbne sig.

8.6.3.3 Organisering, roller og samarbejde

I dette afsnit beskriver vi de forhold ved organisering, roller, ledelse og samarbejde, der kan virke som drivkræfter eller barrierer for fremdriften og resultaterne af netværksmødreaktiviteter.

En del af organisering bygger på en forening, hvor det er hensigten, at de deltagende kvinder i stigende grad skal tage et ansvar og engagere sig. Det bemærkes dog i et af caseområderne, at det kan være en udfordring at få andre til at danne en forening. Projektmedarbejderne oplever en barriere ved, at de deltagende kvinder ikke er 'foreningsvante'. Deltagerne er interesserede i den viden, som de får i deres uddannelse, og de vil gerne være frivillige, men de har typisk ikke et stort kendskab til foreningslivet i Danmark, og derfor har de heller ikke samme interesse eller motivation for at tage ansvar i foreningen. Det er både tale om en social og kulturel barriere, hvilket også kommer til udtryk ved, at deltagerne har svært ved at komme til tiden. En yderligere forklaring på barriereren kan også være, at deltagerne skal være motiveret for en forening, de ikke selv har skabt.

Den manglende foreningskultur kan som barriere betyde, at indsatsen på længere sigt ikke holder sig kørende, da det fra helhedsplanen side ikke er hensigten at understøtte foreningen fremadrettet. Selvom det er forhåbningen, at kvinderne selv kan køre foreningen, udtrykker projektmedarbejderne bekymring omkring aktivitetens holdbarhed. En løsning på det manglende foreningsengagement kan være, at netværksmødrene tidligere i foreningsdannelsen skal have et ansvar. På nuværende tidspunkt er foreningsdannelse koordinatorens ansvar, og hvis de deltagende kvinder blev bragt tidligere på banen kunne det betyde, at motivationen og engagementet i større grad blev bygget op nedefra.

En anden potentiel barriere for indsatsen er, at det for netværksmødrene kan være en udfordring at lede aktiviteten. En af deltagerne fortæller:

Det er svært for os at tage lederrollen. Det er lettere, hvis der kommer regler ovenfra, frem for at lederrollen er hos en flok aktive energiske kvinder.

Det er blandt andet i fordelingen af opgaver, at der er brug for en leder, der kan skabe en større struktur i dette. Et af caseområderne arbejder med, at der er en mødeformand til hvert møde, hvilket går på skift mellem deltagerne. Kvinderne ser det dog som en mulig løsning, at en projektmedarbejder overtager lederskabet, hvilken kan være med til at skabe større kontinuitet i lederrollen. Dette har dog også en negativ side, da der, som ovennævnt, også er en oplevelse omkring, at en aktiv koordinator kan betyde, at deltagerne har sværere ved at engagere sig i organiseringen af ledelsen. På et caseområde er det oplevelsen, at deltagerne i høj grad afventer koordinatorens initiativ og ikke selv byder ind i forhold til beslutninger og initiativer.

En vigtig drivkraft for netværksmødreaktiviteterne er, at de lokale institutioner og foreninger er opmærksomme på at invitere og inddrage netværksmødrene i deres arrangementer. Det kan være, at netværksmødrene hjælper til som frivillige til et arrangement og i den sammenhæng får mulighed for at fortælle om deres arbejde. På den måde kan andre aktører belyse, hvem netværksmødrene er, hvilket er med til at give lokalsamfundet et større kendskab til aktiviteterne. Det samme perspektiv gælder på et forvaltningsniveau, hvor de kommunale aktører kan være med til at promovere netværksmødreaktiviteterne.

Samarbejdspartnerne er også en af drivkræfterne i at give deltagerne den nødvendige viden til deres aktiviteter. Der kan i den sammenhæng være mange forskellige samarbejdspartnere, afhængig af hvilken viden aktiviteterne skal give kvinderne. Et caseområde peger i den sammenhæng på, at projektets virkning i forhold til beskæftigelse kan styrkes yderligere, hvis jobcenteret blev en mere aktiv samarbejdspartner. Med den store viden om beskæftigelsessystemet vil det give en større indsigt i muligheder på arbejdsmarkedet.

Litteraturliste

- Andersen, H.S. (2005:) *Den sociale og etniske udvikling i almene boligafdelinger*. Hørsholm: SBI.
- Andersen, H.S. (2002): "Can Deprived Housing Areas Be Revitalised? Efforts against Segregation and Neighbourhood Decay in Denmark and Europe". *Urban Studies* 39, s. 767-790.
- Andersen, H.S. & T. Ærø (1999): "Hvorfor koncentrerer de dårligst stillede i bestemte by- og boligområder? – om segregation og årsagerne til den"., In: *Bypolitik, kvarterløft og velfærd*. Hørsholm: SBI.
- Andersson, R. & Å. Bråmås (2004): "Selective Migration in Swedish Distressed Neighbourhoods: Can Area-Based Urban Policies Counteract Segregation Processes?" *Housing Studies* 19, s. 517-539.
- Andersson, R., Å. Bråmås & E. Holmqvist (2010): "Counteracting Segregation: Swedish Policies and Experiences". *Housing Studies* (2)5, s. 237-256.
- Aner, L.G & J. Toft-Jensen (2012): *Godt på vej – Virkningen af fritidsjobaktiviteter i udsatte boligområder*. Hvidovre: CFBU.
- Aner, L.G., A. Høst, W. Alim, A. Amilon, I.K. Nielsen & C.L. Rasmussen (2013): *Boligsociale indsatser og huslejestøtte. Midtvejsevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010 pulje*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:41.
- Angrist, J.D. & J.-S. Pischke (2008): *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*. UK: Princeton University Press.
- Avlund, N. (2018): *Løsninger til udsatte boligområder – Katalog over 33 områdefokuserede indsatser evalueret af Center for Boligsocial Udvikling*. Hvidovre: CFBU.
- Bynner, J. & S. Parsons (2002): "Social exclusion and the transition from school to work: the case of young people Not in Education, Employment, or Training (NEET)". *Journal of Vocational Behavior*, 60.
- Bäckman, O. & A. Nilsson (2016): "Long-Term Consequences of being Not in Employment, Education or Training as a Young Adult. Stability and Change in three Swedish Birth Cohorts". *European Societies* 18(2), s. 136-157.
- Card, D. & A.B. Krueger (2000): "Minimum Wages and Employment: A Case Study of the Fast-Food Industry in New Jersey and Pennsylvania: Reply". *American Economic Review* 90, s. 1397-1420.
- Card, D. & A.B. Krueger (1994): "Minimum Wages and Employment: A Case Study of the Fast-Food Industry in New Jersey and Pennsylvania". *American Economic Review* 84, s. 772-793.
- Christensen, G. (2013): *Indsatser i udsatte boligområder. Hvad virker, hvorfor og hvordan?* København: Kraks Fonds Byforskning
- Christensen, G. & L.P. Geerdsen (2016): *Har områdebaserede indsatser en effekt på beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet?* København: Kraks Fond Byforskning.

- Christensen, K.O. (2012): *BRANDKADET. Vidensindsamling om brandkadetprojekter*. Hvidovre: CFBU.
- Danmarks Statistik (2013): *Indvandrere i Danmark 2013*. København: Danmarks Statistik.
- Durlak, J.A & E.P. Dupre (2008): "Implementation Matters: A Review of Research on the Influence of Implementation on Program Outcomes and the Factors Affecting Implementation". I: *American Journal of Community Psychology*. (41)3-4.
- Eissa, N. & J.B. Liebman (1996): "Labor Supply Response to the Earned Income Tax Credit". *The Quarterly Journal of Economics* 111, s. 605-637.
- Fixsen, D.L., S.F. Naoom, K.A. Blase, R.M. Friedman & F. Wallace (2005): *Implementation Research: A Synthesis of Literature*. Tampa: University of South Florida.
- Frederiksen, N. Ø., K.O. Christensne & A. Sonne-Frederiksen (2013): *Mentorer i udsatte boligområder – Sådan tilrettelægges den virkningsfulde indsats*. Hvidovre: CFBU.
- Jakobsen, V. & M.L. Larsen (2016): *Boligsociale indsatser og huslejestøtte. En effektevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 16:27.
- Jakobsen, V. & A. Liversage (2010): *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet. Litteraturstudier og registerdata*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:29.
- Jin, G.Z. & P. Leslie (2003): "The Effect of Information on Product Quality: Evidence from Restaurant Hygiene Grade Cards". *Quarterly Journal of Economics*. 118, s. 409-451.
- Kjer, M.G., R.C.H. Jørgensen, L. Mehlsen & V. Jakobsen (2016): *Effektfulde indsatser i boligområder til at forbedre børn skolegang og uddannelse og forældres arbejdsmarkedsparticipation: En systematisk forskningsoversigt, nr. 2 og 3 af 4*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 16:12.
- Kolodziejczyk, C. & H. Hummelgaard (2012): *Indvandreres og efterkommeres vej gennem de erhvervsfaglige uddannelser*. København: AKF.
- Landsbyggefonden (2010): *Vejledning om udarbejdelse af ansøgning i henhold til lov om almene boliger m.v. § 91a og fondens regulativ om tilskud til boligsocial indsats (boligsociale aktiviteter og huslejestøtte) i udsatte almene boligområder*. Identificeret 20170824 på <https://lbf.dk/media/1202935/vejledning-2011-14-midlerne-28-3-2011-rent-4-.pdf>
- Leos-Urbel, J. (2014): "What is a Summer Job Worth? The Impact of Summer Youth Employment on Academic Outcomes". *Journal of Policy Analysis and Management*, 33(4), s. 891-911.
- Leuven, E. & B. Sianesi (2003): "*psmatch2: Stata module to perform full Mahalanobis and propensity score matching, common support graphing, and covariate imbalance testing*", <http://ideas.repec.org/c/boc/bocode/s432001.html>, version x.x.x.
- Massey, D., A. Gross & K. Shibuya (1994): "Migration, Segregation, and the Geographic Concentration of Poverty". *Am. Sociol. Rev.* 59, s. 425-445.
- Meyer, B.D., W.K. Viscusi & D.L. Durbin (1995): "Workers' Compensation and Injury Duration: Evidence from a Natural Experiment". *American Economic Review*, s. 322-340.

- Nielsen, H., A. Mølgaard & L. Dybdal (2012): *Procesevaluering af boligsociale indsatser: Delrapport 2: Kvalitativ kortlægning af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje med fokus på projektorganisering og samarbejde*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 12:28.
- Romero, R.G. (2009): "Estimating the Impact of England's Area-Based Intervention 'New Deal for Communities' on Employment". I: *Regional Science and Urban Economics*, Vol 39.
- Skaksen, J.R. (red.) (2018): *Afkast af uddannelse Det samfundsmæssige og individuelle rationale*. Odense: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag.
- Sigurd, F.M.; K.O. Christensen; M.F. Madsen & K. Leer (2011). *Boligsociale beskæftigelsesindsatser – Effektmåling af boligsociale beskæftigelsesindsatser i udsatte boligområder i Danmark*. Hvidovre: Center for Boligsocial Udvikling.
- Skans, O.N. (2004): "Scarring Effects of the First Labour Market Experience: A Sibling Based Analysis", in *Institute for Labour Market Policy Evaluation*. Uppsala: Institute for Labour Market Policy Evaluation.
- Socialministeriet (2010): *Aftale mellem regeringen (Venstre og Konservative Folkeparti), Dansk Folkeparti og Radikale Venstre om styrket indsats i ghettoområder og anvendelse af den almene boligsektors midler*. København: Socialministeriet.
- Socialstyrelsen (2017): *Vidensdeklaration. Socialstyrelsens Vidensdeklaration af sociale indsatser og metoder*. Odense: Socialstyrelsen.
- Winship, C. & S.L. Morgan (1999): "The Estimation of Causal Effects from Observational Data". *Annual Review of Sociology* 25, s. 659-706.
- Wooldridge, J.M. (2010): *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. Massachusetts: The MIT Press.

Bilag 1 Beskrivelse af beskæftigelsesrettede aktiviteter

Konkret jobberfaring

Lommepegeindsats

Lommepegeprojektet er målrettet en afgrænset deltagergruppe i alderen 10-19 år. Projektet kan have fokus på kriminalitetstruede eller uroskabende unge, der har brug for en håndholdt indsats, mens projektet andre steder har fokus på unge, der er kompetente og ansvarlige nok til at bestride et lommepegejob.

Et lommepegeprojekt består i, at deltagerne udfører opgaver i regi af den boligsociale indsats for afdelingsbestyrelsen, organisationsbestyrelsen, ejendomsfunktionærerne eller for boligsociale medarbejdere i helhedsplanen. De unge aflønnes enten med oplevelser eller penge. Konkrete arbejdsopgaver kan være at passe børn, når forældrene deltager i aktiviteter under helhedsplaner, vaske op og rydde op i fælleshuset, vedligeholde udearealer, kopiere og distribuere informationsmateriale. Ofte er lommepegeprojektet tidsafgrænset på mellem 3-12 måneder, hvor antallet af timer kan variere, men som regel højst 2-4 timer om ugen.

Hensigten med lommepegeprojektet er overordnet set at styrke deltagernes selvværd og selvtillid samt tilliden mellem deltagerne, fagpersoner og øvrige beboere i området. Selvværd og selvtillid styrkes ved, at den unge opnår større kendskab til og flere kompetencer i at begå sig på arbejdsmarkedet, fx adfærd omkring fx mødetider, opførsel, påklædning, sprog mv. Herudover kan projektet være at træne de unge i at skrive CV, ansøgning, gå til jobsamtaler og holde udvig efter relevante job.

Typisk er der en opsøgende indsats forud for iværksættelse af et lommepegeprojekt, således at de unge, der er i målgruppen for et lommepegeprojekt, identificeres. Selve projektet baserer sig ofte på en anerkendelsesorienteret tilgang med fokus på ansvar og udvikling.

Aktiviteten er typisk forankret i den boligsociale indsats, som er primus motor. Der kan desuden være samarbejde med ejendomsfunktionærer og eksterne aktører som fx SSP-konsulenter, gadeplansmedarbejder, skole, afdelingsbestyrelsen, klubtilbud i boligområdet og væsentlige samarbejdspartnere. Valget af samarbejdspartnere afspejles af, hvilken målgruppe der er for lommepegeprojektet. Når der er defineret et kriminalpræventivt sigte med indsatsen, indgår SSP og gadeplansmedarbejdere typisk i den opsøgende rekruttering. Når det er unge, der skal trænes i at fastholde et forløb, er det oftere skole og øvrige klubtilbud, der er samarbejdsaktører.

Fritidsjob

Fritidsjobindsatsen er typisk målrettet de 15-20-årige, og ofte overgår deltagerne i lommepegeprojekter til en fritidsjobindsats. Deltagerne udvælges ofte ud fra, at de er ansvarsfulde og i stand til at overholde aftaler.

En fritidsjobindsats består i en formel ansættelse af den unge, hvor vedkommende varetager en arbejdsfunktion i et afgrænset antal timer. Fritidsjob kan enten være i regi af den boligsociale indsats eller hos en aktør uden for helhedsplanen. Når fritidsjobbet er hos ekstern aktør, består den boligsociale indsats' rolle overvejende i opsøgning, vejledning og brobygning til fritidsjobbet. Eksempelvis vejledes de unge i, hvordan de kan søge de enkelte job, og de trænes i jobsøgningsprocessens

enkelte dele. Under ansættelse finder opfølgning til tider sted fra den boligsociale indsats' side, så problemer og udfordringer kan fanges i opløbet. I nogle tilfælde kan den boligsociale indsats' rolle også bestå i brobygning mellem unge i lokalområdet og fritidsjobindsats i regi af anden aktør, fx kommune eller lignende.

Formålet med fritidsjobindsatsen er at styrke deltageres kompetencer og erfaring i at være på arbejdsmarkedet gennem at varetage et job; møde til tiden, opfylde krav, overholde regler osv. Desuden kan fritidsjobbet give deltagerne en stabil voksenkontakt og bidrage til at skabe et netværk, der rækker over boligområdet.

Den boligsociale indsats' rolle er ofte at identificere de unge og skabe en brobygning til fritidsjob, og fritidsjobindsatsen kan også være forankret i andet regi, fx hos kommune.

Brandkadetter

Brandkadetprojektet henvender sig typisk til unge drenge og mænd i alderen mellem 13-24 år. Ofte er der tale om socialt udsatte, uroskabende og kriminalitetstruede unge. Forløb kan vare fra en uge, hvor det er bygget op over et intensivt forløb, til nogle måneder.

Aktiviteten består i, at en gruppe unge uddannes til såkaldte brandkadetter via et kursusforløb, hvor deltagerne uddannes i fx førstehjælp, redning og brandslukning. Kurset indeholder både samarbejdsøvelser, teori og praksisnær afprøvning i samarbejde med beredskabet. Der kan eventuelt laves en samarbejdskontrakt ved opstart med Brandvæsen og SSP, og efter kursets afslutning modtager de unge et diplom. Kurset opbygges om en kontaktpersonsordning, hvor kontaktpersonen/redderen agerer som mentor for den unge. De unge bliver desuden ofte tilknyttet et vagthold og kommer herigennem til at lære og opleve den disciplin, vagtholdet arbejder under.

Når forløbet er slut, følges der op med et videre forløb for den unge, eventuelt i form af en konkret handleplan. Her kan sigtet være at få den unge til at indgå i frivillige aktiviteter eller få dem ud i fritidsjob, ligesom helhedsplanen formidler samarbejde med de unges skole, så de unge følges fra flere sider. Der kan også sikres efterfølgende netværk mellem de unge.

Sigtet med aktiviteten er at resocialisere deltagerne gennem tilegnelse af konkret erfaring og faglige kompetencer i grundlæggende brandmandsfærdigheder. Derved får de specifikke kompetencer, de kan bruge fremadrettet i jobsøgning. Deres trivsel øges, den uroskabende og kriminelle adfærd reduceres, og forventningen er, at de får øget motivation for uddannelse. Gennem de positive relationer til de voksne forventes de unge desuden at få andre mere positive værdier og syn på myndigheder.

Derudover har brandkadetaktiviteten et tryghedsorienteret sigte i lokalområdet. De unge får styrket deres relation og tillid til brandvæsenet, som derved kan arbejde i et område uden at blive mødt med mistillid og eventuel aggression. Hermed antages trygheden i området og blandt de øvrige beboere at blive styrket.

Den boligsociale indsats kan være primus motor eller kan indgå i og støtte op omkring anden aktørs organisering af aktiviteten (fx kommune).

Juniorpædagoger

Aktiviteten er målrettet unge i alderen 16-25 år, der har en interesse for at blive pædagog. Aktiviteten forløber typisk over en afgrænset periode på et par måneder.

Som juniorpædagog gennemføres et kursusforløb og efterfølgende en kortere praktik med henblik på at erfare, hvordan arbejdsliv og hverdagen som pædagog former sig i eksempelvis en børnehave. Deltagerne modtager et kursusbevis efter gennemførelse af kurset, og der laves en kontrakt inden praktikforløbet i en daginstitution. Forældrene til institutionens børn informeres om, at der starter en juniorpædagog. I praktikforløbet møder de unge nogle timer hver uge for at være sammen med og lege med børnene. Forløbet er ulønnet, men efter aftale med fagforeningerne får deltagerne en bonus efter endt praktikforløb.

Hensigten med indsatsen er at styrke de unges arbejdsmarkedskendskab og konkrete kompetencer og afklare uddannelsesønsker. Forventningen er, at forløbet kan motivere deltagerne til at færdiggøre folkeskolen og påbegynde en ungdomsuddannelse.

Den boligsociale indsats er primus motor på indsatsen i samarbejde med fx ungdomsskole og daginstitutionerne.

Beboerjournalister

Aktiviteten henvender sig til unge og øvrige voksne beboere, fx ledige, der interesserer sig for formidling.

Beboerjournalister er en aktivitetstype, hvor unge trænes og opkvalificeres i journalistisk formidling af historier fra boligområdet, hvorigennem de udvikler deres konkrete formidlingskompetencer, og samtidig får tidlige arbejdsmarkedserfaringer. Aktiviteten kan udvikles og udføres gennem samarbejde med fx lokale aviser, der i øvrigt bringer artikler om lokalområdet.

Hensigten med aktiviteten er at styrke deltagernes selvtillid, kompetencer til at begå sig i samfundet og samfundskendskab, samt forbedre skolegang og sørge for afklaring i forhold til uddannelse. Aktiviteten har også til hensigt at udvide ledige beboeres arbejdsmarkedsmuligheder gennem kompetenceopbygning, arbejdspladskendskab mv. Derudover kan aktiviteterne have fokus på imageforbedring af området, styrkelse af lokalt ejerskab og socialt netværk i området. I nogle aktiviteter er der formelt opkvalificerende kursusforløb over nogle måneder, mens aktiviteten andre steder er mere af ad hoc-karakter.

Det er oftest den boligsociale indsats, der driver aktiviteten og eventuelt i et samarbejde med den lokale presse. Der kan desuden være tilknyttet en journalist til at opkvalificere deltagerne.

Praktikpladser

Målgruppen er beboere, der står uden for arbejdsmarkedet, og som har svært ved at finde vej ind på arbejdsmarkedet. Nogle praktikpladser kan det være målrettet unge, der netop er gået ud af folkeskolen, for at fastholde dem i uddannelsessystemet. Praktikforløbet forløber over en afgrænset periode, fx nogle måneder eller uger. Varigheden af praktikforløbet kan dog variere. Praktikforløbet er typisk fuldtids.

Praktikpladser har til formål at fremme beskæftigelse og selvforsørgelse blandt ledige borgere i området, og aktiviteten foregår oftest i forbindelse med en beskæftigelsesindsats. Gennem praktikforløbet får de ledige konkret arbejdsmarkedetsrettet erfaring, både i forhold til specifikke jobfunktioner og i forhold til generel arbejdspladskultur. Samtidig opkvalificeres den ledige fagligt gennem fx мастерlære og løbende sidemandsoplæring. Den ledige får desuden kvalificeret sit fremtidige valg af beskæftigelse eller uddannelse.

Formålet med aktiviteten er at styrke den lediges kompetencer og muligheder på arbejdsmarkedet og udvikle deltagernes faglige kompetencer gennem konkret erhvervserfaring.

Den boligsociale er ofte opsøgende både i forhold til deltagere og i forhold til anskaffelsen af praktikpladser. Praktikpladser findes typisk i samarbejde med kommune og/eller virksomheder. I nogle tilfælde har de boligsociale indsatser selv praktikpladser, fx i regi af den fysiske renoveringsindsats i området.

Den boligsociale indsats rolle består typisk i brobygning mellem borger og jobcenter, socialforvaltning (kommune) eller virksomhed, fx gennem opsøgende arbejde i forhold til de lokale virksomheder og formidling af virksomhedsbesøg.

Aktivering

Aktiveringsaktiviteten er målrettet socialt udsatte beboere, der står uden for arbejdsmarkedet, og som har svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet. Typisk varer aktiveringsforløbet fra nogle uger op til 12 uger.

Aktivitetstypen dækker over aktivering af ledige beboere i regi af den boligsociale indsats formidlet af det kommunale jobcenter. De aktiverede beboere visiteres typisk af det kommunale jobcenter, som samarbejder med den boligsociale indsats. Der afholdes løbende samtaler med de aktiverede beboere, der samtidig kan følge uddannelse og kurser af forskellig karakter. Arbejdsopgaver som aktiveret omfatter generelt forefaldende arbejde i den boligsociale indsats, fx arbejdsopgaver som pedel, kontorassistent, aktiviteter med børn, understøttelse af morgenmadscafé mv. Der er typisk tale om en håndholdt indsats og støtte af den aktiverede beboer.

Intentionen med aktivering er at styrke de lediges muligheder på arbejdsmarkedet samt at støtte dem i afklaring og motivation i forhold til uddannelse og fremtidig jobmuligheder.

Jobcenteret og den boligsociale indsats samarbejder om aktiveringen af ledige beboere.

Beboerdrevne, jobrettede aktiviteter

Målgruppen for beboerdrevne aktiviteter er voksne beboere, der er ledige, og som ofte står langt uden for arbejdsmarkedet.

Der kan være stor variation i beboerdrevne aktiviteter eksempelvis opstart og drift af genbrugsbutik, værksted/cykelbutik.

Den boligsociale indsats yder støtte til opstart og eventuel opfølgning og understøttelse af beboerdrevne aktiviteter, der har et kompetenceopbyggende og arbejdsmarkedsrettet sigte for beboere, særligt ledige langt fra arbejdsmarkedet. Aktiviteterne styrker samtidig beboernes sociale netværk, lokalområdets sociale sammenhængskraft, og kan virke brobyggende til andre tilbud (fx kommunale) eller styrke iværksættere i området. Støtten kan bestå i understøttelse af den administrative opstart, annoncering af aktiviteten, tildeling af lokale i boligområde, såvel som støtte til renovering af de fysiske rammer (fx maling, klargørelse mv.)

Som udgangspunkt er aktivitetstypen beboerdreven, og den boligsociale indsats' rolle er understøttende.

Iværksætter

Aktiviteten er målrettet voksne beboere, der står uden for arbejdsmarkedet, og som har interesse i at starte egen virksomhed.

Aktiviteten er rettet mod støtte om at blive iværksætter i lokalområdet. Den boligsociale indsats' rolle varierer og kan fx bestå i opkvalificerende kurser til beboerne eller mulighed for at tilkøbe administrativ støtte (fx revisor) til beboerens virksomhed i opstartsfasen. Andre gange understøttes et konkret iværksætterprojekt. Der arbejdes til tider på netværk mellem iværksættere, i nogle tilfælde kan der også være kontakt til de lokale virksomheder eller virksomhedsnetværk.

Sigtet med aktiviteten er at styrke beskæftigelse blandt beboere samt at øge iværksætteri i lokalområdet.

Aktiviteten er typisk forankret i den boligsociale indsats, og der samarbejdes bredt med andre aktører, især jobcenter, civilsamfundsaktører, lokale virksomheder og pensionerede erhvervsfolk.

Faglig kompetenceopbygning

Projekt- og eventforløb

Aktiviteten projekt- og eventforløb er målrettet unge og unge voksne, der er ledige, og som heller ikke er i gang med en uddannelse. Aktiviteten foregår typisk som undervisning hen over en periode med regelmæssige undervisningsgange.

Aktiviteten kan være modulinddelt og bygget op om konkrete forsøg med igangsættelse af et projekt. Ofte inddrages professionelle projektledere eller personer med erfaring med projektledelse samt iværksættere med henblik på at kvalificere målgruppens idéer samt deres evner til at udvikle og lede et projekt. Forud for igangsættelse af aktiviteten gennemføres typisk en målrettet rekruttering, hvor hensigten er at kombinere beboere med forskellige ressourcer og baggrund på en måde, så alle får udbytte af uddannelsen og et bredere netværk og arbejdsfællesskab. Undervisningen gennemføres typisk af teamledere, professionelle projektledere, kommunale medarbejdere med projektledererfaring og iværksættere.

Sigtet med aktiviteten er, at deltagere gennem kompetenceopbygning i projektledelser og afholdelse af events opnår personlige kompetencer for ledelse, som de kan bruge i forhold til fremtidig uddannelse og jobmuligheder. Intentionen er ligeledes at styrke deltagernes iværksætterkompetencer og støtte generelt iværksætteri i boligområdet.

Forberedende voksenundervisning

Forberedende voksenundervisning (FVU) er lokalt forankrede undervisningstilbud til udsatte voksne beboere over 18 år. Målgruppen består typisk af beboere med behov for et kompetenceløft, fx beboere fra familier med svagere uddannelsesbaggrund, dysleksi, eller beboere, der med forberedende voksenundervisning kan blive bedre til at støtte deres børns skolegang. Der kan være forskelle i hyppighed og intensitet. Ofte afholdes kurser en gang om ugen og løber over nogle måneder.

FVU-aktiviteterne kan fx være undervisning i dansk (for borgere med anden etnisk baggrund), matematik eller undervisning i almene færdigheder, som brug af borger.dk, netbank, NemID mv. Aktiviteten er et supplement til øvrige indsatser på beskæftigelsesområdet og har til formål at sikre lokale undervisningstilbud i nærmiljøet til beboere, der kan opleve barrierer forbundet med at komme ud

af lokalområdet. Tilbuddene bliver skræddersyet til målgruppen i lokalområdet for at sikre ejerskab og tryghed ved aktiviteten.

Forventningen med den forberedende voksenundervisning er at øge deltageres faglige kompetencer, således at deres muligheder forbedres i forhold til at komme i beskæftigelse: Aktiviteten forventes ligeledes at bidrage til, at deltagerne i højere grad bliver rustet til at begå sig i samfundet. I den udstrækning målgruppen er beboere med anden etnisk baggrund, fx ved sprogkurser, kan der desuden være et integrationsrettet sigte.

Den boligsociale helhedsplan står typisk for at rekruttere deltagere til undervisningen og stille lokaler til rådighed i boligområdet, hvor undervisningen kan foregå. Selve undervisningen varetages typisk af uddannelses tilbud såsom AIF, VUC, sprogcentre, frivillige m.m.

Sundhedsambassadører

Aktiviteten har to målgrupper. Den ene målgruppe er selve sundhedsambassadørerne, der er relativt ressourcestærke kvinder, der har netværk og interesse for feltet og i at videreformidle viden om en sund livsstil. Den anden målgruppe er i bredere forstand beboere i området, særligt de beboere, der er udsatte i forhold til sundhed og ledighed.

Sundhedsambassadører er en aktivitetstype, der har til formål at uddanne beboere i området til såkaldte sundhedsambassadører (eller sundhedsformidlere), der efterfølgende kan oplyse og rådgive andre beboere i området om sundhed (kost, fysisk aktivitet). Da sundhedsproblemer for nogle ledige kan være en barriere for arbejdsmarkedsdeltagelse, kan oplysning og netværk omkring sundhed være et vigtigt skridt for disse beboere på vejen til beskæftigelse. Uddannelsen til sundhedsambassadør vil desuden fokusere på at motivere og vejlede kvinderne, der bliver sundhedsambassadører, så de kommer videre mod uddannelse og job.

Aktiviteten er ofte rettet mod voksne, med en overvægt af kvinder. I nogle tilfælde er der tale om kvinder med anden etnisk baggrund. Nogle tilbud kan være særligt målrettet beboere med sundhedsproblemer, fx overvægtige. Sundhedsambassadørerne fungerer som formidlere og i nogle tilfælde rollemodeller for andre kvinder, når det kommer til sundhed, kost og fysisk aktivitet.

Uddannelse sker typisk gennem et afgrænset forløb, fx over nogle uger/måneder. Herefter er deltageren uddannet som sundhedsambassadør og kan fungere som sundhedsambassadør, så længe de har lyst.

Forventningen til aktiviteten er, at de kvinder, der uddannes som sundhedsambassadører, får opkvalificeret deres kompetencer, som stiller dem bedre i forhold til anden form for uddannelse og i forhold til at komme ind på arbejdsmarkedet. Ligeledes er forventningen, at de beboere, som sundhedsambassadørerne kommer i kontakt med, får løst nogle af deres sundhedsmæssige problemer eller får hjælp til at komme i kontakt med andre relevante aktører, der kan hjælpe dem videre.

Den boligsociale helhedsplan har i nogle tilfælde det overordnede organisatoriske ansvar, mens kommunen i samarbejde med den boligsociale indsats kan have det i andre aktiviteter.

Netværksmødre

Aktiviteten har to målgrupper. Den ene er selve netværksmødrene, der oftest er ressourcestærke kvinder, der kan gennemføre et struktureret undervisningsforløb og den efterfølgende indsats. Netværksmødrene er ofte allerede ressourcepersoner i lokalområderne, og de har et netværk i områderne. Den anden målgruppe er de udsatte og isolerede kvinder i boligområdet, i udgangspunktet

kvinder med indvandrerbaggrund, men også andre (danske) udsatte kvinder kan være inkluderet. Det er kvinder, som lever isoleret, som ikke ved meget om det samfund, de lever i, som har udfordringer med det danske sprog, og hvoraf mange har mistillid til det kommunale system.

Netværksmødrene uddannes gennem et struktureret undervisningsforløb, der består af en række undervisningsgange, hvorefter de kan fungere som frivillig netværksmor. Netværksmødrenes arbejde er fleksibelt og tager udgangspunkt i de udsatte kvinders konkrete behov.

Sigtet med aktiviteten er primært rettet mod, at udsatte kvinder via netværksmødre får hjælp til at blive en del af et større netværk, at de får viden og information, der kan styrke kvindernes sociale funktion i familien og i boligområdet og bidrage til, at de får mere kontrol over og indflydelse på deres eget liv. Forventningen er, at kvinderne bliver bedre i stand til at træffe de beslutninger, som de mener er rigtige for dem selv, deres familie og børn.

Netværksmødrene er forankret lokalt med en central brobygning til kommunale parter, andre tilbud og indsatser og andre kvinder i samme situation. Netværksmødrene er ofte organiseret lokalt som et netværk i tæt samarbejde med andre lokale aktører. Netværket kan være forankret i regi af en boligsocial indsats.

Vejledning og rådgivning

Job- og uddannelsesvejledning

Målgruppen for denne aktivitet er udsatte unge i alderen 15-30 år, der er i gang med eller skal i gang med uddannelse eller job. Job- og uddannelsesvejledning er et åbent tilbud om råd og vejledning og kan benyttes så ofte, som man har lyst.

Denne aktivitetstype har fokus på at vejlede de unge i forhold til job og uddannelse. Nogle tilbud er alene rettet mod job, mens andre kombinerer de to aspekter. Der kan være samarbejde med kommunen omkring vejledningen, eller vejledningen kan ske i kombination med fremskudt beskæftigelsestilbud eller anden kommunal vejledning. Ud over 1:1 støtte og vejledning foregår der også fælles aktiviteter, fx besøg på uddannelsesinstitutioner, lokale virksomheder, kursus i CV-skrivning osv. Vejledningen kan også resultere i rådgivning, der retter sig mod andre dele af den unges liv end skole og beskæftigelse.

Sigtet er at hjælpe deltagerne med at afklare, hvad de gerne vil, og hvilke muligheder de har, for dernæst at støtte dem i at forfølge det, de gerne vil. Eksempelvis at hjælpe med at søge optagelse på studie/uddannelse. Forventningen er, at afklaring, vejledning og rådgivning kan bidrage til, at den unge kommer videre i sit liv med bedre muligheder og bedre trivsel.

Den boligsociale indsats har ofte et samarbejde med fx kommunens job- eller UU-vejledere. Samarbejdet kan tage forskellig form. I nogle tilfælde sidder de boligsociale medarbejdere og kommunale medarbejdere i samme lokale, i andre tilfælde kan der henvises og brobygges på tværs eller til andre tilbud placeret i lokalområdet.

Mentor

Denne aktivitet har to målgrupper. Den ene gruppe er mentorer, der ofte er frivillige fra området fra uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Den anden gruppe er mentees, der typisk er unge med behov for ekstra støtte i regi af job og uddannelse. De fleste mentorforløb har unge i alderen 13-25

år som målgruppe. Mentorforløbet er ofte afgrænset til et antal måneder, evt. med mulighed for forlængelse eller opfølgning.

Aktivitetstypen består i udvælgelse og uddannelse af mentorer med henblik på håndholdte 1:1 forløb med unge og unge voksne med det sigte at styrke viden og erfaringer på arbejdsmarkedet eller beskæftigelsesrettede uddannelsesforløb. Udvalgelse af mentorer sker ud fra relevante kriterier, og der kan eventuelt etableres et mentorkorps. Mentorer trænes gennem en kort mentoruddannelse og får tilbudt efteruddannelse og løbende individuel sparring. Mentorforløbene bygger på frivillighed og er tidsbegrænset.

Der sker en matchning af de unge med mentoren fx gennem opstartsmøde, og i regi af det enkelte mentorforløb konkretiseres en handlingsplan. Mentorforløbet er herefter struktureret omkring regelmæssige møder mellem den unge og mentoren med løbende opfølgning på den unges handlingsplan og trivsel. Mentorforløbet er fra begge parter side baseret på frivillighed og er afgrænset til en bestemt tidsperiode. Skulle det være den unges interesse at fastholde en mentor længere, så skal mentor og koordinator typisk vurdere mulighederne på individuel basis.

Sigtet med aktiviteten er at hjælpe deltagerne videre i forhold til uddannelse og beskæftigelse, og at de får et øget selvværd og tro på egne evner og kompetencer. Forventningen er, at det sker på baggrund af en tillidsfuld relation mellem mentor og mentee, hvor mentor hele tiden kan skubbe mentee videre i positiv retning.

Mentorforløb kan være forankret i regi af den boligsociale indsats, men kan også være forankret andetsteds, fx i kommunen, hvortil den boligsociale indsats henviser deres unge.

Rollemodel

Der er to målgrupper for denne aktivitet. Den ene er *Rollemodellerne*, der er engagerede unge eller voksne, der vurderes at kunne optræde som forbillede for andre inden for beskæftigelsesområdet gennem deres personlige baggrund og livserfaring. Det er typisk mere ressourcestærke unge eller voksne. Den anden målgruppe er *Målgruppen for rollemodellernes virke*, og de er typisk unge fra lokalområdet i alderen 13-25 år, der kommer fra socialt udsatte familier.

Rollemodelsaktiviteten har afsæt i en ung-til-ung relation og sigter mod at give unge fra lokalmiljøet inspiration til uddannelse, job, positiv livsstil (fx sundhed) og tage del i samfundet i generel forstand. Antagelsen er, at nogle unge lytter mere til unge, de kan identificere sig med, snarere end til fx lærere eller vejledere. I rollemodellernes dialog med de unge, er det derfor den personlige historie, der er omdrejningspunktet. Målgruppen oplever rollemodellen som troværdig, fordi hun/han har et personligt erfaringsgrundlag at tale ud fra og en historie, deltagerne kan spejle sig i.

Der er fokus på at bygge en tillidsfuld relation op til de unge i området gennem kontinuerlig og uforpligtende kontakt. Uforpligtende aktiviteter kan være et godt redskab til at facilitere denne kontakt. Nogle rollemodeller kan være ansat, fx i et værested eller lignende.

Der udvælges et antal rollemodeller i form af unge eller voksne, der har personlige erfaringer, der kan spejle nogle af de udfordringer, lokalområdets børn eller unge står i fx i forhold til at komme ind på arbejdsmarkedet. Det kan være temaer relateret til at få praktikplads eller fritidsjob, kendskab til arbejdspladskultur, skoleforløb mv. Rollemodellen har gerne positive erfaringer i forhold til at håndtere disse udfordringer og begå sig i samfundet generelt.

Der er også rollemodelsaktiviteter, hvor fokus er på, at både den unge og rollemodellen får et udbytte af relationen. Rollemodellen kan eksempelvis få en frivillig kontrakt, som giver bevis på forløbet.

Forinden har rollemodellen været igennem en form for oplæring, fx gennem et struktureret program, der skal introducere de unge til forskellige miljøer (foreningsliv, skoler og virksomheder), som de af personlige årsager ikke færdes i. Her kan de opøve nye færdigheder og erfaringer, som gør dem i stand til at hjælpe andre. Den unge kandidat skal blandt andet klædes på til at hjælpe andre i brugen af IT, deltagelse i mere sport, og de tilbydes eksempelvis træneruddannelse. De skal følge et struktureret program, som tilrettelægges mellem indsatsens koordinator og dennes samarbejdspartnere. Blandt organisationerne er biblioteket, ungdomsskolen, en computerklub, idrætsklubber og frivillige sociale organisationer.

I mange aktiviteter er den boligsociale helhedsplan drivkraften bag aktiviteten, og samarbejder om aktiviteten med andre relevante aktører, fx kommunen, SSP eller foreningstiltag

Fremskudt beskæftigelse

Målgruppen for fremskudt beskæftigelse består af voksne beboere i boligområdet uden for arbejdsmarkedet, fx kontanthjælpsmodtagere med risikofaktorer såsom sygdom eller matchgruppe 2 og 3.

Aktivitetstypen har fokus på et samarbejde med det kommunale jobcenter om beskæftigelsesindsatsen for de ledige beboere gennem kommunalt fremskudte aktiviteter i lokalområdet. Det kan fx være gennem en kommunal jobkonsulent, der sidder i lokalområdet. I nogle tilfælde er en jobrettet boligsocial medarbejder ligeligt finansieret mellem den boligsociale indsats og kommunen. Den fremskudte indsats gør det muligt for den kommunale indsats at lave opsøgende arbejde i forhold til målgruppen og bygge bro til andre aktiviteter, herunder arbejdet med afklaring, individuelle jobplaner mv.

Formålet er, at områdets ledige beboere afklares og overgår fra offentlig forsørgelse til job, uddannelse, fleksjob eller jobrettede forløb.

Det organisatoriske ansvar ligger hos kommunens eller jobcentrets jobkonsulenter, og aktiviteten koordineres med den boligsociale indsats.

Bilag 2 Beskrivelse af registerdata

Til de beskrivende analyser af beboerne i områder med en helhedsplan, målgruppeanalyserne og effektanalyserne anvender vi registerdata fra følgende datakilder:

- Landsbyggefondens oplysninger om helhedsplanerne
- Registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring (STIL).

I det følgende beskriver vi først dataene fra Landsbyggefonden og registerdataene fra Danmarks Statistik og STIL. Dernæst redegør vi for variable, som er brugt til de registerbaserede analyser.

Data fra Landsbyggefonden

De data fra Landsbyggefonden, som vi anvender i projektet, stammer fra Landsbyggefondens driftsstøttesystem og giver os oplysninger om, hvilke almene boligafdelinger der indgår i de enkelte helhedsplaner med midler fra 2011-14-puljen. Derudover er der en række oplysninger om hver helhedsplan. Der er blandt andet oplysninger om det samlede budget, lokal medfinansiering, aktiviteter og formålet med indsatsen (fx om et formål er at øge beskæftigelsesgraden). Der er i alt 89 helhedsplaner. Af de 89 helhedsplaner er der 76, som har indsatser, der har til formål at øge beskæftigelsen.

Vi har også oplysninger om, hvilke boligafdelinger der har været del af en helhedsplan finansieret af 2006-2010-puljen. Denne oplysning anvender vi i dannelsen af kontrolgrupper til effektanalyserne, idet vi til kontrolgruppen udelukker personer, som har boet i en boligafdeling, der har været en del af en helhedsplan finansieret af 2006-2010 puljen eller af 2011-14-puljen.

Registerdata fra Danmarks Statistik og STIL

I denne rapport anvender vi oplysninger fra Danmarks Statistiks registre for perioden 2004-2016. For denne periode har vi oplysninger om:

- alle beboere i almene boliger
- personer der er til- og fraflyttet en almen bolig i perioden
- 10 pct. af hele befolkningen.

Med disse registerdata er det dels muligt at følge personer over tid; data er således longitudinale. Dels er det muligt at lave tværsnitsanalyser, hvor forskellige år sammenlignes

På baggrund af data om beboere i den almene sektor og oplysninger fra Landsbyggefonden kan vi afgrænse, hvilke beboere der bor i et område med en helhedsplan. Dette bruger vi for det første i beskrivelsen af beboernes udvikling og forandringer, hvor vi sammenligner beboere i områder med en helhedsplan med en 10-procents-stikprøve af befolkningen på en række demografiske og socio-økonomiske faktorer. For det andet bruger vi det til målgruppeanalysen, hvor vi sammenligner deltagere i udvalgte aktiviteter med de øvrige beboere i helhedsplanen (se bilag 3 om indsamling af deltageroplysninger).

Det, at vi har data om personer, før de flytter til en almen bolig, og efter at de er flyttet fra en almen bolig, betyder, at vi fx kan følge beboere i et område med en helhedsplan over tid, selvom de er flyttet til et andet område. Det udnytter vi fx, når vi beskriver de unges uddannelsesforløb i kapitel 4,

hvor vi tager udgangspunkt i unge, der bor i et område med en helhedsplan i 2011. I effektanalyserne følger vi også deltagerne i aktiviteter, selvom de ikke nødvendigvis bor i et område med en helhedsplan før eller efter deltagelsen i aktiviteten.

Registre og variable

I denne rapport anvender vi oplysninger fra følgende registre fra Danmarks Statistik:

- IEPE- indvandrere og efterkommere
- BEF – befolkningen
- UDDA – uddannelser (BUE)
- UDFK – folkeskolekarakterer
- IDAP – IDA persondata
- IND – indkomst
- AKM – arbejdsklassifikationsmodulet
- BFL – deltageret lønmodtagerdata fra e-indkomst (månedlig lønbeløb, månedlig antal løntimer)
- DREAM – databasen
- BOL – boligtællingen
- SSSY – sygesikring.

I rapporten anvender vi endvidere oplysninger fra følgende registre fra STIL:

- Elevfravær.

I følgende beskriver vi de nogle af de variable, som vi anvender til analyserne i denne rapport.

Familieforhold

Variablene vedrørende familieforhold tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks E-familie-begreb (se Danmarks Statistik, 2010). Ifølge definitionen af en E-familie består en familie af en eller flere personer, der bor på den samme adresse og har visse indbyrdes relationer. En familie kan bestå af en enlig eller et par⁹ med eller uden hjemmeboende børn under 25 år. Vi deler familierne op i to familietyper: enlig og par. En parfamilie kan fx bestå af to voksne, som er et par, *eller* to voksne, som er et par, og hjemmeboende børn.

Anvendelsen af E-familiebegrebet indebærer fx, at to personer, der er gift, kun er en del af den samme familie, hvis de bor på samme adresse, mens de er en del af to forskellige familier, hvis de bor på hver sin adresse. Også kun de børn, der bor på samme adresse som forælderen, er en del af forælderen familie. For et barn, som fx bor sammen med sin biologiske mor og morens ægtefælle, som ikke er barnets biologiske far, vil både moren og morens ægtefælle blive opfattet som forældre til barnet. Det vil sige, at når vi i analyserne inddrager forældrenes socioøkonomiske karakteristika, er det ikke nødvendigvis de biologiske forældres karakteristika, men "sambo-forældrenes" karakteristika. En person under 25 år, som bor hos sine forældre, er endvidere ikke en del af forældrenes familie, hvis personen selv er gift eller har et barn. I så fald har personen sin egen familie sammen med ægtefællen/barnet.

---

⁹ Et par kan være gift, samlevende eller samboende.

Etnicitet

Vi deler befolkningen op efter herkomst og oprindelsesland, hvor herkomst beskriver, om personen er indvandrer, efterkommer eller dansker. I de fleste analyser deler vi befolkningen op i tre grupper: personer med dansk oprindelse, personer med vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse. Personer med dansk oprindelse afgrænses efter variabelen herkomst. Personer med vestlig og ikke-vestlig oprindelse er enten indvandrere eller efterkommere.¹⁰ Vestlige lande omfatter alle 28 EU-lande samt Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand. Ikke-vestlige lande er alle øvrige lande.

Uddannelsesoplysninger

Vi anvender igangværende uddannelse og højest fuldførte uddannelse i flere af analyserne i rapporten.

Sammenligning af uddannelsesniveaut for beboere i områder med en helhedsplan og i befolkningen generelt vanskeliggøres dog af, at der bor mange indvandrere i de udsatte boligområder, og at vi har mangelfulde oplysninger om indvandrernes uddannelse. Det sidste hænger sammen med, at de fleste indvandrere ikke har afsluttet en uddannelse i Danmark. Danmarks Statistik har prøvet at mindske problemet med manglende uddannelsesoplysninger ved at gennemføre spørgeskemaundersøgelser blandt indvandrere og spørge til deres uddannelse, men der er stadig mange indvandrere, der mangler oplysninger for.¹¹

Vi anvender også oplysninger om, hvorvidt de unge efter 9. klasse har taget folkeskolens afgangsprøve. Vi kategoriserer en person som havende taget afgangsprøven, hvis der i karakterdatasættet er prøvekarakterer for personen i alle de bundne prøvfag – uanset hvilke karakterer, personen har fået. Vi har karakteroplysninger for perioden 2008-2016, og i denne periode er der 8 eller 9 bundne prøvfag. I 2011 er der 9 bundne prøvfag: Dansk – læsning, Dansk – mundtlig, Dansk – orden, Dansk – retskrivning, Dansk – skriftlig, Matematik – problemløsning, Matematik – færdigheder, Engelsk – mundtlig og Fysik/kemi – praktisk/mundtlig.

Elevfravær

Fraværet er opgjort for elever i 0.-10. klasse i folkeskoler og specialskoler. Skolerne indberetter elevernes dagsfravær for hver af skolens elever. Det er op til skolelederen at fastsætte, hvordan dagsfravær defineres. Fraværet skal fordeles på følgende årsagskategorier: (1) Fravær på grund af sygdom, (2) Fravær med skolelederens tilladelse (ekstraordinær frihed) og (3) ulovligt fravær. Vi har lavet analyserne for det samlede fravær og beregnet en fraværspcent for skoleåret.

Tilknytningen til arbejdsmarkedet

Vi anvender forskellige mål for arbejdsmarkedstilknytning. For det første viser vi beskæftigelsesfrekvensen, det vil sige andelen som er i beskæftigelse. For det andet viser vi arbejdsmarkedsstatus eller socioøkonomisk status, der fx også angiver andelen som er ledig og andelen som er uden for arbejdsstyrken.

---

¹⁰ Danmarks Statistik opdeler befolkningen i Indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse (se også Danmarks Statistik, 2017).

¹¹ Danmark Statistik har importeret oplysninger om uddannelse for en større gruppe af indvandrerne (se fx Mørkeberg, 2000). Vi har dog valgt at kategorisere højest fuldførte uddannelse som uoplyst, hvis uddannelsesoplysningen er importeret. Sidstnævnte kan vi se ud fra variabelen HF_KILDE.

En udfordring i forhold til at måle arbejdsmarkedstilknytningen for perioden 2004-2016 er, at nogle af de centrale registre vedrørende arbejdsmarkedstilknytning og indkomst i skrivende stund ikke er opdateret frem til 2016. Hvilke variable/oplysninger, vi har anvendt, er beskrevet i det nedenstående:

- Arbejdsmarkedsstatus i ultimo november (pstill): Denne variabel beskriver, om den enkelte i statusugen i november er i beskæftigelse, ledig eller uden for arbejdsstyrken, samt inddeler de beskæftigede og personerne uden for arbejdsstyrken i undergrupper. Det er den primære tilknytning til arbejdsmarkedet, som beskrives. Den primære tilknytning bestemmes ved først at identificere de forskellige bestande, den enkelte person indgår i ultimo november. Hvis en person indgår i mere end en bestand, bestemmes den primære tilknytning ud fra et sæt prioriteringsregler. For eksempel vil der være mange unge, som både er under uddannelse og i beskæftigelse ultimo november, og disse unge vil typisk blive kategoriseret som beskæftigede. Vi har oplysninger herom for 2004-2013.
- Antal løntimer og lønindkomst baseret på elndkomstregisteret: Vi har oplysninger om antal løntimer og den samlede lønindkomst for hvert kvartal fra 1. kvartal 2008 til 3. kvartal 2016. Bemærk, at når løntimer eller lønindkomst anvendes til at afgrænse beskæftigelse, indgår kun beskæftigelse som lønmodtager. Beskæftigelse som selvstændig indgår ikke. Derfor undervurderes det samlede beskæftigelsesniveau.
- Årlig lønindkomst (qlon): Vi har oplysninger om den samlede årlige lønindkomst fra 2004-2013.
- Socioøkonomisk status (socio13): Socioøkonomisk status dannes ud fra oplysninger om den væsentligste indkomstkilde for personen i året. Ud fra indkomstkilden fastlægges, om personen er selvstændig, medarbejdende ægtefælle, lønmodtager, arbejdsløs eller uden for arbejdsstyrken, herunder pensionist, kontanthjælpsmodtager eller uddannelsessøgende. Oplysninger om indkomst er suppleret med oplysninger om deltagelse i uddannelse. Vi har oplysninger om socioøkonomisk status for 2004-2015.

NEET- og restgruppe

Vi kombinerer oplysninger om uddannelse og beskæftigelse for at afgøre, om personerne er i NEET-gruppen og restgruppen. NEET-gruppen består af personer, som hverken er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse. Restgruppen er personer, som hverken er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse, og som ikke har færdiggjort uddannelse på et højere niveau end grundskolen.

Overførselsindkomster

Oplysninger om overførselsindkomster henter vi fra DREAM-databasen, som er en forløbsdatabase baseret på data fra Beskæftigelses-, Undervisningsministeriet, CPR-registret samt SKAT. Datasættet omfatter samtlige personer, der har modtaget visse offentlige overførselsindkomster fra medio 1991 og frem. Arten af ydelse angives ugevis for hver enkelt person. Den ugentlige ydelsesoplysning angiver fx, om personen har været ledig, på orlov, på efterløn, syg, på kontanthjælp, været på SU-berettiget uddannelse eller i aktivering. Blot en person har været på en ydelse, fx dagpenge, en dag i ugen, registreres det. Nogle personer er på forskellige ydelser i løbet af en uge, og da der kun kan registreres én ydelse pr. uge foretages der en prioritering mellem ydelserne (Styrelsen for Arbejdsmarkedet og Rekruttering, 2017). Vi anvender oplysninger fra DREAM-databasen for perioden 2004-2016.

I nogle af analyserne viser vi blandt andet andelen, som har modtaget en overførselsindkomst (ekskl. SU). De typer indkomst, som her indgår, er:

- Arbejdsløshedsdagpenge (passiv)
- Ordinær uddannelse og kurser (ekskl. SU)

- Virksomhedsrettet aktivering
- Kontanthjælp, (for)rehabilitering (passiv)
- Syge- og barseldagpenge, ressourceforløb, jobafklaringsforløb (passiv)
- Ledighedsydelse
- Fleksjob
- Førtidspension, skånejob
- Efterløn/Folkepension.

Brug af sundhedsydelser

I effektanalyserne indgår der variable, som beskriver personernes kontakt til almen læge, speciallæge, tandlæge, fysioterapeut og psykolog. Den almene læge vil typisk være personens praktiserende læge, i hvert fald hvis besøget foregår i dagtimerne. Opgørelserne bygger på sygesikringsregisteret, og derfor er det kun sundhedsydelser med offentligt tilskud, som indgår i tabellerne. For almene læger og speciallæger gives der dog typisk tilskud til alle behandlinger.

Bopælskommune

Endelig anvender vi en variabel for bopælskommune i effektanalyserne. Her er kommuner inddelt på følgende måde:

- Københavns og Frederiksberg Kommune
- Storkøbenhavnske kommuner (ekskl. Københavns og Frederiksberg Kommune): Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Rødovre, Tårnby, Vallensbæk
- Bykommuner: Esbjerg, Odense, Aalborg og Aarhus Kommune
- Øvrige kommuner.

Bilag 3   Indsamling af deltageroplysninger

En udfordring ved tidligere evalueringer af boligsociale indsatser er, at vi ikke har haft viden om, hvilke beboere der har deltaget i de boligsociale indsatser. Til evalueringen af boligsociale indsatser har vi derfor udvalgt nogle aktiviteter og bedt medarbejdere i de boligsociale helhedsplaner om at indsamle oplysninger om deltagerne i disse aktiviteter. Oplysningerne er indsamlet fra 2016 og indsamles, så længe der stadig er helhedsplaner for 2011-14-midlerne, der har disse aktiviteter. Vi har bedt om oplysninger om deltagere fra 2014 og frem. De boligsociale medarbejdere har efter samtykke fra beboerne indsamlet oplysninger om deltagernes cpr-nummer *eller* oplysninger om navn, adresse og dato for beboelse. Disse oplysninger gør det muligt for Danmarks Statistik at koble forskellige registeroplysninger på for deltagere i aktiviteter.

De udvalgte aktiviteter er lommepengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees) og projekt- og eventforløb, som alle er målrettet de unge beboere, samt netværksmødre, som er målrettet voksne kvinder.

Vi har ikke fået oplysninger om alle deltagere i aktiviteterne i hvert boligområde, hvilket især hænger sammen med, at vi har bedt om oplysninger tilbage i tid (for 2014 og 2015). Indsamlingen af oplysninger om deltagerne er blandt andet afhængige af projektmedarbejdernes viden og hukommelse. Især medarbejderskift/sygemeldte medarbejdere er da også blevet angivet som årsag til, at det har været svært at finde oplysninger om deltagere. Desuden har medarbejderskift/sygemeldte medarbejdere gjort det sværere at opnå samtykke fra deltagere. Selvom der er flere projektmedarbejdere i en helhedsplan, er det ofte én medarbejder, der har stået for en given aktivitet, fx bydelsmødre. Hvis denne medarbejder har skiftet job, er det sværere at få deltagernes samtykke, da deltagere ikke kender de øvrige projektmedarbejdere lige så godt som den medarbejder, der har stået for aktiviteten. Ud over at give oplysninger om deltagere, som de har fået samtykke fra, har vi også bedt områderne vurdere, hvor mange deltagere der i alt har deltaget i en aktivitet i perioden. Det giver os et skøn over, hvor stor en andel af deltagere, de har oplysninger for, og som har givet samtykke. Andelen af alle deltagere, som har givet samtykke, svinger fra 0 til 100 pct.

I målgruppeanalyserne i kapitel 5 og bilag 9 sammenligner vi deltagere i en given aktivitet med jævnaldrende, som bor i de samme boligområder. Alle i den relevante aldersgruppe, der bor i disse områder i 2015, og som ikke (ifølge vores oplysninger) er startet i en af de udvalgte aktiviteter i 2012, 2013, 2014, 2015 eller 2016, indgår i sammenligningsgruppen.

Bilagstabel 3.1 og 3.2 viser antallet af børn og unge, som vi har fået oplyst har deltaget i en af de udvalgte aktiviteter. Bemærk, at i modsætning til analyserne i kapitel 5 kan en person godt optræde to gange i de to tabeller vist her, hvis de har deltaget i mere end en aktivitet (fx både har deltaget i et lommepengeprojekt og været brandkadet). Der er endvidere færre deltagere i hver aktivitet i tabeller og figurer vist i bilag 9. Det skyldes, at vi har valgt at se på specifikke aldersgrupper i analyserne i bilag 9. Bilagstabel 3.3 viser antallet af kvinder, som vi har fået oplyst har deltaget i aktiviteten netværksmødre.

Bilagstabel 3.1 Fordeling på år, deltagerne er startet i en af de udvalgte aktiviteter for børn og unge¹⁾

Startår	Antal deltagere
2012	15
2013	48
2014	209
2015	323
2015	253
I alt, personer	848

Anm.: Bemærk, at hvis en person har deltaget i to forskellige aktiviteter, så indgår personen to gange i tabellen.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 3.2 Fordeling på, hvilke af de udvalgte aktiviteter, deltagerne er startet på.

Aktiviteter	Antal deltagere
Lommepengeprojekt	308
Fritidsjobindsats	215
Kombination af lommepengeprojekt og fritidsjobindsats	172
Brandkadetter	67
Mentorordning	59
Projekt- og eventforløb	27
I alt, personer	848

Anm.: Bemærk, at hvis en person har deltaget i to forskellige aktiviteter, så indgår personen to gange i tabellen.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 3.3 Fordeling på år deltagerne er startet i aktiviteten netværksmødre.

Startår	Antal deltagere
2012	10
2013	10
2014	20
2015	55
2016	20
I alt, personer	115

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilag 4 Metodebeskrivelse for interessent-survey

Interessent-surveyens målgruppe er udpegede interessenter på tværs af helhedsplaner finansieret af 2011-14-midlerne fra Landsbyggefonden. Interessenterne er identificeret af projektlederne fra helhedsplanerne. I alt har 306 interessenter bidraget til interessent-surveyen. Da nogle interessenter har besvaret spørgsmål om flere temaer, er der på tværs af temaer opnået 364 besvarelser. Fordelingen af besvarelser på temaer er vist i bilagstabel 4.1.

Bilagstabel 4.1 Fordeling af besvarelser på temaniveau.

Tema	Antal besvarelser
Skolegang og uddannelse	103
Beskæftigelse og fastholdelse på arbejdsmarkedet	57*
Kriminalitetsforebyggelse	82
Forældrekompetencer og børns trivsel	124
Total	364

Anm.: *På spørgsmålet: 'Hvilken indvirkning oplever du, at den boligsociale indsats samlet set har haft på boligområdet i forhold til beskæftigelse' er der to interessenter, som har valgt ikke at besvare spørgsmålet.

Formål med interessent-surveyen

Formålet med at gennemføre interessent-surveyen er at foretage en afdækning af de resultater, som den boligsociale indsats har medvirket til i det pågældende boligområde og organiseringen herom. Surveyen afdækker de overordnede oplevede virkninger skabt for målgruppen, det faglige udbytte og de organisatoriske virkninger af den boligsociale indsats inden for de fire temaer (skolegang og uddannelse, beskæftigelse, kriminalitetsforebyggelse, forældrekompetencer og børns trivsel). Vi ser således ikke specifikt på aktivitetstyper og virkningen heraf. Interessent-surveyen skal derimod bidrage til at belyse gennemslagskraften af de boligsociale indsatser, finansieret af 2011-14-midlerne, på temaniveau.

Tilgang til interessent-surveyen

I dette afsnit udfoldes den konkrete tilgang til gennemførelsen af interessent-surveyen. Herunder præsenteres udviklingen af spørgeskemaet, forberedelsen af gennemførelse af surveyen, identifikation af interessenter, pilottest af spørgeskema og gennemførelsen af interessent-surveyen.

Udvikling af spørgeskemaet

Konsortiet har udviklet et struktureret spørgeskema, som dannede afsæt for dialogen med aktørerne i forbindelse med Interessent-surveyen.

Spørgeguiden er opbygget i en række kategorier, der hver især indeholder en række spørgsmål. Nogle kategorier kan anvendes på tværs af temaer, mens andre kategorier indeholder spørgsmål og svarkategorier, der er udviklet specifikt til at afdække arbejdet inden for ét af de fire temaer (beskæftigelse, uddannelse, forældrekompetencer og børns trivsel samt forebyggelse af kriminalitet).

De udvalgte spørgsmål (indikatorer) i spørgeskemaet er udvalgt og udviklet med udgangspunkt i evalueringens øvrige datakilder, herunder især de kvalitative casestudier samt forskningsoversigterne. Helt konkret spørges til udvalgte resultater, som i følge både forskning, kvalitative data samt det politiske og formelle opdrag, er ønskværdige at opnå.

Spørgeskemaet består primært af lukkede svarkategorier, som knyttes til 'I hvilken grad-spørgsmål', hvilket gør det muligt at kvantificere de svar, som vi får i surveyen. Derudover er der indarbejdet enkelte udvalgte åbne svarkategorier. De åbne svarkategorier giver mulighed for at udfolde svarene med mere fyldestgørende observationer og nuanceringer.

Forberedelse til gennemførelse af survey

Som forberedelse til at gennemføre de konkrete interview med relevante interessenter er der foretaget en systematisk afdækning af, hvilke temaer der er relevante at afdække i hvilke boligområder. Denne afdækning foretages med udgangspunkt i valideringsrunden fra forår/sommer 2015, hvor alle aktivitetstyper i alle områder blev afdækket systematisk. De identificerede temaer for hvert område er valideret af projektleder ved den første dialog.

Identifikation af interessenter

Sideløbende med udvikling af spørgeguiden og opsamling på valideringsrunden er de relevante og foretrukne respondenter til surveyen identificeret. Det er forsøgt at identificere ca. 3-5 aktører pr. tema pr. boligområde. Der er foretaget en intensiv indsats for at finde de rigtige aktører at interviewe, som fulgte følgende to trin:

1. En systematisk telefonrundringning til projektlederne i alle helhedsplaner, der har bistået med at identificere de relevante nøglepersoner for hvert (valideret) tema
2. En efterfølgende snowballing-metode, der sikrede, at den mest kvalificerede interessent indgik i surveyen.

I identifikation af aktører er et afgørende inklusionskriterium, at respondenterne har kendskab til det boligsociale arbejde under 2011-14-midlerne. Hermed menes, at aktørerne skal have (haft) en større eller mindre rolle i samarbejdet omkring de boligsociale aktiviteter. Der er både inddraget interessenter på et strategisk niveau og et udførende niveau, men evaluator har været særligt opmærksom på at inddrage interessenter på det udførende niveau, da erfaringen er, at disse har et tættere kendskab til de konkrete resultater af den boligsociale indsats. Derudover er interessenter, som var 100 pct. finansieret af helhedsplanen, ekskluderet.

En central erfaring i forbindelse med surveyen var, at projektlederne ofte arbejdede tæt med udvalgte få interessenter på tværs af flere temaer, hvilket vanskeliggjorde det at identificere 3-5 interessenter pr. tema pr. helhedsplan.

Mini-interview med projektledere

Som led i første trin af identifikation af de rette interessenter blev der ved kontakten til projektlederne af de boligsociale helhedsplaner gennemført et mini-interview. Interviewet havde til formål at afdække, hvordan helhedsplanerne var organiseret i forhold til de fire temaer, hvilke aktører der var involveret i diverse grupper, samt hvordan den valgte organisering fungerede.

Den samlede svarprocent hos projektlederne var 62 pct. og således højere end forventet. De resterende, det ikke var mulige at kontakte, skyldtes blandt andet skift i projektledelsen eller tidspunktet

for surveyen (oveni ny helhedsplan, der startede op mv.). I nogle tilfælde var det muligt at identificere en anden relevant person, som havde været involveret i arbejdet under helhedsplanen, og som kunne hjælpe med at identificere interessenter og besvare spørgsmål omkring organisering i forbindelse med mini-interviewet.

På baggrund af interview med de boligsociale projektledere identificerede vi i alt ca. 500 interessenter, hvilket giver en svarprocent på ca. 60 pct. Dette er en forholdsvis høj svarprocent. taget i betragtning, at interessenterne indledningsvist blev screenet, og flere ekskluderet, da de ikke var relevante.

Pilottest af spørgeskema

Inden gennemførelsen af interessent-surveyen er der gennemført en pilottest af spørgeskemaet. Her er blevet i alt 40 af de identificerede interessenter udvalgt. Interessenterne blev udvalgt med henblik på at få en variation i forhold til organisatorisk tilknytning, stilling, geografi samt antal afdelinger i helhedsplanen. Der er ikke foretaget større ændringer af indholdsmæssig karakter i forlængelse af pilottesten, men der blev foretaget mindre justeringer og tilpasninger af spørgeskemaet.

Herunder blev følgende justeret:

- Flere af spørgsmålene blev formuleret mere temaspecifikt, da det gjorde det nemmere for interessenterne at huske på at svare med udgangspunkt i ét bestemt tema frem for på tværs af flere
- Svarkategorien 'ikke relevant' blev fjernet, da det gav anledning til forvirring for flere interessenter
- Vi oprettede muligheden for at fremsende survey pr. mail efter en indledende telefonisk dialog, da flere interessenter ønskede at se skemaet selv, mens de besvarede det.

Gennemførelse af interessent-survey

Interessent-surveyen er gennemført i perioden januar-marts 2018. Det udviklede spørgeskema er opsat i SurveyXact for at sikre systematik i gennemførelsen af den. Hver interessent ringes op af en konsulent på et aftalt tidspunkt, og interviewer følger spørgeskemaet slavisk og noterer svarene elektronisk undervejs (i SurveyXact). I det interviewet foregår, spørger hver interviewer ind til alle spørgsmål og nævner alle svarkategorier. Respondenten får dog mulighed for at nuancere svarene og komme med supplerende resultater ved de udvalgte spørgsmål med åbne svarkategorier. Surveyen foregår således som systematiske telefoninterview af 20-30 minutters varighed afhængigt af, hvor mange temaer, interessenten har været involveret i.

Hvert interview indledes med en validering af, hvilke temaer, interessenten har været involveret i. En respondent kan godt krydse af i flere temaer. For eksempel kan en lokal skoleleder godt både have samarbejdet med den boligsociale indsats i forhold til at forebygge kriminalitet og i forhold til at understøtte, at børn og unge fastholder og kommer i uddannelse.

Alle identificerede interessenter blev forsøgt kontaktet tre gange via telefon. Hvis det ikke var muligt at opnå kontakt i løbet af tre forsøg, frafaldt respondenterne. Hvis der var oplyst en mail på respondenterne, blev det ligeledes forsøgt at opnå kontakt denne vej.

Bilag 5 Metodebeskrivelse for casebesøg

Der er gennemført casebesøg i forbindelse med evalueringen af 2011-14-midlerne for Landsbyggefonden. Casebesøgene er gennemført med henblik på at indsamle viden om, hvordan de udvalgte otte aktivitetstyper implementeres i praksis.

Casebesøgene er foretaget i udvalgte boligområder med helhedsplaner, som er finansieret af 2011-14-midlerne fra Landsbyggefonden. I casebesøgene er både projektledere, boligsociale medarbejdere, samarbejdspartnere og deltagere blevet interviewet med henblik på at få et indblik i deres erfaringer med de forskellige udvalgte indsatser. Der er foretaget casebesøg i udvalgte boligområder med henblik på at interviewe indsatsernes relevante aktører. Derudover er der foretaget genbesøg i udvalgte boligområder for at kunne gå i dybden med de resultater og erfaringer, som vi allerede havde stiftet i forbindelse med det indledende casebesøg.

I bilagstabel 5.1 præsenteres antal boligsociale medarbejdere, samarbejdspartnere og deltagere, som har deltaget i interview i forbindelse med både casebesøg og genbesøg. Samlet har vi talt med 182 relevante aktører, og dertil har vi også interviewet projektledere i hvert af de 14 udvalgte boligområder.

Bilagstabel 5.1 Antal interview på casebesøgene.

Aktivitet	Boligsociale medarbejdere	Samarbejdspartnere	Deltagere
Brandkadet	5	14	14
Mentor	7	9	3
Fritidsjob	9	9	10
Lommepengeprojekt	14	15	24
Projekt og event	3	5	7
Kreativ læring	9	2	18
Netværksmødre	5	1	7
Familieprogrammer	6	7	11
I alt	53	48	80

Der er interviewet flest aktører under de første casebesøg (139). Genbesøgene har været målrettet en indsamling af viden om bestemte aktiviteter, hvor vi har set et behov for at kvalificere det eksisterende grundlag, som rapporten står på. Her har vi interviewet 12 projektledere, 18 boligsociale medarbejdere, 15 samarbejdspartnere og 11 deltagere.

Vi har under genbesøgene primært haft fokus på aktivitetstyperne lommepengeprojekter, netværksmødre, familieprogrammer, mentorforløb og projekt- og eventforløb. Yderligere har vi haft et særligt fokus på at indhente viden om samarbejde, særligt set fra samarbejdspartneres side, kompetencer og målgruppen for de forskellige aktiviteter.

Formål med casebesøg

Formålet med casebesøgene var at foretage en dyberegående undersøgelse af arbejdet med indsatserne og få indblik i implementeringen af aktiviteterne i praksis. Herunder har vi haft fokus på, hvilke drivkræfter og barrierer man oplever i praksis, for at sikre de gode resultater. På den måde afdækker vi de erfaringer, som aktørerne har med arbejdet, samt hvad der driver indsatsen, og

hvilke faktorer, som blokerer for, at indsatsen lykkes. Interviewene har fokus på at afdække de fem dimensioner, som fremhæves af Dean Fixsen i hans implementeringsforskning, altså; organisering, ledelse, mennesker, indsats og kontekst. Vi har især haft fokus på at udlede, hvilke metoder der opleves virkningsfulde i det boligsociale arbejde, samt hvilke kompetencer der er afgørende, for at arbejdet med de boligsociale indsatser har den ønskede virkning for de pågældende målgrupper.

Ved de senere gennemførte genbesøg har formålet været at bygge oven på de første casebesøg og derved få endnu dybere viden omkring de udvalgte boligområder. Ved genbesøgene har vi arbejdet ud fra en række hypoteser, opstillet på baggrund af de kvantitative resultater fra registerdata såvel som de kvalitative tendenser fra de tidligere casebesøg. Ved at foretage genbesøgene har vi kunnet få endnu dybere erfaring med aktørernes og deltagernes arbejde med aktiviteterne. Vi har på besøgene kunnet stille mere specifikke spørgsmål til aktiviteterne, da vi i forvejen havde viden med fra de første casebesøg, og vi har således kunnet etablere en række hypoteser, som vi har testet gennem vores genbesøg.

I casestudierne har vi været inspirerede af den tilgang inden for evaluering, som på dansk kaldes virkningsevaluering og på engelsk *realistic evaluation*. I virkningsevaluering er det formålet at få nuanceret viden om, hvad der virker for hvem under hvilke omstændigheder. Det vil sige, at vi ved at basere casestudierne på virkningsevalueringens tilgang kan nuancere de generelle konklusioner, som vi opnår gennem effektstudierne. Virkningsevalueringerne i caseaktiviteterne skal dermed bidrage med en dybere forståelse for, hvad det er, der virker (blandt andet arbejdsmetode og mekanismer) under hvilke omstændigheder (blandt andet implementeringskonteksten).

Udvikling af interviewguides

Interviewguides til casebesøgene er opbygget i de kategorier, som vores implementeringsanalyse har fokus på (organisering, ledelse, mennesker, kontekst og indsats, jf. Fixsen). For hver kategori har vi udviklet en række spørgsmål, som er målrettet henholdsvis projektledere, medarbejdere, samarbejdspartnere og deltagere.

Interviewguides indledes med en afdækning af den generelle ledelse og organisering af den boligsociale indsats. Dernæst udforskede vi den pågældende aktivitetstype og arbejdet med denne. Der bliver både spurgt ind til aktivitetens målgruppe, aktivitetens historik, eventuelle ændringer i aktiviteten og tilgang og kompetencer i arbejdet med aktiviteten. Dernæst belyses drivkræfter og barrierer i forhold til arbejdet med aktiviteten, for at blive klogere på, hvad der driver eller blokerer for at indsatsen bliver vellykket for deltagerne.

Til genbesøgene er der tilsvarende udviklet en interviewguide, som er videreudviklet på baggrund af viden – samt videnshuller – afdækket ved de første besøg. På den vis har vi sikret et samlet billede af de udvalgte aktiviteter implementering i praksis og drivkræfter/barrierer forbundet hermed.

Gennemførelse af casebesøg

De første casebesøg er gennemført i perioden september 2016 til april 2017, mens genbesøgene er blevet gennemført fra november 2017 frem til januar 2018. Casebesøgene er alle foretaget af konsulenter fra Rambøll samt Naboskaber, der i de fleste tilfælde har haft en projektassistent med som referent eller optaget og dernæst transkriberet interviewene (på temaniveau).

Casebesøgene har primært bestået af semistrukturerede enkelt- og gruppeinterview. Interviewene har været løst struktureret, således at det var muligt at gå i dybden med den erfaring og den viden, som interviewpersonen/personerne giver udtryk for i interviewet.

Yderligere er der på casebesøgene også gennemført observationsstudier, hvor vi har fulgt udførelsen af specifikke aktiviteter i helhedsplanerne. Her har fokus været på at følge deltagernes oplevelser med de pågældende aktiviteter samt at opleve, hvordan aktiviteterne gennemføres i en virkelig situation, og dermed har vi fået mulighed for at koble interviewdata med observationsdata, og dermed har vi kvalificeret datavaliditeten.

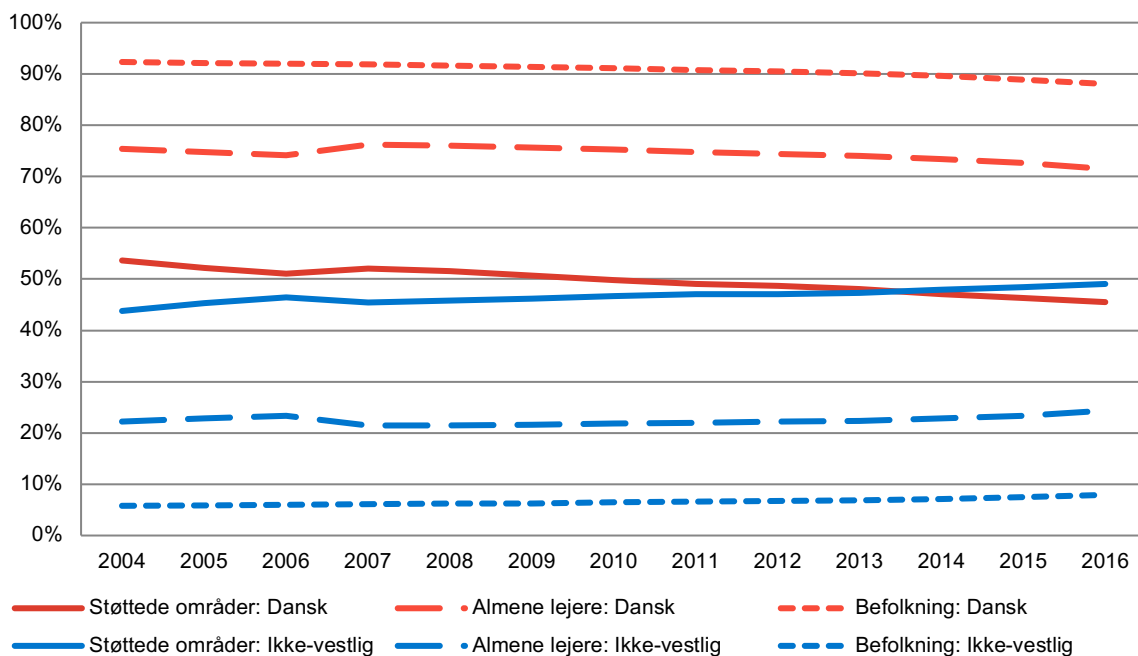
Opsamling og analyse af casebesøg

Under hvert casebesøg har en assistent taget referat af de forskellige interview. Efter det enkelte besøg er der udformet en caserapport, som analytisk har samlet de vigtigste pointer i forhold til helhedsplanens organisering, resultater for målgruppen, drivkræfter og barrierer i implementeringen samt relevante pointer omkring de enkelte aktivitetstyper.

Alle caserapporter og referater fra casebesøg har dannet udgangspunkt for et efterfølgende syntesemøde mellem konsulenter hos Rambøll samt Naboskaber, hvor der i fællesskab er udledt de overordnede tematikker og erfaringer på tværs af områderne samt for hver aktivitetstype. Denne syntese har dannet afsæt for afrapporteringen i denne rapport.

Bilag 6 Supplerende tabeller til kapitel 4 og 5

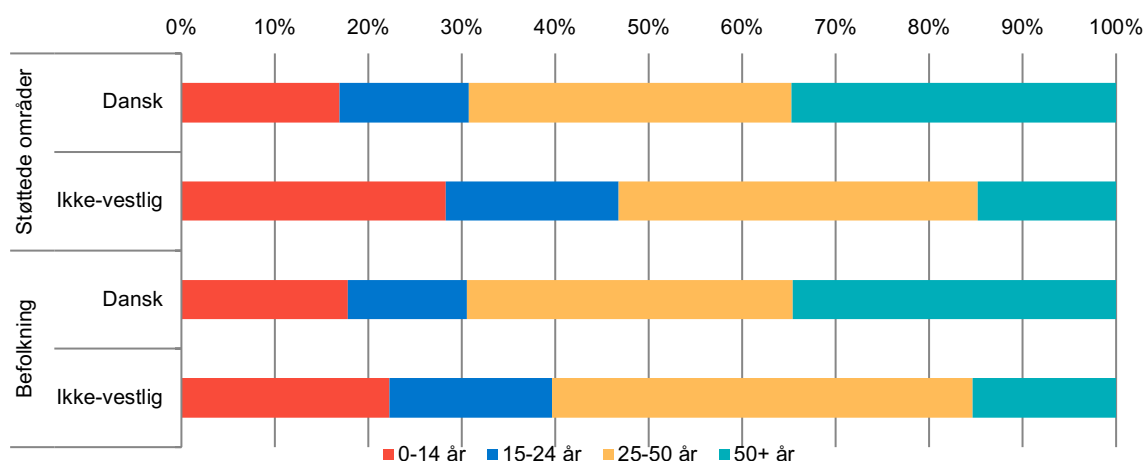
Bilagsfigur 6.1 Udvikling i andelen med dansk og ikke-vestlig oprindelse i de støttede boligområder, blandt almene lejere og i befolkningen i perioden 2004-2016. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 113.525; N (Almene lejere: Dansk) = 695.190; N (Befolkning: Dansk) = 493.661. N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 107.569; N (Almene lejere: Ikke-vestlig) = 228.432; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 44.418.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.2 Fordeling i forhold til alder opgjort for etnisk danske og ikke-vestlige i de støttede områder og befolkningen i 2011. Procent.

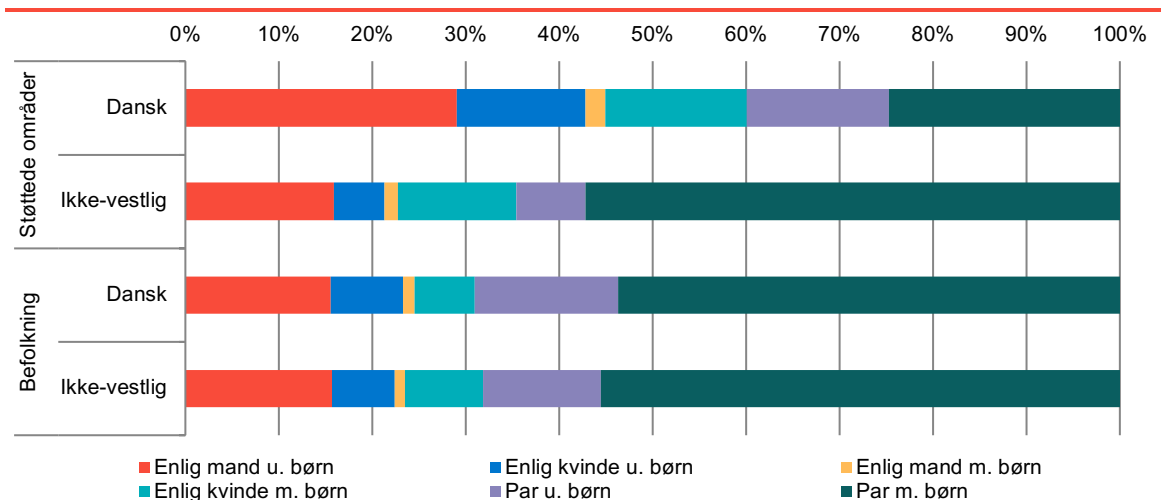

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 106.339; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 101.849; N (Befolkning: Dansk) = 464.392; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 33.577.

Note: Alder er opgjort d. 1. januar 2011.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

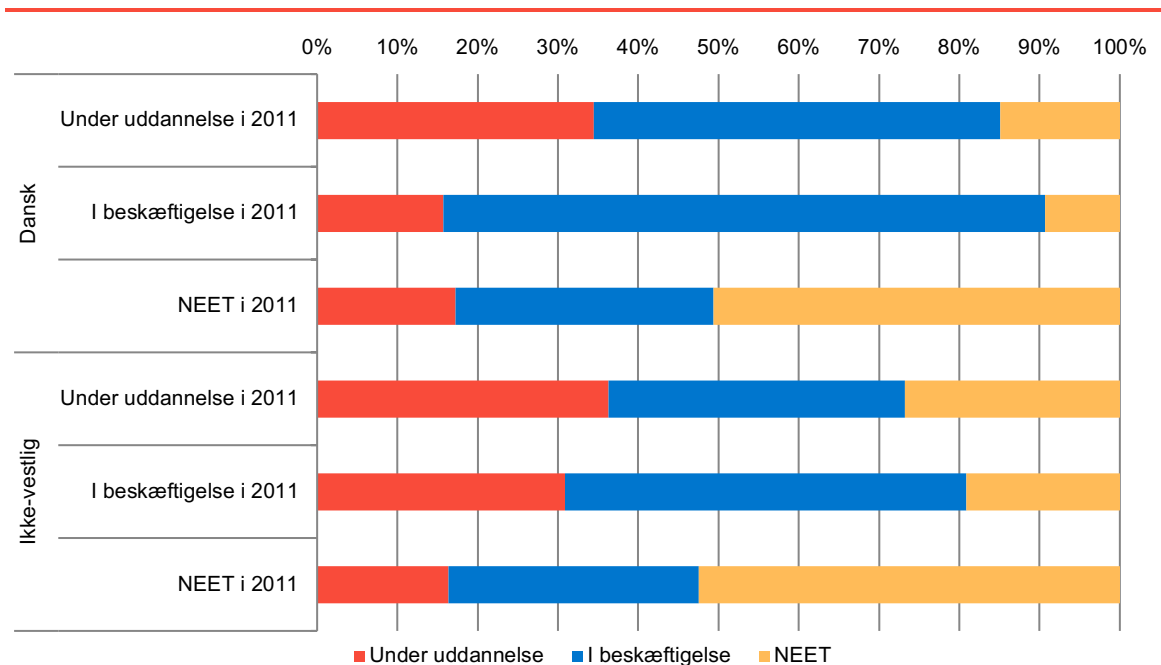
Bilagsfigur 6.3 Fordeling i forhold til familietyper opgjort for 25-50-årige etnisk danske og ikke-vestlige i de støttede områder og befolkningen i 2011. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 36.634; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 39.132; N (Befolkning: Dansk) = 161.707; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 15.113.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.4 Fordeling på, om unge i befolkningen, der i 2011 er 18 år i 2015, er under uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen. Særskilt for oprindelse og for, om de unge er under uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen i 2011. Procent.

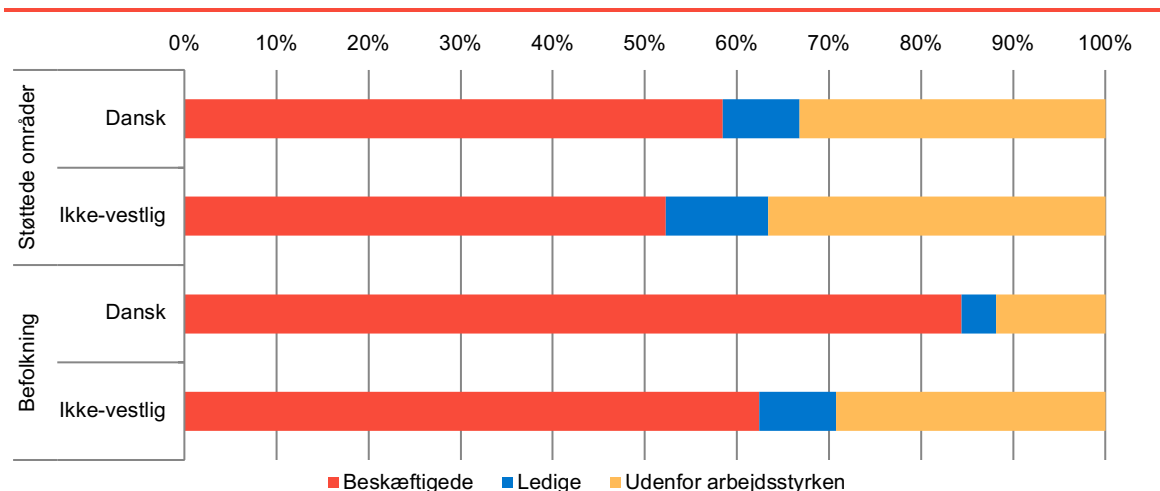
Anm.: Dansk: N (Under uddannelse i 2011) = 3.625; N (I beskæftigelse i 2011) = 1.858; N (NEET i 2011) = 674.

Ikke-vestlig: N (Under uddannelse i 2011) = 355 ; N (I beskæftigelse i 2011) = 110; N (NEET i 2011) = 122.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.5 Fordeling på arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige mænd opgjort for støttede områder og befolkningen. Særskilt for oprindelse. Procent.

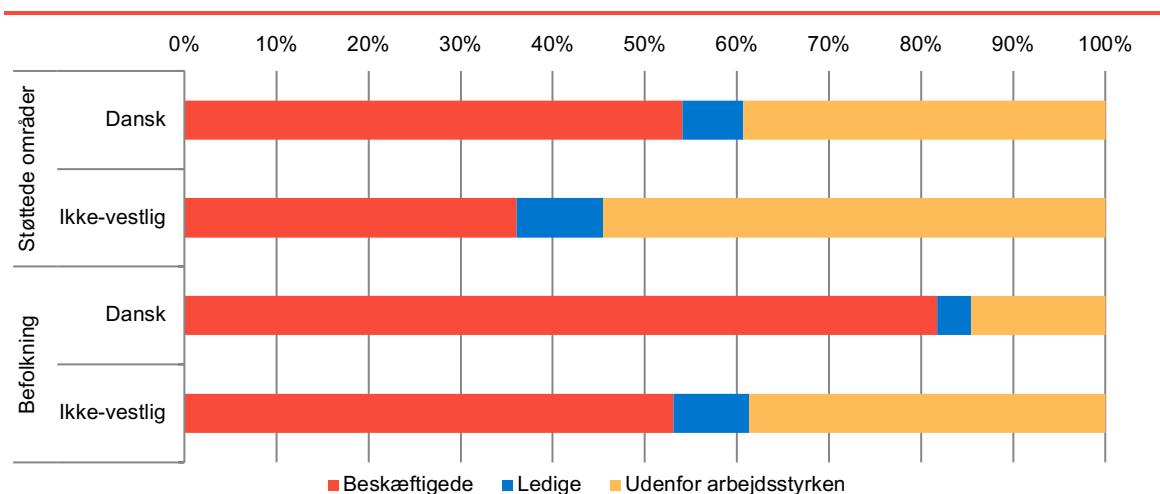

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 18.648; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 18.589; N (Befolkning: Dansk) = 81.451; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 7.025.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.6 Fordeling på arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige kvinder opgjort for støttede områder og befolkningen. Særskilt for oprindelse. Procent.

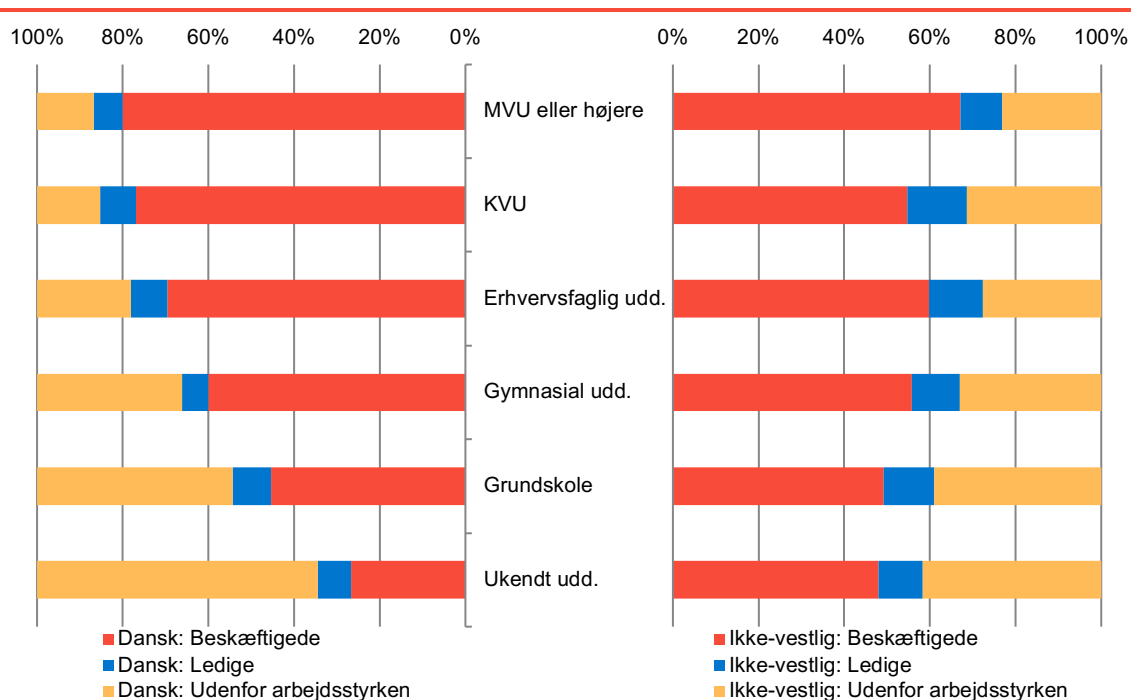

Anm.: N (Støttede områder: Dansk) = 17.986; N (Støttede områder: Ikke-vestlig) = 20.543; N (Befolkning: Dansk) = 80.256; N (Befolkning: Ikke-vestlig) = 8.088.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.7 Højest fuldførte uddannelse og arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige mænd i de støttede områder i 2011. Særskilt for oprindelse. Procent.

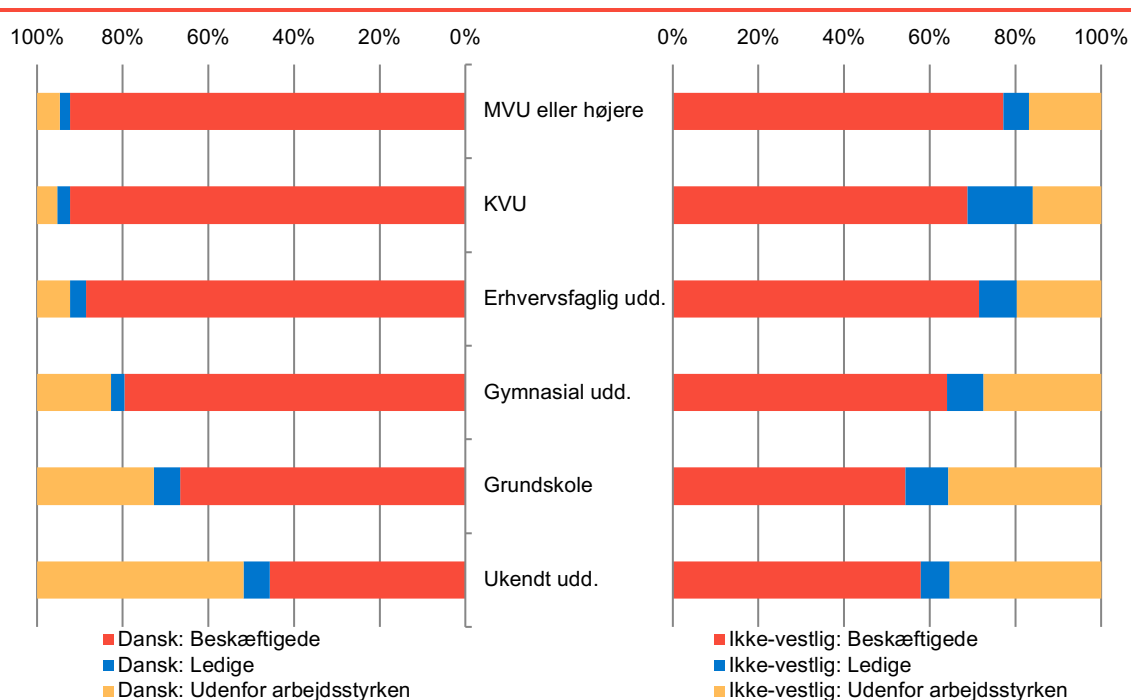

Anm.: N (MVU eller højere: Dansk) = 2.033; N (KVU: Dansk) = 625; N (Erhvervsfaglig udd.: Dansk) = 5.965; N (Gymnasial udd.: Dansk) = 1.291; N (Grundskole: Dansk) = 8.235; N (Ukendt udd.: Dansk) = 499; N (Dansk, i alt) = 18.648. N (MVU eller højere: Ikke-vestlig) = 1.400; N (KVU: Ikke-vestlig) = 606; N (Erhvervsfaglig udd.: Ikke-vestlig) = 2.564; N (Gymnasial udd.: Ikke-vestlig) = 1.328; N (Grundskole: Ikke-vestlig) = 5.541; N (Ukendt udd.: Ikke-vestlig) = 7.150; N (Ikke-vestlig, i alt) = 18.589.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november. Højest fuldførte uddannelse er opgjort d. 1. november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.8 Højest fuldførte uddannelse og arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige mænd i befolkningen i 2011. Særskilt for oprindelse. Procent.

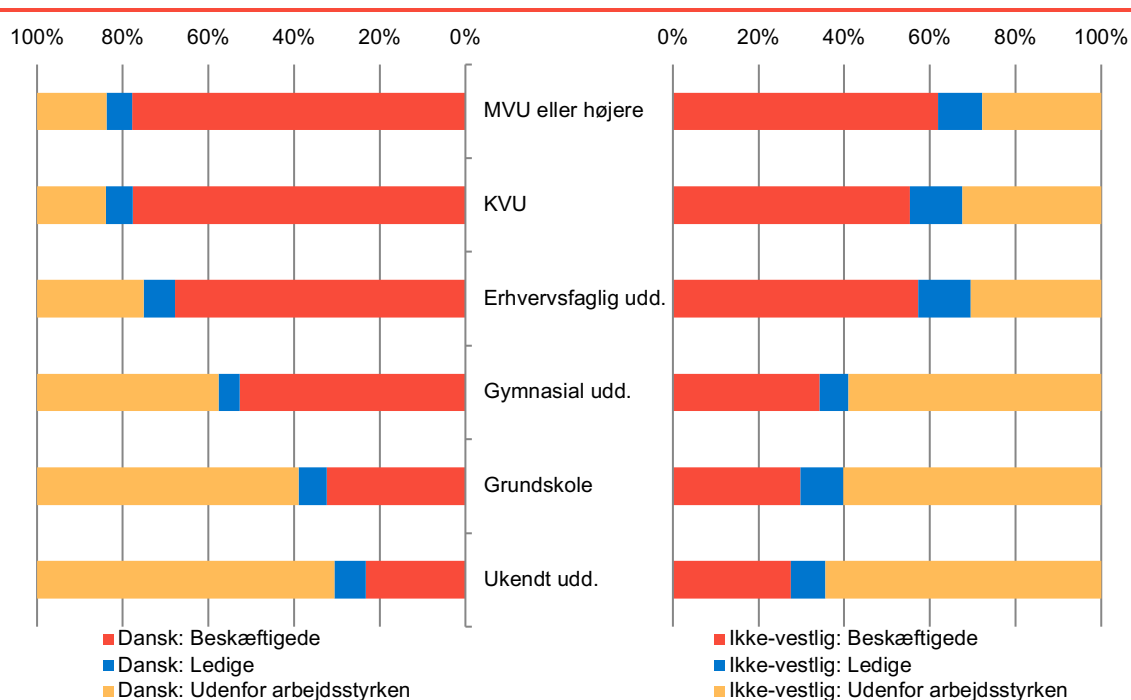

Anm.: N (MVU eller højere: Dansk) = 19.326; N (KVVU: Dansk) = 5.242; N (Erhvervsfaglig udd.: Dansk) = 34.418; N (Gymnasial udd.: Dansk) = 5.513; N (Grundskole: Dansk) = 16.283; N (Ukendt udd.: Dansk) = 669; N (Dansk, i alt) = 81.451. N (MVU eller højere: Ikke-vestlig) = 877; N (KVVU: Ikke-vestlig) = 256; N (Erhvervsfaglig udd.: Ikke-vestlig) = 1.132; N (Gymnasial udd.: Ikke-vestlig) = 533; N (Grundskole: Ikke-vestlig) = 1.806; N (Ukendt udd.: Ikke-vestlig) = 2.421; N (Ikke-vestlig, i alt) = 7.025.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november. Højest fuldførte uddannelse er opgjort d. 1. november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.9 Højest fuldførte uddannelse og arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige kvinder i de støttede områder i 2011. Særskilt for oprindelse. Procent.

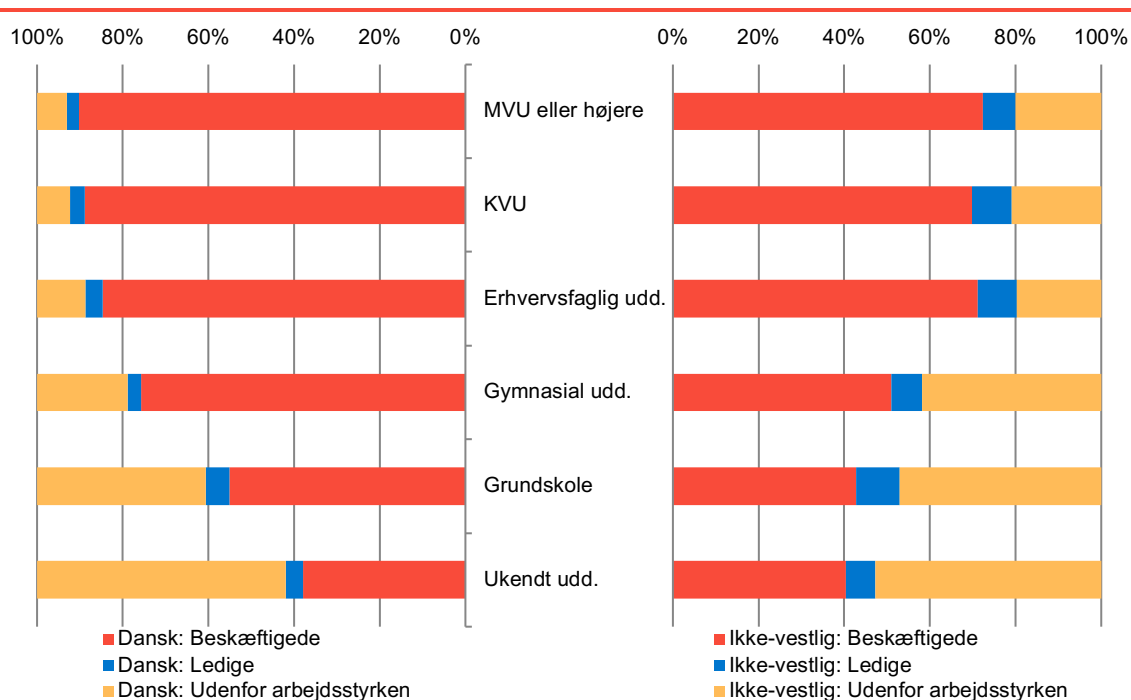

Anm.: N (MVU eller højere: Dansk) = 3.113; N (KVVU: Dansk) = 416; N (Erhvervsfaglig udd.: Dansk) = 5.879; N (Gymnasial udd.: Dansk) = 1.235; N (Grundskole: Dansk) = 7.020; N (Ukendt udd.: Dansk) = 323; N (Dansk, i alt) = 17.986. N (MVU eller højere: Ikke-vestlig) = 1.480; N (KVVU: Ikke-vestlig) = 354; N (Erhvervsfaglig udd.: Ikke-vestlig) = 3.096; N (Gymnasial udd.: Ikke-vestlig) = 1.472; N (Grundskole: Ikke-vestlig) = 5.915; N (Ukendt udd.: Ikke-vestlig) = 8.226; N (Ikke-vestlig, i alt) = 20.543.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november. Højest fuldførte uddannelse er opgjort d. 1. november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.10 Højest fuldførte uddannelse og arbejdsmarkedsstatus for 25-50-årige kvinder i befolkningen i 2011. Særsklit for oprindelse. Procent.

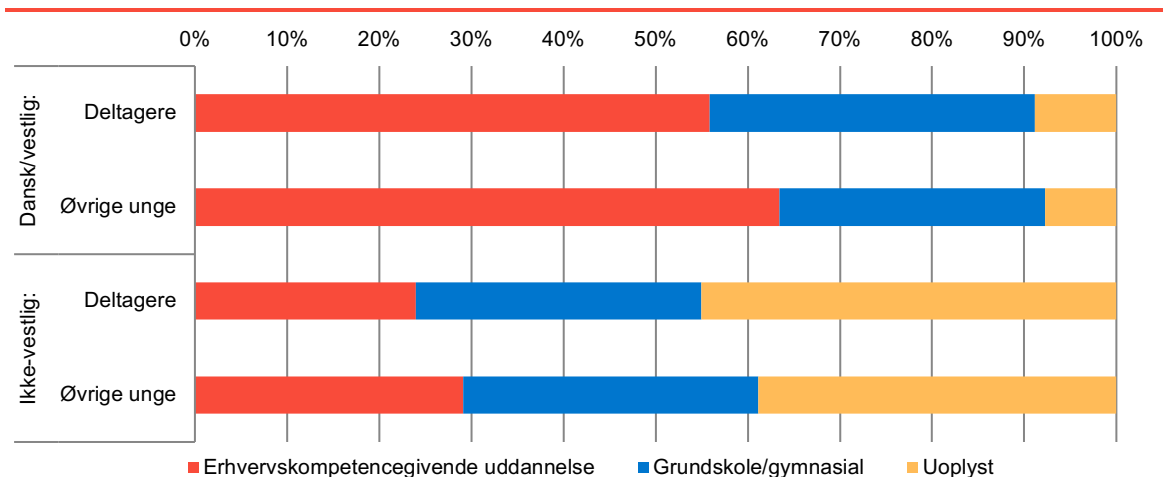

Anm.: N (MVU eller højere: Dansk) = 30.017; N (KVU: Dansk) = 3.967; N (Erhvervsfaglig udd.: Dansk) = 28.274; N (Gymnasial udd.: Dansk) = 5.790; N (Grundskole: Dansk) = 11.881; N (Ukendt udd.: Dansk) = 327; N (Dansk, i alt) = 80.256. N (MVU eller højere: Ikke-vestlig) = 1.204; N (KVU: Ikke-vestlig) = 229; N (Erhvervsfaglig udd.: Ikke-vestlig) = 1.530; N (Gymnasial udd.: Ikke-vestlig) = 589; N (Grundskole: Ikke-vestlig) = 1.725; N (Ukendt udd.: Ikke-vestlig) = 2.811; N (Ikke-vestlig, i alt) = 8.088.

Note: Fordelinger er baseret på variabelen pstill, som beskriver arbejdsmarkedsstatus for befolkningen ultimo november. Højest fuldførte uddannelse er opgjort d. 1. november.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.11 Fordeling på forældrenes uddannelsesniveau.¹⁾ Sammenligning af deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.²⁾ Særskilt for oprindelse. Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

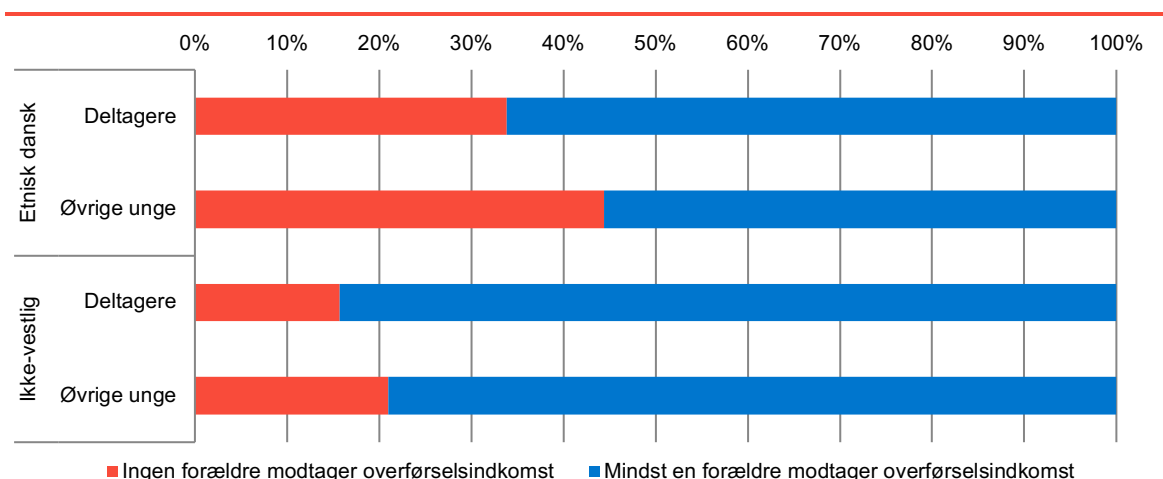
Anm.: N (Dansk/vestlig: Deltagere) = 68; N (Dansk/vestlig: Øvrige unge) = 2.765; N (Ikke-vestlig: Deltagere) = 375; N (Ikke-vestlig: Øvrige unge) = 4.915.

Note 1: Figuren viser uddannelsesniveaue for den forælder, som har den højeste uddannelse.

Note 2: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem

Bilagsfigur 6.12 Fordeling på, om forældrene modtager overførselsindkomst. Sammenligning af deltagere i udvalgte aktiviteter og de øvrige 15-20-årige beboere i boligområderne med de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Særskilt for oprindelse. Kun unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

Anm.: N (Dansk/vestlig: Deltagere) = 68; N (Dansk/vestlig: Øvrige unge) = 2.763; N (Ikke-vestlig: Deltagere) = 375; N (Ikke-vestlig: Øvrige unge) = 4.915.

Note 1: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadet, mentorordning og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem

Bilag 7   Effektanalyser

I denne rapport undersøger vi effekten af deltagelse i udvalgte boligsociale aktiviteter. Hertil anvender vi difference-in-difference modeller (DD-analyse). Til dannelse af en kontrolgruppe anvender vi desuden matching-metoden. I dette bilag beskriver vi først den anvendte matching-metode og dernæst DD-analysen. Sidst i bilaget er tabeller med estimationsresultater fra DD-analysen vist.

Matching

For at kunne identificere en effekt af en indsats, er det afgørende, at der er et godt kontrolgruppedesign. Eftersom uddeling af boligsociale indsatser ikke i udgangspunktet er sat op som et eksperiment, hvor det tilfældigt, hvem der får en indsats, og hvem der ikke får en indsats, må vi ad statistisk vej danne en kontrolgruppe, der ligner individerne i indsatsgruppen så meget, at det bliver meningsfuldt at sammenligne udviklingen i den afhængige variabel for de to grupper. Der er mange måder at konstruere en kontrolgruppe på; vi gør det ved hjælp af matching, hvor vi bruger karakteristika ved de støttede områder til at finde/matche en kontrolgruppe. Matching er velafprøvet strategi (Becker & Ichino, 2002), der sikrer en minimering af selektionsskævhed, således at den forskel, man eventuelt ser i resultaterne for henholdsvis indsatsgruppen og kontrolgruppen, kun stammer fra indsatsen – og ikke skyldes forskelle i forudsætningerne blandt de to grupper. En svaghed ved metoden er dog, at den ikke kan tage højde for, og dermed korrigere for, forskelle i uobserverbare karakteristika mellem indsatsgruppe og kontrolgruppe.

Der findes flere typer af matching. I denne undersøgelse har vi anvendt såkaldt "Propensity Score Matching" (PSM)¹² til konstruktion af kontrolgrupper. I PSM udregner man en såkaldt "propensity score". Propensity-scoren angiver sandsynligheden for at deltage i en given indsats, givet en række observerbare karakteristika. Propensity-scoren udregnes både for deltagere og ikke-deltagere i den pågældende indsats. Propensity-scoren beregnes fx på baggrund af en logistisk regression, hvor den afhængige variabel er deltagelse i indsatsen eller ej. De beregnede propensity-scorer for hver deltager og ikke-deltager ligger i intervallet 0-1, hvor en score tæt på 1 indikerer en høj sandsynlighed for at befinde sig i de støttede områder, mens en score tæt på 0 indikerer det modsatte. Herefter kan en passende kontrolgruppe findes ved at matche ikke-deltagere med deltagere på propensity-scoren.

Vi har i forbindelse med matchingen valgt en såkaldt "nearest neighbor"-tilgang, der betyder, at vi for hver deltager har matchet med netop den ikke-deltager, der havde en propensity-score tættest på den pågældende. Vi har desuden sat som et kriterium, at ikke-deltagere skulle have en propensity-score inden for en vis afstand (caliper = 0,01) til en deltager, førend der kunne opstå et match.

Kontrolgruppen dannes ud fra beboere i almene boliger, som ikke bor i afdelinger, der har fået en boligsocial indsats med midler fra 2006-2010-puljen eller 2011-14-puljen. Via matchingen finder vi med andre ord frem til de individer i de almene boligområder, som med størst mulig sandsynlighed ville "opføre sig" som individerne, der har modtaget en boligsocial indsats. Matchingen er lavet på baggrund af data for året 2010.

Vi har for det første lavet en analyse af, om der er en effekt af deltagelse i et lommepengeprojekt, en fritidsjobindsats eller en kombination af disse to på, hvorvidt de unge har et fritidsjob, året efter at de har været en del af indsatsen. For det andet har vi lavet en analyse af, om der er en effekt af at være en del af projektet netværksmødre (som netværksmor) på kvinders sandsynlighed for at

---

¹² Matchingen er gennemført i Stata med modulet "psmatch2" (Leuven & Sianesi, 2003).

være i beskæftigelse, modtage en overførelsesindkomst eller være i gang med en uddannelse. I de følgende beskrives dannelse af kontrolgrupperne til de to analyser nærmere.

Kontrolgruppe til effektanalyse af lommepengeprojekt og fritidsjobindsats

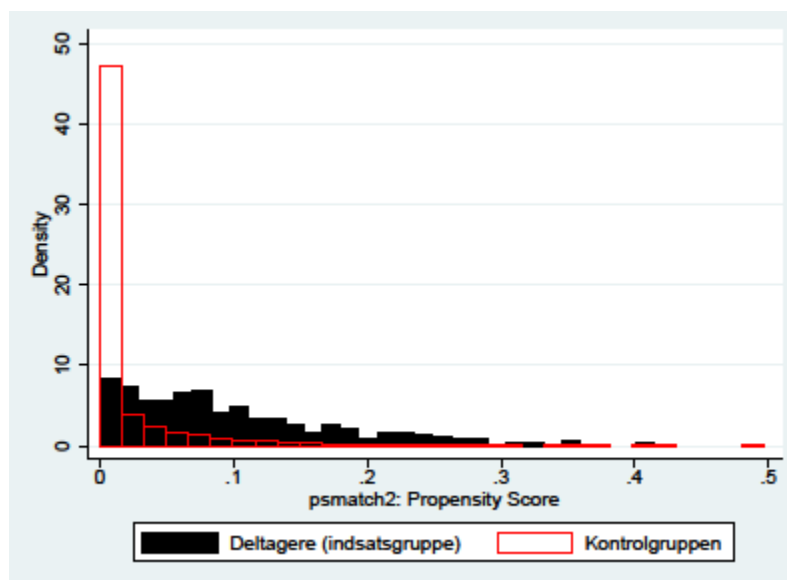
Til analyser af deltagelsen i lommepengeprojekter og fritidsjobindsats består indsatsgruppen af de deltagere i aktiviteterne, som:

- er i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i følgende år: i startåret (året, hvor den enkelte starter i aktiviteten), i året før startåret og i året efter startåret
- er 14-19 år i startåret.

Kontrolgruppen er fundet blandt almene lejere, der bor i et område uden en helhedsplan, og som var i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i 2013, 2014 og 2015, og som var 14-19 år i 2014 (i analyserne sættes 2014 til "startåret" for personer i kontrolgruppen). Det er med udgangspunkt i denne population, at der er anvendt propensity score matching til at finde frem til, hvem der skal være med i kontrolgruppen. De følgende figurer og tabeller viser forskelle mellem indsats- og kontrolgruppe før og efter matching. Hvilke variable, der indgår i matchingen, fremgår endvidere af bilagstabel 7.1.

Bilagsfigur 7.1 viser, hvordan henholdsvis indsats- og kontrolgrupper fordeler sig på propensity-score før matching, mens bilagsfigur 7.2 viser, hvordan henholdsvis indsats- og kontrolgrupper fordeler sig på propensity-score efter matching. Som det fremgår, er fordelingerne mere ens efter matchingen, selvom der dog stadig er forskel på fordelingerne på fordelingerne efter matchingen.

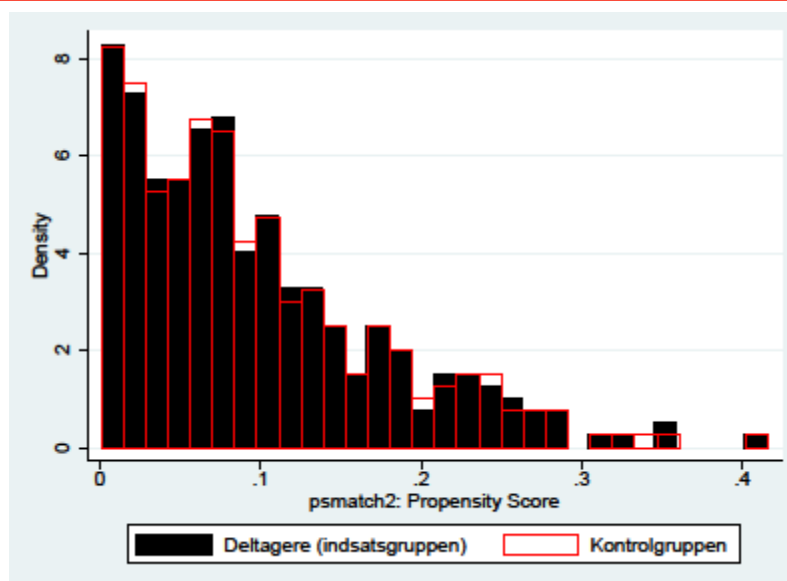
Bilagsfigur 7.1 Fordelingen af propensity-score før matching for hhv. indsatsgruppe og kontrolgruppe.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagfigur 7.2 Fordelingen af propensity-score efter matching for hhv. indsatsgruppe og kontrolgruppe.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 7.1 viser balanceringen af de observerbare karakteristika, der indgår i matchingen før og efter matchingen.

Bilagstabel 7.1 Forskelle på indsats- og kontrolgruppe efter og før matching.

	Efter matching			Før matching		
	Indsats	Kontrol		Indsats	Kontrol	
Alder	10,85	10,92	i.s.	10,85	11,53	***
Ikke-vestlig	0,86	0,88	i.s.	0,86	0,26	***
Mor: alder ved barnets fødsel: -23 år	0,21	0,23	i.s.	0,21	0,15	**
Far: alder ved barnets fødsel: -23 år	0,03	0,03	i.s.	0,03	0,04	i.s.
Mor: alder ved barnets fødsel: 24-30 år	0,47	0,44	i.s.	0,47	0,41	**
Forældre: par	0,65	0,67	i.s.	0,65	0,48	***
Ingen far i familien	0,33	0,31	i.s.	0,33	0,48	***
Antal hjemmeboende børn i familien	3,40	3,44	i.s.	3,40	2,19	***
Far: uddannelsesniveau 1	0,65	0,65	i.s.	0,65	0,58	**
Far: uddannelsesniveau 3-4	0,10	0,08	i.s.	0,10	0,20	***
Far: uddannelsesniveau 5-6	0,05	0,05	i.s.	0,05	0,06	i.s.
Far: uddannelsesniveau 7-8	0,03	0,02	i.s.	0,03	0,02	i.s.
Mor: uddannelsesniveau 1	0,52	0,53	i.s.	0,52	0,18	***
Mor: uddannelsesniveau 3	0,05	0,06	i.s.	0,05	0,06	i.s.
Mor: uddannelsesniveau 4	0,07	0,07	i.s.	0,07	0,36	***
Mor: uddannelsesniveau 5-6	0,06	0,05	i.s.	0,06	0,18	***
Far: i beskæftigelse	0,33	0,36	i.s.	0,33	0,36	i.s.
Mor: i beskæftigelse	0,24	0,24	i.s.	0,24	0,60	***
Far: antal uger i året på midlertidige ydelser	10,92	10,73	i.s.	10,92	6,51	***
Mor: antal uger i året på midlertidige ydelser	28,30	29,22	i.s.	28,30	16,11	***

	Efter matching			Før matching		
	Indsats	Kontrol	i.s.	Indsats	Kontrol	i.s.
forældre: disponibel indkomst	279.784	290.000	i.s.	279.784	295.591	**
Kontakt til almenlæge	0,80	0,78	i.s.	0,80	0,78	i.s.
Kontakt til speciallæge	0,24	0,20	i.s.	0,24	0,23	i.s.
Kontakt til fysioterapeut	-	-	i.s.	-	-	i.s.
Antal observationer	289	289		289	14.641	

Anm.: Stjerne (*) angiver, om der er forskelle på det pågældende karakteristikum, der er statistisk signifikant med signifikansniveau: * < 0,10; ** < 0,05; *** < 0,001. "i.s." står for statistisk insignifikant. Signifikans mellem to grupper er undersøgt ved t-test.

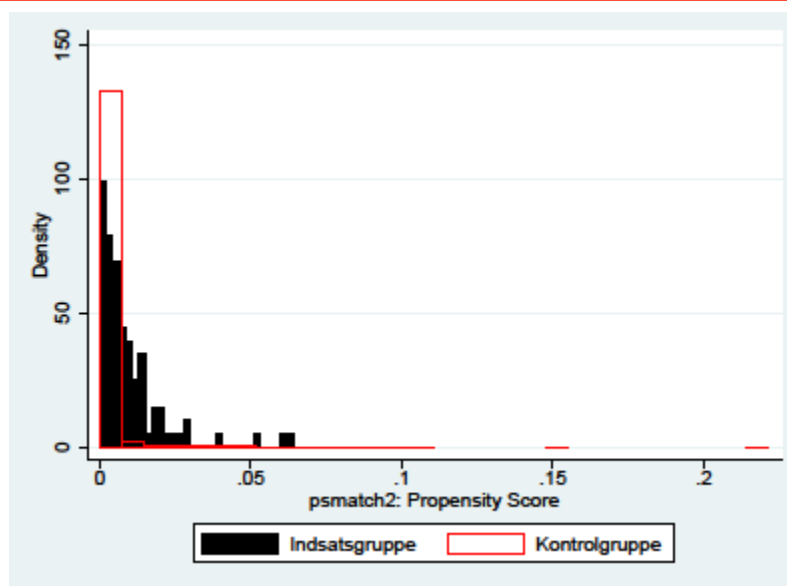
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Kontrolgruppe til effektanalyse af netværksmødre

Til analyser af netværksmødre er kontrolgruppen fundet blandt almene lejere, der bor i et område uden en helhedsplan, og som var 18-70 år (i analyserne sættes 2014 til "startåret" for personer i kontrolgruppen). Det er med udgangspunkt i denne population, at der er anvendt propensity score matching til at finde frem til, hvem der skal være med i kontrolgruppen. De følgende figurer og tabeller viser forskelle mellem deltagere og ikke-deltagere.

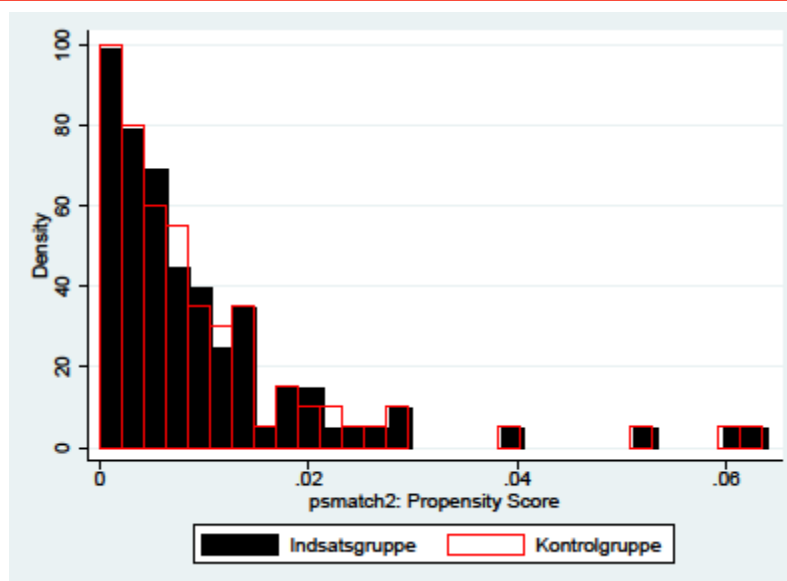
Bilagsfigur 7.3 viser, hvordan henholdsvis indsats- og kontrolgrupper fordeler sig på propensity-score før matching, mens bilagsfigur 7.4 viser hvordan henholdsvis indsats- og kontrolgrupper fordeler sig på propensity-score efter matching. Som det fremgår, er fordelingerne mere ens efter matchingen, selvom der dog stadig er forskel på fordelingerne efter matchingen.

Bilagsfigur 7.3. Fordelingen af propensity-score før matching for hhv. indsatsgruppe og kontrolgruppe.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagfigur 7.4 Fordelingen af propensity-score efter matching for hhv. indsatsgruppe og kontrolgruppe.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 7.2 viser balanceringen af de observerbare karakteristika, der indgår i matchingen før og efter matchingen.

Bilagstabel 7.2 Forskelle på indsats- og kontrolgruppe efter og før matching.

	Efter matching			Før matching		
	Indsats	Kontrol		Indsats	Kontrol	
Alder	37,59	36,70	i.s.	37,59	47,45	***
Ikke-vestlig	0,85	0,86	i.s.	0,85	0,12	***
I parforhold	0,68	0,74	i.s.	0,68	0,42	***
Antal hjemmeboende børn	2,56	2,43	i.s.	2,56	0,61	***
Kontakt til speciallæge	0,47	0,49	i.s.	0,47	0,39	i.s.
Kontakt til fysioterapeut	0,07	0,08	i.s.	0,07	0,12	i.s.
Kontakt til tandlæge	0,34	0,31	i.s.	0,34	0,56	***
Sigtet	0,03	0,06	i.s.	0,03	0,01	i.s.
Fuldført uddannelse - uoplyst	0,38	0,38	i.s.	0,38	0,07	***
Fuldført uddannelse - erhvervskompetencegivende	0,32	0,32	i.s.	0,32	0,48	**
Disponibel indkomst	160.474	147.324	i.s.	160.474	171.803	*
N	95	95		95	149.191	

Anm.: Stjerne (*) angiver, om der er forskelle på det pågældende karakteristika, der er statistisk signifikant med signifikansniveau: * < 0,10; ** < 0,05; *** < 0,001. "i.s." står for statistisk insignifikant. Signifikans mellem to grupper er undersøgt ved t-test.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Difference-in-difference analyse

Effektevalueringerne gennemføres ved hjælp af difference-in-difference modeller (DD-analyse), der er en kvasi-eksperimentel metode til at måle effekten af en indsats for en given tidsperiode. Metoden er ofte anvendt til at måle en ændring skabt af en begivenhed, lovændring eller en given indsats som i denne analyse (Card & Krueger, 2000, 1994; Eissa & Liebman, 1996; Jin & Leslie, 2003; Meyer m.fl., 1995). En DD-analyse kræver, at man 1) har observationer både af beboere, som modtager indsatsen, og beboere, som ikke modtager indsatsen, og 2) observerer beboere både inden og efter at indsatsen udrulles.

Vi kan opskrive en parametrisk model til at identificere effekten. Lad i betegne en beboer og lad D_t betegne en tidsdummy for år t . $t=0$ er første år, $t=j$ er året, hvor indsatsen starter, og $t=J$ er sidste år. Lad Y_{it} betegne den afhængige variabel for en beboer i i året t . Lad BA_i være en dummy variabel, som antager værdien 1, hvis en beboer i har modtaget indsatsen, ellers 0. Lad X_{it} betegne kontrolvariabler. Modellen kan da opskrives som følger:

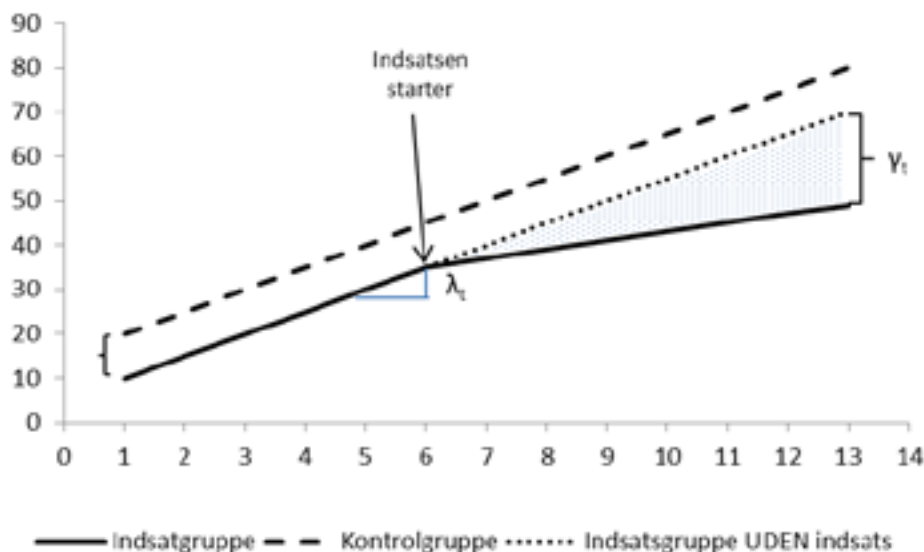
$$(1) \quad Y_{it} = \alpha + \beta BA_i + \sum_{t=1}^J \lambda_t D_t + \sum_{t=j}^J \gamma_t D_t * BA_i + \rho X_{it} + \varepsilon_{it},$$

hvor β er parameteren, der angiver niveauforskellen mellem de støttede områder og kontrolgruppen, λ_t angiver konjunktoreffekter, γ er effekten af indsatsen målt for alle tidsperioder fra j frem til og ρ er parametre, der angiver bidragene fra kontrolvariablerne X . ε_{it} er fejleddet, som indeholder alt det, vi ikke kan observere, som påvirker beboeren i 's Y på tidspunkt t . ε_{it} indeholder dermed uobserveret heterogenitet mellem beboeren og idiosynkratiske stød.

For at anvende en DD-model er vi nødt til at gøre følgende antagelser. Vi må antage, at makrosociale forhold – som fx en højkonjunktur – påvirker de støttede områder og kontrolgruppen på samme måde. De støttede områder og kontrolgruppen kan have forskelligt niveau i den afhængige variabel, men udviklingen, de gennemgår, er den samme. Denne antagelse omtales som parallel trend-antagelsen (Wooldridge, 2010) og er ikke testbar, men kan understøttes empirisk. Dernæst antager vi, at der er en homogen effekt af indsatsen, der kan udtrykkes med et enkelt estimat. Det vil sige, at ændringen på den afhængige variabel vil være den samme i de støttede områder som i kontrolgruppen i fraværet af en indsats. Kontrolgruppen bliver billedet på, hvordan ændringer i afhængige variabel vil være i fraværet af indsatsen (Angrist & Pischke, 2008; Winship & Morgan, 1999).

Identifikationen af effekten kan afbildes, som det er vist i bilagsfigur 7.5. Antagelsen om parallel trend er udtrykt ved parameteren β , der angiver forskellen på kontrolgruppen og de støttede områder. λ_t er konjunkturforskellen fra tidspunkt t til $t+1$. Den prikkede linje markerer, hvordan det ville være gået de støttede områder, hvis der ikke var blevet en indsats, og parameteren for effekten er udtrykt ved γ , og hele det prikkede areal mellem den prikkede linje og den fuldt optrukne linje er effekten af indsatsen.

Bilagfigur 7.5 Identifikation af effekt.

Kilde: Christensen, 2013.

Estimationsresultater fra DD-analyse

I dette afsnit viser vi estimationsresultaterne fra de to DD-analyser, som er beskrevet i kapitel 5. Det vil sige analysen, hvor vi ser på, om deltagelsen i lommepegeprojekter og fritidsjobindsats påvirker sandsynligheden for at være i fritidsjob året efter¹³, og analysen af, om deltagelsen i aktiviteten netværksmødre påvirker sandsynligheden for at være under uddannelse¹⁴.

Bilagstabel 7.3 Øger deltagelsen i et lommepegeprojekt, en fritidsjobindsats eller en kombination af de to sandsynligheden for at få et fritidsjob.¹⁾ (Logit-estimation).

	Odds ratio	Odds ratio
<i>Indsats eller kontrol</i>		
Indsats	1,128	0,798
	(0,226)	(0,194)
<i>År</i>		
Startår-3 år	0,148 ***	0,816
	(0,050)	(0,304)
Startår-2 år	0,417 ***	0,922
	(0,101)	(0,249)
Startår-1 år	--	--
	--	--
Startår	1,663 ***	0,619 *

¹³ Vi har også lavet analyser, hvor vi inddrager unge, som har deltaget i andre typer af aktiviteter: mentorforløb, brandkadetter og projekt- og eventforløb, og får omtrent de samme resultater.

¹⁴ Vi har også lavet analyser af, om aktiviteten netværksmødre påvirker kvindernes sandsynlighed for at komme i beskæftigelse eller modtage overførelsesindkomst, men her finder vi odds-ratios for de centrale variable, som er meget tæt på værdien 1, og som ikke er statistisk signifikante. Vi har derfor valgt ikke at vise estimationsresultaterne.

	Odds ratio	Odds ratio
	(0,320)	(0,179)
Startår + 1 år	3,561 ***	0,745
	(0,663)	(0,217)
<i>Interaktion</i>		
Indsats*(startår – 3 år)	0,558	0,635
	(0,296)	(0,361)
Indsats*(startår – 2 år)	0,822	0,927
	(0,284)	(0,357)
Indsats*(startår – 1 år)	--	--
	--	--
Indsats*(startår)	2,437 ***	3,271 ***
	(0,647)	(1,025)
Indsats*(startår + 1 år)	1,992 ***	2,577 ***
	(0,527)	(0,781)
<i>Køn</i>		
Mand		1,046
		(0,108)
<i>Alder</i>		
Alder		86,222 ***
		(58,938)
Alder*alder		0,885 ***
		(0,020)
<i>Oprindelse</i>		
Ikke-vestlig		0,866
		(0,142)
<i>Familiebaggrund</i>		
To forældre i familien		1,207
		(0,170)
Ingen far i familien		0,933
		(0,194)
Ingen forældre i familien		0,901
		(0,408)
Antal hjemmeboende børn i familien		0,986
		(0,036)
Far – kompetencegivende uddannelse		1,035
		(0,134)
Mor – kompetencegivende uddannelse		1,181
		(0,137)
Forældrenes disponible indkomst		1,000

	Odds ratio	Odds ratio
		(0,000)
<i>Kontakt til læger mv.</i>		
Kontakt til almen praktiserende læge		1,008
		(0,126)
Kontakt til speciallæge		1,074
		(0,141)
Kontakt til fysioterapeut		1,325
		(0,553)
Kontakt til psykolog		1,141
		(1,033)
<i>Bopælskommune</i>		
Københavns og Frederiksberg Kommuner		--
		--
Øvrig Storkøbenhavn		1,156
		(0,230)
Bykommuner		0,898
		(0,154)
Øvrige kommuner		1,440 **
		(0,221)
Observations	2.888	2.881

Anm.: * p < 0,1; ** p < 0,05; *** p < 0,01.

Indsatsgruppen: I indsatsgruppen indgår unge i alderen 13-20 år, der har deltaget i en af de nævnte aktiviteter, og som var i gang med en grundskole eller gymnasial uddannelse, det år de startede på aktiviteten, året før og året efter.

Kontrolgruppen: I kontrolgruppen indgår unge i alderen 13-20 år, som var i gang med en grundskole eller gymnasial uddannelse, i 2013,2014 og 2015. De unge bor i et alment boligbyggeri, som ikke har haft HHP for 2006-10 eller 2011-14-midler.

Antal personer indsats og kontrolgruppe: 289 i hver gruppe

Note 1: Et fritidsjob er afgrænset som mindst 26 løntimer i året (konklusionerne forbliver dog de samme, hvis fritidsjob defineres som mindst 51 løntimer om året, eller der estimeres en OLS-model med antal løntimer om året som afhængig variabel).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 7.4 Øger deltagelsen i aktiviteten netværksmødre sandsynligheden for at være under uddannelse.¹⁾ (Logit-estimation).

	Odds ratio	Odds ratio
<i>Indsats eller kontrol</i>		
Indsats	0,702	0,964
	(0,344)	(0,553)
<i>År</i>		
Startår - 4 år	1,320	1,199
	(0,570)	(0,696)
Startår - 3 år	1,432	1,573
	(0,611)	(0,856)
Startår - 2 år	1,104	1,139
	(0,492)	(0,617)
Startår - 1 år	--	--
	--	--
Startår	0,898	1,114
	(0,416)	(0,617)
Startår + 1 år	0,702	0,923
	(0,344)	(0,552)
<i>Interaktion</i>		
Indsats*(startår - 4 år)	1,105	0,862
	(0,722)	(0,656)
Indsats*(startår - 3 år)	0,334	0,155 **
	(0,254)	(0,140)
Indsats*(startår - 2 år)	0,664	0,552
	(0,475)	(0,450)
Indsats*(startår - 1 år)	--	--
	--	--
Indsats*(startår)	1,750	1,804
	(1,169)	(1,380)
Indsats*(startår + 1 år)	1,822	1,972
	(1,272)	(1,561)
<i>Alder</i>		
Alder		0,965
		(0,093)
Alder*alder		0,999
		(0,001)
<i>Oprindelse</i>		
Ikke-vestlig		0,490 **
		(0,157)

	Odds ratio	Odds ratio
<i>Børn</i>		
Antal hjemmeboende børn i familien		0,746 ***
		(0,062)
<i>Uddannelse</i>		
Kompetencegivende uddannelse		0,380 ***
		(0,097)
<i>Kontakt til læger mv.</i>		
Kontakt til almen praktiserende læge		0,666
		(0,454)
Kontakt til speciallæge		1,073
		(0,248)
Kontakt til fysioterapeut		0,652
		(0,306)
Kontakt til psykolog		1,850
		(1,575)
<i>Bopælskommune</i>		
Københavns og Frederiksberg Kommuner		--
		--
Øvrig Storkøbenhavn		0,830
		(0,272)
Bykommuner		0,594
		(0,227)
Øvrige kommuner		0,538 **
		(0,161)
Observations	1.138	1.132

Anm.: * p < 0,1; ** p < 0,05; *** p < 0,01.

Indsatsgruppen: I indsatsgruppen indgår kvinder i alderen 18-70 år, der har deltaget i en af de nævnte.

Kontrolgruppen: I kontrolgruppen indgår kvinder i alderen 18-70. De bor i et alment boligbyggeri, som ikke har haft HHP for 2006-10 eller 2011-14-midler.

Antal personer indsats og kontrolgruppe: 95 i hver gruppe.

Note: Under uddannelse er defineret som værende i gang med en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilag 8 Tabeller fra interessent-survey

I bilag 8 vises de samlede resultater fra den gennemførte interessent-survey med samarbejdspartnere inden for temaet: forøget beskæftigelse og aktiviteter, der flytter ledige tættere på arbejdsmarkedet. Resultaterne fra interessent-surveyen omhandler både det faglige udbytte, organisatoriske virkninger samt vurderede virkninger for målgruppen, som den boligsociale indsats har bidraget til. Nedenfor vises karakteristika af de adspurgte interessenter. Derefter præsenteres de vurderede virkninger for målgruppen samt det faglige udbytte og organisatoriske virkninger, som den boligsociale indsats har bidraget til. I alt har 57 interessenter besvaret spørgsmålene for dette tema.

Karakteristika af interessenter

Bilagstabel 8.1 Samarbejde med helhedsplanen*. Procent.

Samarbejde med helhedsplanen	Procent
Udførende i én udvalgt aktivitet	35
Udførende i flere aktiviteter	23
Deltager i arbejdsgruppe, styregruppe eller følgegruppe	37
Deltager i styregruppe/bestyrelse for helhedsplanen	9
Sparringspartner ifm. én aktivitet	12
Sparringspartner ifm. flere aktiviteter	28
Rekrutteringskanal til udvalgte aktiviteter	25
Andet	9

Anm.: *Da flere interessenter har samarbejdet med helhedsplanen om flere ting, summerer pct. sammen til over 100 pct.

Bilagstabel 8.2 Organisatorisk tilhørsforhold. Procent.

Organisatorisk tilhørsforhold	Procent
Ansæt i kommunal forvaltning (centralt placeret)	26
Ansæt i kommunal forvaltning (udgående)	19
Ansæt i kommunal institution i lokalområdet	28
Ansæt i boligorganisation	9
Tilknyttet en frivillig organisation	5
Ansæt i privat virksomhed	9
Andet	4

Bilagstabel 8.3 Stilling. Procent.

Stilling	Procent
Chef på forvaltningsniveau	5
Daglig leder	54
Medarbejder	28
Frivillig	4
Andet	9

Bilagstabel 8.4 Anciennitet med boligsocialt arbejde. Procent.

Anciennitet med boligsocialt arbejde	Procent
Under 1 år	5
1-3 år	33
4-6 år	33
7-10 år	16
Over 10 år	12

Virksomheder for målgruppen

I det følgende vises undersøgelsens resultater for målgruppen, som den boligsociale indsats har bidraget til.

Bilagstabel 8.5 I hvilken grad oplever du, at den boligsociale indsats har bidraget til ... Procent.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
At målgruppen har fået bedre indblik i konkrete jobtyper?	16	40	33	5	0	5
At målgruppen har fået et bedre indblik i nye typer af job?	14	28	37	12	0	9
At målgruppen er blevet mere motiverede til at få et job?	12	46	32	5	2	4
At målgruppen har fået bedre kendskab til, hvad det kræver at begå sig på en arbejdsplads?	18	42	32	5	0	4
At målgruppen har styrket deres faglige kvalifikationer i forhold til at varetage et arbejde?	9	25	49	11	2	5
At målgruppen søger flere jobs?	4	25	39	12	2	19
At målgruppen har fået større tro på egne evner og kompetencer?	12	42	37	2	0	7
At der samlet set er færre barrierer for målgruppen i forhold til at komme i arbejde	11	25	46	12	2	5

Fagligt udbytte

I det følgende vises undersøgelsens resultater for det faglige udbytte, som den boligsociale indsats har bidraget til.

Bilagstabel 8.6 I hvilken grad oplever du, at den boligsociale indsats har bidraget til... Procent.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Bedre kontakt til målgruppen i området?	19	37	32	4	4	5
Større viden om behov og udfordringer hos målgruppen i boligområdet?	18	46	25	9	0	4
Nye perspektiver på arbejdet med målgruppen?	7	53	33	0	4	4
Udviklet nye metoder og/eller tilbud målrettet målgruppen?	12	23	42	11	7	5
Flere muligheder for at tække på personer, som har en anden viden og kompetencer i forhold til målgruppen, end du selv besidder?	19	39	33	4	2	4

Organisatoriske virkninger

I det følgende vises undersøgelsens organisatoriske resultater, som den boligsociale indsats har bidraget til.

Bilagstabel 8.7 I hvilken grad oplever du, at den boligsociale indsats har bidraget til ... Procent.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
At styrke det tværsektorielle samarbejde om målgruppen	18	37	28	7	2	9
At det beskæftigelsesrettede samarbejde om målgruppen er blevet mere helhedsorienteret?	12	30	39	11	4	5
En god rolle- og ansvarsfordeling mellem de aktører, som arbejder med at øge beskæftigelsen hos målgruppen?	12	30	37	9	7	5
At styrke samarbejdet om opsporing af målgruppen med behov for støtte i boligområdet?	11	39	32	5	2	12
At styrke samarbejdet om at fastholde målgruppen fra boligområdet i aktiviteter?	4	39	40	4	2	12

Bilag 9 Målgruppeanalyser – udvalgte aktiviteter for unge

Lommepengeprojekt

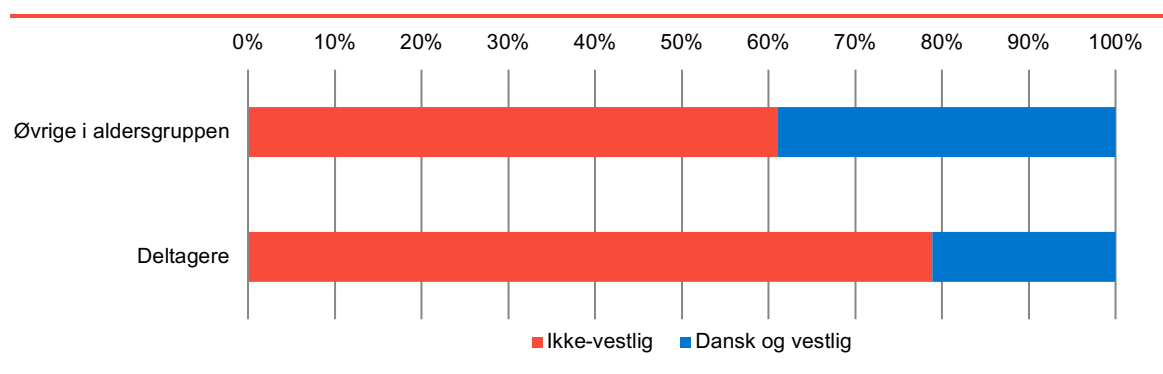
I dette afsnit beskriver vi de unge, der deltager i et lommepengeprojekt, med hensyn til oprindelse, alder, køn, familieforhold, forældrenes socioøkonomiske karakteristika og fravær i skolen. Disse karakteristika er vist for det år, deltagerne er startet i lommepengeprojektet. I beskrivelsen sammenligner vi endvidere deltagerne med de øvrige unge i boligområderne inden for samme aldersgruppe.

Vi anvender oplysninger om deltagere indrapporteret af boligområderne til beskrivelsen af deltagerne i lommepengeprojekter, som er i aldersgruppen 11-17 år.¹⁵

Deltagernes oprindelse, alder og køn

Bilagsfigur 9.1 viser fordelingen på oprindelse. Der er en overvægt med oprindelse i et ikke-vestligt land blandt deltagerne i lommepengeprojekter: 79 pct. af deltagerne mod 61 pct. af de øvrige i aldersgruppen har ikke-vestlig oprindelse.

Bilagsfigur 9.1 Fordeling på oprindelse. Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.235.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Hvordan deltagerne er fordelt på alder og køn, fremgår af bilagstabel 9.1 og bilagsfigur 9.2. Hovedparten af de unge, der deltager i lommepengeprojekterne, er 13-15 år. Der er endvidere en lille overvægt af drenge i lommepengeprojekterne: Mens 59 af deltagerne er drenge, er der en nogenlunde lige aldersfordeling blandt de øvrige i aldersgruppen.

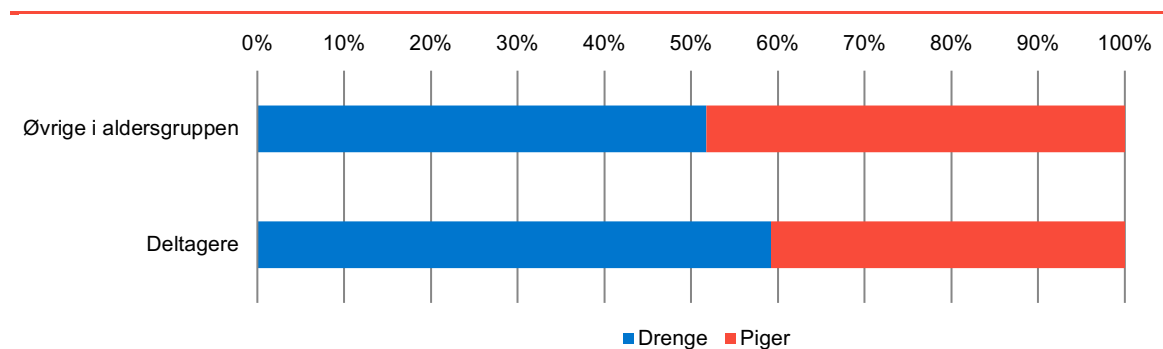
¹⁵ Bilag 1 indeholder en nærmere beskrivelse af indsamling af oplysninger om deltagere og dannelse af en sammenligningsgruppe.

Bilagstabel 9.1 Fordeling på alder. Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Procent.

	Øvrige i aldersgruppen	Deltagere
11-12 år	28	7
13 år	14	23
14 år	14	31
15 år	15	20
16 år	15	11
17 år	15	7
I alt	100	100
N	5.235	294

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.2 Fordeling på køn. Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Procent.

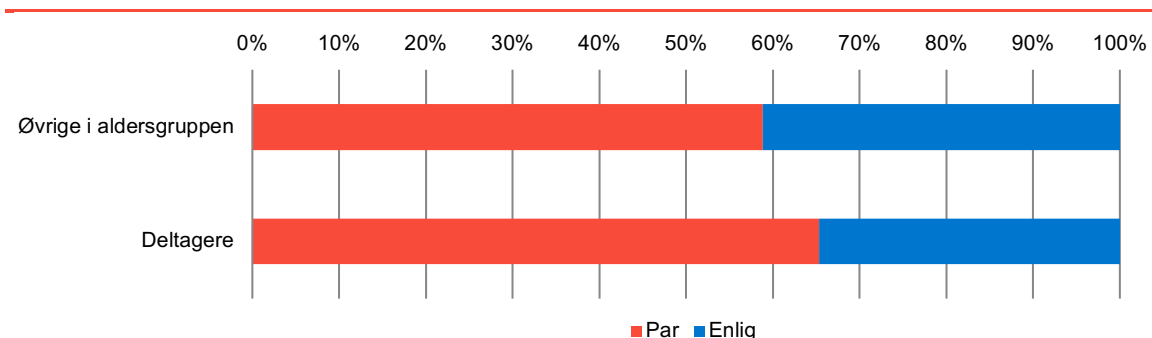
Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.235.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Familieforhold og forældrebaggrund

I dette afsnit ser vi på, hvad der kendetegner deltagerne familieforhold og forældrebaggrund. Alle deltagerne i lommepengeprojekter er hjemmeboende, det vil sige, de bor sammen med mindst én forælder. Bilagsfigur 9.3 viser, om den unge bor i en familie med en eller to voksne (forældre). 65 pct. af deltagerne har en familie med to forældre, hvilket er en lidt højere andel end hos de øvrige i aldersgruppen, hvor 59 pct. har en familie med to forældre. Bilagsfigur 9.4 viser endvidere, at deltagerne kommer fra forholdsvis børnerige familier. Mens 62 pct. af deltagerne kommer fra familier med mindst 3 hjemmeboende børn, gælder det samme 49 pct. af de øvrige unge.

Bilagsfigur 9.3 Fordeling på familietype.¹⁾ Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

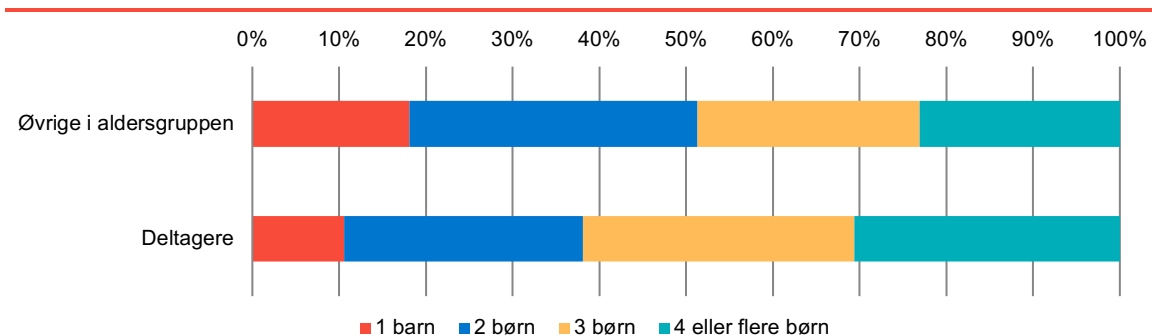

Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.144.

Note 1: Familietype beskriver, om familien består af en enlig forælder og hjemmeboende børn eller af to forældre og hjemmeboende børn.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.4 Fordeling på antal hjemmeboende børn i familien. Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

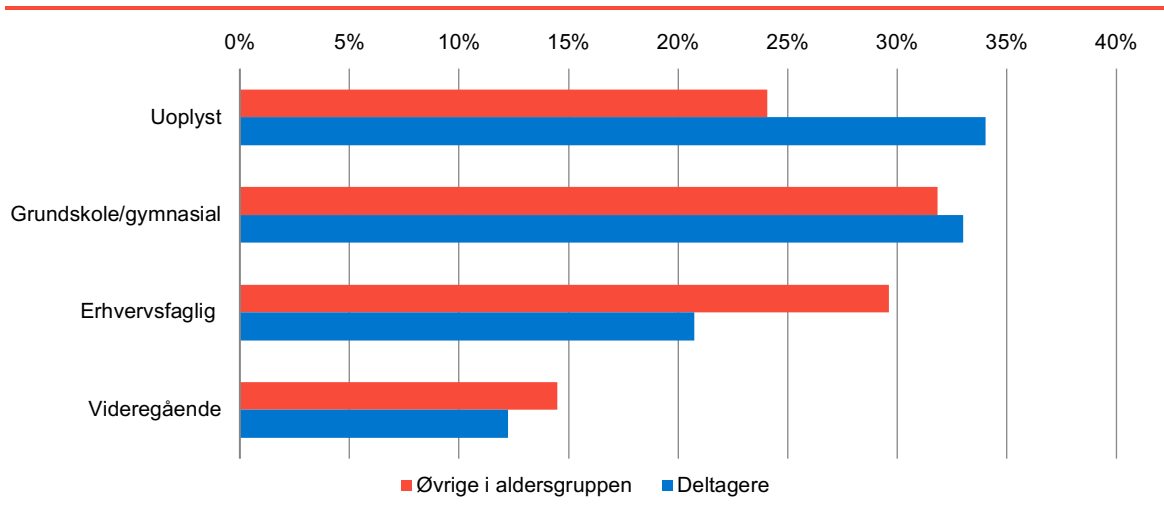

Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.144.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.5 viser fordelingen på forældrenes uddannelsesniveau for deltagerne i lommepengeprojekter og for de øvrige i aldersgruppen og tyder på, at deltagerne har forældre med et lavere uddannelsesniveau end de jævnaldrende unge. Deltagerne har en større andel, hvor forældrenes uddannelse er uoplyst, og en mindre andel med forældre med en erhvervskompetencegivende uddannelse (især med en erhvervsfaglig uddannelse). For eksempel har 21 pct. af deltagerne mod 30 pct. af de øvrige i aldersgruppen en forælder med en erhvervsfaglig uddannelse.

Bilagsfigur 9.5 Fordeling på forældrenes uddannelsesniveau.¹⁾ Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

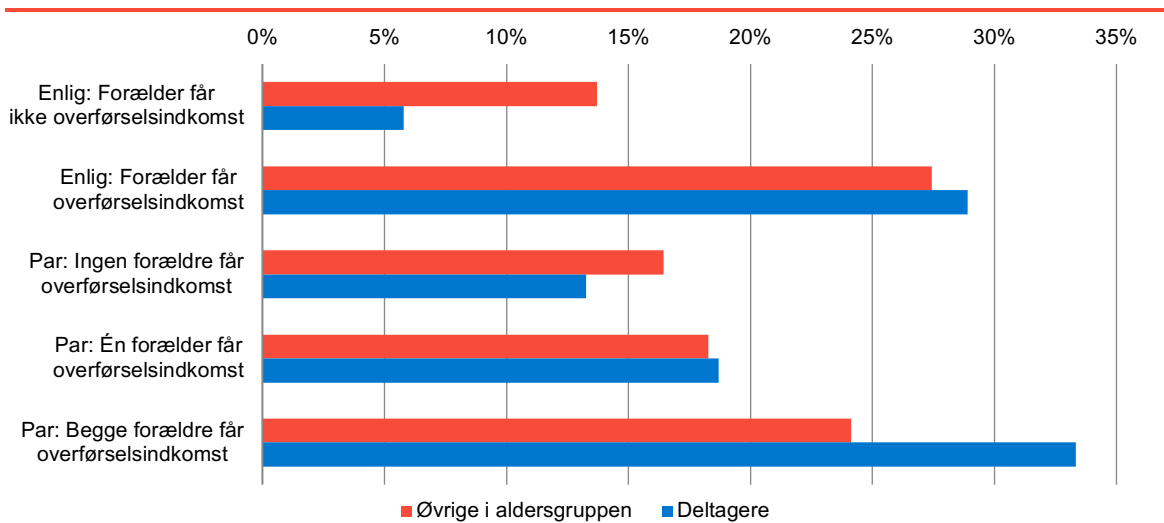
Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.144.

Note 1: Figuren viser uddannelsesniveaet for den forælder, som har det højeste uddannelsesniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Vi kan beskrive arbejdsmarkedstilknytningen ved at kigge på modtagelse af overførselsindkomster. Bilagsfigur 9.6 viser, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU). Deltagerne i lommepengeprojekter har i større omfang forældre, som modtager overførselsindkomst, end de øvrige i aldersgruppen. 33 pct. af deltagerne har to forældre, som modtager overførselsindkomster, mens det samme gælder 24 pct. af de øvrige i aldersgruppen.

Bilagsfigur 9.6 Fordeling på, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU). Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

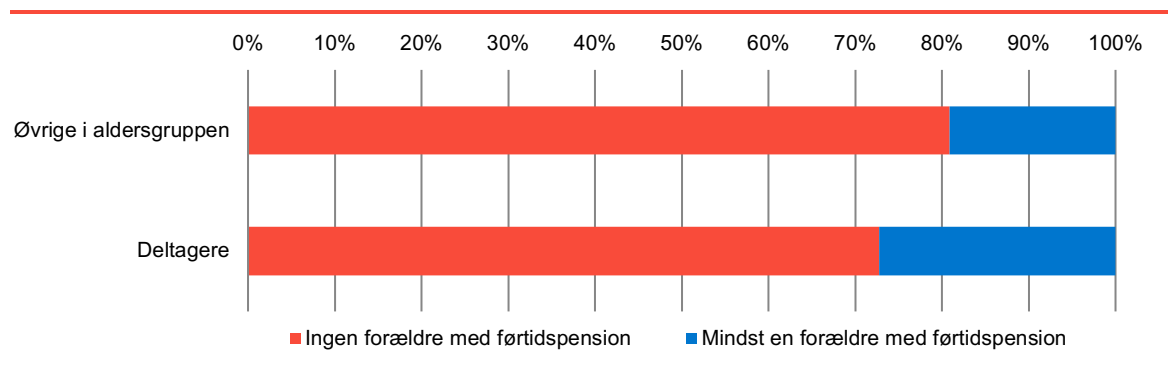

Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.144.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.7 Fordeling på, om forældrene modtager førtidspension. Sammenligning af 11-17-årige deltagere i lommepengeprojekter og de øvrige 11-17-årige beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 294; N (Øvrige i aldersgruppen) = 5.144.

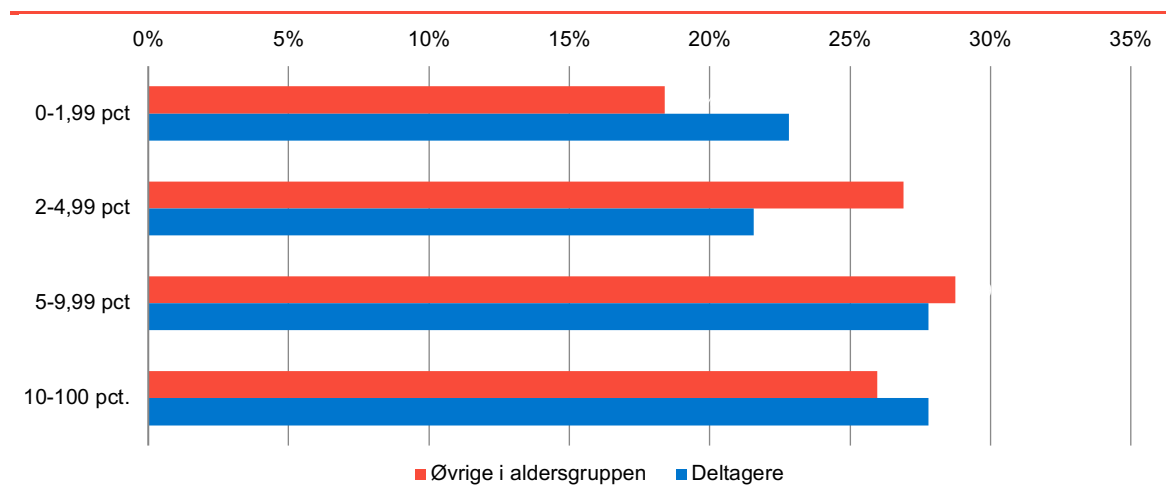
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Førtidspension er en permanent tilbagetrækningsydelse. Bilagsfigur 9.7 viser andelen, som har mindst en forælder, der modtager førtidspension. 27 pct. af deltagerne i lommeprojekterne har mindst en forælder, som modtager førtidspension, mens det samme gælder 19 pct. af de øvrige i aldersgruppen. Sammen med de øvrige figurer i dette afsnit viser dette, at deltagerne i lommepengeprojektet har en svagere socioøkonomisk baggrund end de jævnaldrende beboere.

Fravær i skolen

Selvom deltagerne i lommepengeprojekter og de jævnaldrende unge i boligområderne adskiller sig på en række karakteristika, fx køn, familieforhold og forældrenes socioøkonomiske karakteristika, er der ikke forskel på de to grupper med hensyn til fravær i folkeskolen året før start på lommepengeprojektet. Bilagsfigur 9.8 viser, at der er en lidt højere andel, som har en fraværsprocent på mindst 5 pct., men forskellene er ikke statistisk signifikante.

Bilagsfigur 9.8 Fordeling på fraværsprocent i grundskolen. ¹⁾ Sammenligning af elever i folkeskolen/specialschooler, som er deltagere i lommepengeprojekter, og de øvrige elever blandt beboere i boligområderne med lommepengeprojekter. ²⁾ Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 241; N (Øvrige i aldersgruppen) = 4.175.

Note 1: Fravær er målt året før start i lommepengeprojekt.

Note 2: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Fritidsjobindsats

I dette afsnit beskriver vi de unge, der deltager i en fritidsjobindsats, med hensyn til oprindelse, alder, køn, familieforhold, forældrenes socioøkonomiske karakteristika og fravær i skolen. Disse karakteristika er vist for de år, deltagerne er startet i indsatsen. I beskrivelsen sammenligner vi endvidere deltagerne med de øvrige unge i boligområderne inden for samme aldersgruppe.

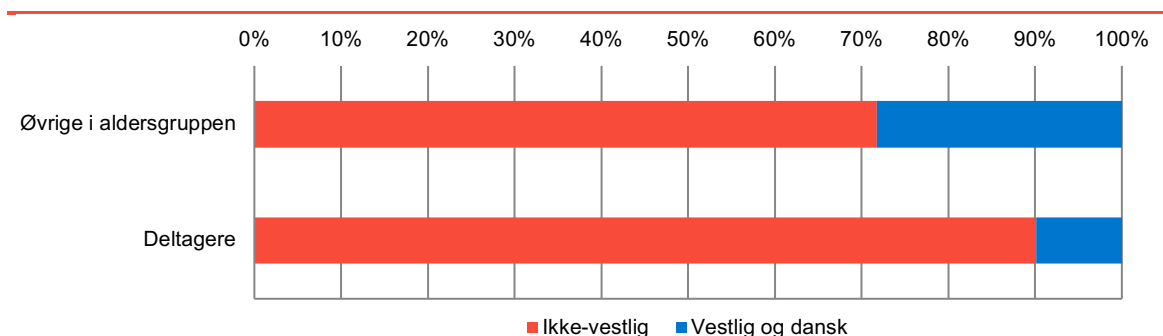
Vi anvender oplysninger om deltagere indrapporteret af boligområderne til beskrivelsen af deltagerne i lommepengeprojekter, som er i aldersgruppen 13-18 år.¹⁶

Deltagernes oprindelse, alder og køn

Vi starter med at sammenligne fordelingen på oprindelse for deltagerne i fritidsjobindsatsen og de øvrige unge i aldersgruppen. Bilagsfigur 9.9 viser, at 90 pct. af deltagerne i fritidsjobindsatsen har ikke-vestlig oprindelse, mens den tilsvarende andel er 72 pct. blandt de jævnaldrende i boligområderne med en fritidsjobindsats. Det fremgår endvidere af bilagstabel 9.2, at mange unge i fritidsjob er 15 eller 16 år, det vil sige, at de unge har fritidsjob, mens de er i gang med udskolingen i grundskolen.

¹⁶ Bilag 1 indeholder en nærmere beskrivelse af indsamling af oplysninger om deltagere og dannelse af en sammenligningsgruppe.

Bilagsgfigur 9.9 Fordeling på oprindelse. Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 192; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.992.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

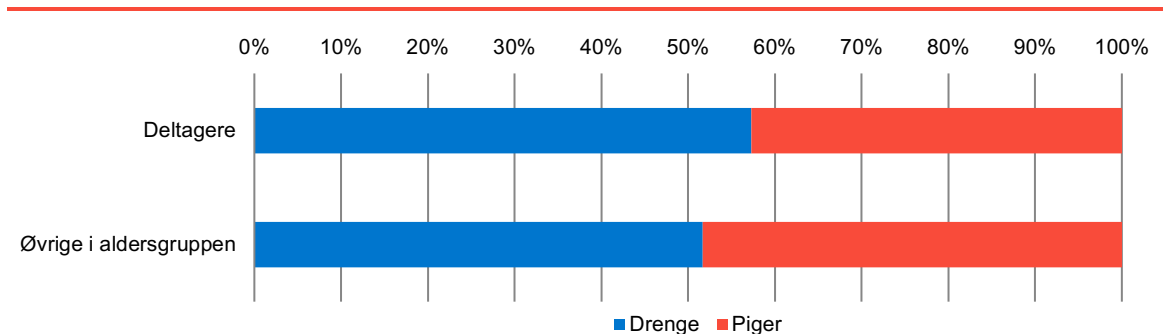
Bilagstabel 9.2 Fordeling på alder. Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Procent.

	Øvrige i aldersgruppen	Deltagere
13-14 år	34	17
15 år	17	27
16 år	17	28
17 år	15	19
18 år	17	9
I alt	100	100
N	2992	192

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsgfigur 9.10 viser fordelingen på køn. Der er en lille overvægt af drenge blandt deltagerne i en fritidsjobindsats. For deltagerne er 57 pct. drenge, mens den tilsvarende andel for de øvrige 13-18-årige er 52 pct.

Bilagsgfigur 9.10 Fordeling på køn. Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

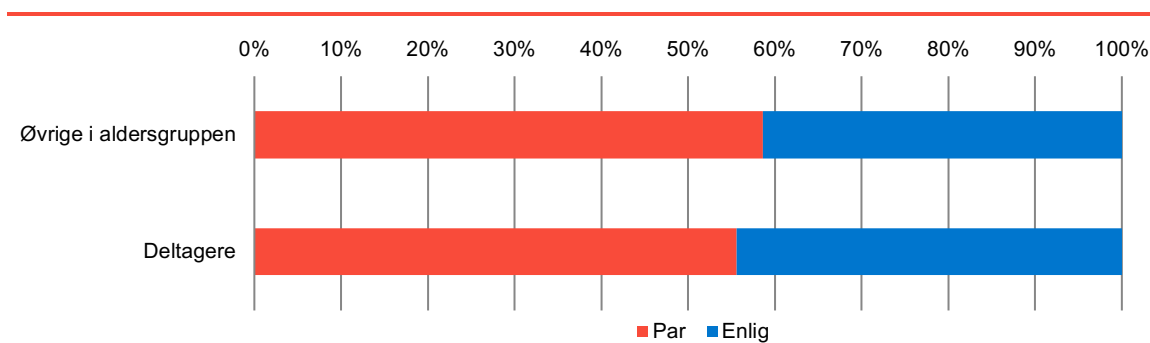
Anm.: N (Deltagere) = 192; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.992.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Familieforhold og forældrebaggrund

I dette afsnit ser vi på, hvad der kendetegner deltagerne familieforhold og forældrebaggrund. Næsten alle deltagerne i lommepegeprojekter er hjemmeboende, det vil sige, de bor sammen med mindst én forælder.¹⁷ Af bilagsfigur 9.11 fremgår det, at 56-59 pct. bor i en familie med to voksne. Der er ikke statistisk signifikant forskel på, om deltagerne i en fritidsjobindsats og de øvrige unge beboere bor sammen med en eller to voksne. Der er til gengæld forskel på deltagerne og de øvrige i aldersgruppen med hensyn til, hvor børnerige familier, de tilhører.

Bilagsfigur 9.11 Fordeling på familietype.²⁾ Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats.¹⁾ Procent.

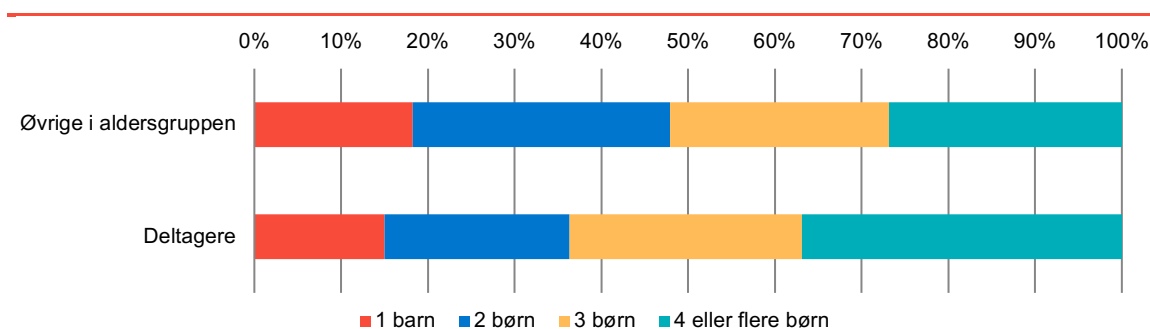
Anm.: N (Deltagere) = 187; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.790.

Note 1: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Note 2: Familietype beskriver, om familiens består af en enlig forælder og hjemmeboende børn eller af to forældre og hjemmeboende børn.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.12 Fordeling på antal hjemmeboende børn i familien. Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 187; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.790.

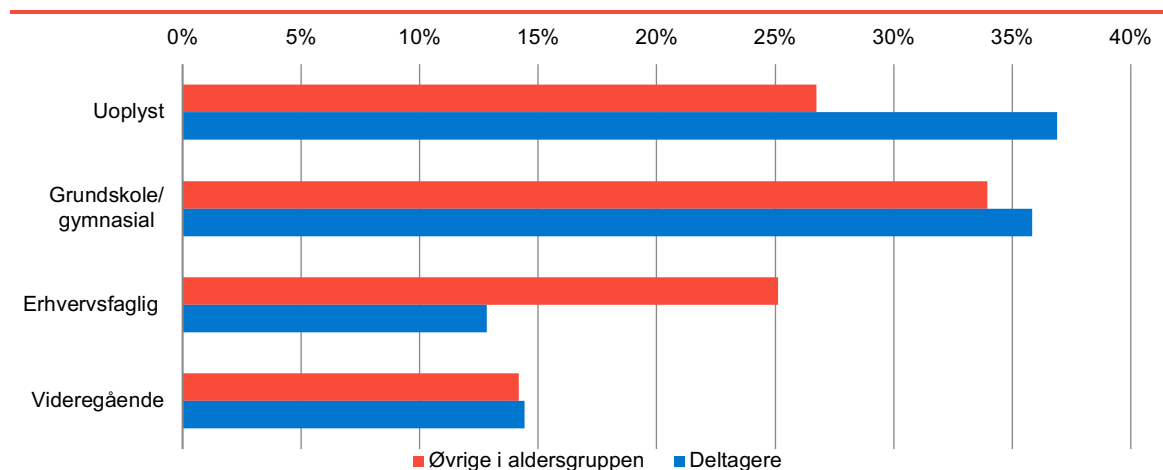
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Vi går nu over til at se på forældrenes socioøkonomiske karakteristika. Bilagsfigur 9.13 viser forældrenes uddannelsesniveau for deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige beboere i aldersgruppen. Fordelingerne vist i figuren tyder på, at uddannelsesniveaut er lavere blandt forældrene til deltagerne i en fritidsjobindsats end blandt forældre til de øvrige beboere i aldersgruppen. Deltagerne har en større andel med forældre, der har uoplyst uddannelse, og en mindre andel, der har en

¹⁷ 187 ud af 192 deltagere er hjemmeboende.

forælder med en erhvervsfaglig uddannelse. 13 pct. af deltagerne har en forælder med en erhvervsfaglig uddannelse, mens den tilsvarende andel for de øvrige beboere i aldersgruppen er 25 pct. Der er ikke forskel på andel i de to grupper, der har en forælder med en videregående uddannelse.

Bilagsfigur 9.13 Fordeling på forældrenes uddannelsesniveau.¹⁾ Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Procent.

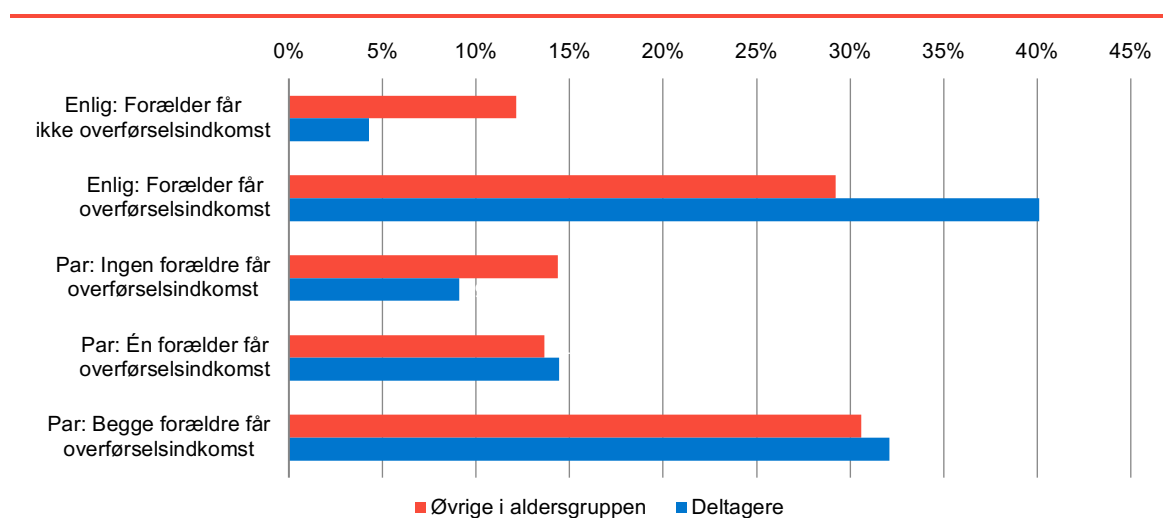
Anm.: N (Deltagere) = 187; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.790.

Note 1: Figuren viser uddannelsesniveaueet for den forælder, som har det højeste uddannelsesniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.14 viser, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU). Deltagere i en fritidsjobindsats har en større andel med forældre, der modtager overførselsindkomst, end de jævnaldrende beboere i boligområdet. Deltagerne har især en større andel end de jævnaldrende beboere, som bor med en forælder, der er eneforsørger og modtager overførselsindkomst. Dette gælder for 40 pct. af deltagerne og 29 pct. af de jævnaldrende beboere.

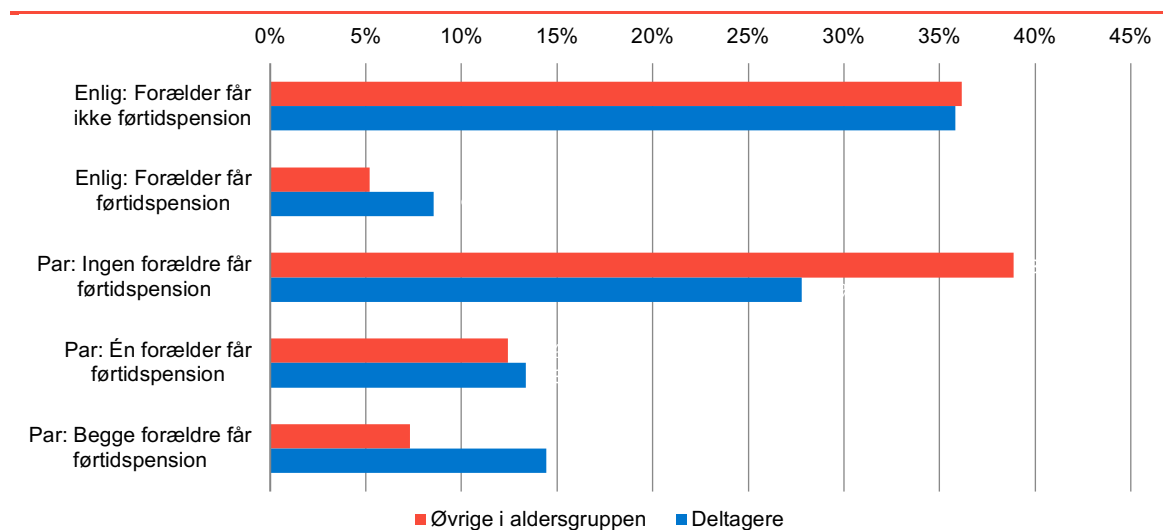
Bilagsfigur 9.14 Fordeling på, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU). Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 187; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.790.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.15 Fordeling på, om forældrene modtager førtidspension. Sammenligning af 13-18-årige deltagere i en fritidsjobindsats og de øvrige 13-18-årige beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 187; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.790.

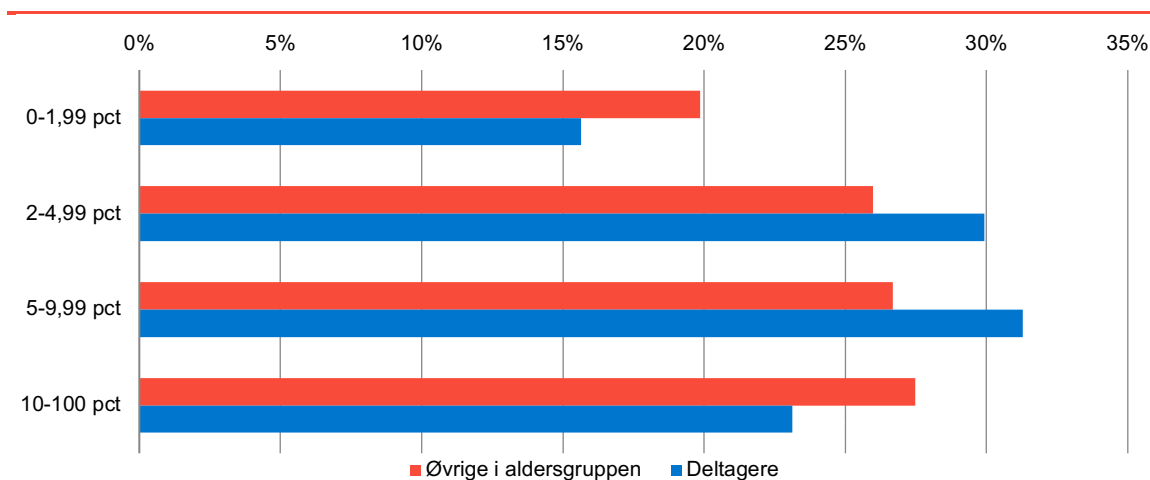
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Førtidspension er en permanent tilbagetrækningsydelse. Bilagsfigur 9.15 viser, om forældrene modtager førtidspension. En større andel af deltagerne end af de jævnaldrende beboere har en forælder, som modtager førtidspension. Især er der flere af deltagerne, som har to forældre, der modtager førtidspension: 14 pct. af deltagerne og 7 pct. af de jævnaldrende beboere har to forældre, som modtager førtidspension.

Fravær i skolen

Fordelingen på fraværsporcet i grundskolen er vist i bilagsfigur 9.16. Selvom deltagerne i lomme-pengeprojekter og de jævnaldrende unge i boligområderne adskiller sig på en række karakteristika, fx køn, familieforhold og forældrenes socioøkonomiske karakteristika, er der ikke forskel på de to grupper med hensyn til fravær i folkeskolen året før start i fritidsjobindsatsen.

Bilagsfigur 9.16 Fordeling på fraværsprocent i grundskolen. ¹⁾ Sammenligning af elever i folkeskolen/specialsoler, som er deltagere i en fritidsjobindsats, og de øvrige elever blandt beboere i boligområderne med fritidsjobindsats. ²⁾ Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 147; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.155.

Note 1: Fravær er målt året før start i fritidsjobindsats.

Note 2: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Mentorforløb

I dette afsnit beskriver vi de unge, der deltager i et mentorforløb som mentees med hensyn til oprindelse, alder, køn, familieforhold, forældrenes socioøkonomiske karakteristika og fravær i skolen. Disse karakteristika er vist for det år, deltagerne er startet i et mentorforløb. I beskrivelsen sammenligner vi endvidere deltagerne med de øvrige unge i boligområderne inden for samme aldersgruppe.

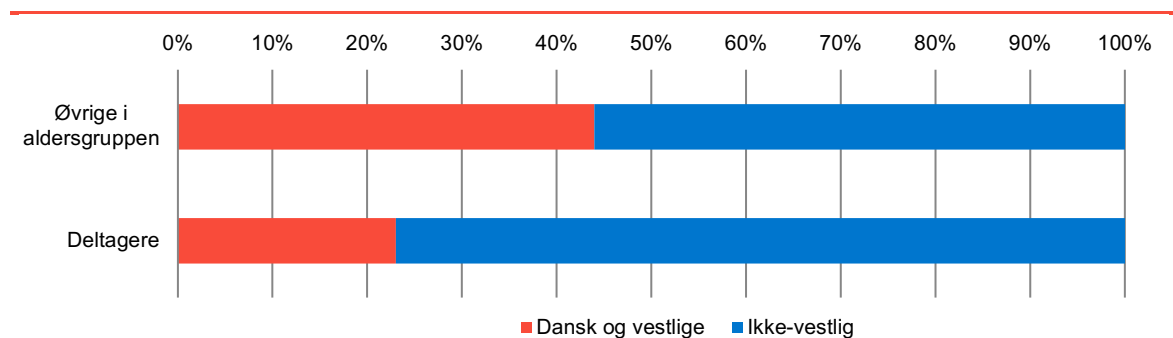
Vi anvender oplysninger om deltagere indrapporteret af boligområderne til beskrivelsen af deltagerne i lommepengeprojekter, som er i aldersgruppen 12-21 år.¹⁸

Deltagernes oprindelse, alder og køn

Bilagsfigur 9.17 viser fordelingen på oprindelse for deltagere i mentorforløb og for jævnaldrende beboerne. Der er en klar overvægt af børn og unge med ikke-vestlig oprindelse blandt deltagerne. 77 pct. af deltagerne i mentorforløb har ikke-vestlig oprindelse mod 56 pct. af de jævnaldrende beboere.

¹⁸ Bilag 1 indeholder en nærmere beskrivelse af indsamling af oplysninger om deltagere og dannelse af en sammenligningsgruppe.

Bilagsfigur 9.17 Fordeling på oprindelse. Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 43; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.702.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagstabel 9.3 Fordeling på alder. Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb.¹⁾ Procent.

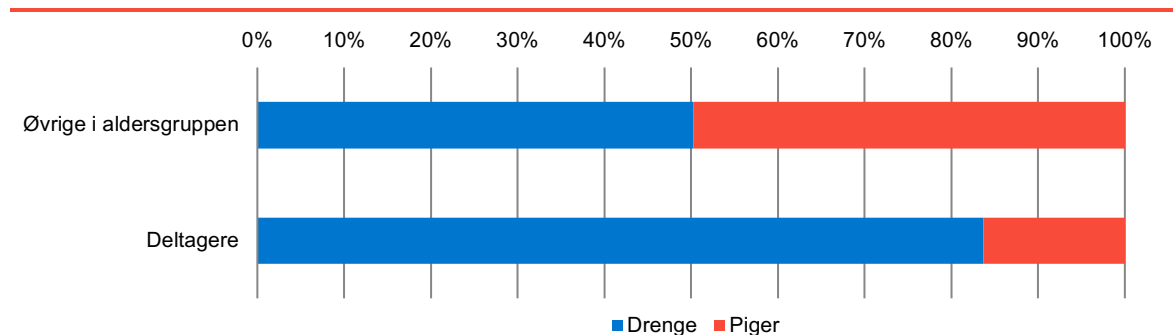
	Øvrige i aldersgruppen	Deltagere
12-14 år	28	21
15-17 år	31	42
18-21 år	42	37
I alt, procent	100	100
I alt, personer	2.702	43

Note1: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Deltagernes aldersfordeling er vist i bilagstabel 9.3. Der er tendens til en lille overvægt af deltagere i aldersgruppen 15-17 år. Aldersforskellene på deltagerne i mentorforløb og de jævnaldrende beboere er dog ikke statistisk signifikante. Som det fremgår af bilagsfigur 9.18, er der til gengæld store forskelle med hensyn til køn. 84 pct. af deltagerne i mentorforløbene er drenge, mens kun omkring halvdelen af de øvrige i aldersgruppen er drenge.

Bilagsfigur 9.18 Fordeling på køn. Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb.

Anm.: N (Deltagere) = 43; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.702.

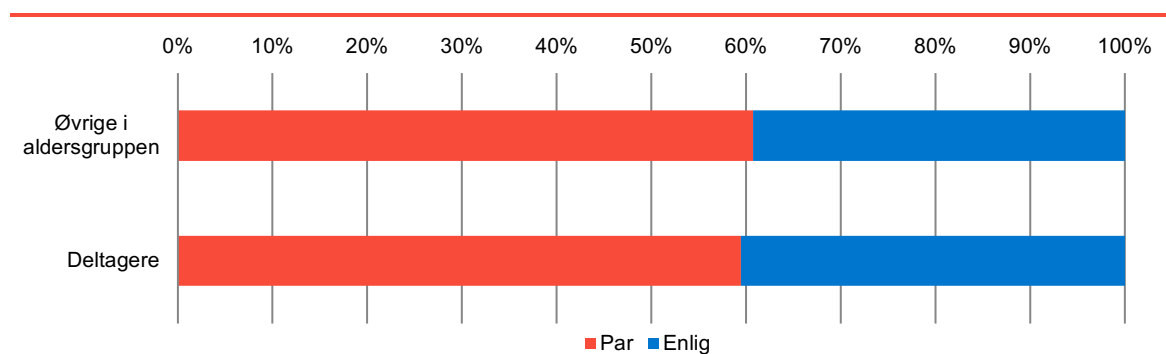
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Familieforhold og forældrebaggrund

Vi går nu over til at se på, hvad der karakteriserer deltageres familieforhold og forældrenes socio-økonomiske karakteristika. Der er ikke forskelle på familieforholdene for deltagerne i mentorforløb og de øvrige beboere i samme aldersgruppe. Bilagsfigur 9.19 viser fordelingen på familietype, og bilagsfigur 9.20 viser fordelingen på antal hjemmeboende børn i familien. Omkring 60 pct. af de unge i begge grupper bor i en familie med to voksne (et par), og antallet af børn i familien er også omtrent det samme i de to grupper. For eksempel har omkring en fjerdedel ikke hjemmeboende søskende (da der kun er 1 hjemmeboende barn i familien).

Bilagsfigur 9.19 Fordeling på familietype¹⁾. Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb.²⁾ Kun børn og unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

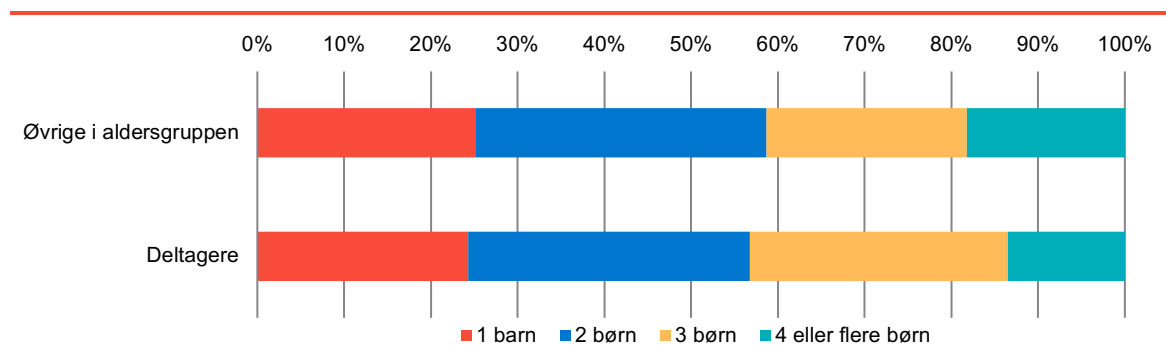
Anm.: N (Deltagere) = 38; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.202.

Note 1: Familietype beskriver, om familiens består af en enlig forælder og hjemmeboende børn eller af to forældre og hjemmeboende børn.

Note 2: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.20 Fordeling på antal hjemmeboende børn i familien. Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb.¹⁾ Kun børn og unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 38; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.202.

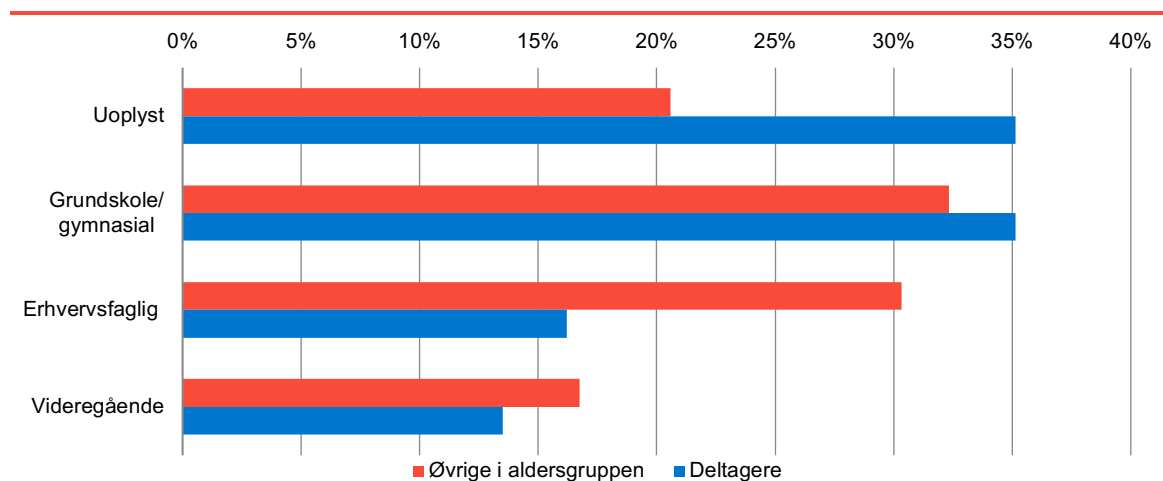
Note 1: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Fordelingen på forældrenes uddannelsesniveau er vist i bilagsfigur 9.21. Fordelingerne i figurene tyder på, at deltagerne har forældre med et lavere uddannelsesniveau end de jævnaldrende unge. Deltagerne har en større andel, hvor forældrenes uddannelse er uoplyst, og en mindre andel med

forældre med en erhvervskompetencegivende uddannelse (især med en erhvervsfaglig uddannelse). For eksempel har 16 pct. af deltagerne mod 30 pct. af de øvrige i aldersgruppen en forælder med en erhvervsfaglig uddannelse.

Bilagsfigur 9.21 Fordeling på forældrenes uddannelsesniveau.¹⁾ Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb. Kun børn og unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

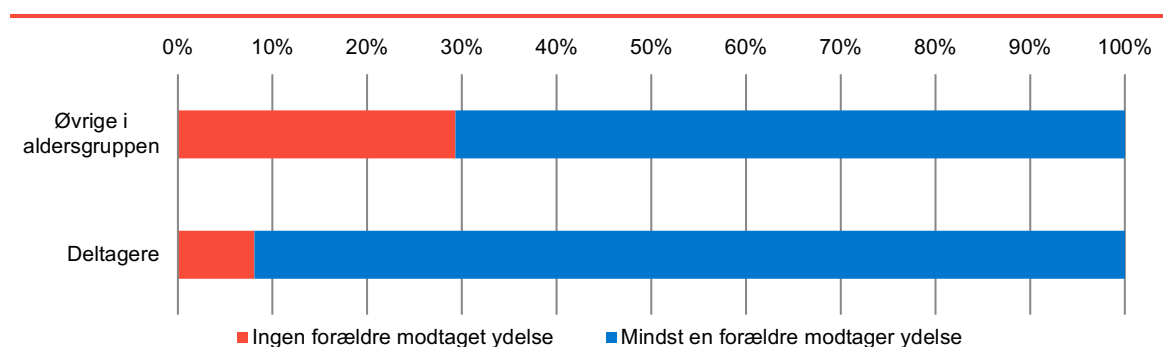

Anm.: N (Deltagere) = 38; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.202.

Note 1: Figuren viser uddannelsesniveaet for den forælder, som har det højeste uddannelsesniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.22 Fordeling på, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU). Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb. Kun børn og unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

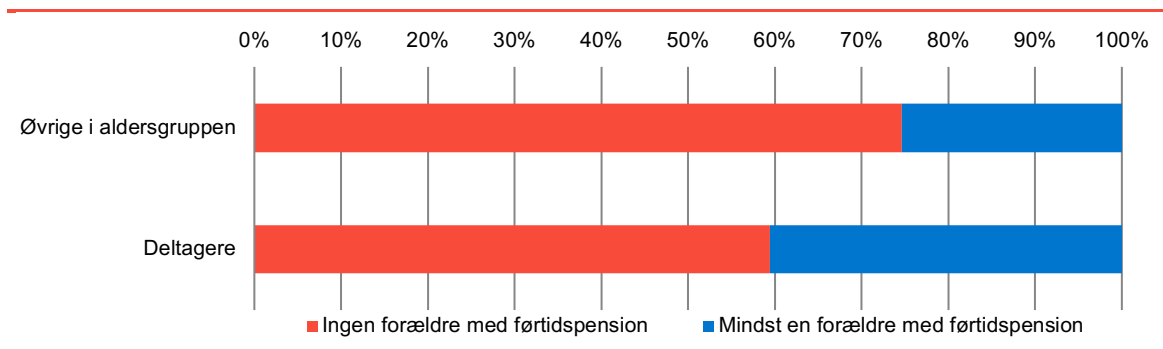
Anm.: N (Deltagere) = 38; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.202.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Andelen, som har en forælder, der modtager overførselsindkomst, er vist i bilagsfigur 9.22. 92. pct. af deltagerne i mentorforløb har mindst en forælder, som har modtaget overførselsindkomst, mens det samme er tilfældet for 71 pct. af de jævnaldrende beboere. Af bilagsfigur 9.23 fremgår det endvidere, at 41 pct. af deltagerne i mentorforløb og 25 pct. af beboerne i samme aldersgruppe har mindst en forælder, der modtager førtidspension. Bilagsfigur 9.21-9.23 viser dermed, at deltagerne

i mentorforløbene kommer fra familier med en forholdsvis svag socioøkonomisk baggrund i forhold til det boligområde, hvor de bor.

Bilagsfigur 9.23 Fordeling på, om forælderne modtager førtidspension. Sammenligning af 12-21-årige deltagere i et mentorforløb og de øvrige 12-21-årige beboere i boligområderne med mentorforløb. Kun børn og unge, som er hjemmeboende, indgår i figuren. Procent.

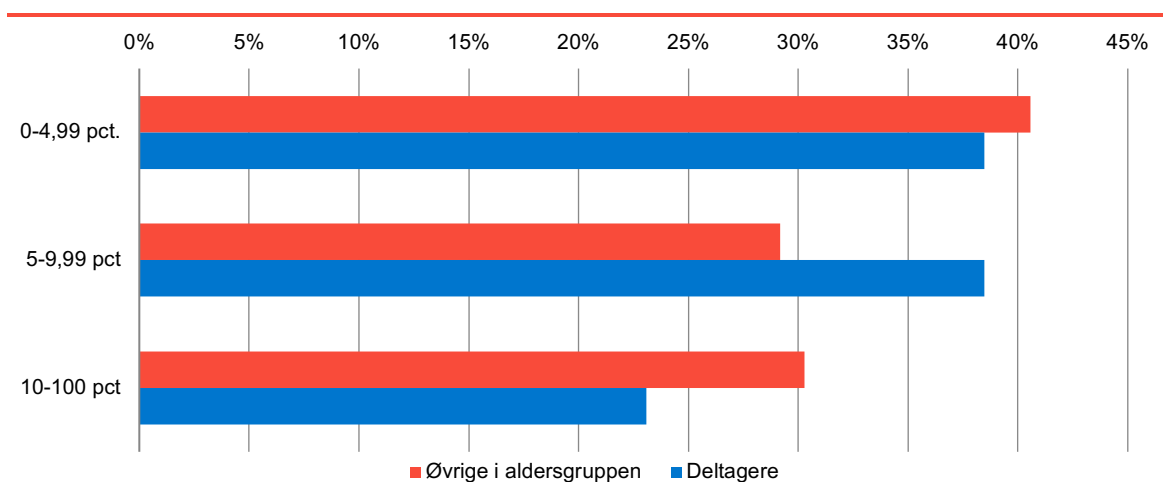
Anm.: N (Deltagere) = 38; N (Øvrige i aldersgruppen) = 2.202.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Fravær i skolen

Fordelingen på skolefraværprocent er vist i bilagsfigur 9.24. Der er en tendens til, at deltagerne er overrepræsenteret blandt elever med en fraværprocent på mellem 5 og 10 pct. Der er dog ikke signifikante forskelle i fraværet på deltagere i mentorforløbene og de jævnaldrende.

Bilagsfigur 9.24 Fordeling på fraværprocent i grundskolen.¹⁾ Sammenligning af elever i folkeskolen/specials skoler, som er deltagere i et mentorforløb, og de øvrige elever blandt beboere i boligområderne med mentorforløb.²⁾ Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 26; N (Øvrige i aldersgruppen) = 1.361.

Note 1: Fravær er målt året før start i fritidsjobindsats.

Note 2: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Brandkadetter

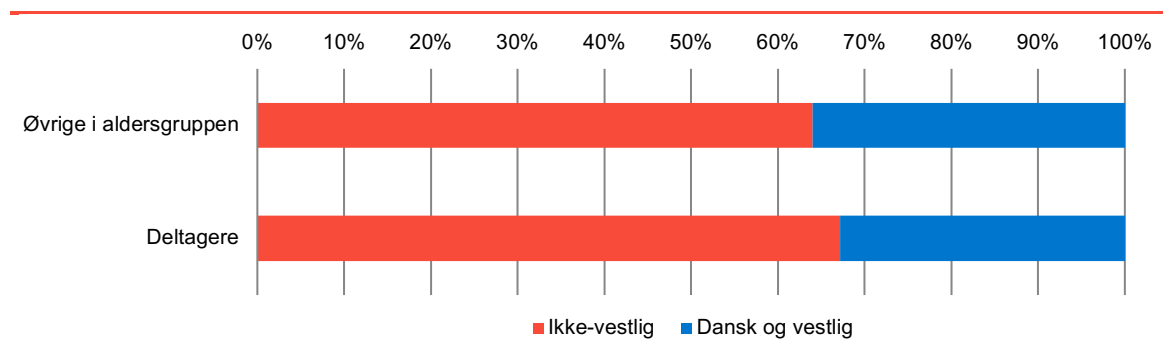
I dette afsnit beskriver vi de unge, der deltager i brandkadetter, med hensyn til oprindelse, alder, køn, familieforhold, forældrenes socioøkonomiske karakteristika og fravær i skolen. Disse karakteristika er vist for de år, deltagerne er startet i indsatsen. I beskrivelsen sammenligner vi endvidere deltagerne med de øvrige unge i boligområderne inden for samme aldersgruppe.

Vi anvender oplysninger om deltagere indrapporteret af boligområderne til beskrivelsen af deltagerne i lommepegeprojekter, som er i aldersgruppen 13-16 år.¹⁹

Deltagernes oprindelse, alder og køn

Fordelingen på oprindelse er vist i bilagsfigur 9.25. Der er ikke forskel på andelen med ikke-vestlig oprindelse blandt deltagerne i brandkadetter og de øvrige beboere i aldersgruppen. Til gengæld viser bilagstabel 9.4, at 14-15-årige er overrepræsenteret blandt brandkadetterne. Ligeledes viser figur 9.26, at drengene er overrepræsenteret blandt brandkadetter: 74 pct. af brandkadetterne er drenge, mens der er omtrent lige mange drenge og piger blandt de jævnaldrende beboere.

Bilagsfigur 9.25 Fordeling på oprindelse. Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter.¹⁾

Anm.: N (Deltagere) = 61; N (Øvrige i aldersgruppen) = 561.

Note 1: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

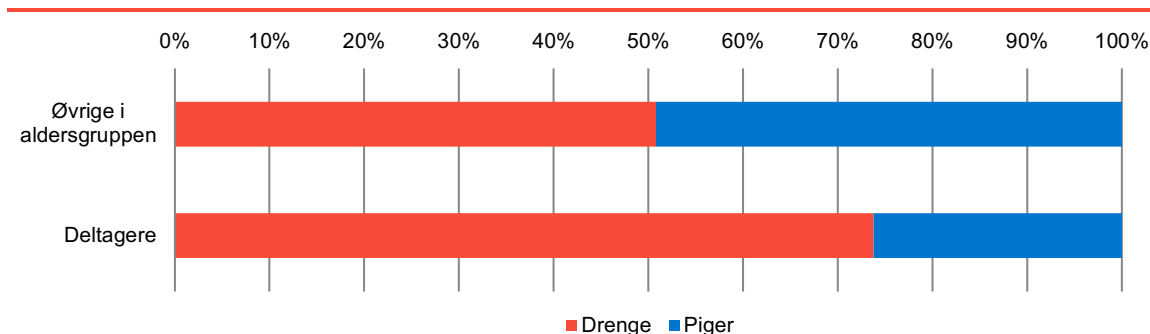
Bilagstabel 9.4 Fordeling på alder. Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Procent og antal.

	Øvrige i aldersgruppen	Deltagere
13	25	10
14	27	38
15	24	38
16	25	15
I alt, procent	100	100
I alt, personer	561	61

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

¹⁹ Bilag 1 indeholder en nærmere beskrivelse af indsamling af oplysninger om deltagere og dannelse af en sammenligningsgruppe.

Bilagsfigur 9.26 Fordeling på køn. Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Procent.

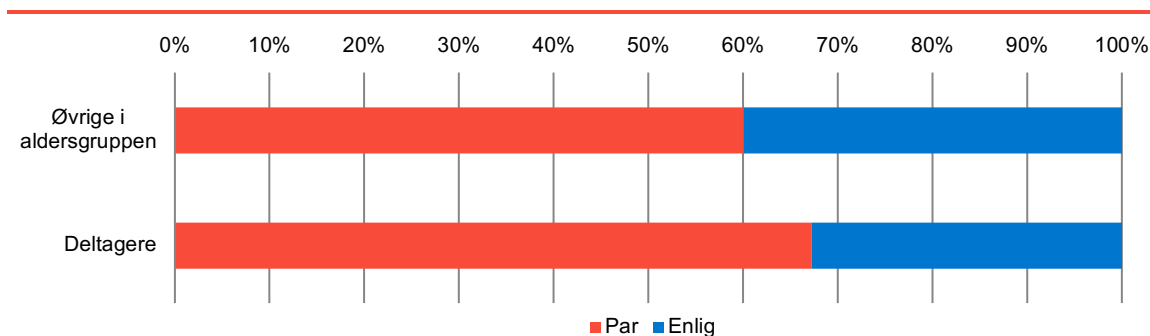
Anm.: N (Deltagere) = 61; N (Øvrige i aldersgruppen) = 561.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Familieforhold og forældrebaggrund

Der er ikke forskelle på familieforholdene for deltagerne i brandkadetter og de øvrige beboere i samme aldersgruppe. Bilagsfigur 9.27 viser fordelingen på familietype og bilagsfigur 9.28 viser fordelingen på antal hjemmeboende børn i familien. Omkring 60 pct. af de unge i begge grupper bor i en familie med to voksne (et par), og antallet af børn i familien er også omtrent det samme i de to grupper. For eksempel har omkring en femtedel ikke hjemmeboende søskende (da der kun er 1 hjemmeboende barn i familien).

Bilagsfigur 9.27 Fordeling på familietype.¹⁾ Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren.²⁾ Procent.

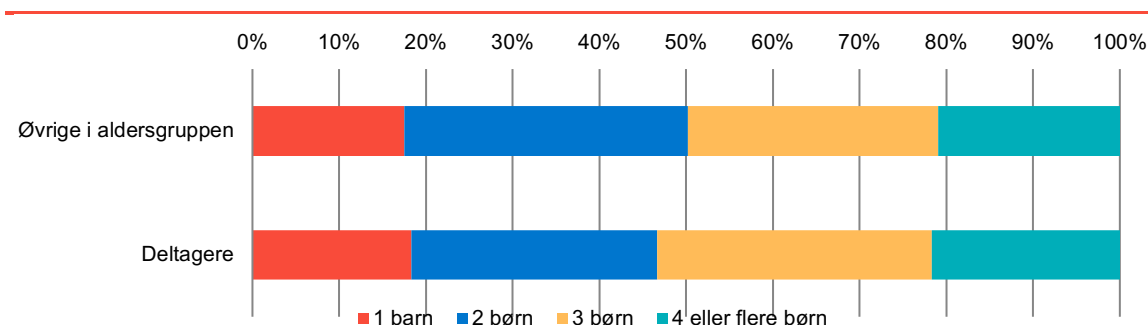
Anm.: N (Deltagere) = 60; N (Øvrige i aldersgruppen) = 554.

Note 1: Familietype beskriver, om familien består af en enlig forælder og hjemmeboende børn eller af to forældre og hjemmeboende børn.

Note 2: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.28 Fordeling på antal hjemmeboende børn. Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren.¹⁾ Procent.

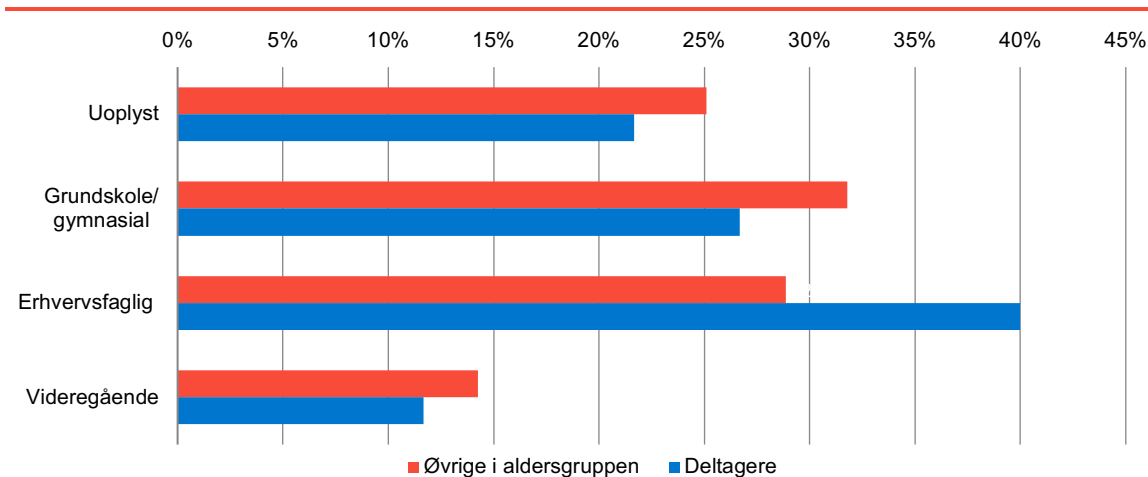
Anm.: N (Deltagere) = 60; N (Øvrige i aldersgruppen) = 554.

Note 1: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.29-9.31 viser fordelingen på forældrenes uddannelsesniveau, om forældrene modtager en overførselsindkomst og mere specifikt, om forældrene modtager førtidspension. Der er ikke forskel på deltagerne i brandkadetter og de jævnaldrende beboere med hensyn til forældrenes socioøkonomiske baggrund.

Bilagsfigur 9.29 Fordeling på forældrenes uddannelsesniveau.¹⁾ Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren.²⁾ Procent.

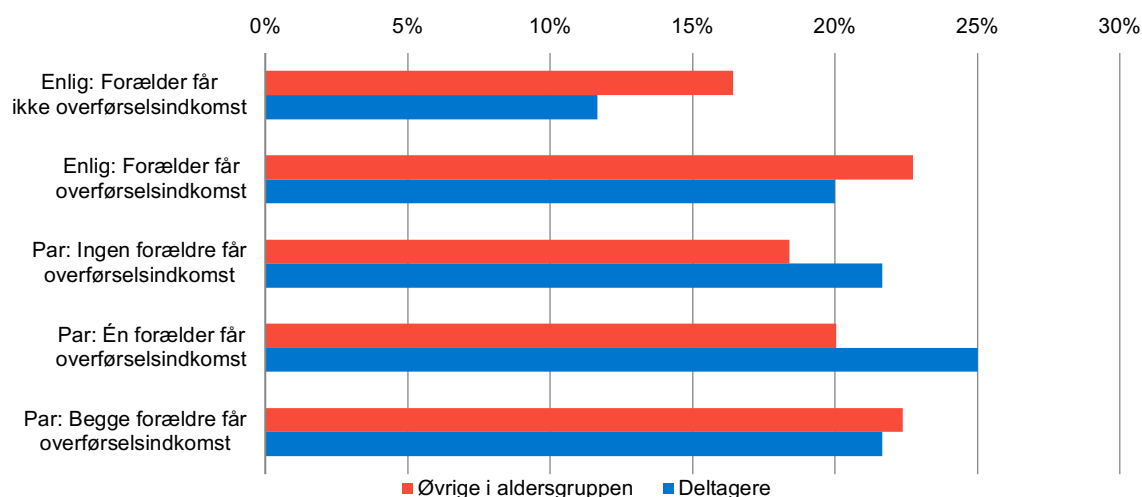
Anm.: N (Deltagere) = 60; N (Øvrige i aldersgruppen) = 554.

Note 1: Figuren viser uddannelsesniveaut for den forælder, som har det højeste uddannelsesniveau.

Note 2: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.30 Fordeling på, om forældrene modtager overførselsindkomst (ekskl. SU) Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. ¹⁾ Procent.

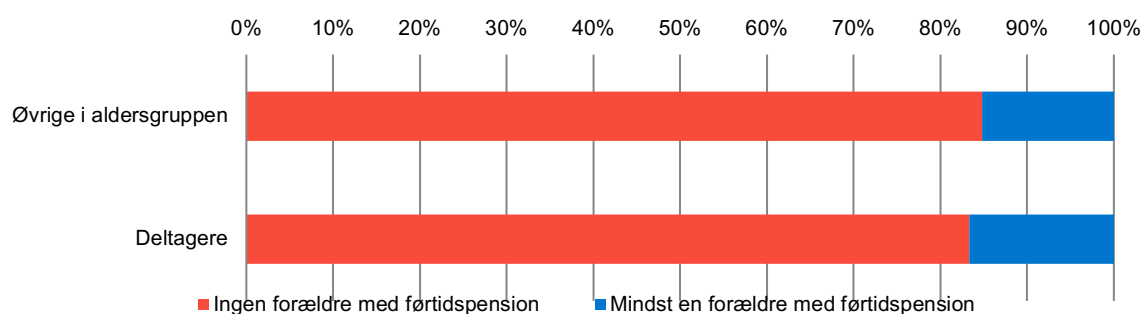

Anm.: N (Deltagere) = 60; N (Øvrige i aldersgruppen) = 554.

Note 1: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bilagsfigur 9.31 Fordeling på, om forældrene modtager førtidspension. Sammenligning af 13-16-årige deltagere i brandkadet og de øvrige 13-16-årige beboere i boligområderne med brandkadetter. Kun børn, som er hjemmeboende, indgår i figuren. ¹⁾ Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 60; N (Øvrige i aldersgruppen) = 554.

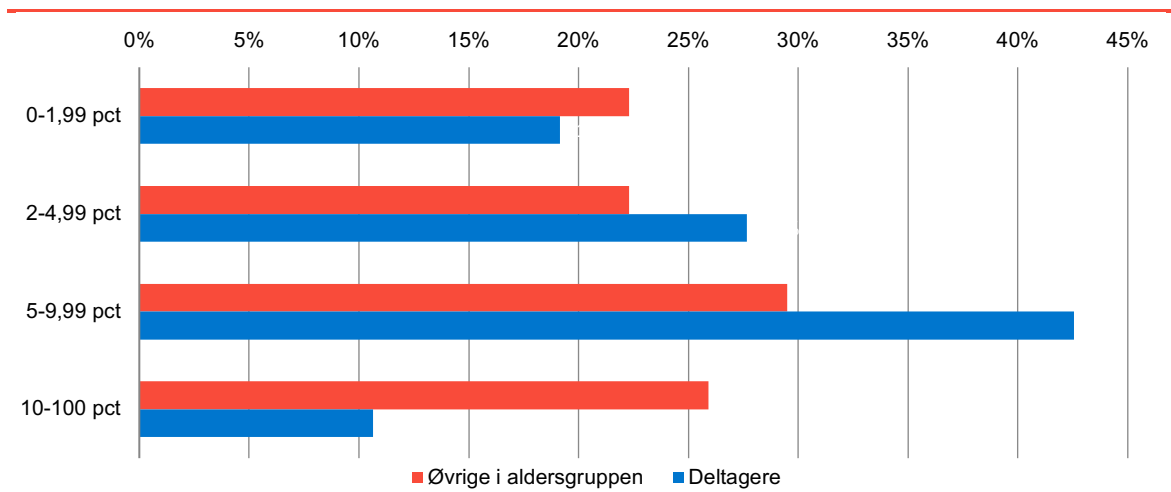
Note: Der er ikke signifikant forskel på fordelingen på de to grupper på et 10-procents-signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Fravær i skolen

Bilagsfigur 9.32 viser fordelingen på fraværprocent i folkeskolen, og vi finder en forskel på brandkadetternes fravær og de jævnaldrende beboeres fravær. Deltagerne i brandkadetter er overrepræsenteret blandt elever med en fraværprocent på 5-10 pct., men til gengæld underrepræsenteret blandt elever med et fravær på 10 pct. eller derover.

Bilagsfigur 9.32 Fordeling på fraværsprocent i grundskolen.¹⁾ Sammenligning af elever i folkeskolen/specialskoler, som er deltagere i et mentorforløb, og de øvrige elever blandt beboere i boligområderne med mentorforløb. Procent.

Anm.: N (Deltagere) = 47; N (Øvrige i aldersgruppen) = 444.

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

EN VEJ TIL ARBEJDSMARKEDET MED DE BOLIGSOCIALE INDSATSER

EVALUERING AF LANDSBYGGEFONDENS BOLIGSOCIALE INDSATSER FINANSIERET AF 2011-14-MIDLERNE

I denne rapport har VIVE, Rambøll og Naboskaber undersøgt, hvilke beskæftigelsesmæssige udfordringer unge og voksne beboere oplever i de udsatte boligområder, og hvordan der iværksættes boligsociale aktiviteter, der har til formål at bringe beboerne tættere på arbejdsmarkedet og ind på arbejdsmarkedet. Rapporten præsenterer derudover centrale aktørers vurderinger af den boligsociale indsats gennemslagskraft og effektmålinger af boligsociale aktiviteter, der er i stand til at bidrage til, at unge får et fritidsjob og fastholder dette fritidsjob.

